inkeriläisten viesti

numero 1 tammikuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS

Päätoimittaja:
Matti Vironmäki, puh. 90-631 285

Toimitussihteeri:
Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin)
Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62
(toimituksen osoite)

KONTTORI

Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61
Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095
Postisiirtotili Hki 30636-4

TILAUSHINTA

70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr
v. 1984

ILMOITUSHINNAT

1/1 sivu mk 400,—
1/2 » » 250,—
1/4 » » 150,—
Kuolinilmoitukset 50,—
Kiitos- ym. ilm. 40,—
Kuva ilmoituksessa 70,—

Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa
Kustantaja ja julkaisija:
INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35
50253 Borås. Puh. 033/101 850
Postisiirtotili 626047-5
(lehden ym. tuotteiden tilaukset)

SIVISTYSSÄÄTIÖ

Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki,
Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14,
puh. 90-631 285
Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Näkymä Turun linnasta Einari Savolaisen silmin. Lyijykynäpiirros.

Matti Vironmäki:

JUHLAVUOSI

Inkeriläisten Yhdistys r.y:n toiminnassa alkava vuosi 1984 on tavallaan juhlavuosi. Ensi maaliskuussa näet tulee kuluneeksi tasan viisikymmentä vuotta yhdistyksen perustamisesta ja sääntöjen hyväksymisestä. Miksi inkeriläiset vasta silloin järjestäytyivät sääntömääräiseksi yhdistykseksi, vaikka he olivat jo vuodesta 1919 lähtien varsin aktiivisesti toimineet eri paikkakunnilla Inkeri-kerhoissaan, sen vanhemmat lehtemme lukijat muistanevat. Mutta nuoremmalle polvelle asioiden tausta lienee tuntemattomampi. Senvuoksi seuraavassa lyhyesti jotakin inkeriläisten toiminnasta ennen vuotta 1934.

Suuren määrän inkeriläisiä siirryttyä 1918—1919 Suomeen heräsi asiaa lähellä olevien mielessä, kuten on kerrottu, »sisäisen velvoituksen tunteen nostattama ajatus», että olisi muodostettava järjestö vaikeuksiin joutuneiden lähimmäistemme auttamiseksi ja asioita hoitelemaan. Järjestö sai nimekseen »Inkerin Väliaikainen Hoitokunta». Se aloitti toimintansa vireästi tammikuussa 1919, mutta jo heinäkuussa samana vuonna Inkerinmaalta kuuluneiden ikävien sotaisten uutisten väsyttäminä tehtävät annettiin toisille. Tilalle muodostuivat »Pohjois-Inkerin Hoitokunta» ja »Länsi-Inkerin Toimikunta». Nämä kaksi järjestöä seuraavan vuoden alussa yhtyivät uudeksi inkeriläisiä yhdistäväksi elimeksi, joka otti nimekseen »Inkerin Hoitokunta.»

Viimemainittu oli kokoonpanoltaan 9—12 henkeä käsittävä elin. Sen jäsenet valittiin Inkerin eri puolia edustavista henkilöistä. Vuosien kuluessa toiminta vakiintui yhä säännöllisemmäksi. Jäsenet valittiin inkeriläisten edustajakokouksissa, joita pidettiin säännöllisesti 1—2 kokousta vuodessa. Hoitokunnalla, jonka nimi Viipurissa pidetyn edustajakokouksen päätöksellä muutettiin myöhemmin »Inkeriläisten Toimikunnaksi Suomessa», ei ollut minkäänlaista ohjesääntöä toiminnassaan eikä edustaja- y.m. vaalien toimittamisessakaan, vaan toiminta tapahtui vuodesta vuoteen vakiintuneiden menettelytapojen ja hyvän yhteisymmärryksen pohjalla.

Maaliskuun 25. pnä 1934 pidetylle edustajakokoukselle Viipurissa Toimikunta oli edellisen edustajakokouksen kehotuksesta laatinut sääntöehdotuksen vastaisen toiminnan järjestämiseksi. Sääntöehdotus, joka oli suuressa määrin inkeriläissyntyisen lakimiehen, varatuomari A. Pekkasen käsialaa, periaatteessa hyväksyttiin ja vahvistettiin lopullisesti ylimääräisessä edustajakokouksessa Terijoella 28. 7. 1934, jolloin »Inkeriläisten Toimikunta Suomessa» lakkasi ja uudeksi nimeksi hyväksyttiin Inkeriläisten Yhdistys r.y.

Inkeriläisten Yhdistyksen ensimmäiseen johtokuntaan valittiin: hallitussihteeri A. Pekkanen, kapteeni J. Tirranen, agronomi P. Lankinen, maisteri K. Tynni, lehtori J. Koivistoinen, kauppamatkustaja V. Kekki sekä opettajat Y. Kiisseli, J. Kokkonen, V. Kolkka ja A.

Ilon ja riemun päiviä Petroskoissa

Paljon työtä ja henkilökohtaisia uhrauksia vaatinut ponnistelu on tuottanut kauniin tuloksen. Petroskoin n. 800 henkeä käsittävä luterilainen seurakunta on saanut uuden 125 m² tilavan temppelinsä valmiiksi.

Petroskoin luterilainen kirkko vihittiin juhlallisesti käyttöön sunnuntaina 18. joulukuuta. Osittain talkootyönä rakennettu temppeli kohosi ennätysmäisen lyhyessä ajassa: rakentaminen kesti vain n. kahdeksan kuukautta. Sen rahoittajina olivat suurimmaksi osaksi olleet vapaaehtoiset seurakuntalaiset. Venäjän ortodoksisen kirkon myöntämän lainan turvin saatiin kirkon rakentaminen kuitenkin näin nopeasti päätökseen.

»Pyhän Hengen Kirkon» vihki käyttöön Eestin luterilaisen kirkon arkkipiispa Edgar

jatkuu s. 9

Metiäinen. Heistä opettaja A. Metiäinen valittiin puheenjohtajaksi. Hän kirjoitti »Vapaa Karjala ja Inkeri» -lehdessä 9. 11. 1934 yhdistyksen tarkoituksesta m.m. näin: »Sääntöjä laadittaessa on lähdetty siltä pohjalta, että jokainen inkeriläinen empimättä liittyy vastaperustetun järjestön jäseneksi ja että myös ne vakiintuneen toimintamuodon saavuttaneet, rekisteröidyt järjestöt Inkeri-kerhot ja -seurat ilman muuta liittyvät alaosastoina tämän järjestön jäsenyyteen, sillä työ tulee edelleen jatkumaan entisen ohjelman mukaan. Sama päämäärä kangastaa silmissä: Inkeri tunnetuksi ulkopuolella Inkerin rajan, yhä suurempaa myötätuntoa kärsivän suomalaisen Inkerin kohtaloihin, voimakasta harrastusta sen tulevaisuustoiveille, apua ja ymmärtämystä sille, kansallista herätystä inkeriläisiin mieliin ja sydämiin, suomalaisuutta, sivistyksen ja kehityksen kylvöä, uskoa ja luottamusta koittavaan parempaan aikaan.»

Nyt puolen vuosisadan kuluttua asioita ajatellessa voidaan todeta, että yhdistyksemme säännöt osattiin silloin laatia viisaasti. Ne kestivät kymmenen vuoden perästä riehuneet »myrskytuulet», jolloin monia maamme yhdistyksiä, muunmuassa Inkerin Liitto, lakkautettiin. Sotien vaikeina vuosina toimintamme oli luonnollisesti lamassa. Mutta olojen normalisoiduttua päästiin jälleen jatkamaan. Innokkaana puuhamiehenä oli opettaja A. Metiäinen, jota ilman tuskin v. 1957 olisi rohjettu alkaa »Inkeriläisten Viestin» julkaisemista muusta toiminnasta puhumattakaan. Mutta opettaja Metiäinen ja silloiset toimenmiehet Jukka Tirranen, Jukka Savolainen, Antti ja Väinö Kekki ym. rohkaisivat työhön. Nuorempia saatiin mukaan ja toiminta kasvoi. Yhteydet inkerinsuomalaisiin Ruotsissa rakentuivat hyviksi ja ovat olleet läheiset jatkuvasti. Lisäksi 1960-luvulla pystyttiin »Inkeriläisten Sivistyssäätiön» avulla hoitelemaan asiat siten, että nykyään voidaan kokoontua Karjalatalossa omassa Inkeri-kodissa, ja jälkeemme tulevat voivat »Inkerin suomalaisten historiasta» lukea, mitä on ollut elämä Inkerinmaalla menneinä aikoina. Kaikki tämä on ollut toimintaa, jonka jatkaminen ja vaaliminen on uskottu meille tämän hetken inkerinsuomalaisille. Toivottavasti olemme jalon perinnön hoitajina uskollisia ja ahkeria. Siihen alkava juhlavuosi meitä jokaista kutsuu.

Kuulumisia Leningradin luterilaisesta kirkosta

Kuvassa vasemmalta: pastorit Arvo Survo ja Oskar Björklund sekä kirkkoherra Tiit Salumäe.

Vaikka tämä kirkko ei sijaitsekaan itse Leningradissa, vaan pienessä Puškinin kaupungissa, on kirkon virallinen nimi »Leningradin luterilainen kirkko». Puškinin kaupunki alueineen on liitetty Leningradiin. Puškinin kaupungin entinen nimi Venäjän Keisarin aikana oli Tsarskoje Selo, koska siellä sijaitsi Keisarin kesäpalatsi. Siellä asui myös kuuluisa venäläinen runoilija Aleksanteri Puškin. Kun Puškinin kuolemasta oli kulunut sata vuotta, annettiin kaupungille nimeksi Gorod Puskin.

Viime syksynä lokakuun puolivälissä teki ryhmä Helsingin seudun inkeriläisiä ja karjalaisia sekä pari Ruotsin inkeriläistä viiden vuorokauden turistimatkan Leningradiin ja Puškinin kirkkoon. Puškinin kirkossa olimme 17. päivänä lokakuuta. Minulle tämä oli jo kuudes matka tähän kirkkoon. Sinne olemme aina tervetulleita. Ystävät iloitsevat ja odottavat meitä sinne niin Suomesta kuin Ruotsistakin. Samalla kohtaamme entisiä tuttavia ja sukulaisia, joiden luona on hauska vierailla. Matkassa oli mukana Ruotsista pastori Oskar Björklund. Björklund toimii Ruotsissa Skövden kaupungissa. Hän on Inkerin poika, syntynyt Spankkovan seurakunnassa. Tarkoitus oli, että pastori Björklund olisi saanut pitää jumalanpalveluksen, mutta näin ei käynyt. Puškinin kirkko on Eestin arkkipiispan Edgar Harkin alainen. Arkkipiispa Hark antoi ennen luvan jumalanpalveluksen pitämiseen, jos Suomesta tai Ruotsista tuli pappi, mutta nyt hänen toimivaltaansa on rajoitettu. Lupa on saatava Leningradista eräältä korkealta virkamieheltä. Tätä lupaa ei saatu. Pastori Björklund osallistui kuitenkin Herran Ehtoollisen jakamiseen ja hän sai esittää jumalanpalveluksen lopulla pitkän tervehdyksen Suomesta ja Ruotsista.

Jumalanpalveluksessa saarnasi kirkkoherra Tiit Salumäe Eestistä. Liturgina toimi pastori Arvo Survo, Inkerinmaan oma poika, venjokelaisia. Arvo Survosta odotetaan paljon. Hänestä pitäisi tulla vakitui-

Tuntemattoman runoilijan venäjänkielisestä oppikirjasta suomennettu runo. Suom. Ella Ojala.

Vanha metsänvartija

Kaukana metsän laidassa
on pieni mökki soma
kauan kauan sitten
se oli metsänvartijan oma.
Tunsi metsänvartija-vanhus
metsän joka polun
tiheiköstä puitten
kuuli linnun laulun soman,
valvoi öisin aina
kun linnut pesää laittoi,
kuunnellen myös milloin
kylän lapset saapuu
vaarin luokse illoin
sirkutellen silloin
aivan kuten linnut:
Vaari, vaari-kulta
veistä pieni pilli
jolla soitan ma,
mulle poimi sieni suussa sulava,
mulle kiinni ota metsäorava,
satu kerro mulle, vaari-kulta sä.
Malttakaapa lapset
suokaa aikaa riittävää,
niin pyydän teille oravan,
poimin myöskin sienen suussa sulavan,
sekä veistän pillin,
joka soi kuin tiuku
aivan hopeinen,
kerron samoin sadun vallan hurmaavan.

RETKI LENINGRADIIN

Lahden Seudun Inkerin Kerho tekee retken Leningradiin 24.—26. 2. 1984.

Lähtö perjantaina 24. 2. klo 7.00 Lahden linja-autoasemalta (Museon puoli).

Ohjelma. Kiertoajelut ja retket kaupungissa sekä retki Puškinin kirkkoon jumalanpalvelukseen.

Majoitus ja ateriat. I lk:n majoitus Pulkovskaja-hotellissa kahden hengen huoneissa. Aamiainen ja päivällinen hotellissa.

Hinta, johon sisältyvät matka, majoitus, ateriat ja retket, on yhteensä 350 mk. Etumaksu 200 mk on maksettava 5. 2. 1984 mennessä.

Toivomme saavamme 28 osanottajaa matkalle. Soittele ja kysele Rämön Marjalta, puh. (918) 631 342, 631 409 tai 632 519.

Lähe mein kans kokemaa yhteekuuluvaisuutta.

LAHJOITUKSIA VIESTIN TUKEMISEKSI

Saima Suominen	400 mk
Elina Terviö	30 mk

Viesti kiittää lahjoittajia.

nen kirkkoherra Puškinin Luterilaiseen kirkkoon. Kirkko oli täynnä kansaa eivätkä kaikki mahtuneet istumaan, mutta suomalaisvieraille oli jätetty etupenkki vapaaksi.

Tiit Salumäe mainitsi saarnassaan, että Eestin arkkipiispa Edgar Hark oli pari viikkoa sitten täyttänyt 75 vuotta ja Tallinnassa oli vietetty suuria juhlia. Oli käynyt paljon korkeita kirkollisia vieraita Eestin ulkopuolelta.

Kirkolla on nyt taas uusi esimies, jolla on suuri vastuu kirkon talouden hoidosta. Hänen nimensä on Ilmari Kinnari, kotoisin Pohjois-Inkeristä. Kirkko on nyt hyvässä kunnossa ja kaikki suuret menoerät on maksettu. Kansan käsi on ollut karttuisa. Vielä olisi saatava vakituinen asunto tulevalle kirkkoherralle Arvo Survolle.

Kysyin eräältä uskolliselta kirkonmieheltä, joka on ollut alusta saakka kirkon asioiden hoidossa, paljonko on mennyt rahaa kirkon korjaukseen eli niin kuin Inkerissä sanotaan rakentamiseen. Hän sanoi, että 60 000 tai 70 000 ruplaa; se on suuri summa, jos laskemme Suomen rahassa. Yksi rupla on nykyisin 7 mk 50 penniä niin 60 000 ruplaa tekee Suomen rahassa 450 000 mk.

Inkerin kansa rakastaa kirkkoaan.

Toivo Kajava

Muistelmia Inkeristä

Juhani Kustfält

II osa

Jouluksi upseerit saivat paketteja kotoansa; silloin heltyi meille lapsillekin karamelleja ja piparkakkuja. Mutta tavallisesti ruuan saanti oli suuri ongelma. Paleltuneet perunatkin saivat kelvata, jos niitäkään sattui löytämään. Joskus saimme saksalaisten kanttiineista, mitä heiltä oli jäänyt yli. Se oli tervetullutta vaihtelua köyhään ruokavalioon.

Rintaman siirtyessä joutuivat luonamme asuneet upseerit muuttamaan pois, enkä nähnyt koiraani sen jälkeen.

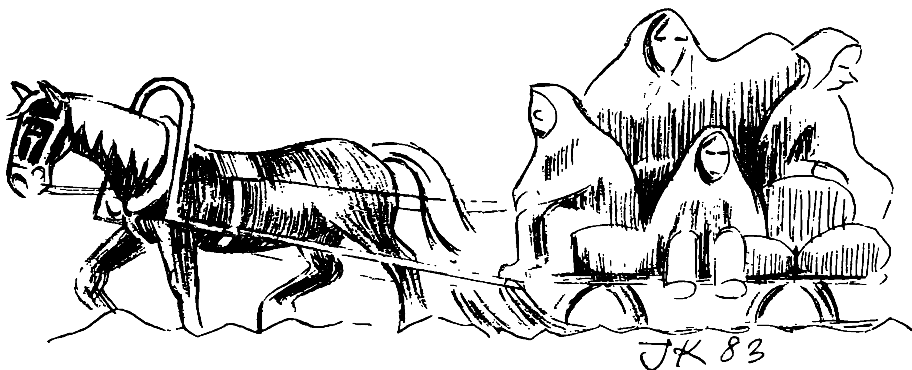
Toimeentulo oli tosiaankin vaikeaa vähillä ruuilla. Mutta niiden, jotka olivat menettäneet kotinsakin, tilanne oli vielä pahempi. Teillä liikkui paljon juuri kodittomia.

Kaikki eivät toki olleet ihan köyhiä. Alkoi olla kevättalvi ja vuosi 1941, kun kyläämme saapui eräs seurue. He olivat hohlia. Kaksi miestä, nainen ja kymmenen ikäinen tyttö. He halusivat sodan jaloista pois ja olivat matkalla valkovenäjälle ja tiedustelivat hevoskyytiä. Hevoset olivat huvenneet vähiin kylässämme näin sota-aikaan, mutta meillä oli Malkka-niminen pienikokoinen tummanruskea hevonen. Malkka oli koko perheen lemmikki, kiltti ja viisas hevonen. Hohlia olisi pitänyt kyydittää satakunta kilometriä, ja palkaksi luvattiin kaksi säkkiä perunoita. Isämme (äiti kutsui häntä Uataksi) oli valmis lähtemään ajoon. Hohlat yöpyivät ensin meillä ja seuraavana päivänä jo aamusta lähdettiinkin matkaan. Reki tuli täyteen hohlien tavaroista, ja he itse istuutuivat kuorman päälle. Mutta he eivät kerinneet ajaa kuin parisenkymmentä kilometriä, kun he alkaessaan lähestyä Siiverskaa, saivat vastaantulijoilta kuulla, että saksalaiset ottivat kaikki hevosmiehet varustustöihinsä.

Sellainen ei kuulunut suunnitelmiin. Mikä nyt neuvoksi. Ei ollut mitään aihetta ruveta saksalaisten hommiin vapaaehtoisesti. Ja kun ei ollut muuta tietä päästä eteenpäin, oli seurueemme palattava noloina takaisin.

Hohlat manailivat huonoa onneaan. Eikä se Uatastakaan ollut hauskaa. Mutta muu ei auttanut. Ja näin matkalaiset saapuivat takaisin Valasniekkaan. Uteliasta kylänväkeä kertyi ympärille ja he saivat tietää, miten matka oli mennyt myttyyn. Silloin joku tiesi kertoa, että saksalaiset eivät tavanneet ottaa naisia hevosineen töihinsä. Kun äitimme Anu sai kuulla tämän, niin hän oli valmis lähtemään hohlien ajoon. Häntä varoitettiin kaikista mahdollisista vaaroista. Tiet saattoivat olla miinoitetut, hevospeli olisi helppo maalitaulu ilmahyökkäyksille, ja saksalaiset saattoivat ottaa häneltä hevosen pois. Vielä oli tuoreessa muistissa naapurimme Simolan tapaus. Tämän piti käydä katsomassa pientä kesämökkiä lähimetsässä pienen Junni-poikansa kanssa, joka oli minun leikkitoverini. Kun he eivät palanneet takaisin, heitä lähdettiin etsimään. Simola löytyi mökistä ammuttuna makaamassa verilätäkössä. Junni oli yrittänyt karkuun, mutta hänetkin oli raa'asti ammuttu kappaleen matkan päässä mökistä. Simolalta oli viety passi ja rahat. Niin että vaaroja oli todellakin riittämiin. Mutta Anu oli päättäväinen ihminen. Hänen päätöstään ei kukaan voinut järkyttää. Hän tiesi, että kaksi säkkiä perunoita merkitsi äärettömän paljon perheelle, jonka ruokakomerot olivat tyhjät.

Seuraavana päivänä oli seurue taas valmis matkaan. Aamuaurinko valaisi kinoksia, joissa lumikristallit kimaltelivat kirkkaasti. Päivästä oli tulossa kaunis, mutta kenelläkään ei ollut aikaa sään ihailuun. Naapureita ja muitakin kyläläisiä oli kerääntynyt saattelemaan. Mielialat olivat vakavat. Miehet olivat totisen näköisiä, ja naiset itkivät ja voivottelivat. He sanoivat toisilleen, että nyt me nähdään Marilan Anna viimeisen kerran. Hohlat eivät suomea ymmärtäneet, vaan katsoivat tätä lähtöseremoniaa ymmällään ja kohentelivat itseään kuorman päälle. Anullakin oli kyyneleitä silmissä, kun hän suuteli ja syleili meitä lapsia ja Uataansa vielä kerran ja lohdutti meitä sanoen tulevansa pian takai-

Anu kyydittää hohlia.

sin. Reki nytkähti liikkeelle lumen narskuessa jalasten ja kavioiden alla, ja he häipyivät verkalleen sodan runtelemaan talvimaisemaan meidän itkien vilkuttaessa äitimme perään. Mielemme olivat katkerat, sillä tiesimme jo ennestään, mitä ikävä ja odotus merkitsi. Kun isämme oli ennen sotaa ollut syyttömästi istumassa, Anu itki silmänsä melkein sokeiksi monet monituiset kerrat. Sukulaiset ja naapurit auttoivat meitä taloudessa ja koettivat lohduttaa. Sanoivat Anulle, että hylkää jo itkeminen, sinähän itket itsesi jo ihan kuiviin. Vähän ennen isäni vapaaksi pääsyä minä näin ihmeellisen unen. Näin että siellä missä isää pidettiin vankina, oli ovet ja ikkunat naulattu laudan pätkillä umpeen. Näin unessa, että vartijat repivät laudat pois ikkunoista ja ovista ja olivat kilttejä isällemme ja sanoivat hänelle, että mene kottii. Heti herättyäni unesta olin noussut sänkyyn seisomaan, silmät suurina ja kädet levällään huutanut: »Äiti äiti älä ennää itke, isä piäsöö kottii.» Kerroin uneni äidille. Mutta hämmästyin suuresti kun äiti ei tullutkaan iloiseksi tästä uutisesta, vaan purskahti itkuun, syleili minua ja sanoi: »Voi voi lapsi kulta.»

Seuraavana päivänä isä Uata laahustaa luuna ja nahkana kotiin. Pahoinpideltynä ja mustelmissa. Kun hänet pidätettiin, oli hänellä vasta ostettu puku päällä. Nyt se oli riekaleina. Kun hän vähitellen toipui ja piristyi, niin kerroimme hänelle unesta. Niin hänkin hämmästyi, sillä kaikki oli tapahtunut niinkuin minä olin nähnyt unessa. Anu ei ollut saanut kertaakaan käydä katsomassa. Siihen aikaan elettiin epävarmoja aikoja. Pieni vihjaisu viranomaisille riitti, että asianomainen pidätettiin ja joutui kuulusteluun. Uata toimi eläinlääkärinä ja oli kosketuksissa monenlaisen kanssa. Mutta sitä unta olemme ihmetelleet monta kertaa jälkeen päin.

Mutta pahemmin kävi äidin nuoremman veljen Andrein. Hän oli vasta sotaväen suorittanut. Iloisen luonteinen ja hyvä soittamaan haitaria. Heitä oli kaksi, kun heidät pidätettiin ja ammuttiin. Ennen teloitusta joutuivat he kaivamaan omat hautansa. Kun tästä tuli tieto kotiin, olivat kaikki viljan korjuussa pellolla. Anu läksi juosjalkaa kyynelissään paikan päälle, jonne oli kolmekymmentä kilometriä. Kun hän tuli teloituspaikalle oli haudat jo lapioitu umpeen. He olivat saaneet kirjoittaa viimeiset terveiset omaisilleen. Kirje oli pantu haudan päälle, jossa luki muun muassa: »Älkää itkekö ja surko meidän takiamme, vaikka me kuolemme nuorina, sillä me kuolemme ilolla!» Näin he yrittivät lohduttaa omaisiaan.

Vain kaksi tuntia teloituksen jälkeen oli Moskovasta tullut tiedotus: »Päästäkää heidät vapaiksi, he ovat syyttömiä!» Mutta virkaintoiset pyövelit olivat jo ehtineet tehdä tehtävänsä. Kuolema nuorella iällä on valitettava ja säälittävä asia. Mutta kun ihminen teloitetaan, se on anteeksiantamatonta. Se on ihmisen raaimpia ja inhottavimpia tekoja. Eivätkä mitkään olosuhteet lievennä sitä. Andrei tovereineen ja hänen Henni-veljensä, joka kaatui sodassa, ovat minun sankareitani.

Ilon ja riemun ...

Jatkoa sivulta 4

Hark, jota avustivat Suomen luterilaisen kirkon edustajina Turun tuomiorovasti Jukka Paarma ja kirkon ulkomaanasiain toimikunnan johtava sihteeri Jaakko Launikari sekä Leningradin luterilaisen seurakunnan kirkkoherra Tiit Salumäe, kirkkoherra Voldemar Ilja Tallinnasta ja Petroskoin seurakunnan pastori Paul Saar. Lähes neljä tuntia kestäneeseen vihkiäisjuhlaan oli saapunut vieraita kuutisensataa henkeä, niin että kirkko oli täynnä viimeiseen jalansijaan asti aina eteistä ja käytävää myöten. Ensimmäiset vieraat olivat tulleet jo kuuden jälkeen aamulla saadakseen paikan, ja yhdeksän aikaan kirkko oli täpösen täynnä klo 11 alkavaa jumalanpalvelusta odottavaa harrasta juhlakansaa.

Vihkimisjumalanpalveluksen päätyttyä seurakunta tarjosi kutsuvieraille juhlalounaan ravintola Kalevalassa, jossa samoin kuin vihkimistilaisuudessakin Neuvostoliiton valtiovaltaa edusti Petroskoin uskontoasiain valtuutettu Valentin Porsniakov.

Leningradin luterilaisen kirkon avaaminen muutama vuosi aikaisemmin oli ollut tien näyttäjänä ja rohkaisijana Petroskoin luterilaiselle seurakunnalle, joka nyt oli saanut toteutetuksi unelmansa uuden kirkon rakentamisesta pienen omakotitalossa sijainneen »kirkon» tilalle. Suurta juhlaa Petroskoin seurakunnalle oli, että juhlien jatkuessa vielä maanantaina arkkipiispa Hark toimitti joulujumalanpalveluksen tässä uudessa temppelissä.

Juuri vihityssä kirkossa tullaan järjestämään jumalanpalveluksia kolme kertaa viikossa seurakunnan omien saarnaajien voimin; eräs heistä on monille Suomen inkeriläisillekin tuttu Maria Kajava. Kerran kuussa jumalanpalvelukset toimittaa seurakuntaa Eestistä käsin hoitava kirkkoherra Paul Saar. Petroskoin seurakuntahan toimii Eestin luterilaisen kirkon alaisuudessa ja sen jäsenet ovat suurimmaksi osaksi vanhoja Inkerin suomalaisia.

Suomen arkkipiispa John Vikström lähetti myös tervehdyksensä vihkiäisjuhlaan ja totesi, että kirkon valmistumista on odotettu suurella ilolla kautta koko maailmanlaajuisen luterilaisen perheen.

A. L.

Ajattelen usein heitä, miten paljon he ovat jääneet vaille kuollessaan nuorena.

Mutta palatkaamme Anuun ja hänen kyydittäviinsä. Reki matkalaisineen oli nyt kadonnut näkyvistä. Tällä kerralla oli armaan äitimme vuoro olla kotoa pois. Kalvava ikävän tunne alkoi tuntua rinnassa. Eikä asiaa suinkaan parantanut kuulemamme kyläläisten kauhukertomukset. Mitä kaikkea äidillemme saattoi tapahtua. Olisimme mieluimmin olleet ilman niitä perunoita ja nälissämme, kunhan vain rakas äitimme olisi saanut olla luonamme.

Matkalaiset olivat nyt saapuneet Siiverskaan, missä he totesivat ilokseen, ettei saksalaisille todellakaan kelvannut naishevosmies. He saivat jatkaa matkaansa ja hohlat olivat tästä erittäin hyvillään ja tyytyväisellä mielellä. Matka jatkui verkalleen, ja tien varrella näkyi vähän väliä sodan jälkiä: palaneita taloja, joista savupiiput vain törröttivät pystyssä kertoen, että tässäkin on ollut ennen koti. Missä sen asujaimet olivat, voi vain arvailla. Ne rauniot saattoivat kätkeä monenlaista tragediaa ja ihmiskohtaloa.

Tien varrella näkyi myös kuolleita ihmisiä. Mikäli he eivät olleet kuolleet luoteihin tai sirpaleisiin, saattoivat he olla kuolleet nälkään tai pakkaseen. Kuolema vaati vaihtelua.

Nyt nämä pakkasen jäykistämät ruumiit saattoivat tuijottaa kulkijoita jäisillä silmillään. Ikäänkuin udellen, että mihinkäs on matka? Ja tuollaisella kiireellä vielä. Kolkko tunnelma valtasi Anun mielen. Varsinkin kun hohlatkin olivat vielä harvapuheisia. Anu kun oli itse puhelias ja vilkas ihminen ja olisi mielellään rupatellut matkan ratoksi. Mutta puhuttiin vain välttämättömimmät asiat.

Loppuosa helmikuun numerossa

Aleksanteri Parkkinen poissa

Aleksanteri Parkkinen kutsuttiin ajasta iäisyyteen maanantaina 14. 11. -83 81 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt Inkerissä Kelton seurakunnan Kolpinan kylässä 11. 5. 1902. Hän valmistui opettajaksi Kolppanan seminaarista vallankumouksen jälkeisenä aikana ja sai ensimmäisen opettajapaikan Luukkasiin koulun opettajana. Täältä hän siirtyi opettajaksi Kelton Aution koululle toimien siellä 30-luvun alkupuolelle saakka, jolloin hän sai käskyn pikaisesti siirtyä pois paikkakunnalta; väliaikaisesti hän toimi Käivärän koulun opettajana. Parkkiset hakeutuivat Itä-Karjalaan, ja täältä Aleksanteri sai johtaja-opettajan paikan Kolatselän keskikoulusta. Tässä tehtävässä hän toimi siihen saakka, kunnes suomalaiset joukot valtasivat tämän alueen. Allekirjoittanut kuuli sota-aikana hänen entisten oppilaittensa sanovan opettaja A. Parkkisesta: »A ylen oli hyvä opettaja».

Sota-aikana Aleksanteri Parkkinen toimi maataloustyönjohtajana Kentjärvellä. Kesällä 1944 hän siirtyi perheineen Suomeen Tampereelle, josta hän jo syksyllä kohta välirauhan solmimisen jälkeen joutui lähtemään perheineen ja hakemaan turvapaikkaa Ruotsista. Täällä hän sai toimeentulonsa tekstiilityöläisenä Boråsissa.

Me inkerinsuomalaiset täällä Ruotsissa tulimme tuntemaan opettaja Parkkisen hänen suuren työpanoksensa ansiosta, hänen oman heimonsa hyväksi tekemästä työstä. Hän oli täällä aivan alusta alkaen kaikella tarmolla mukana auttamassa ja antamassa hyviä neuvoja meille heikommille suurissa sopeutumisvaikeuksissa oleville heimomme jäsenille. Hän tunsi tämän asian velvollisuudekseen, olihan hän niitä harvoja meikäläisiä, jolla oli auktoriteettia ja aikaisempaa kokemusta monissa yhteisten asioitten eteenpäin viemisessä. Aleksanteri Parkkinen oli myös musiikkimies, ja niinpä jo ensimmäisissä kesäjuhlissamme saimme kuulla hänen johtamaansa laulukuoroa. Monet nuoret kävivät pianonsoiton aakkosia häneltä oppimassa täällä Boråsissa. Hän oli ISK:n perustajajäsen ja sen ensimmäinen puheenjohtaja vuosina 1956—58. Samalla hän oli aktiivisesti mukana monissa toimikunnissa kaikella tarmolla niin kauan kuin terveys sen hänelle salli. Nyt hän on keskuudestamme poissa, mutta hänen aloittamansa työ jatkuu, toivottavasti vielä pitkään. Me täällä Ruotsissa muistelemme häntä kunnioituksella.

29. 11. -83 Halmstadin Snöstorpin kirkossa toimitettiin Aleksanteri Parkkisen ruumiinsiunaus. Tilaisuus alkoi Ida Jäniksen laululla, jota säesti Ann Möllesträm »Oi tyydy sieluni», minkä jälkeen laulettiin yhteisesti »Päivä vain ja hetki kerrallansa». Oman heimomme poika, past. Jussi Jänis, suoritti ruumiinsiunauksen ja puhui meille läsnä oleville lohdutuksen sanoja kahdella kielellä. Laulettiin vielä yhteisesti »Maa on niin kaunis». Tämän jälkeen Aleksanterin maalliset jäännökset siirrettiin kirkon vieressä olevalle hautausmaalle, ja kauniisti

Julfest i Kråkered

Årets »pikkujoulu» gick av stapeln lördagen den 10 december. Som vanligt var vi ute i »mökki» i Kråkered. Stugan är mysigt liten, men ändå fick vi plats med både julgran och luciatåg bland bänkar och bord. Årets lucia hette Maria Paakkonen och tärnor var Christina Paukkonen, Ann-Sofie Brandin och Monika Paukkonen. Tillsammans lyste de ikapp med julgransljusen. Sist men inte minst trippade tomtenissarna Matti och Albin Kainelainen in och satte sig.

Efter det var det dags för den efterlängtade julgröten. Heder åt grötmakaren Helmi Korpelainen! Vi fick också höra två dikter på finska om förra årets »pikkujoulu». De lästes upp av diktaren själv, Emil Tarkiainen. Synd att man inte kan översätta dem till svenska för dem som inte förstår, men det skulle ju inte bli samma sak. Trots det så behövde man inte förstå varje ord för att ha roligt åt dem.

När vi klarat av kaffedrickandet dök tomten upp. Han berättade att han minsann var från självaste Ingelsbo (byn där »mökki» ligger)... sa han i varje fall... Till mångas förtjusning delade han ut påsar med mycket gott i.

Sedan sjöng vi finska julsånger. Då passade vi på att spela in ett par sånger på band. De ska visst sändas i närradion i Dalsjöfors. Vi lät också alla med barnasinnet kvar komma fram. Det gällde att pricka in en knorr på rätt plats på grisen, som vi ritat på ett papper. Men man skulle ha förbundna ögon. Några gjorde en riktigt tapper insats.

Efter det började 36 par ben att traska ut till bilarna. Därute var det kallt och snö, precis som det ska vara. Tack till kökspersonalen och alla andra som hållit i trådarna!

Monika Paukkonen

ruusuilla koristeltu arkku laskettiin hautaan omaisten ja ystävien laulaessa virren 623 viimeistä säkeistöä »Siel kaunis kannel soi». Kauniit seppeleet ja kukkalaitteet jäivät koristamaan avonaista hautaa. Ne kertoivat, että siinä oli vastikään laskettu haudan lepoon erittäin arvostettu puoliso, isä, isoisä ja koko Ruotsissa olevan heimomme pidetty johtohenkilö. Hautausmaalta siirryttiin Svarta Örnin avariin, lämpöisiin tiloihin, jossa osanottajille tarjottiin päivälliset. Muistotilaisuutta jatkettiin lukemalla tilaisuuteen saapuneet adressit. Rovasti J. Rantanen luki otteita A. Parkkisen kirjoituksesta Isien Uskon juhlanumerosta ja totesi mm., että se vielä tänäänkin sopii meille, vaikka onkin jo kirjoitettu 22 vuotta sitten. Past. J. Jänis muisteli vuorostaan, että Aleksanteri Parkkinen oli ollut mies, joka seisoi tukevasti kahdella jalalla maankamaralla. Hän ei puhunut meille paljoa uskostaan vaan hän todisti sitä työllään ja toiminnallaan mm. oman heimonsa hyväksi, ja se kelvatkoon meille kaikille hyväksi esimerkiksi.

Lopuksi vielä kuuntelimme kasetilta Rådan kirkkokuoron laulamana »Kalliit muistot», joka on A. Parkkisen sovitus ja sävellys A. Juvosen sanoihin.

T. J.

Sparven har funnit ett hus åt sig

Jorma Aspegrén

del III

FÖRSAMLINGSVERKSAMHETEN BÖRJAR BLAND INGERMANLÄNDARNA I SKARA STIFT

Områdena

Finskspråkigt församlingsliv förekom huvudsakligen i Borås, men även i Mölnlycke Tidan, Alingsås samt i Herrljunga. Också sommarhögtidligheterna hölls en gång i Herrljunga, vilket de facto visar områdets aktivitet i kyrkliga sammanhang. Predikanten Juho Kajava bodde i Herrljunga.

Församlingsgruppen gör framsteg i Borås

Borås och speciellt dess Caroli församling blev ett andligt centrum för hela det finskspråkiga flyktingsfolket. Under ledning av Mikko Närhi hade församlingsgruppen aktiv och väl motiverad verksamhet med hjälp av olika lekmän. Församlingsgruppen bildades 1947, inlemmad i Caroli församling. Komminister Tofft var till stor hjälp. M. Närhi blev verksamhetsledare för församlingsgruppen.

Den regelbundna verksamheten omfattade söndagsskolan, undomskretsen, kören, kvinnokretsen och onsdagens bönestund. Varje onsdag kl 20.00 hölls ingermanländarnas gemensam bönestund, vilket annonserades via Isien Usko och vann gehör överallt bland de finsktalande kristna.

Verksamheten blev också starkare tack vare de finskkunniga prästernas besök, samt den vederkvickelse de riksomfattande högtidligheterna medförde, men speciellt av prosten Laurikkalas ankomst i Borås som flyktingarnas erfarne själavårdare och förtroendeman. Finskspråkig konfirmandundervisning startades, och även gudstjänster kunde arrangeras regelbundet varannan söndag kl 13.30 i Gustav Adolfs kyrka.

Sommarläger och söndagskolans fester var med i den årliga verksamheten. Bibelstudiegrupp och flickgrupp hölles från 1950.

Sångmöten (lauluseurat) påbörjades våren 1952. Denna verksamhetsform innehöll typisk ingermanländsk andaktstradition med andliga sånger, lekmannapredikningar och vittnesbörd. Använda sångböcker var Finlands Missionsselskaps utgåva Hengellisiä lauluja ja virsiä (Andliga sånger och psalmer) och Finlands Lutherska Evangeliiförenings (hedbergianer) utgåva Siionin Kannel (Sions Kantele). Vid första sammankomsten var c:a 130 personer närvarande.

I verksamhetens senare stadium förekom svårigheter emellan den traditionella hedbergianismen och svenska församlingsledningen. I Borås bildades Evangeliiförening, en åtgärd som skapar ständiga motsättningar inom den finsktalande gruppens församlingsverksamhet. Samma problematik påverkar fortfarande finskt församlingsarbete i Borås.

Boråsgruppens pionjärinsats

I 1:a numret av tidskriften Isien Usko beskrev Kyrkokommittéens sekreterare G. Dahlbäck även för andra finskspråkiga grupper församlingsverksamheten enligt Borås modell, som innebär nära samband med Svenska kyrkans lokalförsamlingar. Inom dem existerar finskt församlingsarbete som en finskspråkig avdelning.

Boråsgruppen var relativt stor. 1950 hade församlingsgruppen över 200 medlemmar. Flyktingarna var länge på 1950-talet utplacerade i smågrupper t.ex. i Värmland, Jämtland och Skåne. Den välorganiserade verksamheten i Borås lockade på ett senare stadium ingermanländare att flytta till Borås trakten.

De ledande lekmännens insatser, speciellt Mikko Närhis verksamhet både på kulturellt och andligt område, var anmärkningsvärda. Alla mera betydelsefulla initiativ, t.ex. att ge stöd åt hednamission, främjandet av kulturverksamhet, sakaffandet av eget församlingshem och arrangerandet av flera riksomfattande samlingar, gav intryck av gruppens ledande insats. Det faktum, att finsktalande präster stationeradens i Borås, ökade gruppens inflytande.

Statistik över församlingsaktivitet bland Borås finsktalande 1948—52 enligt Isien Usko: (besöksantal i genomsnitt)

	Gudstjänster	HHN	Andakter	Årsmöten
1948	220		90	
1949	388	150	83	150
1950	284	97	98	750
1951	318	117	75	
1952	258		86	300

M. Närhi tog initiativ att ordna stöd för missionsarbete genom artiklar i Isien Usko på hösten 1951. Gåvorna skickades först till Finlands Missionsselskap för missionsarbetet i Ambo-kavango-området, Namibia. På sommaren 1952 meddelades via tidskriften, att gåvor och kollekter för Ambo-missionen i framtiden skulle gå genom Svenska kyrkans mission till FMS:s missionsverksamhet i Amboland. Och på sommaren 1953 kunde man läsa, att de ingermanländska finska flyktingarna hade åtagit sig underhållet av missionären magister Annikki Holma, som var verksam på Amboland.

Medhjälparna i Isien Usko 1948—53

	1949	1950	1951	1952	1953
Andakter	5	6	4	2	15
Om verksamhet	4	10	3	9	7
Minnesanteckningar		4	2		5
Dikter	3	2	1	2	6

Andakter skrevs av de i Borås medverkande lekmännen Mikko Närhi, Juho Jänis, Aleksanteri Parkkinen, Anna Parkkinen samt den i Borås mycket verksamma predikanten Juho Kajava från Herrljunga. Prosten Laurikkala var naturligtvis en av de flitikaste skribenterna.

Skrivelserna beträffande verksamheten innehöll information från årsmöten, ungdomskretsens verksamhet, och om övriga aktiviteter. Mestadels står M. Närhi bakom verksamhetsredogörelserna.

Minnesanteckningarna innehöll notiser om Ingermanlands kyrka och samhälle, berättelser från flyktingläger och flyktfärder, men även enskilda personers skildringar av tidens församlingsliv.

1951—52 fick redaktören ringa skriftligt stöda från Borås, och p.g.a. detta var han tvungen att skaffa andakter från Finland och t.o.m. citera finska andliga böcker i tidskriften.

Förhoppningar om eget församlingshem

1952 började man planera ett eget församlingshem. M Närhi fanns åter bakom initiativet och skaffade sig hela församlingsgruppens styrelses och prosten Laurikkalas stöd, varefter saken fördes fram till årsmötet hösten 1952. Årsmötet fattade beslutet, att byggningsfond skulle stiftas och insamlingarna borde påbörjas snarast.

Att samla tillräckligt kapital tog sin tid, fastän gåvor togs emot ända från Kanadas ingermanländska flyktingar och från de flesta av Sveriges ingermanländska vängrupper.

Årsmötet valde insamlingskomittéen och beslöt, att oktober 1953 skulle bli allmän insamlingsmånad bland Sveriges ingermanländare. Efter nio års strävan blev ett eget församlingshem verklighet, år 1961.

KONKLUSION

I referatet har det kommit fram, att Svenska kyrkans aktivitet för de ingermanländska flyktingarna är ett faktum både på riks- och lokalförsamlingsnivå. Man kan konstatera, att på sätt och vis har de flerhundraåriga förbindelserna mellan Ingermanlands kyrka och Svenska kyrkan som moderkyrka burit betydande frukt genom evangeliets förkunnelse och kyrkans diakonala verksamhet kommit de ingermanländska flyktingarna till godo. De har fått en ny möjlighet att leva som fria människor och fått hemvist i moderkyrkans vård som en naturlig del av dess egen verksamhet. Aldrig kan man överdriva betydelsen av de åtgärder Svenska kyrkan vidtog, när flyktingsfrågan var som mest akut.

Fastän verksamheten i invandrarfrågor

har ändrats under tiderna, har efterkrigstidens kyrkliga och diakonala församlingsverksamhet skapat en fast grund inför den kärvare period, som började med nästa invandringsvågor på 1960-talet. Svenska kyrkan och Finlands kyrka har lärt sig ett realistiskt sätt att vara Kristi medarbetare i vardagslivet, då det finns några, som av språkliga skäl inte kan tillgodogöra sig evangeliet på majoritetsspråket.

I KÄLLOR

Isien Usko (Fädernas Tro)
Månadstidskrift utgiven av Svenska kyrkans piskopmötets komitté för Sveriges finskspråkiga flyktingar, årgångarna 1948—53
årggarna 1948—1949 no 6, Luleå, 1949 no 7 — 1952 no 12, Stockholm, 1953 no 1—12, Växjö
Isien Usko, veljellinen tervehdys Ruotsin kirkolta (Fädernas Tro, en broderlig hälsning från Svenska kyrkan)
Ansvarig utgivare, biskop Bengt Jonzon, Luleå

Jääskeläinen, Juhlaj. Isien Usko, Inkerin kirkon 350-vuotisjuhlanumero, Växjö 1961, Artikkel av J. Jääskeläinen.

Kaitera, Juhlaj., Samma, artikkel av Kaitera P.

Parkkinen, Juhlaj. Samma, artikkel av Parkkinen S.

Kuortti 1963, Inkerin kirkon vaikeita vuosia, Pieksämäki 1963, Finland

Rantanen, muntlig uppgift, Rantanen Juhani, Borås, 800417

II PERSONFAKTA

Jääskeläinen Juhani, prosten f. 070 806, teol.lic., präst i ingermanland och Estland, khde i Luumäki, Finland, pens. 1974.

Kaitera Pentti, professor, ansvarig för de ingermanländska och karelska flyktingarnas omplacering i Finland.

Parkkinen Aleksanteri (Santeri), verksam i Borås finska församlingsgrupp.

Kuortti Aatami (Aato), f. 031 228, Evangeliiföreningens predikant, församlingsföreståndare i Ingermanlands kyrka, 1:a kaplan i Alppilas församlin i Helsingfors, Finland, pens. 1973.

Rantanen Juhani H, 311 227, stiftsadjunkt för finskspråkiga i Skara stift, i Borås från 1961.

Slut.

Rakas puolisoni
isämme ja vaarimme

Aleksanteri Parkkinen

synt. 11. 5. 1902 Keltossa
kuoli 14. 11. 1983 Röingessä,
Halmstadissa

Kaivaten

ANNA
Toini
Ann Kristin, Gun
Eva — Stefan
Joakim
Nelly — Åke
Ulf, Annsofi
Inkeri — Nils
Björn, Maria
Sisar, sukulaiset ja ystävät

Sillä mitä sinä, Herra, siunaat,
se on oleva siunattu iäti.

JOUKOSTAMME POISTUNEITA:

Arvi Pukki, synt. 12. 12. 1926, kuoli 25. 10. 1983 Mölnlyckessä.

Aleksanteri Parkkinen, synt. 11. 5. 1902, kuoli 14. 11. 1983 Röingessä.

KIITOS

Sydämellinen kiitos kaikille sukulaisille ja ystäville, jotka kunnioittivat rakkaan puolisoni ja isämme,

Aleksanteri Parkkisen

muistoa kauniilla kukkalaitteilla, adresseilla ja muulla osanotolla.

Anna Parkkinen
Tyttäret perheineen

Toimitussihteerin terveisiä

"Taas kaikki kauniit muistot..."

Vaikka joulu ja sen juhlat ovatkin jo kaukana Viestin tammikuun numeron ilmestyessä, tahdon aiheeseen hetkeksi palata ennen kevään ja kesäjuhlien odotusta. Samalla käytän tilaisuutta hyväkseni vielä kerran kiittääkseni Helsingin paikallisosaston joulujuhlassa osakseni tulleesta huomaavaisuudesta.

Joulukuun ensimmäisenä sunnuntaina vietimme inkeriläisten perinteistä joulujuhlaa myyjäisineen. Jälleen kerran oli ihmetyksen aihetta, että niin paljon olimme saaneet väkeä koolle. Vaikka rivit yhä harvenevat, kuten sanotaan, Karjalatalon Wiipuri-sali oli ääriään myöten täynnä eri-ikäistä väkeä, ja erityisen paljon oli lapsia. Tämä ilahduttava seikka selvisikin pian: Lilja Kurppa, eräs Inkeri-kuoron laulajista, oli tuonut tullessaan paitsi lapsia, myös lasten kanssa harjoittamansa pitkän ohjelman.

Alussa leikittiin piirissä hauska satuleikki, osittain harjoitettuna, osittain improvisaation voimalla, sillä leikkiin yhtyi paljon muitakin mukana olevia lapsia. Heidän ohjaajansa sai lapset niin ihmeesti innostumaan, että lopulta yksi toisensa perästä uskaltautui jo pianon ääreen tai esittämään yksinlauluakin. Ja hauskaa riitti sekä yleisöllä että esittäjillä. Mitäpä olisi joulujuhla ilman lasten leikkejä ja kirkkaita silmiä. Ja Yrjö-setä oli Anneli-vaimonsa kera taas hankkinut röykkiöittäin suklaalevyjä pienten iloksi ja kannustukseksi.

Oli joulujuhlassa toki isompiakin esiintyjiä. Inkeri-kuoro lauloi perinteisiä, kaikille tuttuja joululauluja. Inkeriläisten parissa paljon työtä tehneelle sairaanhoitaja Heljä Huttuselle Inkeriläisten Sivistyssäätiö oli myöntänyt ansiomerkin, joka hänelle tässä tilaisuudessa nyt ojennettiin. Mm. Seukkoseuran toiminnasta tutun Heljä Huttusen ansioksi on suurimmalta osalta luettava Lapinlahden kirkkomaalla olevan inkeriläisten muistomerkin aikaansaaminen. Hänhän aikoinaan teki siitä aloitteen Lapinlahden kirkkoherralle, joka pani asian ripeästi vireille, ja niin tämä muistokivi, josta monelle on tullut »pyhiinvaellusmatkan» kohde, paljastettiin vuonna 1978.

Laulujen ja leikkien välillä maistui emäntien keittämä joulukahvi torttuineen ja monenlaisine leivonnaisineen. Myyjäispöydät tyhjenivät siinä samalla ja kassaan kertyi rahaa turvaten taas Viestinkin jatkumista paikallisosaston avustuksen voimin. Lämmin kiitos lankeaa niille monille näppäräsormisille naisille, jotka koko syksyn olivat ahertaneet joulumyyjäiset johtotähtenään.

Eikä ahertaminen toki lopu kesää odotellessakaan. Onhan alkanut vuosi vaativa voimia erityisesti paikallisosaston emänniltä. Ensi heinäkuun kesäjuhlat, yhdistyksemme 50-vuotistaipaleen kunniaksi vietettävät, kun jälleen ovat heidän vastuullaan ja hoidossaan.

Sydämestäni toivon heille taas voimia saattaa ne onnistuneeseen päätökseen ja samalla toivotan heille sekä kaikille Teille menestystä, onnea ja iloa tälle vuodelle.

Toimitussihteeri

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Tammikuun tilaisuus Inkerikodissa 22. 1. 1984 klo 14. Tervetuloa.

Paikallisosaston vuosikokous 26. 2. 1984, klo 14. Kalevalanpäivänä 29. 2. 1984 kokoonnumme vanhan tavan mukaan Larin Parasken patsaalle klo 10.00. Maaliskuun tilaisuus Marianpäivänä 25. 3. 1984 on samalla **Inkeriläisten Yhdistys ry:n vuosikokous**, jossa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

SEUKKOSEURA

kokoontuu 1984 kevätkaudella seuraavasti: 26. tammikuuta, 16. 2., 1. 3., 15. 3. torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

VUOSIKOKOUS

Inkeriläisten Yhdistys ry, Turun paikallisosaston vuosikokous pidetään Karjalaisten talolla os. Itäpellontie 2. 19. 2. klo 14.00. Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 2

helmikuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS

Päätoimittaja:
Matti Vironmäki, puh. 90-631 285

Toimitussihteeri:
Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin)
Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62
(toimituksen osoite)

KONTTORI

Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms.
Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61
Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095
Postisiirtotili Hki 30636-4

TILAUSHINTA

70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984

ILMOITUSHINNAT

1/1 sivu mk 400,—
1/2 » » 250,—
1/4 » » 150,—
Kuolinilmoitukset 50,—
Kiitos- ym. ilm. 40,—
Kuva ilmoituksessa 70,—

Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa
Kustantaja ja julkaisija:
INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.

PÄÄASIAMIES RUOTSISSA

Armas Paakkonen
Tingsgatan 35
50253 Borås. Puh. 033/101 850
Postisiirtotili 626047-5
(lehden ym. tuotteiden tilaukset)

SIVISTYSSÄÄTIÖ

Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14,
puh. 90-631 285
Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Ambomaan apostoli Martti Rautanen työpöytänsä äärellä. Kerrotaan, että hän jouluna 1924 ilmoitti työtovereilleen, että hän oli syvästi liikuttuneena pannut viimeisen pisteen raamatunkäännöksensä loppuun. — Valokuva teoksesta: Aapeli Saarisalo, »Etelänristin Mies Martti Rautanen».

Matti Vironmäki:

Inkerinmaan miehen suurtyö

Suomen Lähetysseura vietti äskettäin 125-vuotisjuhlia. Niissä luonnollisesti muisteltiin alkuaikojen tapahtumia ja ensimmäisiä lähettejä. Viimemainituista varmaan ihmeellisimmät elämänvaiheet sai kokea inkerinsuomalainen Martti Rautanen (1845—1926). Hän näet lähti maaorjana lähetyskouluun ja kasvoi, kuten tunnettua, lähetystyön uranuurtajaksi, joka on syystä saanut ambolähetyksen isän ja Ambomaan Agricolan kunnianimen.

Rautasen esivanhemmat olivat aikoinaan muuttaneet jostakin Savon puolesta Inkerinmaalle ja asettuneet, kuten eräät muutkin »savakot», asumaan Novasolkan pitäjän Tikanpesän kylään Länsi-Inkerissä. Kylä sijaitsi Pietari—Narvan valtatien varrella kolmisenkymmentä kilometriä Narvasta. Kun Martti-pojan syntymän aikoina matkustaja- ja rahtiliikenne tapahtui maanteitse, oli elämä Tikanpesän pikkukylässäkin varsin vilkasta. Siellä suomalaistalojen kerrotaan olleen rahtimiesten yleisinä majapaikkoina. Viron, venäjän ja suomen kieli, joita melkein kaikki kylän asukkaat osasivat, kaikui kaikkialla. Näin Martti-poikanen jo varhain oppi kolmen kielen taidon, mikä seikka tuli paljon merkitsemään hänen myöhemmässä toiminnassaan.

Martti Rautasen lapsuuskoti näyttää olosuhteisiin nähden olleen varakas. Talossa oli hevosia ja useita lehmiä sekä muuta karjaa. Niistä saadut tuotteet voitiin myydä ja siten saada rahaa Jaaman kaupungissa, jonne oli matkaa vain vähän yli kahdeksan kilometriä. Mutta yleensä elämä oli kovaa ja työtä oli tehtävä paljon. Tuohon aikaan näet maaorjuus oli yleistä Venäjällä ja Rautasen isäkin oli maaorja. »Ja kun Martti oli täyttänyt viisitoista vuotta», kertoo Aapeli Saarisalo kirjassaan »Etelänristin mies» — »alkoi hänellekin työvelvollisuus kartanossa. Se ei ollut leikkiä. Kreivin (Suvalov) laajojen tilojen työt teetettiin yksinomaan orjilla. Heidän oli käytettävä omia hevosiaan ja työvälineitään sekä oli jopa kuljetettava myytävät tuotteet Pietariin». Martti-poika kuitenkin on päiväkirjassaan kertonut »tottuneensa orjan tehtäviin».

Vaikeissa oloissa Rautasen kotona ei kuitenkaan unohdettu Jumalan sanan antamaa lohtua ja voimaa. Rasittavat orjantyöt arkena eivät estäneet sunnuntaisia kirkkomatkoja, vaikka kirkolle oli yli yhdeksän kilometriä. Myös hankittiin kotiin hengellistä lukemista, mm. Suomen Lähetyssanomat. Kun niistä kerran luettiin ilmoitus lähetyskoulun alkamisesta Helsingissä, niin asiat pian kehittyivät siten, että opinhaluinen Martti päätettiin lähettää opintielle. Paikallisen papin, ja Martin rippikoulunopettajan, suosittelemana maaorja-nuorukainen Martti lähti kesällä 1864 pyrkimään lähetyskoulun oppilaaksi. Pyrkijöitä oli kolmekymmentä, mutta vain neljätoista hyväksyttiin, joukossa 18-vuotias Martti Rautanen.

Lähetyskoulua Helsingissä nuorukainen kävi neljä vuotta. Opiskelu tuotti monia vaikeuksia, mutta kerrotaan, että »mitä tiedoista puuttui, sen korvasi tavaton uutteruus ja sisu». Keväällä 1868 Rautanen valmistui ja hänet sekä neljä hänen toveriaan piispa vihki lähetyssaarnaajiksi ja työkentäksi määrättiin Ambomaa Lounais-Afrikassa. Matkalle lähtö tapahtui juhannuksena 1868 höyrylaivalla Helsingin satamasta, ja saattajana Saksaan asti oli silloinen lähetysjohtaja Sirelius. Lähtijöiden reipasta mielialaa todistaa, että he laivan irrottautuessa satamasta kajauttivat Maamme-laulun.

Matkallelähtijöistä tuskin kukaan osasi ajatella, että kestäisi yli kaksi vuotta ennenkuin saavuttaisiin perille. Näin kuitenkin tapahtui. Matkalla sattui monenlaisia viivytyksiä. Monet niistä olivat varsin asiallisia. Esim. Saksassa piti opiskella saksankieltä ja odotella tietoja olojen rauhoittumisesta Lounais-Afrikassa, jossa oli puhjennut heimokapinoita. Myös pienellä purjelaivalla, jolla Englannista lähdettiin kohti Kapkaupunkia,

matkanteko oli hidasta, kun näet piti pysähdellä odottamaan sopivaa tuulta, että olisi päästy eteenpäin. Mutta lopulta heinäkuun alussa 1870 päästiin härkien vetämissä vankkureissa perille Ambomaalle, jossa toiminnan piti alkaa.

Pitkällä laivamatkalla Rautanen tovereineen sai nähdä paljon ihmeellistä, mitä ei ollut Inkerinmaalla. Hän katseli mm. etelän taivaalla näkyvää Etelänristiä, joka ei näy meille Pohjantähden alla asuville. Näky innoitti Marttia ja hänen kerrotaan kirjoittaneen: »Ristinmerkki näkyy Afrikan päällä, mutta Ristiinnaulittu on kuitenkin tuntematon». Samalla mielessä lienee herännyt entistä suurempi halu päästä pian perille, että olisi voinut alkaa työn Ristiinnaulitun tunnetuksi tekemiseksi.

Ambomaalle päästyään lähetit alkoivat uutterasti työskennellä, rakentaa lähetysasemia ja saarnata. Mutta alkuasukkaiden suhtautuminen lähetyssaarnaajiin oli alussa hyvin epäluuloista, vastahakoista ja jopa usein pilkallista. Alkuaikoina sekä Rautanen että muut lähetit saivat myös usein elää jokahetkisessä kuolemanvaarassa, sillä heidän luultiin tulleen maata valloittamaan. Vähitellen kuitenkin tultiin puolin ja toisin tutuiksi. Rautasella oli kärsivällisyyttä ja mielenmalttia, eikä asiaa haluttu pilata jyrkillä toimenpiteillä. »Jumala ei vie asiaansa eteenpäin pikajunalla», kerrotaan Martin lohduttaneen työtovereitaankin.

Kun sitten toistakymmentä vuotta oli julistettu sanaa ja opetettu, avustettu nälänhädän ahdistamia ja autettu sairaita, opiskeltu kieliä ja odotettu, niin vihdoin alkoi näkyä työn tuloksia. V. 1883 kuusi nuorta miestä kasteopetuksen jälkeen kastettiin ja merkittiin kristillisen seurakunnan jäseniksi. Pian senjälkeen seurakunta alkoi kasvaa. Vuosisadan vaihteessa seurakunnan jäsenmäärä oli jo yli 750. Kun v. 1925 vihittiin ensimmäiset ambolaiset papit, jotka Martti Rautanen sai siunata virkaan, oli seurakunnassa 17 000 jäsentä. Nykyään Ambo-Kavangon itsenäisen kirkon jäsenmäärä on yli 300 000.

On sanottu, että »ellei Rautasella 'rautaisen' terveytensä ja elävän uskonsa lisäksi olisi ollut sitä viisasta ja kaukonäköistä työ- ja suhtautumistapaa, joka takasi hänelle johtavan ja kunnioitetun aseman alkuasukkaiden keskuudessa sillä tavalla, että he pitivät häntä puolijumalana, hän ei olisi voinut saada aikaan sitä mitä sai» (J. Sinnemäki: Suomen kirkon paimenien elämäkerrasto »Agricolasta Pakkalaan»). Näin todella voi sanoa. »Rautanen pääsi kansaa lähelle ja voitti sen luottamuksen. Samalla hän lähetystyönsä ohella teki myöskin tieteelle suuria palveluksia. Hänen kansantieteellisistä kokoelmistaan on annettu kiitettävä tunnustus. Euroopan monien yliopistojen kasvitieteelliset kokoelmat sisältävät suuren joukon Rautasen kokoamia, aikaisemmin tuntemattomia kasveja. Joku sellainen on tiedemiesten teoksissa saanut sukunimensäkin Rautasen mukaan. Varsin huomattava on myös se apu, mitä Rautanen antoi Berliinin meteorologiselle laitokselle pitkäaikaisilla, tarkoilla säähavainnoillaan.» (Sinnemäki, e.m.t.).

Martti Rautasen suurin ja paras työ, jolla hän on palvellut Ambomaan kansaa ja koko kristikuntaa, on siinä, että hän loi ondongan kirjakielen ja käänsi Raamatun sille kielelle. Tämä suurtyö vaati suunnattomia voimavaroja, kärsivällisyyttä ja ponnistuksia, joissa tarvittiin todella lujaa uskoa ja paljon rukousta. Tunnustuksena raamatunkäännöksestään Ambomaan kielelle Rautanen sai 80-vuotispäivänään 10. 11. 1925 Helsingin yliopiston teologiselta tiedekunnalta jumaluusopin kunniatohtorin arvon.

Rautanen toimi yhteen menoon Ambomaalla lähes kuusikymmentä vuotta. Hän sai tehdä vain pari lyhyttä matkaa Suomeen ja nekin olivat tavallaan työmatkoja, sillä hän hoiteli tällöin kääntämänsä Raamatun painatusasioita. Näiden matkojen yhteydessä hän yhdessä vaimonsa kanssa kävi Inkerinmaallakin Novasolkassa ja tapasi äitinsä. Myöskin hän sai tilaisuuden kierrellä Inkerin monissa seurakunnissa, joissa hänet luonnollisesti otettiin iloiten vastaan. Rautanen on myös kertonut, että »hän oli ihastunut tapaamiensa inkeriläisten pappien ystävyydestä ja lähetysrakkaudesta».

Tämän ahkeran ja uskollisen Hengen suurmiehen mainen matka päättyi 19. 10. 1926 Ambomaan Olukondassa, jonne hänet myös haudattiin. Oma poika, lähetyspastori Reinhold Rautanen, Ambomaalla syntynyt, toimitti isänsä haudan siunaamisen, eikä varmaan osannut ajatellakaan, että siihen viereen oli hänetkin siunattava seuraavana keväänä. Rautasen puoliso, saksalaissyntyi-

→

Saksan luterilaisilta laajaa tukea Itä-Euroopan vähemmistökirkoille

(Näin sanotaan Kotimaassa nro 135)

Varsinkin Martin Luther-Bundin avustustoiminta osoittaa hyvin, miten esimerkillisesti konkreettisia avustuskohteita nimeämällä päästään siihen, että vähemmistökirkkojen tukemisesta voi tulla tavallisen seurakuntalaisen sydämenasia. Esim. DDR:ssä (n. 4,3 milj. luterilaista) avustetaan kirkkorakennusten hoitoa, Tšekkoslovakiassa (n. 457 000 luterilaista), Prahassa Pyhän Mikaelin kirkon entisöintiä, Jugoslaviassa (n. 76 000) tuetaan erään työkeskuksen toimintaa sekä kahden kirkon korjausta, Puolassa (n. 80 000) Katowitzin hiippakunnalle hankitaan valokopiokone ja ehtoollisleipien valmistamiseen tarvittava uuni, Neuvostoliitossa (n. 620 000 saksalaista ja suomalaista) teologisen kirjallisuuden, laulu- ja hartauskirjojen sekä Raamattujen tarpeen tyydyttämistä, Unkarissa (n. 430 000) kirkkojen ja pappiloiden modernisoimista.

Länsi-Euroopassa monenlaista tukea saavat lisäksi luterilaiset Ranskassa (n. 286 000).

Luterilaisen maailmanliiton tiedotusosasto on perustanut 1982 Budapestissa toimivan informaatiopalvelun luterilaisia vähemmistökirkkoja varten Euroopassa. Sen joka kuukausi ilmestyvästä julkaisusta on mahdollista saada näitä kysymyksiä koskevaa ajankohtaista uutisaineistoa ja niiden ymmärtämiseksi välttämätöntä taustatietoa.

Vieraan maan kulkija

Kotiseutuni muistot ain mielessä soi,
niitä koskaan en unohtaa saata,
vaikka täältä etsin sen vertaista
kulkien vierasta maata.

Yhä luoksesi saavun ja unelmoin,
oi mitä lapsena kokea sainkaan.
Sinun kauneuttasi jumaloin
ja sinun kaikusi kummaa taikaa.

Yhä muistan kun sulle huutelin
siellä kankaalla korkealla,
sinä ääneni monesti toistelit,
kaikui luontosi kaikkialla.

Kuinka kallis sä olet minulle
sitä sanoin ei kuvata saata.
Nyt vanhana sua vain muistella voin
täällä kulkien vierasta maata.

Ikävä

Miksi ihmisen elo on murheita täynnä,
oi miksi mun syntyä täytyikin.
Miksi en saannut jo lapsena kuolla
kehdon lämpöisiin suojihin.

Tuo elämä reitin min osoitti mulle,
se kylmä ja kolkko on ollut ain.
Olen kulkea saanut vieraissa maissa
kuin aikoinaan veljensä murhaaja Kain.

Täällä yksin ain kuljen ja yksin ain viihdyn,
vain kotoiset muistot mun rinnassa soi.
Ah miksi mä niistä niin herkästi kiihdyn —
ehkä joskus koittavi aamun koi.

Keenessä 20. 9. 1981

Toivo Vehiläinen

sen lähetyspastorin tytär, Afrikassa syntynyt Frieda, o.s. Kleinschmidt, joka vuodesta 1872 oli uskollisesti auttanut ja tukenut miestään, kuoli 1937 ja haudattiin Olukondan hautausmaalle puolisonsa ja poikansa viereen. Rautasen tytär Johanna jatkoi isänsä jälkiä aina 1960-luvulle asti, jolloin kuoli yli 80-vuotiaana.

Elläimiin viisii

Paljom myö ihmiset verrataa itsijää elläimii, niijen elloo ja tekoloi.

Sanotaa, jot sie uoit sokkee ko kana ja mykrä ja kuurne ko kala. Hiitra (viekas) ko kettu ja arkalasta kotoisin jänis. Vahva ko karhu ja väkevä ko hevonen. Voip yllättää suvennälkä ja silloin maistuu vaik rahkapiirakka. Iloinen ja vappaa ko taivaanlintu, suap männä ja tulla mihin tahtoo.

Vakahainen laps makajaa kätkyves ko linnunpesäs ja katetta kohentaessaan äitj sanoi tekevänsä jälkopiähän poronpesän. Sit on jaloil lämmi. Uamul yllää noustes muistutettii jot pittää pessä silmät: riimakissoil ei uamullista anneta. Mustaksi jäänyttä nennää ihmeteltii, jot olit sie kannoin kans nuokkimas. Sit olliitki mustit (lapset) murkinal. Kylläset mutikat (lapset) sirkutelliit ko linnut satteen iel ja työtkii unohtuit. Äitj tiuskais jot nii sijalkii on kons mua jiäs, kons kärsä kipjä tai sit vast koira uimaa ko häntä vettee tapajaa. Ei auttant mikkää, pitj alkaa ahkeraks muurahalseks, muuten sai laiskanlontin nimen.

Illal pitj piässä nuoriin yhtee. Joku heittäis suorastaan koiraks ja vastustelj vanhempii. Sitä lennettii ko siipruavaat ja lekavoikoirat. Ämmä sanoikii jot männööt häntpänttäsil ko kärvitsäkoirat. Parves olj vessalaa (hauskaa) ja lennettii ko harakat ja hypittii ko heinäsirkat.

Kottii tulles hiivittii ko kissat, joku erehtyi ja tulj ko lomavoi hevonen. Silloin yölintu (lepakko) joutui kiinni. Lapset osasiit lentää kepjäst ko kesälinnut (perhoset). Suu pitj pittää kii, muuten lenjs varis suuhun, eikä sopinut kiukutellakaan ku kirpukaskoira, sai viel vitsaa. Puhasta pitj tehhä, jot nuapur ei piäst sanomaa: on rokutointa ko siankarsinas.

Ylpijäst sanottii jot on ko riikinkukko tai sit se luulee että sen hännän päässä on vähän valkoista. Suorastaan aateluuden merkki... Kiehais jalois ko kippjä kissa, mörisi ko härkä, ärhentelj ko kahlekoira, lauloi ko taivaanlintu, ulvoi ko susj metsäs, mänj ketterää ko orava ja olj hiljaa ko hiir.

jatkuu s. 10

KUKKA

Vastahan minäkin kukkana kuljin,
niin monelta onnelta silmäni suljin.

Nyt tuli syksy ja kukkaset kuihtui,
vaan nuoruuden ajat mieleeni muistui.

Mun tukkani harmaantui
vanhuuden vuoksi,
kun nuoruuden päivät
mun ohitsein juoksi.

Nyt iloiten kannan mä
harmaata tukkaa,
kun tiedän etten ehkä
elänyt hukkaan.

Jäävälhän lapseni ja lasteni lapsetkin
lapsineen tänne.
Suothan, Herra, parempaa onnea
heidän elämälle.

Varjele, ettei mikään myrsky
yllätä heitä,
kuten rautaisin kourin
aikoinaan riepotti meitä.

Vaan Herra kantoi kilpeään
meidän päittemme päällä
ja voimia antoi
tuskien säällä.

Nyt monet murheet on ohi,
ja nuoruuden kukat.
Me vanhoiksi muutuimme jo,
ihmisrukat.

Muistoissa elämme vielä
nuoruuden aikaa,
kunnes Isän kotona meillä
uusi elämä alkaa.

Siellä kiitokseen aitoon,
meillä kirpoopi kieli.
Taas nuoreksi muuttuvi siellä
vanhankin mieli.

Hyvän toivomme mukaan,
siellä kaikki on uutta.
Nyt vain haaveilla voidaan
sitä taivaan ihanuutta.

Liisa Makara

Muistelmia Inkeristä

Juhani Kustfält

(III ja viimeinen osa)

Illansuussa matkalaisemme saapuivat erääseen kylään, jossa aikoivat yöpyä. Yöpaikka järjestyikin, ja seuraavana päivänä he olisivatkin jo matkan päässä, josta Anu saisi kääntyä takaisin. Seuraava päivä sarasti ja matkanteko jatkui entiseen tapaan. Nyt oli asutus muuttunut kokonaan venäläiseksi. Nämä olivat yleensä ystävällisiä.

Ja iltapäivällä he saapuivatkin määränpäähän, missä Anun piti saada kääntyä takaisin kotiin päin. Mutta sepäs ei tullutkaan kysymykseen. Hohlat aikoivat käyttää Anua ja Malkkaa hyväkseen mielensä mukaan. Ja entiset sopimukset eivät tulleet kysymykseenkään. Sanoivat vielä ivaillen, että vai kotia sinä. Eikö sinun ole hyvä olla meidän kanssa? Anu vetosi siihen, että hänen pienet lapsensa odottavat häntä siellä kotona. Mutta ei sekään tehonnut. Silloin Anulle valkeni, että tämä petos oli hohlilla mielessä jo alusta lähtien. Tilanne alkoi tuntua todellakin epämiellyttävältä. Hän tunsi olevansa vanki. Hän huomasi sitäpaitsi, että hohlat alkoivat pitää häntä silmällä. Karkaaminen tulisi olemaan vaikeaa. Sen Anu ymmärsi. Mutta hänen oli yritettävä ja hän rupesi odottamaan tilaisuuttaan. Matka jatkui yhä syvemmälle Venäjälle. Koti oli jo jäänyt monen päivämatkan taakse, kunnes he illansuussa taas saapuivat uuteen kylään, jossa aikoivat yöpyä. Kylän vanhin näytti heille yöpaikan. Tämä tuntui Anun mielestä rehdiltä mieheltä, ja hänelle päätti Anu kertoa huolensa. Tilaisuus tulikin, kun hän oli juottamassa Malkkaa. Hän sai kerrotuksi tilanteensa kylänvanhimmalle. Anu oli arvannut oikein. Kylänvanhin oli valmis auttamaan häntä. Hän sanoi Anulle: »Minä autan sinua pääsemään eroon heistä. Tehdään näin: minä valjastan hevosesi valmiiksi iltayöstä, se odottaa sinua tallissa. Kun hohlat nukkuvat, niin sinä hiivit talliin hevosesi luokse ja lähdet karkuun.» Anusta suunnitelma oli mainio. Hän nyökkäsi hymyillen kylänvanhimmalle sanoen: »Tehdään niin.» Hän kiitti vielä miestä avusta. Ja niin alkoi odotus. Hohlat pitivät Anua tavanomaisesti silmällä ja seurasivat hänen kaikkia liikkeitään tarkasti. Ei tulisi olemaan helppoa päästä ulos tuvasta heidän huomaamattaan. Anun makuupaikka oli kauimpana ovesta, mutta toisaalta hohlat eivät tienneet, että Anulla oli apulainen, kiltti kylänvanhin. Se piristi Anun mieltä, kun hän kävi pitkälleen tuvan nurkkaan lattialle. Nyt hän rupesi odottamaan, että hohlat nukahtaisivat. Mutta näillä oli epätavallisen paljon juttua keskenään tänä yönä.

Ja Anusta tuntui, ettei heille tulisi uni lainkaan. Mutta viimein hohlat kuitenkin nukahtivat; varma asiasta ei kuitenkaan voinut olla, sillä se saattoi olla koiranunta. He makasivat kaikki lattialla. Päästäkseen ulos oli Anun pimeässä harpattava hohlien yli ja varottava astumasta heidän päälleen. Se ehkä olisi tiennyt paon epäonnistumista. Anu toivoi, että hänellä olisi ollut siivet. Mutta hän pääsi kommelluksitta livahtamaan ulos tuvasta hohlien huomaamatta. Hän haparoi pimeässä Malkan luokse, joka odotti valjastettuna ja hörähti tyytyväisenä tuntiessaan emäntänsä, aivankuin sekin olisi ollut kyllästynyt hohlien seuraan.

Mutta nyt oli kiire. Anu avasi tallin portin ja ajoi nopeasti ulos, kun hän samassa kuuli rymistelyä tuvasta. Hohlat olivat heränneet. He juoksivat ulos ja näkivät karkulaisten katoavan yön hämäryyteen. Anu kuuli heidän kiroilevan ja sättivän vielä perään: »Zuhna laiba».

Anu tunsi helpotusta nyt, kun hän vihdoinkin pääsi paluuretkelle. Yö oli pilvinen ja pakkasta vain nimeksi. Anu antoi hevosen juosta omaa hölkkäänsä, ja sitä se tekikin mielellään, kun kotiin päin oli matka. Anu mietti, miten siellä kotona jaksellaan. Hänen mielensä oli todellakin keventynyt nyt, kun asiat olivat kääntyneet oikein päin, ja hän alkoi hyräillä mielilauluaan »Maan korvessa kulkevi lapsosen tie, jota suloinen enkeli kotihin vie.»

Anu hevosineen yöpyi samoissa taloissa kuin menomatkallakin. Päivät kuluivat, ja

kevät alkoi tehdä tuloaan. Lumet alkoivat sulaa ja rännit solisivat aurinkoisessa säässä. Menomatkalla he olivat ylittäneet leveän Laukaanjoen, jonka rantaan Anu nyt oli saapunut. Joen jäät olivat alkaneet sulaa ja mustua arvelluttavasti. Rannassa oli venäläisiä. He arvasivat matkalaisten tilanteen ja tulivat näiden luokse kysyen: »Et kai sinä vain meinaa mennä tästä virrasta yli, ja vielä hevosen kanssa?» Anu pohti tilannetta ja kysyi, olisiko mahdollisesti siltaa, mitä olisi voinut käyttää. Niitä oli tosiaankin ollut, mutta nyt ne olivat kaikki rikki ammuttuja.

Anu teki päätöksensä. Heidän oli yritettävä yli. Hän ei tiennyt muuta mahdollisuutta. Muuten hän ei ehkä näkisi omaisiaan enää koskaan. Anu tiesi heidän odottavan siellä kotona. Hän rukoili vielä, että Jumala auttaisi häntä tässä yrityksessä. Se antoi hänelle uskoa ja voimaa yrittää. Anu alkoi valmistella ylitystä, ja venäläiset rannassa alkoivat tehdä ristinmerkkejä ja sanoivat toisilleen: »raati pooha». Nyt tämä ihminen hevosineen on kuoleman oma, jos he tuosta aikovat yli. Sillä vuolas virta kulutti jäätä alta päin, ja aurinko ja lauha sää sulattivat päältä. Sitäpaitsi jäät saattoivat lähteä liikkeelle minä hetkenä hyvänsä.

Yritys oli kieltämättä uhkarohkea, mutta Anulla ei ollut muuta vaihtoehtoa. Heidän oli päästävä kotiin. He ottivat vauhtia, ja niin alkoi ylitys. Virta oli satakunta metriä leveä.

Jään pinnassa oleva vesi roiskui hevosen kavioiden ja reen jalasten viiltäessä sen halki. Malkan kaviot pureutuivat syvälle pehmeään jäähän, se antoi hyvän otteen hevoselle tässä vaarallisessa yrityksessä.

Ihmiset rannalla seurasivat jännittyneinä tätä menoa ja tekivät vieläkin ristinmerkkejä. Jää alkoi tärähdellä ja rutista ajopelin alla arvelluttavasti, mutta meno jatkui kuin ihmeen kaupallla. Ikään kuin Malkkakin olisi tiennyt, mistä oli kysymys, se juoksi mahdollisimman nopeasti. Anusta tämä meno kuitenkin tuntui iäisyydeltä.

Toisen puolen ranta lähestyi hitaasti kuin unessa. Anun päässä pyöri satoja ajatuksia. Hän näki lapsensa siellä kotona nenät litteinä ikkunassa odottamassa äitiään, joka ehkä ei koskaan enää tulisi kotiin, ja he ehkä jäisivät äidittömiksi. Nämä surulliset ajatukset pusersivat kyyneleet Anun silmiin, ja hän oli kuin horroksessa. Hän pyyhki kyyneleensä villakintaaseen ja oli jälleen todellisuudessa. Hänen täytyi, täytyi onnistua!

Vastapuolen ranta oli nyt lähempänä. Jää kulkuneuvon alla rutisi vieläkin, mutta meno jatkui hyvää vauhtia. Tilanne alkoi jo näyttää siltä, että tämä uhkarohkea yritys onnistuisi. Virran keskikohta, joka oli luultavasti heikoin ja vaarallisin, oli jo ohitettu. Anun rintaan alkoi hiipiä riemun tunne onnistumisesta. Mitä lähemmäksi rantaa tultiin sitä iloisemmaksi Anu tunsi itsensä. Viimein karahti reki rantaan. Sanoin kuvaamaton riemu täytti Anun. He olivat onnistuneet! Hän kiitti Jumalaa ja kauleli Malkkaa, joka höyrysi ja oli rauhaton kovan urakan jälkeen. Anu näki ihmisten vilkuttavan iloisesti heille toiselta rannalta. He pitivät pienen lepotauon, jonka he todellakin olivat ansainneet. Sillä psyykkinen ja fyysinen paine oli ollut todellakin kova.

Matka jatkui edelleen kotia kohti ja Anu oli hyvällä tuulella. Malkka lönkytti omaa vauhtiaan huononlaisella rekikelillä, sillä kevät teki todellakin tuloaan. Se paljasti vielä enemmän sodan raakoja jälkiä, joita talvi oli yrittänyt peitellä.

Vihdoin he saapuivat Valasniekkaan. He olivat olleet poissa kolmatta viikkoa, ja monet luulivat näkevänsä Marilan Annan haamun. He olivat pitäneet häntä kuolleiden kirjoissa jo monta päivää.

Iloisia kyläläisiä kerääntyi ympärille ja juhlasaatossa jatkettiin matkaa Marilan pihaan.

Me lapset juoksimme äitiä vastaan riemusta pakahtumaisillamme. Äiti itki ja sulki meidät suloiseen syleilyyn. Sen jälkeen oli isä Uatan vuoro. Kysymistä ja kertomista riitti kauaksi aikaa. Kaikki olivat äänessä, niin että Malkka meinasi unohtua kokonaan. Olihan oikeastaan Malkkan ansiota, että me saimme perunoita, joilla me pärjättiin pahimman ajan yli.

Vaikka sota pauhasikin, ei ollut enää pitkälti kesään. Se oli edes pieni valonpilkku pimeydessä.

Loppu

Vanha valokuva kertoo

Tämä pyhäkoulukuva on Kelton Maaslovan kylästä. Se on otettu v. 1921. Kuvassa on 48 pyhäkoululaista ja heidän keskellään neljä opettajaa. Vasemmalta: Matti Telkkonen, Jaakko Waasseli, hänen poikansa Matti Waasseli sekä Matti Roihka. Kolme opettajista on myöhemmin menehtynyt jossain Siperian leireillä. Maaslovan kylä oli aivan Nevajoen rannalla; matkaa Kelton kirkolle oli 22 km. Kylässä oli 48 taloa, mutta se ei merkitse sitä, että joka talosta olisi kuvassa yksi lapsi, vaikka luvut sopivatkin yhteen. Samasta talosta voi olla viisikin lasta tässä kuvassa. Ajatelkaapa, että yhdessä kylässä oli näin runsaasti pyhäkoulussa kävijöitä. Eiväthän ne kylän tuvat ja kamarit kovin isoja olleet, mutta sopu sijaa antoi. Kuten näemme, tällaisia ryhmiä saattoi Inkerissä kerääntyä sunnuntaiaamupäivisin pariksi tunniksi yhteen. Jos vertaamme tämän päivän seurakuntatiloja, jotka ovat avaria ja valoisia, kyllä ero on huimaava. Joukossamme on vielä vanhempaa väkeä, jolla on omakohtaisia muistoja ja kokemuksia. Kertokaapa niistä tämän päivän nuoremmalle polvelle vertailun vuoksi.

Keltossa aloitettiin pyhäkoulutoiminta v. 1887 kirkkoherra Meurmanin toimesta, ja 1912 siellä oli toiminnassa jo 25 pyhäkoulua ja niihin oli nimetty 94 opettajaa. Myöhemmin pyhäkoulut oli saatu toimimaan melkein jokaiseen kelttolaiseen kylään. Kylänlukusilla kyläläiset valitsivat keskuudestaan pyhäkoulunopettajan. Hänen tuli olla raitis ja lasten kanssa sopeutuva. Pyhäkoulua pidettiin taloissa, joissa oli sen ikäisiä lapsia, tai pyhäkoulunopettajan kotona. Talvisin pyhäkoulu kokoontui joka sunnuntai ja kesti pari tuntia kerrallaan. Siellä luettiin Raamatunhistoriaa ja opittiin virsiä. Pyhäkoulussakin annettiin läksyä, jota sitten aina seuraavana sunnuntaina kuulusteltiin. Pyhäkoulussa käytiin aina rippikouluun saakka. Kesäisin ei pyhäkoulu kokoontunut, mutta helluntaisin järjestettiin pyhäkoululasten kirkkomatka.

T.J.

Lahden inkeriläiset Helsingissä

Matkustaminen avartaa ja yhdessäolo yhdistää, näin todettiin Lahden Seudun Inkerikerholaisten kokouksessa kun matkaa suunniteltiin. Helsinkiin.

Aamuhämärissä alkoi matkamme sovitulta kohtaamispaikalta, matkanvarrelta poimimme lisää tulijoita, ja automme olikin lähes viimeistä sijaa myöten täynnä. Päivän ohjelmaksi olimme suunnitelleet osanottoa Jumalanpalvelukseen Temppeliaukion kirkossa ja sen jälkeen ruokailua Karjalatalossa sekä tutustumista Karjalataloon ja Inkerikotiin.

Hieman ennen kymmentä olimmekin Temppeliaukion kirkon edessä. Kirkko on erikoinen nähtävyys, tavanomaisuudesta poiketen kirkossa ei ole korkeuksia hipovia torneja, vaan kirkko on louhittu suomalaiseen peruskallioon. Seinät ovat louhitun graniitin jäljiltä, kattona on suuri pyöreä lasikupoli, joka toimii samalla valonlähteenä.

Kirkko on lähes täynnä, erikoisesti kiinnitti huomiota nuorten suuri määrä. Saarnan teemana oli viimeinen tuomio. Puhuja totesi, ettei viimeinen tuomio ole erityisen suosittu saarnan aihe. Mieleeni saarnasta jäivät sanat »opeta meitä laskemaan päivämme oikein, että saisimme viisaan sydämen». Kunpa muistaisimmekin laskea päivämme oikein, ilmeisesti maailma olisi helpompi monen asua.

Jumalanpalveluksen jälkeen suuntaamme automme kohti Karjalataloa, jossa meitä odottaa runsas seisova pöytä. Syötyämme monenmoiset Karjalan perinneruuat siirrymme yläkerran Inkerikotiin. Inkerikodissa meitä on vastassa helsinkiläisiä inkerikerhon jäseniä. Rouvat Jukarainen ja Liljeblad olivat nähneet vaivaa vuoksemme, kattaneet kahvipöydän, josta taisi löytyä hyvää rahkapiirakkaasta alkaen. Helsingin paikallisyhdistyksen puheenjohtaja Yrjö Korkkinen kertoili Inkerikodista ja sen vaiheista. Myöskin tutustuimme Karjalataloon läpikotaisin. Parituntinen hupeni miellyttävästi yhdessä ollen ja kuulumisia puolin ja toisin vaihtaen. Kiitokset vielä kerran vastaanottajillemme.

Kaikki olimme matkaamme erittäin tyytyväisiä. Seuraavan matkan teemmekin Leningradiin, jolloin käymme myös Puškinin kirkossa. Tervetuloa Lahden seudun inkeriläiset ja heidän ystävänsä kuin myöskin muutkin matkasta kiinnostuneet.

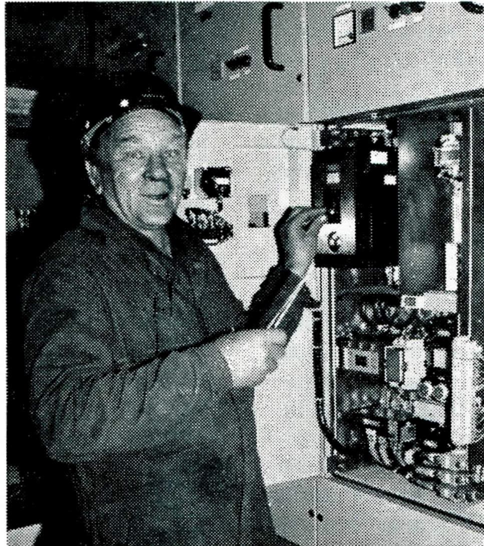
Arvo Korkkinen

Elläimiin viisii
jatkoa s. 6

Pienet pojat tappeliit ko kukonpojat nuokat vastakkain. Olliit ihan syvänkukkoloi... Sitä ihmistä mie en sit siitänt, sen kielj lipotti tullessas nii simasuloisest, nii makjast, a silmät olliit ko kiärmel vot vot pistäät. Viekas ihminen kulki revonhäntä kainalos, mil se luuli pyyhkivänsä pahat jälkensä. Jäniksenpassilla olevan elämä ei ollut kehuttava, hänellä ei ollut missään kotipaikkaa... Jäniksenä saattoi matkustaa massinassa... Tavara ei lainassa parantunut: kyl koira piänahkans kyläl kolauttaa. Pienikasvuisesta ihmisestä saatettiin lausahtaa, jot pienj koira pieneen kuolookii... Jos viel jollakii on sikkaa säkis niin kertokoo lissää.

H.O.

Elämän kierteitä

Järvisaaren Einari työnsä »kierteissä» telakalla, josta hän lähettää runoterveisensä.

Kaikkeen tottuu ihmisparka,
vaikka alussa on arka.
Olkoon hyvä, taikka paha,
kaikkeen tottua täytyy.
Minä maksoin koulurahan,
opistot on käyty.
Pääsin poies vankilasta
Hämeen tyttö Suomeen toi.
Vaikkei lahjoittanut lasta,
elämäni uudeks loi.
Ilman prooppuskia kuljen,
matkustelen minne vain.
Siksi syliin hänet suljen.
Minä parhaan vaimon sain.
Meidän tarina vaati vuosia.
Kaikenlaista ollut on.
Minä voin kuitenkin toisille suosia,
heimojen liitto on vertaamaton.

Ja ken »Siperin» vankia sietää,
sillä on otteensa luja.
Sellainen nainen arvonsa tietää.
Ja sukumme tuntee vain Muja.
Missä on Muja ja Järvisaari?
muistaa vain vanhemmat meistä:
Mullassa lepää jo isä ja vaari,
väsyivät maailman teistä.
Mutta meidän on jatkettava.
Suomi ja Ruotsi auttaa...
Minäkin Turkuun viimein asetuin,
monien mutkien kautta.
Teenkö mie sähköö, tai käännän kieltä —
kaikki työ on tarpeen.
Äidinkieli lämmittää mieltä,
enhän muuten ois tullut sieltä.
Ottakaa toiset varteen.

Järvisaaren Einari

Mein leikkilöi

Lapseen meil ei konsaa tult aika pitkäks. Kyläs olj paljon kaiken ikäisii lapsii ja ain oltii parves. Eri vuodenaikoina olivat omat leikkinsä ja ajanvietteensä. Ostettui lellosii nähtii harvoin. Pelejä tehtiin itse ja pelattii ahkeraa. Paikkakunnittain tässä saattoi olla suuriikii eroavuuksii.

Aikaisin kevväil hypättii nuoraa, kerkittii ja liekuttii. Ko tie kuivi, pelattii sen piäl laptaa ja poppii, sit viel ajettii yhtä poppii. Siin olj jännitystä. Kaikkiin peleihin osallistui niin monta kuin pellaajaa löytyi. Kettää ei jätetty pois. Pelaajia saattoi olla parikymmentäkin yhtä aikaa, tyttölöi ja poikii. Keväällä ja alkukesästä pelattii viel nappikuoppasil, seinää lyötii kopekkaa, lyötii käppää viijel kivel ja oltii laululeikkisil: mustaamiestä (gusi) ja tantsitettii muurahaista ja muita venäläisii leikkilöi piiris laulaen. Kuurupeitto, 12-pulikkaa, kolkkasil, ajeljaisil olliit ain suosios. Eivät lapset aina leikkiä saaneet. Keväällä istutettii tarttuu, käytii heinäs lehmäl, korjattii käpylöi miäelt ja kukkasii. Siivottii koton ja katsottii pienempiin perrää, huolehittii ruuast keskipäiväl, ko vanhemmat tulliit kolhoosin pellolt, ja käytii puojis leipäotsjerus (jono).

Sitä ko eläjät tulliit linnast koulujen loputtua, tehtii tuttavuutta hein kans ja suatii uusii ystävii. Kesäl käytii Villasinjärvel ahkerast uimas. Yhteen kesän pelattii ahkerast dominoo ja jotkut löivät korttii. Pojat pyörittiit kaikenlaisii pyörii itse tekemillään rautalankakoukuilla. Juoksiit pyöriin peräs virstoi ko hullut. Palloa en muista potkitun. Ei ollut palloa kai. Popit (kyykät) ja sauvat tehtiin itse. Pienet tytöt ja pojat kokosivat keväisin peltojen kuivettua värillisiä lasinpalasia ja vaihtelivat niitä keskenään. Joskus he kokosivat pelloilta myös luita ja myivät lumppujen kokoajalle (triäppisniekal) muutamast kopekast tahi ilmapallosta. Pajuista tehtii pillilöi, voikukkasist seppelii, notkeista pajunvitsoista hypinnaruja. Järven rannalta haettiin kaisloja ja koottiin nipuiksi, uimalautoiksi. Hätätilassa uimataidoton otti isän aluspöksyt, kasteli ne ensin uimaan mennessään ja lätkäisi ne sitten vedenpintaan niin että ilma jäi sisälle ja piteli toisella kädellään kiinni ja pulikoi. Lahkeet oli ensin tietysti solmittava. Pojat käivät kalastamas, tytöt leikkiit kotisil ja ompeliit tyttilöil vuatteita. Taitavimmat opettiit kutomaa ja virkkamaa. Toisinaa pujotettii lasisii helmii rihmaa, mist niitä lie suatuki. Oikein taitavat pujottivat helmiä rautalankaa ja viänsiit suvenkorentoi, niinko tuo Hämäläisen Hilkka ja Villasin Helmi.

Elokuun puoljvälin jälkee alkoit eläjät lähtee linnaa kotiloihin, ja kyläs aluks olj oikein tyhjää. Tyhjentyneissä kesäasunnoissa leikittiin vähän aikaa kotisil ja täytettii tyhjyyttä. Siin sit alkoi kouluki, ja tartun kaivaminen ja muu korjuu pelloilt. Ikävät unohtuit. Lämpiminä syysiltoina leikittiin vielä parves polttosil (kylmä, lämmintä, polttaa) tai seisottii kylän kauvvul ja luaittii kesän tapahtumist. Parvi ikäänkuin jälleen liittyi omaan yhteisöönsä.

Lumi antoi omat riemunsa. Alkutalvesta laskettiin mäkeä kylätiellä suuret ja pienet,, omil ja yhteisil kelkoil. Pojat liukuit konjokoil (luistimil), harval tytöl olliit omat konjokat. Ko lunta tulj tarpeeks liu'uttii suksil. Ympäristö tarjosi niin tasamaastoa kuin mäkiäkin. Koulu järjesti hiihtokilpailuja. Hiihtopuvut olivat tuntemattomia. Tytöillä saattoi hameen alta vilkkua paljaat kintut. Kovil pakkasil kokoonnuttii niihin koteihin, joissa oli lapsia, ja pelattii pelejä: dominoa, kotipeliä, lottoa. Vedettiin kasasta tikkuja, arvoiteltii paperille tehtyjä nume-

roita, leikittii ristii ja nollaa, kuaskuttii ja hirviteltii kummituksil hämäris.

Äitikin intoutui leikkimään. Joskus hän oli opettaja, saneli kirjast ja myö kirjutimme. Toisinaan olimme saavinamme määrätyn summan rahaa, ja kunkin oli se käytettävä mahdollisimman taloudellisesti tai ostaa niin monta herkkupalaa kuin keksi, hinnat oli itse laskettava. Viheltää ei sisällä saanut: sit tulj pikipöksy. Kuvittelin sen säkkimäiseksi olioksi. Säkin alakulmat oli venytetty vinkurajaloiks ja yläkulmat hoikiks käsiks ja niiden välissä heilui pää. Se hyppäsi vihellettäessä suoraan pöydälle... Huh, ko se hirvitti. Ko isä ja äiti olivat poissa kotoa, leikimme ympyriäistä herraa (oma keksimämme olio), se tuli ruumistaan kieputtaen ulko-ovesta, ja silloin lennettiin uunin pankolle. Lissaikka oli vielä pelottavampi otus, se kantoi hampaissaan veistä ja örisi. Uuninpankko oli ainoa pelastuksen paikka. Otukset tulivat aina arvaamatta, mutta jollakin tavalla niitä ärsytettiin. Vieraat lapset saattoivat pelätä ihan tosissaan. Uuninpankolla oltaessa jältettiin lanttuja tylpällä veitsellä. Meidän perheessämme tulen teko oli ehdottomasti kielletty lapsilta, ja sitä toteltii.

Pyryjen kinostamiin hankiin kaiveltiin lumimajoja. Keväämmällä kaivettiin sudenkuoppia toinen toisillemme ja erikoisesti isot pojat laittoivat pierupuihin pieniä poikia: tallasivat lumen jaloissa niin kovaksi, että kyllä siinä p... vapaaksi päästäksee. Hankien sulaessa kaiveltiin ojia ja tehtii patoja, ja toiset aina rikkoivat. Ei ollut talvea ilman suurta yhteistä lumiukkoa ja kunnollista poikien lumisotaa. Laskin kylässämme olleen noin 80 ikäistämme lasta. Jokaiselle löytyi oma mieluinen toveri, prijatelj. Littipaperit siästettii tarkkaa ja pelattii niil fantikkaa, pännil kiänneltii toisii pännii ja voitettiin tai hävittii niitä. Jalal lätkittii tupsuu ilmaa kuka enemmän sai... nii ja kesäl, ko heinät ajettii sarraimii (latoihin) saivat lapset hyppiä ja latistella niitä. Silloin rohkeemmat löivät kuperkeikkaa orrelt alas, tehtii hotuloi (käytäviä) ja huuvettii elämänilost.

Kyl varmast tehtii vielkii mitä puitj, ei vua ennää nyt tule mielee...

Helvi Othman

INKERILÄISTEN SIIRTOON LIITTYVIÄ KUVIA

Jos jollakin on tallessa Inkeriläisten Suomeen siirron aikana otettuja valokuvia, pyydämme ottamaan yhteyden Inkeriläisten Viestin toimitukseen. Os. Koivikkotie 6, 01620 Vantaa, puh. 892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin).

LAHJOITUKSIA INKERILÄISTEN VIESTIN TUKEMISEKSI

Lea Lindén, Turku	100 mk
Viestin ystävä, Helsinki	50 »
Elina Rosén, Hägersten	100 kr

Viesti kiittää lahjoittajia.

KIITOS

Sydämelliset kiitokseni Teille kaikille, jotka muistitte minua täyttäessäni Viattomien lasten päivänä 80 vuotta!

Kiittäkäämme Herraa, sillä Hän on hyvä, sillä Hänen armonsa pysyy iankaikkisesti!

Helsingissä
Rauhan päivänä 29. 12. 1983

Aatami Kuortti

INKERILÄISTEN YHDISTYS RY:N VUOSIKOKOUS

Marianpäivänä 25. maaliskuuta 1984 klo 14 Inkerikodissa Karjalatalossa, os. Käpylänkuja 1, Helsinki. Käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

Erovuoroiset vakinaiset jäsenet: Yrjö Korkkinen Vantaalta, Heikki Mylläri Turusta ja Matti Rännäli Helsingistä.

Erovuoroinen varajäsen Anja Luoma Vantaalta.

Neuvoja meille kaikille

»Ota aikaa, kun ajattelet — ajatus on voiman kellari.

Ota aikaa, että voisit leikkiä — leikkiminen on nuorena pysymisen salaisuus.

Ota aikaa lukemiseen — lukeminen on lähde viisauteen.

Ota aikaa, että voisit vaikka joskus rukoilla — se olisi luotettava tuki ja voima vastakohtiin ja levottomuuteen.

Ota aikaa olla ystävällinen — ystävällisyys ja hyvä sopu antavat elämälle erityistä maustetta ja makua.

Ota aikaa ja naura useammin — nauru ja ilo ovat musiikkia sielulle ja lieventävät huoliasi.

Ota aikaa, että annat jotakin — sillä joku päivä vuodessa voi olla lyhyt itsekkyys.

Ota aikaa, että teet työsi kunnollisesti — ylpeys työstä antaa voimaa omalletunnolle ja sielulle.

Ota aikaa kunnioittaaksesi toistenkin töitä — sillä kiitos ja kunnioitus ovat laseeraus elämäsi kakulle.»

Luin nuo ajatukset lääkäri Cerlin de Karlssonin viimeisestä kirjasta »Hur får man tid?» (Miten saisi aikaa?). Hän kirjoittaa: »Aikaa on tarvis syömiseen, uneen, lepoon ja työhön, mutta me käytämme aikamme usein kiireeseen. Ei osata ottaa aikaa arvokkaasti. Juuri sen tähden ihmiset ovat väsyneitä ja rasittuneita ja usein kiukkuisiakin. Toiset taas masentuvat. Siitä seuraavat sydäninfarktit ja monet muut sairaudet, ja silloin on usein jo myöhäistä.»

Oma ajatukseni on tämä: Kaikki tarpeet ovat yksilöllisiä, ja me ihmisethän olemme yksilöllisyysopin kannattajia. Mutta vuorokaudessa on aina saman verran aikaa, eikä se tahdo riittää. Ihmettelen usein, miksi meillä aina on kiire. Emmehän me kumminkaan ehdi pitemmälle, kuin mitä elinaikanamme tarvitsemme ja voimme tehdä. Otetaanpa siis joskus aikaa ja ajatellaan elämämme arvoa. Meillä kaikilla on sama aika ja samat tiet. Eikä »peilirappua taivaaseen» ole vielä rakennettu ja se on ainakin minusta hyvä asia. Vielä on aikaa ajatella.

Lempi Sjöberg

Toimitussihteerin terveisiä

Kirja-antikvariaatti — lukunarkomaanin aarreaitta

Eräänä päivänä lähdin masentuneena ja väsyneenä työstä. Kävellessäni kaupunkiin päin havaitsin, että lähikadun vaatekaupan tilalle oli tullut uusi putiikki — kirja-antikvariaatti. Syöksyin sisälle kauppaan — kirjahullu kun olen ja kun olin jo kauan etsinyt erästä vanhaa kirjaa. Haistelin pölylle ja vanhalle paperille tuoksuvaa ilmaa ja tunsin samaa kuin kala vedessä: olin kotonani. »Meit on niin monnee junnaa ja osa jääp viel laiturillekii», sanoo usein »filosofi»-poikani, kun hermostuu ihmisten pienuuteen ja hössötykseen. Itse tunsin olevani niitä laiturille jääjiä. Monesta bussista ja junasta olin jäänyt vanhoja kirjahyllyjä tonkiessani. Syöksähtelin hyllyn luota toiselle kuin janoinen suolla juotavaksi kelpaavaa suonsilmäkettä, lähdettä etsiessään.

Se joka härillä ajaa, se häristä puhuu. Runot ja näytelmähylly saivat suurimman huomioni. Silmiini osui vanha runokirja, nidottu vaatimattoman näköinen laitos. Sen tekijän nimi herätti mielenkiintoni: Anja Samooja »Runoja», luki kansilehdellä. Samooja. Teppo Samooja, alkoi aivoissani raksuttaa. Kirjastoneuvos Teppo Samooja. Äskettäin kuollut, verrattain iäkäs kirjastoneuvos Turusta. Inkeriläinen, Turun Inkerikerhon vetäjä menneiltä vuosilta. Hänhän Taimi-vaimonsa välityksellä lähetti joitakin vuosia sitten kolmikymmenluvulla toimittamansa, käsin kirjoittamansa Kotimuisto-nimisen lehden vuosikerrat minulle arkistoitavaksi, etteivät joutuisi hukkateille. Samooja ei ole kovin yleinen nimi, tässä tapauksessa se oli tietääkseni »suomennettu» Savolaisesta. Mahtaakohan runoilija olla samaa sukua. Ainakin Teppo Samooja oli inkeriläinen. Inkeriläisyyden asioissahan minäkin oikeastaan olin kauppaan poikennut. Etsimäni teos kertoo Inkeristä ja inkeriläisistä ja tiedän sen olevan olemassa, mutta se on niin vanha ja harvinainen, että sen saattoi hyvällä onnella löytää ainoastaan antikvariaatista.

Nuori mies, antikvariaatinhoitaja, seurasi kai kummastuneena poukkoilemistani hyllyn luota toiselle, ja katsoin asiakseni selittää: ne ovat nämä kirjahullut asia erikseen. Vaan poikapa ei häkeltynyt täti-ihmisen selityksestä: »On mulla itsellänikin kotona noin kaksituhatta dekkaria». Tunsin todella olevani alakynnessä vaatimattoman kirjastoni kanssa, joka sisälsi vain muutamia satoja, korkeintaan tuhat nidettä tietosanakirjasta dekkariin.

Inkeriläisiä käsittelevää teosta en kaupasta löytänyt, mutta sen sijaan ystävystyin »antiikkinuoren kirjahullun» kanssa niin paljon, että hän lupasi pitää silmällä kysymääni teosta ja kehotti minua poikkeamaan kaupassa usein. Tuo kehotus oli tietenkin turha, sillä haluaisin löytää sen urhoollisen, joka uskaltaisi estää minua poikkeamasta siihen puotiin, aina kun vain saan tilaisuuden ja aikaa kulkea siihen suuntaan, joka ei ole ollenkaan sama suunta kuin kotimatkani. Joka tapauksessa poistuin kaupasta iki onnellisena — ja syli täynnä kirjoja. Johonkin bussiinkin ehdin, ja jo siinä ahmin ainakin kaikkien ostamieni kirjojen sisällysluettelot. Näiden mielenkiintoisten löytöjeni joukossa oli mm. Kalevala näytelmänä ja Antiikin Kreikan kirjailijan Euripideen Bakkantit. Mutta erityisesti ihastuin Anja Samoojan runoihin. Ne olivat parasta, mitä pitkiin aikoihin olin lukenut, nimenomaan runoista. Jokaisessa säkeessä niistä löysin itseni, pienuuteni, maailmantuskani, kaikkeni. Yhtä hyvin olisin nuo runot voinut itse kirjoittaa, jos olisin osannut sillä tavoin tuntojani ilmentää, niin läheltä ne koskettivat.

Taas kerran tulin miettineeksi sitä, mikä mielestäni on kirjailijan tehtävä: saada lukija löytämään itsensä lukemastaan. Siinä todellinen yleispätevyys, kirjailijan tarpeellisuus, klassikon perusvaade.

Tuo ohut pehmeäkantinen runokirja oli pelastanut päiväni, se lohdutti ja lääkitsi. En ollut turhaan poikennut antikvariaattiin.

Toimitussihteeri

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Paikallisosaston vuosikokous 26. 2. 1984, klo 14. Kalevalanpäivänä 28. 2. 1984 (huomaa päivä) kokoonnumme vanhan tavan mukaan Larin Parasken patsaalle klo 10.00. Maaliskuun tilaisuus Marianpäivänä 25. 3. 1984 on samalla **Inkeriläisten Yhdistys ry:n vuosikokous** (ks. s. 14), jossa käsitellään sääntöjen määräämät asiat.

SEUKKOSEURA

kokoontuu 1984 kevätkaudella seuraavasti: 16. 2., 1. 3., 15. 3., 12. 4., 3. ja 17. 5. torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

VUOSIKOKOUS

Inkeriläisten Yhdistys ry:n Turun paikallisosaston vuosikokous pidetään Karjalaisten talolla os. Itäpellontie 2. 19. 2. klo 14.00. Esillä sääntöjen määräämät asiat.

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 3

maaliskuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-63I 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 0I620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja I, 006I0 Helsinki 6I Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotlll Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa I00 kr v. I984
ILMOITUSHINNAT	I/I sivu mk 400,— I/2 » » 250,— I/4 » » I50,— Kuolinilmoitukset 50,— Kiitos- ym. llm. 40,— Kuva llmoituksessa 70,— Lehtl llmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkalslja: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/I0I 850 Postisiirtotill 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tllaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Mattl Vironmäkl, Tehtaank. 5 E 43, 00I40 Helslnkl I4, puh. 90-631 285 Säätlön postlsllrtotlll I46660-1

KANSIKUVA KERTOO: Viipurin Inkeri-Kerhon hiihtäjiä: Jukka ja Maija Tirranen, Paavo Sovo, Heikki Pakkanen ja Anna Uuttu.

Matti Vironmäki:

Inkerinmaan laulujuhlat

Karjalaa pidämme »laulun laajana kotimaana». Samaa voidaan sanoa Inkerinmaastakin, vaikka siellä eivät »kosket lauluna kuohuneetkaan» eivätkä »salotkaan säveleitä huokuneet». Siellä kuultiin laajan Laatokan laulut ja rakastettiin Suomenlahden säveleitä. Inkerissä sekä kodeissa että karjamailla, kisakentillä nuorten kokoontumispaikoilla soitettiin ja laulettiin ties miten paljon liekku- ym. lauluja, joilla tulkittiin ilmoille sydämen ilot ja surut, toiveet ja pettymykset.

Erityisen suuria laulun hetkiä olivat Inkerinmaan kuuluisat laulujuhlat. Niitä ennätettiin järjestää eri puolilla maata kuudet, ennen kuin Sarajevon laukausten sytyttämä ensimmäinen suuri maailmanpalo puhkesi v. 1914.

Laulujuhlista ensimmäiset pidettiin v. 1899 ja kuudennet eli viimeiset v. 1913 Kolppanan seminaarin 50-vuotisjuhlien yhteydessä. Laulujuhlia muistellessaan inkerinsuomalaisten äänenkannattaja »Vapaa Karjala ja Inkeri» totesi aikoinaan (1934): »Niillä on ollut suuri merkitys Inkerin suomalaisena pysymiselle ja laulutaiteen kehittämiselle. Kun keisarivallan viranomaiset eivät sallineet muuten kokoontua, niin laulun merkeissä ainakin voitiin kokoontua yhteisiin juhliin. Laulu lujitti yhteenkuuluvaisuuden mielialaa ja esti Inkerin heimon sulautumasta muukalaiseen kansanmereen Pietarin miljoonakaupungin liepeillä.» Laulujuhlien historiikkia mainittu lehti on selostanut mm. näin:

»Elokuussa 1898 Tyrössä (Länsi-Inkerissä) pidetyssä r.y. Inkerin vuosikokouksessa herätettiin kysymys yleisinkeriläisen laulujuhlan järjestämisestä seuraavana kesänä. Asiaa kannatettiin yksimielisesti ja aloitteen kehittämiseksi asetettiin juhlatoimikunta, johon tulivat asessori Otto Rokkanen, kirkkoherra, nyk. professori Matti Eisen, opettajat Mikko Susi ja Tommi Hirvonen sekä kanttorit Mooses Järveläinen ja A. Tiisnekka. Näin sai alkunsa Inkerissä laulujuhlaaate. Asiasta ruvettiin eri tahoilla maata puhumaan ja kirjoittamaan omassa sanomalehdessä. Ja kun juhlatoimikunta oli saamaansa tehtävää tarmolla valmistanut, tuli päätökseksi järjestää juhlat kesäkuun 8—9 pnä 1899 Skuoritsan pitäjässä, Keski-Inkerissä.

Kuorot työskentelivät ahkerasti koko talven. Harjoituksia pidettiin arki-iltoinakin ja useita uusia kuoroja perustettiin.

Kun vihdoin valkeni odotettu juhlapäivä alkoi laulajia, soittajia ja juhlayleisöä rientää sankoin parvin Skuoritsaan eri tahoilta maata. Laulajien luku kohosi 300:aan ja yleisöä oli n. 3.000 henkeä. Innostus oli suuri ja juhlatunnelma korkea. Ensimmäiset laulujuhlat onnistuivat hyvin ja niiden aatteellinen voitto oli huomattava.

Toiset laulujuhlat pidettiin Tuutarin Äijänmäellä 22—23 pnä toukokuuta 1901. Juhlallisuudet alettiin jumalanpalveluksella Tuutarin kirkossa, minkä jälkeen lähdettiin juhlakulkueessa juhlakentälle, torvisoittokuntien soittaessa Porilaisten marssia. Kentälle saavuttua laulettiin yhteisesti virsi 360. Asessori Otto Rokkanen piti tervehdyspuheen. Nouse Inkeri-laulun innoittavat säveleet kajahtivat mahtavina ilmoille, synnyttäen lämmintä isänmaallista mieltä ja ylevää juhlatunnelmaa.

Illalla oli kirkkokonsertti, joka teki niin valtavan vaikutuksen, että yleisön pyynnöstä se oli toistettava seuraavana päivänä.

Toisen juhlapäivän ohjelma alkoi kuorojen ja soittokuntien konsertilla juhlakentällä. Soittajien ja laulajien yhteinen lukumäärä oli yli 600. Yleisjohtajana toimi taiteilija Mooses Putro. Mieskuorot esittivät 4 ja naiskuorot 3 yhteislaulua. Juhlilla vieraili m.m. Robert Kajanus, johtaen oman sävellyksensä »Nouskaa aatteet». Juhlapuheen piti asessori Otto Rokkanen. Opettaja Sakari Putro lausui Gabriel Sunin yhdessä Paavo Räikkösen kanssa sepittämän juhla-

runon. Tuutarin 35-henkinen soittokunta esiintyi op. Tommi Hirvosen johdolla. Yhteisesti laulettiin torvisoittokuntien säestyksellä Maamme.

Kolmannen kerran kokoontui Inkerin laulava kansa juhlaan Venjoella 27—28 p. kesäkuuta 1903. Juhlille saapui tuhansiin nouseva juhlayleisö ja 30 kuoroa, joiden jäsenmäärä nousi 800 henkeen.

Entiseen tapaan juhlat alettiin jumalanpalveluksella. Päivän ohjelmassa oli kuorojen sekä torvisoittokuntien esityksiä sekä Minna Canthin näytelmä »Työmiehen vaimo».

Toisen juhlapäivän ohjelma alkoi kirkkokonsertilla, minkä jälkeen marssittiin juhlakentälle. Seminaarinjohtaja maisteri Fr. Heiskanen piti juhlapuheen. Laulukilpailuihin otti osaa kahdeksan kuoroa. Lopuksi laulettiin Maamme ja Nouse Inkeri.

Neljännet yleisinkeriläiset laulujuhlat vietettiin Tyrössä Suomenlahden rannalla 1—2 pnä kesäkuuta 1908. Juhlille oli saapunut 15 kuoroa ja 6 torvisoittokuntaa.

Tyrön kirkon luota lähdettiin juhlakulkueessa juhlakentälle. Juhlaportilla oli kirjoitus »Tervetuloa. Nouse laulu, kaiu!» Kun yhdistetyt kuorot olivat esittäneet Mooses Putron johdolla pari laulua, piti kanttori Abram Tiisnekka tervehdyspuheen. Sen jälkeen alkoivat kuorojen kilpailut, joihin otti osaa 7 laulukuntaa. Juhlille oli saapunut ensi kertaa Retusaaren (Kronstadtin) virolainen kuoro, joka johtaja hra Ronimuksen johdolla esitti muutamia virolaisia lauluja. Juhlapuheen piti kirkkoherra J. Raski.

Illalla jatkettiin juhlaa paikkakunnan avarassa teatterissa. Kun taiteilija Antti Väänänen oli soittanut muutamia viulukappaleita esitettiin näytelmä »Sivistystyössä».

Toisen päivän ohjelmassa oli m.m. maisteri Juhana Peräläisen juhlapuhe. Kuprin kirjoittaman juhlarunon lausui maisteri K. Tynni. Toimittaja Vesikko luki kirjoittamansa pakinan »Miten tyröläiset ovat Retusaarelta Porsasjärven rannalle muuttaneet.»

Viidennet laulujuhlat pidettiin Keltossa kesällä 1910. Juhliin osallistui 15 kuoroa ja 5 soittokuntaa. Nämäkin juhlat kävivät suunnilleen entiseen tapaan.

Kuudennet yleisinkeriläiset laulujuhlat muodostuivat kaikkia edellisiä valtavammiksi. Ne pidettiin Inkerin tärkeimmän valistusahjon Kolppanan seminaarin 50-vuotispäivän merkeissä Kolppanassa kesäkuun 3—4 pnä 1913.

Kun juhlapäivä valkeni oli Kolppanan kylä tulvillaan kansaa, jota oli tullut Inkerin joka kulmalta. Lähellä olevasta Hatsinan kaupungista oli saapunut venäläistäkin yleisöä uteliaana seuraamaan suomalaisten hommia. Venäläisissäkin päivälehdissä oli mitä loistavimpia lausuntoja suomalaisten korkeasta laulutaiteesta ja yleisestä kulttuuritasosta.

Juhlallisuudet alettiin jumalanpalveluksella ja kirkkokonsertilla Kolppanan kirkossa, joka oli ääriään myöten täynnä juhlivaa kansaa. Konsertin jälkeen järjestettiin valtava juhlakulkue, johon otti osaa yli 30 järjestöä, n. 800 laulajaa ynnä tuhansiin nouseva yleisöjoukko, joka täytti kahden kilometrin pituisen tien kirkolta juhlakentälle. »Porilaisten» sävelten kaikuessa lähdettiin liikkeelle. Kentälle saavuttua laulettiin virsi 333, jonka jälkeen op. T. Hirvonen lausui tervehdyssanat. Paikkakuntalaisten puolesta tervehti juhlayleisöä maisteri K. Tynni. Puheen päätyttyä laulettiin »Kaikukohon laulu maamme». Väliajan jälkeen Kolppanan seminaarin 1:sen oppivuoron oppilas taiteilija Mooses Putro nousi pitämään juhlapuhetta. Puhuja kertoi kevään suuresta voimasta, joka herättää eloon luonnon, synnyttäen elämää vain siinä, missä on siementä. Inkerin kansallisella valistusvainiolla ei olisi elämää, jos sinne ei olisi kylvetty tiedonsiemeniä 50 vuotta sitten. »Tuolla kylän keskellä seisoo rakennus, josta maallemme tiedonsiemenet ovat lähteneet ja joka on tullut kodiksi Inkerin hengenviljelykselle», lausui puhuja viitaten kädellään seminaariin päin. Juhlamieltä nostattaneen puheen jälkeen Pietarin Suomalainen Lauluseura esitti laulun »Yks voima sydämehen kätketty on» ja »Terve, Pohjolan maa», jotka yleisön pyynnöstä toistettiin.

Sitten seurasi eri kuorojen esityksiä ja illalla näyteltiin juhlakentällä Tommi Hirvosen kirjoittama näytelmä »Miirun valtiaat», jossa kuvataan maaorjuuden aikaa Inkerissä.

Toisen juhlapäivän ohjelma alettiin yhteislaululla »On aate pyhä ja kallis». Op. Jalmari Parkkinen lausui inkeriläisen runoilijan Antero Vennan kirjoittaman juhla-

runon. Seurasi kuorojen esityksiä, ja olivat näissä juhlilla esitetyt kuorolaulut yksinomaan inkeriläisten musiikkimiesten säveltämiä. Juhlilla esiintyi ensi kertaa 200-henkinen lastenkuoro seminaarin musiikkiopettajan Juuso Mustosen johdolla. Huomiota herätti myöskin 100-henkinen opettajakuoro, joka Mooses Putron johdolla lauloi useampaan otteeseen.

Kentällä pidetty lopettajaistilaisuus muodostui suuremmoiseksi isänmaallista mielialaa kohottavaksi hetkeksi. Kun se oli päätetty täysin rinnoin laulettuun »Nouse Inkeriin», siirryttiin Hatsinan kaupungin teatteriin, jossa näyteltiin Linnankosken »Jeftan tytär».

Tähän päättyivät kuudennet ja samalla viimeiset yleisinkeriläiset laulujuhlat. Seuraavana kesänä syttyi maailmansota. Sitten tuli vallankumous. Sitä seurasi bolshevistinen vallankaappaus, joka lopetti Inkerissä kansallisen valistustoiminnan.»

Larin Parasken syntymästä 150 vuotta

Inkerinmaalta syntyisin olevan Larin Parasken, Lempaalan Miskunmäen tyttären, »Suomen runottaren» syntymästä tuli viime joulukuun 28. päivänä kuluneeksi 150 vuotta. Helsingin Inkeriläisten paikallisosaston edustajat veivät perinteiseen tapaansa Kalevalan päivänä 28. 2. sini-puna-keltaisen kukkakimpun Alpo Sailon veistämälle patsaalle Hesperian puistoon. Pieni joukko viritti muistomerkillä virren, jonka sanat ovat Inkerinmaan suuren pojan, »Ambomaan Agricolan» Martti Rautasen. Paikallisosaston puheenjohtaja Yrjö Korkkinen piti puheen. — Puiston puiden hämärässä olevan patsaan juurella oli ennestään jo kuihtunut kukkakimppu, jonka karjalaisjärjestöt olivat sinne vieneet Parasken syntymäpäivänä.

Matti Virolaisen syntymästä 100 vuotta

Matti Virolainen syntyi Inkerissä, Miikkulaisten Alakylässä 7. maaliskuuta 1884 ja kuoli 29. 11. 1976 Kokemäellä. Matti Virolainen, »Matti-setä» oli uuras ja sujuvakynäinen Inkeriläisten Viestin avustaja kuolemaansa asti. Hän oli hyvämuistinen ja tunnettu perinteen tallentaja ja kulttuuriharrastusten suosija. Erityisesti laulu oli hänen sydäntään lähellä. »Laulu voisi parantaa monta haavaa katkeraa» oli Matti-sedän elämänfilosofiaa. — Kynttilät syttyivät Matti Virolaisen kuvan ja kukkasten vierellä hänen tyttärensä, maisteri Maria Virolaisen kodissa maaliskuun seitsemäntenä, ja toivotimme toisillemme »aikoi hyvvii» Matti-sedän muistoksi. — Kuva taiteilija Lauri Santun lyijykynäpiirroksesta vuodelta 1973. — A. L.

Virolaisten suku Miikkulaisissa

Asiakirjojen puutteessa vuosiluku ei ole tiedossa, mutta sen voimme todeta, että Pähkinäsaaren rauhan jälkeen sukunimi Virolainen ilmaantui Miikkulaisten Alakylään. Taru kertoo, että Viipurin läänin Pyhäjärven pitäjän Folsteinniemen kylästä kotoisin oleva poikamies Heikki Virolainen oli ottanut papinkirjan Pyhäjärven pappilasta ja lähtenyt työtä hakemaan Venäjältä. Heikki lienee sen aikuisen rajan yli mennyt jossain paikassa Lempaalan pitäjän kohdalla. Mäkisiä maita myöten Heikki siirtyi Vuoleen kirkolle, joka silloin oli vielä Lempaalan kappeliseurakunta. Vuoleelta Heikki tuli kotivävyksi Miikkulaisten Alakylään, Yllön taloon, joka oli Miikkulaistenjoen rannalla, noin kolme virstaa (kilometriä) Laatokan rannasta. Talon asukkailla oli sukunimi Mylläri.

Heikki Virolainen perheineen erosi Yllön talosta ja rakensi asuntonsa puoli kilometriä etelään päin jokiniemekkeelle, joka myöhemmin sai nimekseen Kirkonmiehenniemi.

Heikki Virolaisella oli neljä poikaa: Yrjö, Matti, Mikko ja Juho. Juho-pojasta (isäni setä) tuli aikoja myöten se varakas Veitsariukko, joka paljon vaikutti ja varoillaan avusti Miikkulaisten kirkon rakentamista: lahjoitti kirkkoon urkuharmoonin ja molemmat kirkonkellot yksityisillä varoillaan.

Vuosiluvulla 1800 ja vielä yli kuusikymmentä vuotta sen jälkeen Venäjällä elettiin maaorjuuden aikaa. Sotapalvelusaika oli silloin 25 vuotta; kaikki pelkäsivät sotaväkeen joutumista. Kun alkoi lähestyä sotilaaksi lähdön aika, silloin nuoret miehet pakoilivat metsän uumeniin ja siellä maakuopissa moni eli loppu-ikänsä. Isäni isä Mikko Virolainen sai salaa tiedon, että hänet kohtapuoleen tulevat viranomaiset hakemaan. Hän oli ollut metsässä piilossa jo pari viikkoa, kun nuorempi, 18-vuotias veli Juho meni piilopaikkaan ja sanoi Mikolle: »Kun sie uot perrielline mies, ni tule pois metsäst' ja koton hoija perettäis, täss' on poika mikä lähtyö siun iestäis sotaväkkie.»

Juho oli vilkasliikkeinen poika ja määrättiin ratsuväkeen Krenatöörirykmenttiin, jossa hän palveli 25 vuotta. Ratsusotilaana Juho oli Turkin sodassa. Siellä kaksi kertaa ampuivat hevosen alta pois, mutta itse ei haavoittunut, kun sattui molemmilla kerroilla lähelle miehetön terve hevonen, hyppäsi sen selkään ja ajoi eteenpäin. Juholla oli monta urhoollisuusmerkkiä, jotka lienee otettu huomioon, kun hän siviliin päästyään otettiin portieriksi ensiluokan hotelliin Pietarissa. Juho itse kertoi isälleni: »Siinn Kostjinitsass' käyvyy ainoastua keisarillista varneljaa» (sukua). Hotellissa kävijät avokätisesti lahjoivat portieria, ja lähes 30 vuotta palveltuaan portierina tuli Juhosedästä rikas Veitsari-ukko. Viimeiset elinvuotensa hän vietti syntymäpaikallaan, ja kun hän kuoli niin hänet haudattiin Miikkulaisten kirkon seinävieree n.

Kirkkorakennuksen jäännöshirsistä, vielä virassa ollessaan Pietarissa Veitsari-ukko rakennutti itselleen hyvän asunnon (ne naapurin ylätuvat) Matti-veljensä pojan Heikin kartanon yhteyteen, jossa viimeiset vuotensa eli.

Mainittu Heikki Virolainen oli ensimmäinen Vironseppä, toinen oli hänen poikansa Mikko ja kolmas Mikon poika Juho, joka on haudattu Nurmijärvelle. Vironseppien talo oli varakas kulttuuritalo. Kun ensimmäinen kansakoulu aloitti toimintansa Miikkulaisissa, Setälän suuressa tuvassa oli luokkahuone ja opettaja Mononen asui Naapurin ylätuvissa Veitsari-ukon asunnoissa. Kansakoulurakennus opettaja-asuntoineen valmistui Yläkylän puolelle Kinnarin kankaalle vuonna 1887. Opettaja Mononen muutti sinne ja naapurin ylätuvassa ei ollut vähään aikaan vuokralaisia.

Kului kymmenkunta vuotta, kun Alakylän ensimmäinen kansakoulu alkoi toimia naapurin ylätuvissa. Kohta valmistui koulutalo Hiekkasaarelle ja op. Pääkkönen muutti

jatkuu s. 8

Koltunoimistakkii olj viel

Ko monen vuuvven piäst ystävät tai tuttavat tapajaat, nii tervehyksiin peräst kysytää, jot onks lapsii ja ovataks ne terveitä, ja sit kysellää muut kuulumiset. Siunattu perhe, jossa ei sairautta ole.

Siinkii perhees olj mont lasta. Aluks kaik olliit terveitä. Yhten syksyn kylän lapsii tulj ruhvoo (rokkoa). Pienee Elsaa, potraa ja herttasee ko enkelii, tulj jälkitautin keuhkokuume ja viel mitä lie lissää. Vähitellen hänen äitinsä oivalsi, jot pien tyttö on tult kuurneks. Hiä istui kiukaan ies ja tavoittelj aurinkoo iloisena eikä yhtää kuult, vaik äitj kolisutti seinää toiselt puolelt. — Myöhemmin lääkäri totesi tutkimuksissa lapsen myös mykäksi. Aikaisen kuuroutumisen tähden puhe ei ehtinyt kehittyä. Keuhkokuume toistui ja pieni Elsa ei sitä ennää kestänt, varsinkin kun lääkäri tietämättömyydessään määräsi lääkkeeksi kastozkkaa (riisiiniöljyä). Niin oli perheellä pieni enkeli taivaassa odottamassa.

Oi miten äiti suri lastaan. Oli vuoden 1939 talvi. Yllättäen kylä tulvahti täyteen sotilaita, ja jokainen talo poikkeuksetta majoitettiin täyteen. Nämä miehet tuotiin kaukaa, Aasian aroilta asti, ja he olivat matkalla Suomen rintamalle. He eivät milloinkaan olleet nähneet talvella umetta (sumu) ja ihmettelivät suuresti. Kai yleinen epävarma olo kypsytti perheen äidin surussaan. Hän sanoi yht'äkkiä perheelleen, jot olj se hyvä jot pienj Elsa piäs pois, miten hiä vaivasena olis selvint tällaisist ajoist, ja kiitollisuus astui murheen tilalle.

Jonkun ajan kuluttua tyttäristä nuorin alkoi ontua. Jalkaan tuli umpeentumaton avohaava ja siihen koski. Lopulta hänen oli hypittävä yhdellä jalalla, kipeä jalka koukussa. Kesäasukkaiden joukossa sattui kylässä asumaan sotilaslääkäri, ja hän varmasti säälistä kehotti tuomaan tyttösen linnaan sotilassairaalaan. Siellä laitettiin kipsi ja pidettiin sairaalassakin vahvistumassa jonkin aikaa. Kun kipsi kuukausien jälkeen poistettiin oli kipeä jalka lyhyempi ja pienempi tervettä. Se ei kipsissä päässyt kasvamaan. Parannusta ei tullut.

Tuli jälleen kesä ja eläjät huomioivat elämänhaluisen, iloisen, ontuvan tytön. Isä teki kulkemisen helpottamiseksi kainalosauvat. Tyttö mennä viiletti yhden sauvan varassakin, kipeä jalka koukussa. Toistamiseen antoivat eläjät neuvojaan. Joku antoi onnettomalle äidille osoitteen ja neuvoi miten sinne mennään. Kuuleman mukaan parantaja oli jonkun parantanutkin... Matka oli hankala junanvaihtoineen. Perillä vanha mummo katslei jalkaa, teki ristinmerkkejä kipeään kohtaan ja lattiaan ja sopotti koko ajan itsekseen ko ois koltunoint (noitunut). Lopuksi hän neuvoi äitiä hakemaan linnasta määrätystä osoitteesta paraskoi (pulvereita) ja tuomaan ne hänelle silloin ja silloin. Ne oli valmistettava määrätyllä tavalla ennen nauttimista. Niin tapahtuikin...

Pulverin keittäminen kesti tuntitolkulla. Kului aikaa ja rahaa ja äidin voimia. Hänen oli kannettava lapsensa selässään pitkä matka junalle ja takaisin. Kun arkielämä vaati myös omansa, katkesi hoito. Koottuaan jälleen voimia ja varoja jatkettiin hoitoa. Mutta nyt äiti päättikin keskustella ensin sen henkilön kanssa, jolta haki poroskat. Hän osoittautui lääkäriksi ja käytti sairauksien parantamiseen luonnonlääkkeitä, itse valmistamiaan. Hän pyysi saada nähdä potilaan itse ja antoi annoksen lääkkeitä. Ne oli keitettävä kolmessa kupillisessa vettä hitaasti kunnes jäi vain kupillinen ja neste juotava lämpimänä maata mentäessä. (Välikäsi oli luultavasti käyttänyt hyväkseen toisen tietoa ja lisäsi omasta takaa koltunoimisen.) Hoito tuotti nopeasti tuloksia. Eräänä päivänä tyttö, itse sitä huomaamatta, käveli jalka suorana aristelematta. Riemu oli suuri perheessä.

Lehmä ehtyi ja varat loppuivat. Kului pitkä aika, ennen kuin uusia lääkkeitä haettiin. Lääkäri ihmetteli tällaista terveyden laiminlyömistä. Mitä äiti-parka siihen saat-

jatkoa s. 6

uuteen kansakouluun. Nyt tuli naapurin ylätupiin postitoimisto hoitajineen; siitä valtio maksoi Vironsepän Mikolle vähäistä vuokraa. Näin ollen Veitsari-sedän syvä rakkaus syntymäseutua kohtaan tuotti suurta siunausta koko Miikkulaisten yhteiskunnalle. Veitsari-sedän elämäntarina olisi pitänyt saattaa aikanaan julkisuuteen numerotietojen mukaan; silloin se olisi ollut pätevämpi, kuin nyt, kun tätä kirjoitan kuulopuheitten mukaan sata vuotta myöhemmin.

Vironseppien muistoa tallettaen kansakoulunopettaja, majuri Eino Virolainen muutti sukunimensä, joka on nyt: Vironseppä.

Isoisäni (äijäni) Mikko Virolainen erosi Vironseppien talosta ja rakensi talonsa kappaleen matkaa vastavirtaa etelään päin joen rannalle ja omisti laajan alueen jokirantapeltoja ja eli varakkaasti. Jopa seppä Heikin emäntä, naapurin ämmä toisinaan kuulusteli jotta: »Mitä nyt suuress' Moisioss tehhiä?» Siintä tuli meijen äijälle nimi: *Moision Mikko*. Moision Mikolla oli viisi poikaa: Heikki, Yrjö, Juho, Matti ja Simo. Keskimmäinen, Juho, meni Koivukylän Huumosenmäelle puusniekaksi. Simo, nuorin pojista, palveli viisi vuotta sotaväessä. Sieltä päästyään oli Pietarissa ruutitehtaalla pikkupomona eläkeikään asti. Tuli sitten Miikkulaisiin ja rakensi itsellensä asunnon Toserovan kylään appensa Taneli Virolaisen maalle, jossa eli loppuikänsä.

Heikki, Yrjö ja Matti jakoivat isänsä Moision-Mikon maat ja viljelivät niitä. Yrjöllä oli kaksi poikaa ja 4 tytärtä. Mikko on haudattu Vpl Pyhäjärvelle, Jussi kuoli Pietarissa sotapalvelusaikanaan. Heikillä oli 2 poikaa ja 8 tyttöä. Heikin pojista Heikki kuoli Raudussa, Mikko kuoli syntymäkodissaan ja on haudattu Miikkulaisten kirkkomaahan v. 1929. Moision Matilla oli 2 tyttöä ja 7 poikaa: pojat Mikko, Jussi, Ylli, Heikki, Simo, Matti ja Tuomas. Toiset kaikki ovat kuolleet. Tätä kirjoittaessani olen 90 vuotta vanha, sisarusparven viimeinen mohikaani. Matti-sedän Matti-setä. Moision-Matti.

Isäni Yrjö-setä erosi Vironseppien talosta ja rakensi ne kirkonmiehen suuret tuvat Matti-veljensä kartanon viereen kirkonmiehen niemelle. Yrjö-setä oli Alakylän kirkonmies Vuole-Miikkulaisten kappeliseurakunnassa. Virka-asiat oli toimitettava Lempaalan pappilassa; silloin oltiin Lempaalan kappalaisia. Kirkonmies Virolaisella oli 8 poikaa: Heikki, Matti, Mikko, Juho, Paavo, Yrjö, Tuomas ja Simo. Simo kuoli poikamiehenä. Matti perheineen muutti Toserovan kylään Vironmäelle. Hänen jälkeläisiään viidennessä polvessa ovat rovastit Matti ja Leevi Vironmäki. Mikko meni kotivävyksi Yläkylään Paavolan taloon. Toiset viisi poikaa viljelivät Vironmäen peltoja.

Venäjän vallankumouksen pyörteissä Miikkulaisten Virolaiset, 140 henkeä, siirtyivät Suomen puolelle. Tarton rauhan jälkeen lähes puolet menivät kotipuolelle takaisin ja ovat nyt hajaantuneet ympäri laajan Venäjänmaan. Ne jotka jäivät Suomeen, toipuivat vähitellen alkuvaikeuksistaan. Heidän jälkeläisensä ovat hankkineet itsellensä ammattitaidon ja opintiellä monet ovat saaneet huomattavia virkapaikkoja julkisen elämän eri aloilla ja menestyneet hyvin. Miikkulaisten kyliä ei enää ole, eikä Virolaisten sukua ole Miikkulaisissa, mutta heidän jälkeläisensä Suomessa tällä kertaa viettävät onnellista elämää.

Nämä muistelmat on kirjoittanut »Matti-setä», Matti Virolainen, Herttoniemessä, marraskuussa 1974.

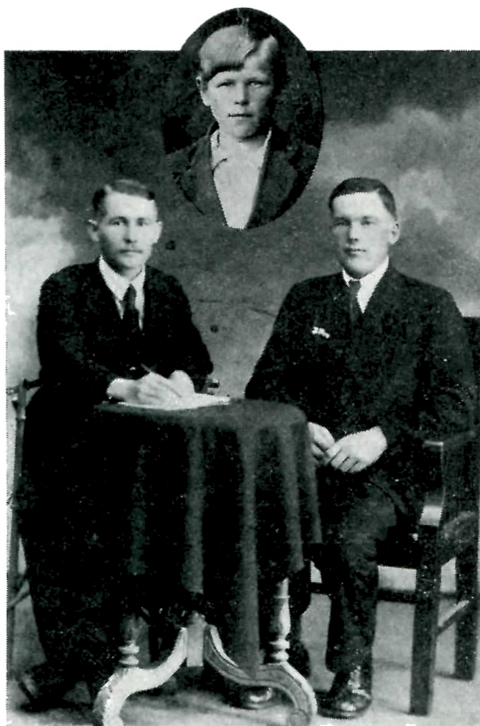
---

toi vastata. Vain kirkas kyynel herahti silmäkulmasta: »Ei ollut ennen varoja...» Lääkäri antoi maksutta uudet lääkkeet ja kehoitti määrätyn ajan kuluttua tulemaan lapsen kanssa. Sitä kertaa ei enää tullut. Lääkäri katosi ja moni muukin. Sairaiden kannalta lääkärin katoaminen oli suuri vahinko: hän oli taitava lääkäri ja suuri humanisti.

Jalka ja elämänhaluisen tytön elämä pelastuivat.

Helvi Othman

Vanha valokuva kertoo

Vai kertooko? Kuvassa ylhäällä oleva poika on nimeltään Mikko Hokkanen, joka kuvaa otettaessa on 14—15-vuotias. Kuva on vuodelta 1917 tai 1918. Mikko Hokkanen syntyi Inkerin Toksovassa, Himakkalan kylässä 15. 8. 1904. Suomeen, ensin Rautuun, hän tuli 1919 marras—joulukuun tienoilla. Myöhemmin (1932—34) hän opiskeli Turun Kirkkomusiikkiopistossa ja sittemmin (1934—36) Sibeliusakatemiassa valmistuen kanttori-urkuriksi. Kanttori-urkurin virassa hän toimi viimeksi, vuosina 1942—1953, Mellilässä, jossa hän kuoli 1953. Kuvassa olevat kaksi inkeriläistä herrasmiestä ovat todennäköisesti olleet hänen ystäviään, ehkäpä Inkerin ajoilta. Toinen heistä on mahdollisesti siirtynyt Ruotsiin, toinen, Tuomas Kiuru nimeltään, on ilmeisesti kuollut Raudussa v. 1921.

Mikko Hokkanen meni Suomessa avioliittoon. Hänen kuolemansa aikoihin (1953) syntyi hänen esikoisensa — poika Martti, joka ei milloinkaan ehtinyt tutustua isäänsä. Inkeriläiset juuret ovat nuorta miestä nyttemmin alkaneet kovasti askarruttaa, mutta kuten useille muillekin on käynyt — liian myöhään. Sillä äitikin, jolle isä todennäköisesti on joskus kertonut elostaan ja olostaan entisessä Inkerissä, on ehtinyt jo poistua tästä elämästä.

Inkeriläisten Viesti on monesti ollut se kanava, jota myöten kadotettuja yhteyksiä sukulaisiin ja ystäviin on välittynyt. Jos nyt jälleen joku lukijoistamme tunnistaa jonkun henkilön (tai kaikki) näistä kuvista tai tietää jotakin heidän kohtaloistaan, hän tekisi ystävällisen teon kertomalla siitä; näin hän auttaisi nuorta »sukututkijaa» löytämään juurensa, joita tämä innolla on etsinyt. Muistitietojen mukaan Mikko Hokkasen äidin tyttönimi on ollut Kiuru, joten kuvamme Tuomas Kiuru saattaisi olla sukulainen. Juuriaan etsivään Martti Hokkaseen voi ottaa suoraankin yhteyden. Hänen osoitteensa on Yo-kylä 66 A 2, 20510 Turku, puh. 921-377 306 (koti) tai 921-401 600/278 (työ). Viestin toimitukseen voi tietysti aina ottaa yhteyden, jos joku tunnistaa näissä vanhoissa valokuvissa olevat henkilöt.

Pakolaisleirillä

Leimusi sota suuri,
surmasi Inkerin sukua,
heitteli sitä sinne tänne.
Moni joutui Uralille,
toiset Taskentiinan taa,
tämä joukko Vironmaalle,
kolmansille kohtalo kova:
kuolivat omille oville.
Tässä istuu joukko heitä,
laulellen itkulaulujaan,
odotellen laivaa lainehilta,
joka saapuis hakemaan
turvaan Suomen Satamaan.

Liekit lekon lepattavat,
kuka itkee, kuka laulaa.
Elli halaa äidin kaulaa:
»Älä itke, äiti armas,
olen sulle kiltti tyttö.
Kevät saapuu Inkeriin
riennän mäen kukkuloille
kaunehimmat kukat kannan,
vaapukat ja mansikat,
metsän sienet, mustikat,
kankahalta puolukat.
Ihailla saat järven rantaa,
isä halean hauen kantaa.
Anna-täti Mansikin lypsää,
uunissa vehnäset, rinkilät kypsää.»

»Tyttöni rakas: Nuo unelmat kauniit
syöntäni raastaa.
Sota on sanellut kohtalon kovan:
surmannut sukusi, vienyt isäsi,
repinyt komeat kuusikot, pellot,
polttanut talot, tappanut taatot.
Siellä seisovat savupiiput ja hirsipuut,
kuolleet tuhannet nälkäiset suut.»

»Äitini rakas! Miks Jumala hyvä
on sallinut hajoittaa Inkerin kylät?
Miks' antoi tuhota kansani kalliin?
Miks' kulkea saamme näin kauheita teitä,
ja mihin kohtalo kuljettaa meitä?»

Ei vastata tuohon äiti osaa.
Vaan kaikella lie oma tarkoitus.
»Lapseni katso: Meille merkki on annettu:
se on uusi toivo ja elämä.
Tuolta saapuvi laineilta luvattu laiva;
se vie meidät turvaan lahden taa,
ja taakse jää tuhottu Inkerinmaa.»

Helmi Kivilahti
Kanada

KUVA KERTOO

»Kansikuva kertoo»

Viestin nrossa 11/1983 oli kansikuva, jonka johdosta toimitus on saanut kirjeen. Sen kirjoittaja (joka ei valitettavasti ole pannut siihen nimeään) arvelee, että lukijoita kiinnostaisi tietää kuvan henkilöiden nimet — ja siinä hän on varmasti oikeassa.

Kuvassa siis ovat vasemmalta istumassa: Helena Lehto (entinen Huuhka), rovasti Varjovaara, Annikki Rautanen, Eeva Airamo. Seisomassa vasemmalta: Kanttori Rautanen, Virolaisen veljeksiä, Toivo Summanen, Matti Suomalainen, Jaakko Rautanen, Lyyli Summanen, Ale Uuttu, Petter Airamo. Kanttori Rautasen vieressä seisova on tuntematon. Kaikki Viipurin Inkerikerholaisia.

»Vanha valokuva kertoo»

Saatuani Inkeriläisten Viestin nro 10/1983 halusin kirjoittaa Teille, vaikka en ennen ole kirjoittanut ja suomenkielenikin on vähän vajavainen. Vanha valokuva (s. 7) on minulle tuttu; se on otettu 1920. Kuva oli meillä kotonakin, mutta on sota-aikana kadonnut. Kuvassa on siis Järvisaaren ukkoja ja vähintään 13 ukkoa on Piilovan kylästä, ja kaikkien sukunimi on Tukia; vain yksi, ylärivissä on Erkki Vainonen. Koetan tässä selitellä jotakin ukoista, kun heistä enemmistö on sukulaisianikin.

Ensimmäisessä kiesissä eivät istu Jaakko ja Eeva Peuhkuri vaan Yrjö ja Sofia sekä heidän poikansa Pekka, joka kuoli viime sodassa ja on siis sukunimeltään Tukia. Alarivissä istuvista neideistä kolmas on minun kummini Eeva, toinen miehistä (istumassa) on Alexander ja viides Pekka, kiesistä toinen rivi alhaalta: toinen on Alexander ja rinnalla istuu hänen appiukkonsa Paavo. Kumma sattuma. Kolmas rivi kiesistä luettuna: kolmas on isäni Juho, joka kuoli 1929. Kuvassa on vielä monta muutakin Piilovan ukkoa, ja paljon olisi heistä

jatkuu s. 12

POISSA

Jooseppi Klemettilä

Isäni eno, Jooseppi Klemettilä kuoli 6. 1. 1984 Turussa 80 vuoden ikäisenä. Jooseppi oli syntynyt helmikuussa 1903 Järvisaaren Ihalaisten kylässä Inkerissä. Sinne hänen vanhempansa Anni ja Eljas olivat muuttaneet Suomesta 1800-luvun lopussa. Syksyllä 1943 Jooseppi ja hänen vaimonsa Katri joutuivat evakkotielle sodan takia ja saapuivat Suomeen marraskuussa. Hausjärvellä, Oitin kylässä Jooseppi teki ensin maatöitä, mutta ryhtyi sitten opettelemaan suutarin ammattia. Vuonna 1952 Klemettilät muuttivat Turkuun, jonne Jooseppi perusti pienen suutarinverstaan. Siellä, pienessä nahantuoksuisessa huoneessa, minäkin muistan pikkupoikana kerran ennättäneeni käydä.

Joosepin taltioimia Inkeri-aiheisia lehtileikkeitä minulla on tiukkaan pakattuna pahvisessa marmeladirasiassa, kuin perintönä ikään. Inkeri ja inkeriläisyys olivat Joosepille tärkeä ja läheinen asia. Tästä mielenkiinnosta kertovat myös hänen kirjoituksensa Inkeriläisten Vistissä, esimerkiksi numerossa 6/1967 hänen kommenttinsa Metiäisen Inkerin 350-vuotismuistojulkaisuun ja numerossa 6/1971 Järvisaaren seurakunnan järvistä. Jooseppi lähetti viestiin julkaistavaksi myös harvinaisen valokuvan kaksikymmenluvun lopulta. Siinä Mujan kylätiellä, Järvisaaressa, poseeraa muun miesväen joukossa Jugoslavian myöhemmin tuleva presidentti, Josip Broz Tito kaimansa Jooseppi Klemettilän vieressä. Jooseppi toimi myös aktiivisesti inkeriläisten yhdistyksen Turun paikallisosastossa.

Tällaisia ihmisen elämän ulkonaisia vaiheita voi luonnehtia päivämäärien ja paikkojen avulla, mutta elettyä ihmiselämää on vaikea sanoin tavoittaa. Sen merkitys on jossakin syvemmällä. Vaikka Jooseppi on nyt poissa, elää hän kuitenkin monien ystävien ja sukulaisten mielissä ja muistoissa vielä kauan. Hyväntahtoisena, lempeän huumorin miehenä.

Ilkka Pyysiäinen

Anna Kotsalainen

Anna Kotsalainen kuoli Hyvinkään seudun sairaalassa 10. 12. 1983. Hän oli syntynyt 27. 8. 1902 Venjoen Kotsalaisen kylässä.

Hänen koettelemuksensa alkoivat jo 1937, kun puoliso vietiin tuntemattomille teille. Sotaa pakoon täytyi lähteä kuuden lapsen kera, joista kolme uupui matkalla. Työssä hän oli Kellokosken sairaalassa 16 v, josta jo 20 vuotta ollut eläkkeellä. Loppuun saakka hän kantoi huolta lapsistaan ja lapsenlapsistaan ja etenkin niistä pienimmistä lastenlastenlapsista, joita niitäkin on jo neljä.

Rakkaamme siunattiin viimeiseen lepoon Kellokosken hatausmaalle omaisten ja ystävien läsnäollessa. Ei maailman myrskyt häntä enää tavoita. Siunattu olkoon hänen muistonsa.

Lempi-tytär

Rakkaamme

JUHANA MAKARA

s. 1. 3. 1904 Lempaalassa,
Inkerissä
k. 11. 1. 1984 Lohjalla

Ikävöiden

Liisa o.s. Kokkonen
Lapset
Lastenlapset
Lastenlastenlapset
Sisaret ja muut omaiset

Oi saanhan joukkoon
autuaitten
Kanss' ystäväini ja omaisten
Mä päästä kerran
Luo armon Herran,
Oi saanhan sen.

Siunaus toimitettu läheisten läsnäollessa. Kiitämme osanotosta.

Rakkaamme
äitini ja mummomme

MARIA MÄKINEN
o.s. Saarni

s. 24. 1. 1899 Kosemkina,
Inkeri
k. 20. 1. 1984 Koivurinne,
Kalvola

Kaipauksella

Eveliina,
Kaarina,
Taimi ja
Raili perheineen
sukulaiset ja ystävät

Kautta tuskain kärsimysten
Luojan luokse kulkee tie.
Vaikk' on polku vaivalloinen,
kotihin se viimein vie.

Siunaus toimitettu 11. 2. 84 klo 12 Kalvolan siunauskappelissa. Kiitämme osanotosta.

jatkoa s. 10

kerrottavaa, ja siitä mitä kukin on saanut kestää. Elossa on vain minun Alexanderveljeni, ja hän täyttää 80 vuotta 7. 6. 1984.

Piilovan kylämme oli viimeinen suomalaisista kylistä, sitten alkoivat venäläiset kylät. Meidän kylästä n. kilometrin päässä oli entinen Ruotsin raja isoine kivineen, sen päällä oli kolme kruunua. Meitä on enää elossa kaksi siskoa ja kaksi veljeä täällä Ruotsissa, yksi veljistämme ja äitimme ovat kuolleet täällä Ruotsissa. Sukumme on kasvanut n. 60—70 henkeen. Joka viides vuosi pidämme sukujuhlat. Lapsemme osaavat vielä suomea, mutta lapsenlapset (vunukat) eivät. Olisimme erittäin iloisia, jos voisimme jollain tavoin saada negatiivin tästä kuvasta. Olisi hauska tehdä kuvia, kun täällä Ruotsissa on Piilovan kylästä ainakin kymmenen perhettä.

Osoitteeni on:

Helena Susi
Wieselgrens 14 IV
25248 Helsingborg
Sverige

*

Toimitus toivoo, että Ruotsissa asuva kuvan lähettäjä voisi auttaa ja ottaa yhteyden tämän kirjeen kirjoittajaan saatuaan kuvan takaisin toimitukselta.

LAHJOITUKSIA INKERILÄISTEN VIESTIN TUKEMISEKSI

Elina Terviö, Kotka	30 mk
»Viestin ystävä», Tampere	70 mk
Helmi Kivilahti, Kanada	10 doll.
Maria Mehiläinen, USA	20 doll.

Viesti kiittää lahjoittajia.

KESÄJUHLAT RUOTSISSA 1984

Inkeriläisten kesäjuhlat Ruotsissa vietetään tänä kesänä Västeråsissa. Juhla-aika on kuten tavallista juhannusaatto ja molemmat juhannuspäivät. Ja kuten tavallista, aloitetaan juhlat ISK:n vuosikokouksella ja avajaistilaisuudella juhannusaaton iltapäivällä ja lopetetaan ehtoollisjumalanpalveluksella, kirkkokahvilla ja lopputilaisuudella toisena juhannuspäivänä. Näitten tilaisuuksien välinen aika on täynnä monenlaista ohjelmaa.

Uutuuksista mainittakoon täydellisempi ohjelma kuin tavallisesti juhannusaattona, jolloin ohjelma sisältää avajaistilaisuuden lisäksi esitelmän, kahvitauon ja tanhuesityksen, jota seuraa tanhu- ja tanssitilaisuus. Myös juhannuspäivän ohjelmassa on uutuuksia; mm. järjestetään ruotsinkielinen ohjelma suomenkielisen rinnalle iltapäivällä. Illalla on kuten tavallista, Inkeri-ilta, jonne olemme onnistuneet saamaan tunnetun nuoren pianistin Roland Pöntisen. Juhannuspäivä päätetään kuten aattokin tanhu- ja tanssitilaisuudella.

Muuten voi mainita, että ruotsin kieltä tullaan käyttämään tavallista enemmän sekä ohjelman kuulutuksissa että itse ohjelmissa. Erittäinkin juhannuspäivän iltapäivä- ja iltaohjelmat ovat sopivia niille, jotka eivät ymmärrä suomea.

Niitä, jotka haluavat osallistua ohjelmaan tai saada lisätietoja juhlasta, pyydetään ottamaan yhteyttä seuraaviin yhdyshenkilöihin:

Inkeri-ilta	Heikki Toikka	021-118 091
Kirkolliset ohjelmat	Ella Björn	021-142 839
Ruotsinkielinen ohjelma	Toivo Folkesten	021-135 498
Näyttely	Katarina Vaskinen	021-146 499
Urheilu	Erkki Kuortti	021-182 889
Majoitus	Ilmari Friis	021-112 266

Lähemmät tiedot ohjelmasta ja juhlista yleensä esitetään Viestin toukokuun numerossa. Mutta jo nyt toivotamme kaikki oikein lämpimästi tervetulleiksi meidän tärkeään yhteiseen juhlaamme, joka samalla on yhdyssiteenä kaikkien meidän hajalla olevien välillä. Viekää eteenpäin sanomaa juhlasta!

Juhlatoimikunta

TERVEHDYS VÄSTERÅSISTA

Västeråsin Inkeri-kerho piti vuosikokouksen tammikuun viimeisenä päivänä. Kerhon puheenjohtajaksi valittiin Aappo Björn ja johtokuntaan Maria Toikka, Katarina Vaskinen, Juho Myllärinen, Ilmari Friis ja Toivo Folkesten. Näin tulivat samat henkilöt johtokuntaan kuin aikaisemmin valittuun juhlatoimikuntaan kesäjuhlia 1984 varten.

Kesäjuhlat olivatkin tärkeä kohta kokouksen päiväjärjestyksessä. Monia päätöksiä tehtiin ja tehtäviä jaettiin kerholaisille.

Muuten voi mainita, että kerhon nimestä tehtiin kaksikielinen ja on nyt

Västerås Ingermanländska förening
Västeråsin Inkeri-kerho

Myös kerhon säännöt päätettiin tehdä kaksikielisiksi.

Kerhon toivomus on, että tulee runsaasti väkeä meidän yhteiseen kesäjuhlaamme ja että myös perheenjäsenet sekä ystävät ja tuttavat, jotka eivät osaa suomea, tulevat mukaan. Kerho koettaa järjestää juhlat niin, että heillekin tulee paljon iloa juhlista.

Parhain terveisin
Toivo Folkesten

SOMMARFEST I SVERIGE 1984

Ingermanländarnas traditionella sommarfest i Sverige hålles nästa sommar i Västerås. Festen är den 37:e i ordningen och tiden är som vanligt Midsommaraftonen och de båda Midsommardagarna. Som vanligt inledes festligheterna med centralkommittèns (ISK) årsmöte och en öppningshögtidlighet på Midsommaraftonens eftermiddag och festligheterna avslutas med nattvardsgudstjänst, kyrkkaffe och avslutande samling på Annandag Midsommar.

Däremellan ligger ett späckat utbud av olika program. Bland nyheterna kan nämnas att mera fylligt program än vanligt på Midsommaraftonen med föredrag, kaffepaus samt folkleksdemonstration med åtföljande folklekar och dans efter öppningsfestligheten. Även Midsommardagen bjuder på nyheter; bl.a. ordnas ett helt svenskspråkigt program parallellt med ett helt finskspråkigt på eftermiddagen. Dessa program föregås av högmässan och samlingen på idrottsplatsen. På kvällen blir det som vanligt Ingria-afton, dit vi i år har lyckats engagera den berömde unge pianisten Roland Pöntinen och hans syskon. Kvällen avslutas i likhet med föregående kväll med folkdans och dans.

I övrigt kan nämnas att svenskan kommer att förekomma mera än vanligt både när det gäller annonsering av programmen och i programmen. Särskilt Midsommardagens eftermiddag och kväll bjuder på program lämpade för dem som ej kan finska.

De som vill medverka i festen eller önskar få veta mera om den kan vända sig till följande kontaktpersoner:

Ingria-afton	Heikki Toikka	021-118 091
Kyrkliga program	Ella Björn	021-142 839
Svenskspråkigt program	Toivo Folkesten	021-135 498
Utställning	Katarina Vaskinen	021-146 499
Idrott	Erkki Kuortti	021-182 889
Logifrågor	Ilmari Friis	021-112 266

Närmare uppgifter om programmet och festen i övrigt kommer att införas i majnumret av Inkeriläisten Viesti. Men redan nu vill vi varmt välkomna alla till vår viktiga gemensamma fest som samtidigt är ett föreningsband mellan oss alla i förskingringen. Sprid vidare kännedom om festen!

Festkommittén

HÄLSNING FRÅN VÄSTERÅS

Västerås Ingermanländska förening höll årsmöte 1984-01-31. Till föreningens ordförande valdes Aappo Björn och till styrelsen Maria Toikka, Katarina Vaskinen, Juho Myllärinen, Ilmari Friis och Toivo Folkesten. Så blev det samma personer i styrelsen som i den tidigare valda festkommittén för sommarfesten 1984.

Sommarfesten var också en viktig punkt på mötets dagordning. Många beslut fattades och arbetsuppgifter delades ut till medlemmarna.

I övrigt kan nämnas, att föreningens namn gjordes tvåspråkig och är nu

Västerås Ingermanländska förening
Västeråsin Inkeri-kerho

Även stadgarna beslutades bli tvåspråkiga.

Föreningen hoppas på många deltagare till sommarfesten i Midsommarhelgen och att även familjemedlemmar samt vänner och bekanta som ej kan finska kommer med. Föreningen försöker ordna festen så att även de får en god behållning av den.

Med vänlig hälsning

Toivo Folkesten

ARVOISAT KESÄJUHLAVIERAAMME

Kuten kirjoituksista Viestin palstoilla on ilmennyt, viettää Inkeriläisten Yhdistys ry. ensi kesänä, 7. ja 8. heinäkuuta 50-vuotisen taipaleensa muistojuhlaa Helsingissä. Silloin toivomme saavamme vieraita runsain joukoin sekä läheltä että kaukaa. Koska Helsingin päivälehdet ovat kirjoitelleet kaupungin ensi kesänä tulossa olevasta hotellipulasta (johtuu useista erilaisista täällä pidettävistä kongresseista), kehotamme Teitä varaamaan majoituksenne hyvissä ajoin, mieluummin heti, varmistaaksenne itsellenne asunnon juhlien ajaksi. Seuraavassa on muutamia edullisimpien hotellien (joukossa muutama kesähotelli) osoitteita ja puhelinnumeroita. Näiden hotellien hinnat vaihtelevat 140—200 mk yhden hengen huone ja 160—280 kahden hengen huone. Joihinkin on mahdollisuus saada lisävuode.

ACADEMICA

(1. 6.—1. 9.)
Hietaniemenkatu 14
00100 Helsinki
puh. (90) 440 171

FINN

Kalevankatu 3 B
00100 Helsinki
puh. (90) 640 904

HOSPIZ

Vuorikatu 17 B
00100 Helsinki
puh. (90) 170 481

KESÄ-HOSPIZ

(1. 5.—31. 8.)
Paraistentie 19
00280 Helsinki 28
puh. (90) 47 391

LÄHETYS-HOSPIZ

Annankatu 1
00120 Helsinki 12
puh. (90) 661 112

MARTTAHOTELLI

Uudenmaankatu 24 B
00210 Helsinki
puh. 646 211

Tämänhetkinen hinta 1 hh 155—190,—
2 hh 230—280,—
(hinta keskitasoa)

Kaikissa edellä luetelluissa hotelleissa on huoneissa kaikki mukavuudet, ja aamiainen sisältyy hintaan. Hotellit sijaitsevat aivan Helsingin keskustassa tai keskustan tuntumassa, joten yhteydet juhlapaikoille ovat suhteellisen hyvät.

MERCUR

Ruusulankatu 5
(1. 6.—31. 8., puh. 440 406)
00260 Helsinki 26
puh. 407 313

Hotelli on suhteellisen edullinen ja hyvällä paikalla, mutta huoneissa on vain pesumahdollisuus ja WC, samassa talossa on kyllä ravintola, sauna ja uima-allas.

Edullisin mahdollinen yöpymispaikka on

KALLIOLAN RETKEILYMAJA

(1. 5.—31. 8., puh. 650 488)
Sturenkatu 11
00510 Helsinki
puh. 7532 004

Retkeilymajassa saa yösijan 25 mk:lla. Huoneissa ei ole mukavuuksia eikä hintaan sisälly muuta kuin yöpyminen.

KIITOS

Sydämellinen kiitokseni Rådan suomenkieliselle seurakunta-piirille saamastani arvokkaasta lahjasta.

Mölndalissa 1. 4. 1984

Antti Tervo

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Huhtikuun tilaisuus on 29. 4. 1984 klo 14 (huomaa päivä). Maaliskuun tilaisuus on Inkeriläisten Yhdistyksen vuosikokous (25. 3. -84), ks. helmikuun Viesti.

SEUKKOSEURA

kokoontuu 1984 kevätkaudella seuraavasti: 12. 4., 3. ja 17. 5. torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet:

Pääsiäisjuhla 23. 4. 1984, Helluntaijuhla 10. 6., Mikkelinpäivä 30. 9., Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 4 huhtikuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,— 1/2 » » 250,— 1/4 » » 150,— Kuolinilmoitukset 50,— Kiitos- ym. ilm. 40,— Kuva ilmoituksessa 70,— Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Viipurin inkeriläisten laulukuoro vuodelta 1929. Eipä näytä laulaminen silloin poikia pelottaneen. Inkeri-kuoro kaipailee yhä joukkoonsa laulavia »luomakunnan kruunuja». — Turhaanko?

Heikki Mylläri

Heimoveljemme ja ystävämme rehtori Heikki Mylläri on saanut kutsun tuonpuoleisiin. Hän kuoli kotonaan Turussa maaliskuun 15. päivänä 1984.

Heikki Mylläri oli syntynyt 10. 10. 1904 Pohjois-Inkerissä Miikkulaisissa maanviljelijän kodissa. Jouduttuaan jättämään syntymäseutunsa vuoden 1919 vaikeiden tapahtumien tähden hän, kuten tuhannet muutkin, inkerinsuomalaisella tarmolla lähti pyrkimään elämässä eteenpäin. Heikki valitsi opintien, kävi kansanopiston (1923) ja suoritti sitten Sortavalan seminaarissa kansakoulunopettajan tutkinnon (1928) sekä jatkoi toimensa ohella lukujaan saavuttaen yksityisesti filosofian kandidaatin tutkintoa vastaavat tiedot. Kansakoulunopettajana Mylläri toimi Yli-Iissä (1928—1930) ja Värtsilässä (1930—1940).

Opettajantoimessaan Heikki Mylläri erikoistui ja hankki itselleen kuulovammaisten opettamistaidon toimien sitten Turun kuurojenkoulun opettajana v. 1940—1953. Viimemainitusta vuodesta lähtien hän oli Kuurojen ammattikoulun rehtorina eläkevuosiinsa asti. Mylläri toimitti myös parikymmentä vuotta kuurojen- ja sokeainkoululehteä sekä toimi kuurojen- ja sokeainopettajien järjestöjen luottamustehtävissä useita vuosia.

Heimotyö inkeriläisten parissa oli Heikki Myllärille sydämen asia. Hän kuului Inkeriläisten Yhdistyksen johtokuntaan vuosikymmeniä ja Inkeriläisten Sivistyssäätiön hallintoneuvostoon sen perustamisesta (1967) lähtien toimien aktiivisena jäsenenä. Hän esiintyi puhujana ja esitelmöitsijänä juhlissamme sekä kirjoitteli inkeriläisten asioista sanoma- ja aikakauslehtiin. Erityisesti oma lehtemme Inkeriläisten Viesti oli Myllärille rakas. Viimeisen puheensa Heikki Mylläri piti meille inkeriläisille Turun kesäjuhlilla viime vuonna. Se oli kuin testamenttipuhe, jossa kerrottiin sydämellisin sanoin »muistojen Inkeristä». Puhe päättyi, kuten muistamme, kehotuksiin: »Kauniit muistot ihanasta Inkeristä säilykööt aina sydämissämme ja loihtikoot mieliimme sitä lämmintä kotoista henkeä, mikä oli ominaista Inkerin suomalaiskylien asukkaiden keskuudessa. Heijastukoon niissä esi-isiemme usko, vanhempien kunnioitus, lähimmäisenrakkaus, rehellisyys ja muut kunnon kansalaisille kuuluvat ominaisuudet, jotka kulkivat Inkerissä perintönä sukupolvesta toiseen ja jotka olemme tänne uuteen kotimaahan matkaeväinä mukanamme tuoneet. Ne säilykööt mielissämme siihen asti, kunnes päivämme päättyvät ja maallinen olemuksemme lasketaan tämän maan siunattuun multaan. Ja muistomme jääkööt perintönä jälkeläisillemme. Kauan, kauan eläköön muistojemme ihana Inkeri, meidän rakas synnyinmaamme!»

Heikki Myllärin ruumiinsiunaus on tapahtunut 31. 3. 1984 Turussa omaisten ja vain pienen ystäväjoukon läsnäollessa. Mutta laaja on se heimoveljien ja -sisarten joukko, joka kauan kiitollisena muistaa tämän ahkeran ja uskollisen kylväjän elämäntyötä.

»Rauha ja siunaus vaeltajan myötä
sinne, missä ei surua, ei yötä.»

Matti Vironmäki

Tervetuloa kesäjuhlille Helsinkiin!

Inkeriläisten Yhdistys r.y:n valtakunnalliset kesäjuhlat pidetään tulevana kesänä jälleen Helsingissä. Niissä juhlitaan 50-vuotista toimintaamme. Juhla-aika on heinäkuun 7.—8. päivinä 1984. Juhlapaikkana, jossa sijaitsevat kanslia-, ruokailu- ja juhlasali- ym. tilat, on Karjalatalo, Käpylänkuja 1. Se on sama talo, jossa on oltu myös viime kerralla. Sinne pääsee Helsingin aseman läheltä mm. sinisillä busseilla 64, 65 ja 65A.

Juhlat alkavat lauantaina 7. 7. Klo 9 avataan juhlakanslia Inkerikodissa. Klo 12.30 lähtien on kahvi- ja ruokatarjoilu Karjalatalon yläsalissa. Tämän »oman ravintolan» tulot käytetään Inkeriläisten yhdistyksen työn hyväksi, joten toivotaan käytettävän tätä tarjoilua. Klo 14.30 lauantaina Inkeri-iltapäiväjuhla Karjalatalon suuressa juhlasalissa, jossa sunnuntaina 8. 7. myös klo 14.30 päiväjuhla. Juhlajumalanpalvelus sunnuntaina klo 11.00 pidetään Munkkivuoren kirkossa, jossa oltiin viime kerrallakin.

Juhlien ohjelmasta pyrimme tekemään jälleen mahdollisimman antoisan. Ohjelman suorittajiksi jo tähän mennessä ovat lupautuneet mm. filosofian tohtori Alpo Juntunen Turusta, pastori Jussi Jänis Boråsista, kaupunkineuvos Erkki Tuuli, rovasti Matti Vironmäki, taiteilija Saila Soininen (kanteleensoitto), Helsingin Helka-nuoret, jotka esittävät suomalaista kansanperinnettä opettaja Anja Hinkkasen ohjaamana, Inkerikuoro Kerttu Hiltusen johtamana ym. Mainittakoon, että fil.tri Alpo Juntunen puhuu väitöskirjansa aiheesta, joka koskee »Siperian suomalaisia ja inkeriläisiä» menneinä aikoina — siis erittäin mielenkiintoinen aihe.

Juhlatoimikunta, jonka muodostavat Helsingin paikallisosaston johtokunnan jäsenet täydennettynä yhdistyksen työvaliokunnalla ym. toimennaisilla ja miehillä, toivoo, että heimoveljet ja -sisaret mahdollisimman suurella joukolla saapuvat juhliimme. Ottakaa myös nuoria ja lapsia mukaanne! Luettelo hotelleista ja matkustajakodeista, joista on ajoissa syytä tilata majoitus, oli lehtemme maaliskuun numerossa.

Juhlatoimikunta

Loru Laatokan rannoilta

Mikä juna — tavarajuna
mikä tavara — pukutavara
mikä puku — kävelypuku
mikä kävely — iltakävely
mikä ilta — torstai-ilta
mikä torstai — helatorstai
mikä hela — puukon hela
mikä puukko — lihapuukko
mikä liha — koiran liha
mikä koira — hullu koira
mikä hullu — raivohullu
mikä raivo — piä raivo
mikä piä — pölkyn piä
mikä pölkky — ratapölkky
mikä rata — junarata
mikä juna — tavarajuna
jne. loputtomiin jos haluaa.

L.A.

Helsingin paikallisosaston vuosikatselmus

Helsingin paikallisosaston vuosikokous pidettiin Inkerikodissa 26. helmikuuta 1984. Kokous oli kerännyt väkeä paikalle kolmisenkymmentä henkeä.

Yhdistyksen puheenjohtaja Yrjö Korkkinen avasi kokouksen toivottaen läsnäolijat tervetulleiksi.

Puheenjohtajaksi kokoukselle valittiin Yrjö Korkkinen ja sihteeriksi Aili Jukarainen.

Pöytäkirjan tarkistajiksi tulivat valituiksi Ruth Hämeen-Anttila ja Anni Parkkali.

Kokous todettiin oikein koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi, minkä jälkeen kuultiin ja hyväksyttiin:

— Helsingin paikallisosaston vuosikertomus vuodelta 1983
— Inkeri-kuoron vuosikertomus (julk. tässä numerossa s. 7)
— Seukko-seuran toimintakertomus.

Kuultiin myös vuoden 1983 tilikertomus sekä tilintarkastajien lausunto, jonka perusteella vuosikokous hyväksyi tilikertomuksen.

Hyväksyttiin toimintasuunnitelma sekä talousarvio vuodelle 1984.

Kokous keskeytyi noin 15 minuutiksi, jonka aikana käytiin vilkasta keskustelua ja tungos oli melkoinen emäntien kahvipöydän äärellä.

Vuoden 1985 jäsenmaksun suuruuden päättää yhdistyksen vuosikokous. Vuoden 1984 jäsenmaksu on 15:—/henkilö. Todettiin, että 15:—/henkilö on kohtuullinen jatkossakin ja ehdotettiin se pidettäväksi ennallaan.

Helsingin paikallisosaston puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Yrjö Korkkinen, sen jälkeen valittiin erovuorossa olevien johtokunnan jäsenten tilalle uudet. Erovuorossa olivat: Aleksander Ahonen, Aili Jukarainen, Toivo Kajava, Aune Liljeblad ja Ida Riipinen. Entiset jäsenet valittiin yksimielisesti uudelleen. Toivo Halonen ilmoitti henkilökohtaisista syistä eroavansa johtokunnasta tästä päivästä lukien. Toivo Halosen tilalle valittiin Teppo Liski.

Valittiin tilintarkastajat sekä varamies vuodelle 1984. Tilintarkastajat: Ruth Hämeen-Anttila ja Yrjö Luukkonen, varalle Kasperi Säkki.

Helsingin paikallisosaston edustajat yhdistyksen 25. 3. 1984 pidettävään vuosikokoukseen olivat Yrjö Korkkinen ja Aili Jukarainen.

Helsingin paikallisosaston kirjeenvaihtajaksi edelleen nimettiin yksimielisesti Aili Jukarainen ja jäsenmaksun kantajiksi vuodelle 1984 Kaarina Puumalainen ja Toivo Kajava.

Ilmoitusasiat:

— Larin Parasken patsaalle tehdään perinteinen käynti Kalevalan päivänä klo 10.00.
— Yhdistyksen vuosikokous pidetään 25. 3. 1984.
— Paikallisyhdistyksen kuukausikokous pidetään 29. 4. 1984 klo 14.00.

Muut esille tulevat asiat olivat seuraavat:

— Yrjö Korkkinen ehdotti, että tukisimme tänä vuonna Sivistyssäätiötä 3000 mk:lla. Ehdotus saavutti kannatusta ja päätettiin tukea Inkeriläisten Sivistyssäätiötä tuolla summalla vuonna 1984.

Lopuksi puheenjohtaja kiitti kaikkia jäseniä aktiivisesta toiminnasta toivoen yksimielisiä ratkaisuja niin toiminnan ja muun kanssakäymisen suhteen sekä kokoontumismahdollisuutta, hyvää terveyttä ja turvallista kotimatkaa kaikille.

Kokous päättyi klo 15.50.

Aili Jukarainen
sihteeri

Mun muistuu mieleheni

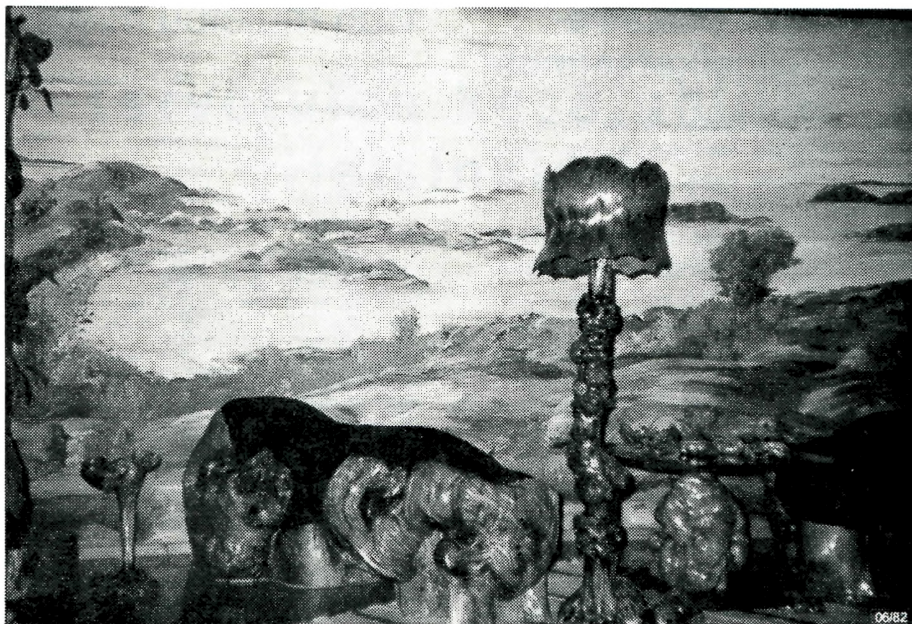
Ne ajat, ne ajat, ne nuoruuden unohtumattomat kesäiset ajat...

»Tuli-luli lumi suli
Tuli vallan kesä.
Menin metsään kävelemään
Löysin linnun pesän.
Pesäs oli viisi munaa
Munan sisäs pojat.
Pojilla oli rautanokat
Rautanokas jyvät»

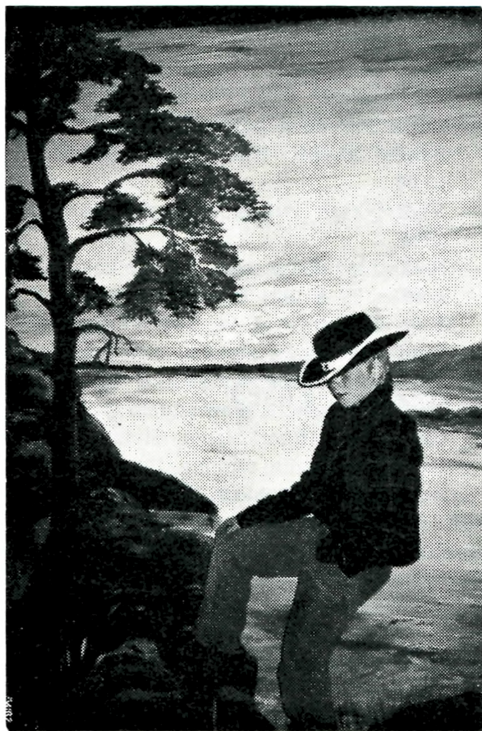
Muistan nuoruuden ajoilta toisenkin runon, mutta en kokonaisuudessaan. Jos joku Viestin lukijoista tietää, voi täydentää.

»Morsian mäel itki
Heinätielle heläytti
Kaivotielle kajautti
Vaipui suruun syvyyteen...»

Oskar Himiläinen

Suomalaisen puun olemus

on kiehtonut toisen polven inkeriläistä nuorta miestä Eero Tirrasta. »Olen aina ihaillut suomalaisen puun olemusta ja harrastuksenani nykrännyt erilaisia pahkatöitä — koruista huonekaluihin», hän kertoo. Toinenkin erikoinen harrastus Ylämaalla 1947 syntyneellä miehellä on: hän harrastaa maisemamaalausta kotinsa seinille. Kuvassa (ylhäällä) näkyvien pahkatöiden, jalkalampun, sohvan, nojatuolin ja matalan sohvapöydän takana on mahtava järvimaisema karuine kalliorantoineen Tirrasten Lappeenrannassa sijaitsevan oman kodin olohuoneen seinällä. Alhaalla olevan kuvan maiseman rantapetäjä ja kalliorannat tuovat mieleen Ahvenanmaan saariston jylhät rannat. Kuvassa Tirrasen Markku-poika on astumassa vedestä rantakiville.

Perheeseen kuuluu Eero Tirrasen lisäksi vaimo sekä kaksi lasta Maarit ja Markku. Eero Tirrasen »pahkahulluus» on peräisin vuosilta, jolloin hän kulki isänsä mukana metsätöissä.

Mielenkiintoisia ja antoisia harrastuksia. Lieneekö inkeriläisillä sukujuurilla osuutta. Inkeriläisethän ovat perinteisesti olleet hy-

Inkeri-kuoron toimintakertomus vuodelta 1983

Kuoron toiminta on jatkunut edellisten vuosien tapaan Kerttu Hiltusen johdolla. Jäsenmäärä on ollut sama kuin edellisellä toimikaudella, 15 henkilöä.

Harjoitukset. Kuoro kokoontui kevätkauden ensimmäisiin harjoituksiin Inkerikotiin 1. helmikuuta. Kuoronjohtaja esitteli silloin alkavalle toimintakaudelle laatimaansa ohjelmaa, sekä keskusteltiin kevään ja kesän tulevista esiintymisistä. Harjoituksiin päätettiin kokoontua edelleen tiistaisin.

Kevään aikana harjoituksia oli kaikkiaan 19 ja syyskaudella 13 kertaa.

Esiintymiset ja vierailut. Merkkipäivävierailuja kuluneella toimintakaudella oli kaksi. Helsingin paikallisosaston puheenjohtaja Yrjö Korkkinen täytti keväällä 50 vuotta. Kuorolaiset olivat aamulla ensimmäisten joukossa onnittelemassa häntä lauluineen. Syksyllä marraskuussa oli kuoron jäsenen, Inkeriläisten Viestin toimitussihteerin Anja Luoman merkkipäivä, jota hän varsinaisesti vietti matkoilla ollen, mutta kotiin palattuaan kutsui kuorolaiset luokseen ja saatiin siellä, onnittelu- ja muitten laulujen lomassa, nauttia myöskin herkullisista pöydän antimista.

Vielä viikkoa ennen joulua kävi pieni joukko kuorolaisia rovasti Matti Vironmäen johdolla tervehdyskäynnillä Espoossa Aurora-kodissa herttaisen inkeriläisen vanhuksen Maria Torikan luona. Siellä lauloimme hänelle sekä muille saliin kokoontuneille kuulijoille tuttuja joululauluja.

Helsingin paikallisosaston tilaisuuksissa kuoro esiintyi keväällä huhtikuussa ja syksyllä joulujuhlassa.

30. 11. oli Johanneksen kirkon seurakuntasalissa Inkeriläisten Yhdistyksen puheenjohtajan rovasti Matti Vironmäen järjestämä inkeriläisaiheinen ilta. Olimme myöskin siellä laulamassa.

Ruotsin kesäjuhlilla juhannuksena Örebrossa sekä Turussa 9. ja 10. heinäkuuta oli kuoro kokonaisuudessaan mukana. Ohjelma oli sama molemmilla juhlilla. Kevään aikana oli harjoiteltu 13 laulua, jotka sitten esitettiin näillä juhlilla. Turun kesäjuhlien juhlajumalanpalvelus pidettiin vanhassa ja arvokkaassa Tuomiokirkossa, ja kun kuoro siellä lauloi »Pyhäaamun rauha», niin se oli varmaan jokaiselle unohtumaton ja mieliinpainuva hetki.

Lämpimät kiitoksemme kuluneesta vuodesta johtajallemme Kertulle. Myöskin toimintaamme avustaneille, Helsingin paikallisosastolle ja Inkeriläisten Sivistyssäätiölle lausumme parhaat kiitoksemme.

AK

Juhannuksena Västeråsiin

Vanhaan tapaan järjestää Helsingin paikallisosasto yhteisen bussimatkan Helsingistä Turun kautta Ruotsin inkerinsuomalaisten kesäjuhlille Västeråsiin.

Lähtö Helsingistä **Rautatieasemalta** (Postitalon ja asemarakennuksen väliseltä aukiolta) torstaina 21. 6. 1984 klo 17.00. Laiva lähtee Turun satamasta.

Hinta 250 mk. Hyttipaikkoja laivalla saatavissa eri maksusta.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: Ida Riipinen, os. Linnankoskenkatu 8 B, 00250 Helsinki, puh. 445 701 tai Yrjö Korkkinen, Orvokkitie 24 B, 01300 Vantaa 30, puh. 873 2095.

---

vin kiintyneitä kotiseutunsa luontoon ja maisemaan. Menetetyn Inkerin luonnon kauneutta he eivät milloinkaan unohda eivätkä lakkaa ylistämästä. Inkeriläiset ovat niin ikään myös tunnetusti taiteellista kansaa. — Nuo upeat pahkatyöt, joille lehtikuva ei tee oikeutta, olisivat varmaan mielenkiintoista nähtävää omassa maisemassaan.

Moskovaa katsomas ja muutakii vessalaa...

Oljha niitä leikkilöi lissää. Sain solkkunan (lue: palautetta) Leolt, jot mitä vert sie et kuaskunt...

Eiks ole metka ihmisen piä? Siel piäs on jo ijät ja ajt olleet kinot, televiisit ja videot ja nii hienosäätöiset, jot tekniikka ei piäse lähelkää viel. Ei pie kiännellä ja viännellä nappulljloi eikä pulikkoi. Stantsatkii (asemat) ovat iha kohallaa valmeen: pannoo vua silmät kii ja alkaa katsoo. Niil sisäisil silmil vast näkköökii! Katsottavat kinot ovat viel siint ihmeellissii jot jokkaine näkköö omass ja kukkaa ei sua niitä otettuu toiselt pois, ovat mukan matkoil helpot kuljettaa, eivät ota yljmiäräistä tillaa eivätkä paina mittää. Jokkaisel onkii omas piäs vaik kuin suur piäoma. Varastoo pittää vua alkaa kokkoomaa ajois... Unetkii ovat miun mielest ihmeellissii, joku sannoo niitä köyhän miehen kinoloiks. Miunha pitj luatii niist leikkilöist eik miittii piän ihmeellisyyksii...

Nämä leikit olliit vähän niin ko luvattommii, ja sitä varte niitä leikittikkii ko kettää vanhempii ei olt koton. Ko näis leikkilöis leikitettii, vähän nii ko kekättii, itsijäs pienempii tai jollai muul taval heikompii, tai vieraita, ko eivät mittää asjast tietäneet. Parves olles jonkun koton kysyttii uhriks valitult viattomast, jot olet sie konsaa Moskovaa näht. Mihin kysytty tietysti jot enhä mie mis... »No tahot sie sit nähhä», ja samas kyselijä otti kämmeniin vällii takkaa päin koval otteel korviin kohalt ja nosti hänet ilmaan kysyen: joko Moskova näkkyy ja pitj yllää. Vast ko toin alkoi vakuuttaa, jot jo näkkyy... Sil viisii meil Moskovan matka tehtii.

Tähtii katsomine olj vähä samaten. Leikin vetäjä alkoi luatii muin miehiin jot ko hein äijä olj sit viisaan stuattinen. Ain hiä piäsj peril niist asjoist, ko häntä lystittiit. Äijä katsoi tähtiiki vanhan turkkis hihast, ja voi ihme mitä kaikkii hiä näkkää, ja meil olj vessalaa häntä kuunnelles ja katselles. A tahot sie nähhä tähtii turkin hihast ko turkkikii on viel jälel tuos. Näin potran kuaskun perrää kuka vua olis tahtont... Turkki otettii naulast ja samas sipaistii kiäel samavaran truvast sallaa nokkee ja hieraistii turkkii. Sit sitä soviteltii oikein kunnol jot varmast nok tarttui kasvoihin, ja koko ajan kyseltii, jot niät sie mittää, ja kehotettii katsomaa yllääppäin oikee tarkkaa ja vuaittii, jot ala kuaskuta millasii tähtii siul säihkyy. Samassa hurautettii koussallinen kylmää vettä hihast silmil. No turkki lens tietyst sivvuu voimal ja mikä riemu katselijoil nokisest märäst naamast. Vasta kun uhri näk itsens peilist, piäsj hiä peril muihen riemust. Riippui leikkijäst: täs kohas voi tulla tulinen tappelu tai vahingon kärsinyt kiänsj asjan nurin ja nauroi yhes kaikkiin kans.

Sit viel jiäytettii tuoppi tupuretkaa (palli) kii tuvas. Ossaat sie jiäyttää tuon läkkituopin tupuretkaa kii nii jot nostat ne ilmaa molloot tuopist? Leikkii leikittii talvel ko olj lunta. »No emmie sisäl...» Sisäl se pittää tehhä vaik tuon pliitan iäres. Tuotii ulkont tuopillinen lunta, lisättii siihe koppralline suoloi sekkaa ja hämmennettii... Ja jiättyihä se! Kokkeilkaa vaik itse... Täst tulj viel mielee jot pojat tekkiit mein kyläs marosinnaa kevättalvest, ko tarkenj istuu lumen piäl. Äitilöilt olj kimpsuttu maitoo, munnii ja hiekkasokurii (taietti ottaa luvattomastki) ja kuksina. Suola papertörtös ja lusikka kormanos kipitettii jo etukättee katsottuu paikkaa. Lummee tehtyy kuoppaa heitettii suolat ja alettii pyörittää kuksinaa kärsivällisest ja välist ain maistellen jot joko? Hyyvvää siint tulj, jos sit mestarit palentuitkii, mitä siint. Siihen aikaa kannatti nähhä näin paljo vaivaa marosinast. Kopekkoi sen ostamissee kesäl ei nii vua suant, ei ainakkaa omast mielest tarpeeks ja talvel ei sitä sillo myötykää...

Helvi Othman

Lahden seudun Inkerin Kerho Leningradissa

Retki tehtiin Marja Rämön huolenpidossa ja hyvin rauhallisen ja luotettavan autonkuljettajan Reino Jokelan avulla. Mukana olijoista oli noin puolet karjalaisia ja toinen puoli inkeriläisiä, yhteensä 25 matkustajaa. Mainitsen erikoisesti, että joukossamme oli mukana kaikille tuttu teol. toht. Juhani Jääskeläinen, joka korkeasta iästään huolimatta selviytyi matkan rasituksista.

Aloitimme matkamme klo 7 aamulla perjantaina 24. helmikuuta. Vaikka varmaan ei monellakaan ollut edessä oleva matka ensimmäinen, niin jollain tavalla tunsi ihminen itsensä pieneksi rajan lähestyessä. Tuli ajatus, että kuinka matka onnistuu, tulenko tapaamaan omaisiani, muistanko kysellä, mitä mielessäni oli kotoa lähtiessä. Ja monta muuta ajatusta sinne päin.

Tullitoimituksen jonossa, tasan kolmen tunnin aikana, jonka toimitus kesti, kerkisin monet kerrat kädet ristissä lähettää pyyntöä ylöspäin: Hyvä Isä ole kanssamme! Niin se meidän tullaaminen oli sellaista, että yhdestä ovesta sisään, toisesta ulos. Kevyin askelin nousimme linja-autoon. Kiitos Isä, kun kuulit huokaukset!

Matka jatkui Viipuria kohti. Marja matkajohtajana esitteli monelle tuttuja maisemia ja rakennuksia tien varrella. Puolen tunnin pysähtymisen jälkeen jatkettiin Viipurista Leningradiin päin. Ajan kuluksi yritimme arvata arvoituksia (Lempaalasta ja Tuutarista kotoisin), joita esitti meille Raija Lahdesta. Illalla klo 7 paikallista aikaa olimme perillä hotelli Pulkovskajassa.

Lauantaipäivänä oli tilaisuus niille, joiden teki mieli tutustua kaupunkiin, päästä linja-autolla ajelulle. Se oli myös kiireinen päivä omaisten tapaamiseen.

Sunnuntaiaamuna lähdettiin Puškinin kirkkoon. Olihan siellä jo kirkkovieraita, vaikka kello oli vasta puoli kymmenen. Jumalanpalvelus alkaa klo 11. Meillä olikin siinä vähän aikaa seurusteluun ja omiin ajatuksiin syventymiseen. Veisasimme virsiä aina jonkun yleisöstä ehdotettua. Kirkko tuli täyteen väkeä, jotkut joutuivat seisomaankin. Saimme kuulla Pyhää sanaa paikallisen seurakunnan kirkkoherran saarnatessa ja toht. Jääskeläisen avustamana. Jouduimme lähtemään ennen jumalanpalveluksen loppua, koska hotellihuoneet täytyi tyhjentää klo 12. Oli ikävä jättää ystävämme ja tuttavamme, toivoimme jälleen tapaamista toinen toisillemme kyynel silmässä. Jätimme mieluisia lahjoja.

Kotimatkakin taisi olla Korkeimman ohjaama. Hyvin selvittiin ja kiitollisin mielin olimme illalla taas Lahdessa. Kiitos Lahden Inkerin Kerholle, kun saimme täältä Ruotsista olla mukana matkassa!

Elsa Solmar

Puolisoni muistolle

Runsahien kukkalaittein alla
saat levätä nyt rauhassa
Lohjan kirkkotarhassa.
Lauleluni, johon yhdyit,
kertoo meille lohduksi,
että olet taivaassa.

Siellä varmaan kohtasit sä Vapahtajasi,
isäs, äitis, suuren sisarparvesi.
Uskoin, luottain sinne kerran
armosta Herran
minä saavun luoksesi.

Siellä rauha, rakkaus ain
keskellämme vallitsee,
kun itse Herra, Kristus meitä
totuudessaan ikuisesti hallitsee.

Sitä siunattua rauhaa nyt vain
odotella voin.
Tuskain, kärsimyksiemme jälkeen
viimeiseksi laulamamme laulu
kaikkein kirkkahammin siellä soi:
»Ei tuskat yltää voi,
kirkkahana laulu soi: Sua kohti, Herrani,
sua kohti ain.»

Liisa Makara

Suomalaiseks olen syntynyt

Suomalaiseks olen syntynyt,
koditonna kuljeskelen nyt,
Siberin aromaassa suuressa
vieraana ja muukalaisena.

Koti kallis multa ryöstettiin,
synnyinmaalta karkoitettihin
orjaks tänne kansan alhaisen,
siksi täyttää tuska sydämen.

Kotiani vaihtanut en ois
pois vaikka kultaa tarjottu mull ois.
Mutta täytyi siitä luopua,
käsky oli kova, ankara.

Kaksikymmentneljä tuntia
täytyi olla lähtövalmiina.
Kokoo lapset pienet mukaasi,
ota mieron reppu selkääsi.

Hyvästi äiti, kotikultani,
hyvästi myös armas synnyinmaa.
Palannenko enää milloinkaan,
tietää taivaan Herra yksin vaan.

Meitä vietiin kauas Siberiin
suuriin pakkasiin ja tuulihin,
miss ei leipää meille riittänyt
eikä vaatteitakaan ollut nyt.

Muistelin vaan synnyinmaatani.
Syntynyt olen suomalaiseksi,
ylpeänä sen mä tunnustan,
vaikka tuottais mulle kuoleman.

Missä kukkii tarhat ruusuiset,
missä lauloit pienet lintuset,
missä meri huuhtoo aaltoja,
siellä on Inkeri, mun kotimaa.

Kaksikymmentneljä tuntia
mull annettiin, siis olin kulkija.
Maantiet, ojat mulle tuttavat
väsyneelle levon antavat.

Moni kohtaloaan tunne ei,
oudolle en liioin kertoile.
Kannan sydämessäni sen ain,
sillä olen suomalainen vain.

Miksi kuljet, multa kysytään, vaik
suomalainen olen syntyään.
Jotkut herrat kyllä tietää sen,
vaikka itse sitä tiedä en.

Suomalaiseks olen syntynyt,
koditonna kuljeskelen nyt,
yhä kierrän maata Venäjän.

Kelton tyttö

ØREBRO

ILMOITUS

»Kullervon kevätpäivää» tullaan viettämään Örebrossa lauantaina 5. päivänä toukokuuta St. Mikaelin kirkon huoneistoissa.

Kello 11.30 Kullervo Yhdistyksen vuosikokous.

13.00 kahvinjuonti.

14.00 Jumalanpalvelus ja H.P. ehtoollinen, saarnaa Jussi Jänis.

16.00 Yhteinen ruokailu ravintola Grändenissä jossa jatketaan keskustelua ja jos löytyy halukkaita lausua, laulaa y.m. niin siihen tulee tilaisuus.

Sirpaleet kansan Kalevalan heimopojat ja tyttäret. Tulkaamme sanat sanomaan, tulkaamme laulut laulamaan kevätpäivänä KULLERVON.

Tervetulleiksi
toivottaa johtokunnan valtuuttamana

Matti Randefelt

Kaukainen talvi-ilta

Tulimme hiihtämästä Mäeltä. Laskettelimme jyrkkiä rinteitä ja iloitsimme onnistumisesta. Pien-Lyyti ja minä olimme ystäviä jo lapsuudesta. Pieneksi häntä sanottiin erotukseksi muista samannimisistä isommista tytöistä. Leikimme yhdessä lapsuuden leikit, menimme yhtä aikaa kouluun ja nyt jatkoimme samaa tahtia venäläisessä Krasnoje Selon koulussa. Siellä meitä oli vahva suomalainen joukko ja samalla luokallakin peräti seitsemän tyttöä: Hilma T., Lyyti K., Lempi S., allekirjoittanut ja kaksi Toikkaa ja H. Määttä. En muista enää mistä nuo kolme olivat kotoisin. Tältä päivältä koulupäivä oli ohi ja hiihtämisetkin hiihdetty. Mieli virkeänä ja ruumis raukeana väsymyksestä palailtiin kotiin.

Erkanimme kylän yläkaivolla. Jäin hetkeksi katselemaan ympärilleni. Hämärä oli jo laskeutunut. Taivas hehkui turkoosinsinisenä Villasinjärven yllä. Tähdet syttyivät taivaalle... Juna kiiti kylän ohi Hatsinaan päin, jossakin haukahti koira laiskasti ja iloiset lasten äänet häipyivät oven kolahdukseen. Kylä hiljentyi päivän aherruksen jälkeen. Jo hämärissä tehtiin ulkotyöt: noudettiin vedet kaivoilta, kannettiin polttopuut sisälle, ruokittiin vähäinen karja. Savut nousivat piipuista. Kodeissa äidit keittivät ruokaa, illallista perheilleen.

Istuin suksisauvojen varassa ja katselin ympärilleni. Selän taakse jäi Äijänmäki. Vasemmalla harjulla oli Kavelahti ja oikealla, rautatien takana, sotilasleirit kennäillä, Villasin järvi ja Villasin kylä. Eteen avautui tasainen ja laaja Vojenpelto. Istuin »U:n» muotoisessa pohjukassa ja siinä katsellessani taivaan hehkuva väri haalistui ja kellertävän vihreät revontulet aloittivat leikkinsä. En tiedä mistä ajatus tuli: »... katso tarkkaan, että muistat... Sitten kun ei enää olla täällä...» Mitään johtolankaa ajatukselle ei tuolloin ollut (1937). — Kotona perhe valmistautui jo ruokailuun. Äiti oli keittänyt kaurakiisseliä ja vadit tuoksuvina höyrysivät jo jäähtymässä.

Neljän vuoden kuluttua maailmankuva muuttui. Syttyi sota... ja ennen pitkää katselin samaa näkymää elokuun iltana. Vietettiin viimeistä yötä kotikylässä. Nyt Villasinjärven yllä väreilivät piiritetyn kaupungin ilmatorjuntatykkien valoammukset. Näky oli karmean juhlallinen. Mustanpuhuvaan veteen heijastuivat sateenkaaren väriset ammukset... Aamulla lähdettäisiin. Mitä odotin tulevaisuudelta tuona iltana? En kai paljon mitään. Lyhyessä ajassa elämä muuttui niin rajusti tyystin erilaiseksi ja moneen kertaan, että realistisia toiveitakaan ei ollut enää... Ehkä sittenkin: jos saisi rauhassa elää...

Jälkeen päin olin iloinen talvi-illasta, jonka vietin yksin, katsoin ja painoin mieleeni...

H.O.

LAHJOITUKSIA INKERILÄISTEN VIESTIN HYVÄKSI

Saima Nerman, Turku	20 mk
Arvo Korkkinen, Lahti	50 »
Liisa Makara, Lohja	100 »

Viesti kiittää.

RUOTSIN PUOLELTA

GSIK:n toiminnast

Jaa-a! Tuas käi samall laill! Suatii niilt boråsilaisilt tuas selkää lentopallos. Mutt el myö vua jätetä! Kyll myö heill ens kerrall näytetää!

Tällaill myö nyt jo ollaa mont vuotta teht, ett talvell ollaa pidetty tiäll Göteboriss päi lentopallo-ottelu ja sitt kesäll ollaa käyty boråsilaisiin mökill Kräkerediss pellaamass. Hauskaa se on tavata ja pelata yhes, mutt viel hauskempaa se olis, ku joskus myökii voitettais.

No joo, tänä talven myö sit niinku tavattii keskvälilt, Landvetteriss, helmikuun viimesen lauantain. Ja sit ku myö oltii pelattu tarpeiks, niin myö mentii tanssimaa niit inkerläisii tanssiloi. Voi ku onkii mukavaa suaha oppii juabluškaa ja dusteppii ja miten niit kaikkii nyt kutsutaakii. Vaikk kyllhä se silt kuulostaa, kuin ne ei kaikk oliskaa aitoinkerläisii... Mutt yhtä hauska niit vua on oppii! Mutt ei myö kaikkii helpoll opita. Jotkut tanssit ku ovatkii niin mutkallissii, ett eivät taho millää jiäähhä muistii, vaikk kuin koittais. Ihan käyvvyy tuskoittammaa.

Sehä kaikk alko siint ku ne gävleläiset kävviit mein Koitjärven leirill meill näyttämäss miten hyö tanssiit. No, sillo mie ainakkii ajattelin itseksein, et ei miust ole tanssijaks, ku ne tanssit näyttiit niin vaikeilt. Mutt nyt myö jo toista talvee harjoitellaa ja ei se ennää niin mahottomalt tunnu. Ja siint mein täytyy kiittää Viktorii, joka alus ain tanssi paper kiäess, jost hiä katso miten ne askeleet oikein olliit. Nyt hiä osajaa ne jo ulkoo — ja on opettant meilkii!

Ku myö kevväill tuas pietää leiri siell Koitjärvell (Fjäråsissa 31. 5.—3. 6.), ni myö myös harjoitettaa tanssiloi. Tulkaa työkii mukkaa ku miel tekköö!

Suntion Saskan kuopus

A mitä se ISK suap aikaa?

Minusta tuntuu, että informaatio Inkerin Suomalaisten Keskusliiton (ISK) työstä on hyvin puutteellinen. Siksi haluan lyhyesti mainita muutamia kohtia ISK:n johtokunnan syyskokouksesta.

1. ISK auttaa sekä taloudellisesti että käytännöllisesti Oskari Himiläisen kirjan Vieras isänmaa käännöstyössä. Tarkoituksena on kirjan julkaiseminen ruotsinkielisenä.

2. ISK avusti taloudellisesti Boråsissa kesällä vietettyä lasten leiriä.

3. Yhteistyössä Örebron Inkeri-Kerhon kanssa järjestettiin Pyhäinmiesten päivänä juhla ja kustannettiin linja-auto Göteborgista. Boråsista tuli Evankeliumiyhdistyksen kuoro linja-autolla juhlille.

4. Inkeriläisten muistokivi on siirretty edustavammalle paikalle Örebrossa. Se on uuden Mikaelin kirkon läheisyydessä.

5. Yhteistyössä Västeråsin Inkerin Kerhon kanssa valmistelemme juhannukseksi kesäjuhlia.

6. ISK järjesti sukututkimusmatkan Valtion arkistoon Helsinkiin syksyllä. Tämä oli jo kolmas tällainen opintomatka.

7. ISK levittää Inkeri-tietoutta myymällä Inkeri-aiheisia kirjoja. Ruotsalaisia varten on ISK valmistanut 16-sivuisen esitteen Ingermanland — en kort historik.

8. ISK tukee Inkeriläisten Viestin julkaisemista ja levikkiä. Viesti on ISK:n virallinen äänenkannattaja.

9. ISK on valmistanut muitakin Inkeri-aiheisia myyntiartikkeleita, joita tulemme tarjoamaan yleisölle juhlilla. Tällaisia ovat tarra sekä Inkerin lippu, joka pitäisi olla jokaisen inkeriläisen autossa, matkalaukussa, ulko-ovessa jne. Myös on valmistettu rintaneulana Inkerin vaakuna.

10. ISK:n työ on nähtävästi hyväksytty Ruotsin valtion taholta, koska saimme viime

INKERILÄISTEN VIESTIN TILAUKSISTA

Vähän asiamiehen näkökulmasta. Viime vuosina on minun kautta tilattu noin 500 kpl Viestiä Ruotsiin. Marraskuun Viestin mukana seuraa maksukortti, jolla voi uusia seuraavan vuoden tilauksen. Kuukautta myöhemmin eli joulukuun 1983 lopussa oli vain puolet (264 kpl) uusinut tilauksensa. Ikävä puoli on että joka vuosi unohtaa 16—20 % uusia tilauksensa. Keväällä lähetämme heille muistutuskirjeen, ja silloin uusii suurin osa tilauksensa. Tämä menetelmä aiheuttaa lisää (palkatonta) työtä vetäjille ja kustannuksia toimitukselle. Kun vertaan luetteloja eri vuosilta, niin samat nimet toistuvat vuosi toisensa jälkeen. Miksi aina yhdet ja samat? Miten mahtavat nämä henkilöt hoitaa muut maksut kuten vuokran, sähkölaskun jne. Se koira ulvahtaa, keneen keppi kolahtaa. Ulvahditko? Jos niin oli, tehdäänpä asiaan parannus tämän vuoden lopussa: maksetaan h e t i kun maksukortti tulee marraskuun numeron mukana.

Jos tilaat lehden lahjaksi jollekin, muista silloin joko uusia tilaus tai ilmoittaa lahjan saajalle, että hän seuraavana vuonna tilaa itse. Oletko koskaan hankkinut yhtäkään uutta tilaajaa? Saavutammeko vielä joskus ennätysmäärän vuodelta 1980 jolloin Ruotsista oli 556 tilaajaa?

A.P.

vuonna toiminta-avustusta 19.000 kr Statens Invandrarverkiltä. Hyväksytkö sinä ISK:n työn? Olisivatko yllä mainitut tehtävät tulleet suoritetuiksi yhtä hyvin ilman järjestöä? Jos hyväksyt järjestötoiminnan ja haluat tukea inkeriläistä työtä, liity jäseneksi johonkin paikalliseen Inkeri-kerhoon. Tällaisia on seuraavilla paikkakunnilla: Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Jönköping, Mölnlycke, Stockholm, Västerås, Örebro. Jos asut näitten paikkakuntien ulkopuolella, liity lähimpään kerhoon. Autan sinua tarvittaessa.

Armas Paakkonen
puh. 033-101 850

KAHDEN LUKIJAN AJATUKSIA INKERILÄISTEN VIESTISTÄ

Inkeriläisten Viestin asiamiehenä saan kirjeitä lukijoilta. Tässä kahden eri henkilön kirjeistä otteita:

Lukija 1, Puola

Eilen puolipäivän aikana avasi postiljooni oveni auki. En nähnyt vielä mitä toi. Sanoin: toit lehen, Viestin. Arvasin oikein. Oli koko perreel iloa. Jätin ruuvan, avasin auk ja aloin lukkee. Ilon kyyneleet vuosivat. Sitten heti läksin näyttämää Annalle. Anna pölästy. Mitä sattu ko tälläsel myrskyilmal tulit? Hänen miehees män työhön yöks. Istuimme muutama tunti ja luvimme ja itkimme ko saimme kuulla juhlista. Olen kiitollinen siint runost.

Lukija 2, Ruotsi

Haluan tämän kirjeen välityksellä lopettaa tilaukseni »Inkeriläisten Viesti». Oma mielipiteeni inkeriläisyydestämme on tämä: Inkeriin paluusta ei tule koskaan tapahtumaan — mikäli ei halua mennä tahallaan sinne. Olen nuoruudeni kasvuiässä pakosta syönyt suolaa ja perunaa ja hapankaalia 16 vuotta — se ei vähällä unohdu. Ja nämä kirjoitukset lehdessänne vaan yhä muistuttavat siitä orjuudesta johon olimme syntyneet. Eikö olisi meikäläisille vain eduksi, jos vain sanoisimme olevamme ruotsinsuomalaisia — sillä näinhän meidän veljemme — jotka kaikessa viisaudessaan »valitsivat» syntymäpaikakseen Suomen — myös sanovat olevansa »pelkkiä» ruotsinsuomalaisia mikäli saivat Ruotsin kansalaisuuden. Näinhän me sekä perillisemme säästyisimme ainaiselta selitykseltä, että teimme väärin kuin satuimme syntymään Inkerinmaalla. Olipa viranomaisten antamaan passiin kirjoitettu: kansallisuus — suomalainen.

Tästä lähtien ainakin minä sekä perhekuntani olemme ruotsinsuomalaisia ja sehän on totta. Olen opettanut ruotsalaisen vaimoni puhumaan suomea, sekä 2 poikaamme — että meillä kotona puhutaan suomea, ja olen siitä sekä ylpeä että onnellinen.

A.P.

Tapani Sopanen:

INGERMANLÄNNING

Den Kristna Bokringen utgav i december 1983 Sopanens bok Hänen siipiensä alla i svensk översättning. Händelserna i boken utspelar sig under andra världskriget, då Ingermanland blev tummelplatsen för stormakternas krigshärar. Den svåra livssituationen för tusentals ingermanlänningar under denna tid bildar bakgrunden till Sopanens spännande skildring, som helt och hållet har sin förankring i autentiska händelser. Det är ett ingermanländskt familjeöde som beskrivs. Bokens huvudperson lever och verkar fortfarande i Finland. För att skydda dennes identitet, har boken skrivits som en roman.

När jag läste boken, kände jag igen merparten av händelserna från vår egen familjs öden. Romanen skildrar på ett trovärdigt sätt det som så många familjer fick genomlida under de svåra åren. Jag rekommenderar boken varmt till den svenskspråkiga läsekretsen. ISK kommer att sälja boken på kommande fester till ett pris av 60:— kr. Mycket lämplig gåva vid olika tillfällen.

Armas Paakkonen

ISK:N VUOSIKOKOUS

pidetään Västeråsin kesäjuhlan yhteydessä perjantaina 22. 6. 1984 klo 15.00 Kyrkbacksgården. Kirjallinen kutsu jäsenseuroille. Kaikki inkeriläisestä toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleita kokoukseen.

Puheenjohtaja

BORÅSISSA TAPAHTUU

Boråsin Inkeri-Kerhon toimintaa on uusi johtokunta suunnitellut seuraavasti. Tervetuloa mukaan.

1. Mökin siivous- ja korjaustalkoot la 5/5 klo 10. Ota mukaan työkaluja. Kerho tarjoaa ruuan ja kahvit.
2. Keskiviikkotreffit joka keskiviikko klo 18 mökillä. Alkavat 9/5. Vaihtelevaa ohjelmaa. Mukavaa yhdessäoloa ja rentoutumista omien joukossa. Lentopalloa.
3. Kirkkokahvit su 3/6 klo 15 Kerhon mökillä. Järjestämme kyydin kirkolta.
4. Lasten leiri alkaa la 4/8 klo 10 ja kestää viikon. Ilmoittautumiset Elvi Häyhäselle, puh. 033-70734.
5. Juhla syyskuun puolivälissä. Aihe: 40 vuotta on vierähtänyt siitä kun ensimmäiset inkeriläiset saapuivat Ruotsiin. Tarkempi ilmoitus myöhemmin.
6. Pikkujoulujuhla mökillä kun se aika lähestyy.

Tarkempia tietoja saat soittamalla 033-101 850, Armas Paakkonen.

JOUKOSTAMME POISTUNEITA

Maria Näppi, synt. 8. 3. 1893, kuoli 20. 7. 1983 Örebrossa.

Toivo Storhäll, synt. 19. 5. 1928, kuoli 1. 1. 1984 Boråsissa.

Katri Haikonen, synt. 8. 3. 1907 Tuutarissa, kuoli 17. 1. 1984 Boråsissa.

Elma Kuuttanen, synt. 25. 8. 1900, kuoli 29. 1. 1984 Boråsissa.

Juho Huli, synt. 18. 8. 1923, kuoli 11. 2. 1984.

Helena Tarasso, synt. 16. 3. 1916, kuoli 28. 1. 1984 Ulricehamnissa.

Antti Kupri, synt. 23. 4. 1917 Valasnekan kylässä, Koprinon seurakunta, kuoli 6. 11. 1983 Eskilstunassa.

Oiva Savolainen, synt. 28. 2. 1918 Seppälän kylässä, Hietamäen seurakunta, kuoli 3. 12. 1983 Östervik, Lesjöfors.

Aleksanteri Paukkonen, synt. 14. 5. 1915, kuoli 13. 3. 1984 Boråsissa.

Toimitussihteerin terveisiä

Maako rakas, vai sen kansa?

Vietin lapsuuteni onnellisimmnat vuodet sydän-Hämeen vehmaiden lehtomaisemien keskellä uljaan sisämaajärven rantamilla. Toinen maailmansota riehui maailmalla, mutta minun muistojeni lapsuudessa paistoi aina aurinko, oli aina kesä ja lämmin. Kun sitten jouduin muuttamaan sieltä pois, lapsuuteni loppui, vain kaipuu lapsuuden maisemiin jäi mieleeni ainaiseksi.

Lähes neljän vuosikymmenen jälkeen toteutin unelmani kerran palata noihin maisemiin, lapsuuteni lehtoihin, ja tein sinne »pyhiinvaellusmatkan».

Olin lähtenyt tälle matkalle minulle hyvin läheisen ihmisen kanssa, joka noissa maisemissa oli elänyt hehkeimmän nuoruutensa ja kokenut ensi rakkauden. Hänellekin tuo paikka oli jäänyt suloisena mieleen. Tietysti olivat vuosikymmenet muuttaneet pienen järvenrantakylän ilmettä: Vanha herraskartano oli muuttunut turistihotelliksi; sen kylkeen muinoin niin viehättävän ulkoterassin paikalle oli kyhätty lisärakennus, johon nyt syttyivät iltaisin räikeät valot, ja tanssin rytke kuului kauas kesäyöhön. Ränstynyt ja hoitamaton oli muinoin niin ihana puistokin, ja suuri järvenulappa näytti nyt melkein lätäköltä lapsen muistikuviin verrattuna. Mutta yhä siellä oli kaunista ja kiehtovaa. Sydän läpättäen kiertelin vanhan taidenäyttelytilaksi muutetun kouluni luokkahuoneissa hellien silmilläni sen entisellään säilyneitä hirsiseiniä. Koulun pihapiiri oli juuri sellainen kuin sen olin muistanutkin, nyt pienempi vain.

Mietin mielessäni, miksi tuo maisema oli niin rakkaana muistoissani säilynyt pitkät vuosikymmenet. Ehkäpä siksi, että siellä olin saanut elää huolettomimman ajan elämästäni, läheisten ihmisten turvallisessa hoivassa. Siksikö tuo paikka oli niin kauniina helmenä sieluni sopukkaan asettunut. »Sen ompi onni kallehin, ken siellä rakastaa. / Sielt usko ompi syntyisin, se sinne kaihoaa», lauletaan Suomenmaan ihanuutta ylistävässä laulussa »Joutsen». Voin hyvin ymmärtää, miksi Inkerinmaalta pois joutuneet sinne alati kaihoavat hellien niin sanomattomasti sen muistoa. Tuo järvi-Suomen kylä on minun Inkerini. Sen muistojen kultaama kauneus, joka liittyy kaikkeen tuttuun ja rakkaaseen, selittämättömään turvallisuuden tunteeseen, oli tehnyt siitä iäti kaivatun onnen maan.

Inkerinmaalta on varmasti lähtöisin myös sellaisia ihmisiä, jotka eivät kotimaassaan milloinkaan saaneet kokea inhimillistä lämpöä, rakkautta ja turvallisuutta. Heidän sielussaan Inkeri on kylmä, kolkko ja lohduton maa, missä aurinko ei milloinkaan noussut. Eivät he sinne voi kaivata. Heidän vereslihalle revittyä sieluaan eivät sen muistot lääkitse. Ja jos haavat ovat vaivoin umpeutuneet, ne repeävät jälleen pienestäkin muiston kosketuksesta. Heille entisen kotiseudun ajatteleminen tuottaa pelkkää tuskaa. Se on surullista, sillä onnellisten muistojen avulla ihminen jaksaa paremmin kestää elämän koko kovuuden, saa niistä lohtua, kaivatessaankin. Eikä hänen sielussaan kaipuun sininen kukka milloinkaan pääse kuihtumaan.

Lämmintä ja valoisaa kevättä toivotellen

Toimitussihteeri

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Toukokuun tilaisuus on 24. 5. 1984 klo 14. Tervetuloa.

LAHDEN SEUDUN INKERI-KERHO

kokoontuu toukokuun 14. päivänä 1984 klo 18.30 Orimattilassa Helmi Leppäsellä. Tervetuloa.

SEUKKOSEURA

kokoontuu 1984 kevätkaudella enää 17. 5. torstaina klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Pääsiäisjuhla 23. 4. 1984, Helluntaijuhla 10. 6., Mikkelinpäivä 30. 9., Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 5 toukokuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,— 1/2 » » 250,— 1/4 » » 150,— Kuolinilmoitukset 50,— Kiitos- ym. ilm. 40,— Kuva ilmoituksessa 70,— Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Inkerin kuuluisat laulujuhlat. Juhlakulkue.

Pentti Kaitera
professori

Inkerin suomalaisen väestön siirto Suomeen

Inkeriläisen, uskonnoltaan evankelis-luterilaisen suomalaisen väestön kokonaismäärä ennen sotia lienee ollut n. 200.000. Tämän lisäksi Inkerin alueella ja varsinkin sen läntisissä, Viron puoleisissa pitäjissä oli ns. inkerikkoja, kreikkalais-katolisia suomalaisia sekä vatjalaisia yhteensä n. 20.000 henkeä. Saksalaisten valtaaman alueen suomalaisen väestön kokonaismäärä ennen toista maailmansotaa lienee ollut hieman yli 100.000. Näistä oli sotatoimien aikana jäänyt kotiseudulleen n. 70.000, joista inkerikkoja eli inkeroisia n. 9.000.

Kun vuoden 1941 lopulla tuli Suomeen tietoja siitä, että tämä väestö eli hyvin vaikeissa olosuhteissa sotatoimialueella, muodostettiin Suomessa asuvien syntyperäisten inkeriläisten keskuudessa ns. Inkerin asiain hoitokunta; puheenjohtajana dipl. ins. *J. A. Savolainen* ja sihteerinä opettaja *Aappo Metiäinen*. Tämän aloitteesta kävi Suomesta tammikuun lopulla 1942 lehtori *Lauri Pelkosen* johdolla tutkimuskomissioni Inkerissä tutustumassa sikäläisiin oloihin. Matkastaan antamassa kertomuksessa komissioni mainitsi, että n. 6.000 inkeriläistä eli erittäin vaikeissa oloissa. Heidän keskuudessaan ilmeni nälkiintyneisyyttä, nälkäpöhöä ja nälkäkuolemaakin. Heillä ei ollut muuta omaisuutta kuin puutteellinen vaatetus eikä saksalaisilta sotavoimilta ollut odotettavissa heille apua, koska saksalaiset eivät voineet ottaa hoitaakseen koko miehittämälleen alueelle jääneen väestön huoltoa. Edellämainittujen lisäksi eli n. 10.000 olosuhteissa, joissa avun tarve tuli välttämättömäksi jo saman talven kuluessa. Muu osa väestöstä sen sijaan saattoi selvitä talven yli. Komissioni esitti, että Suomen taholta ryhdyttäisiin auttamaan inkeriläisiä ja laati sitä varten avustussuunnitelman. Nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien suhteen oli komissionin käsityksen mukaan ainoa mahdollisuus heidän siirtämisensä pois sotatoimialueelta, mieluimmin Suomeen.

Komission matkan välittömänä seurauksena oli, että saksalaiset ryhtyivät siirtämään inkeriläisiä Viroon, mitä vähäisessä määrässä oli jo tapahtunutkin. Erityisesti kenraali, tri *Stahleckerin* henkilökohtaisella asenteella oli osuutta saksalaisten myötämieliseen suhtautumiseen inkeriläisiin. Hän jopa esitti koko suomalaisen väestönosan siirtämistä Suomeen. Näin sai alkunsa ajatus inkeriläisten siirtämisestä Suomeen. Kun myös seuraavana talvena oli pelättävissä nälänhätää Inkerissä, kehiteltiin ajatusta edelleen. Niinpä mm. fil. tri *Vilho Helasen* johdolla kesällä 1942 Saksassa käynyt komissioni, jonka tehtävänä oli huolehtia eräisiin Saksan sotavankileireihin koottujen suomenheimoisten sotavankien siirtämisestä, kiinnitti huomiota myös inkeriläisten siirtokysymykseen. Sen saamien selvitysten mukaan oli heinäkuuhun 1942 mennessä siirretty Viroon 12.300 inkeriläistä. Samalla komissioni sai tietää, että edelleen oli Inkerissä suoranaista nälänhätää, mikä saattoi seuraavan talven aikana muodostua katastrofaaliseksi. Tästä johtuen ryhdyttiin mm. Inkerin Liiton esityksestä Suomen taholta kiirehtimään inkeriläisten siirtoa ja seurauksena oli, että Suomen ja Saksan hallitukset tekivät sopimuksen noin 12.000 hengen siirtämisestä Suomeen, mikä sopimus vahvistettiin Saksan ulkoministeriön kirjelmällä tammikuun 12. pnä 1943. Sopimuksessa edellytettiin, että siirto tapahtuisi lähinnä Viroon aikaisemmin siirrettyjen joukosta. *Suomalaisella taholla korostettiin sitä, että siirron tuli tapahtua vapaaehtoisuuden pohjalla.*

Jo ennen tätä oli suomalaisella taholla ryhdytty siirtoa valmistelemaan ja pitämään yhteyttä Inkerin väestöön. Niinpä Suomen kirkon seurakuntatyön keskusliiton diasporatoimikunnan toimesta oli elokuussa 1942 lähtenyt pastori *Juhani Jääskeläinen* Inkeriin toimien siellä seurakunnallisissa tehtävissä ja liikkuen eri puolilla Inkeriä. Hänen

saamiensa tietojen mukaan kuoli keväällä ja kesällä 1942 Inkerissä nälkään n. 3000 henkeä, n. 1000 miestä oli otettu saksalaisiin sotavoimiin hevosmiehiksi ja n. 2000 viety Saksaan työvoimaksi maataloustöihin. Virossa oli leireillä Jääskeläisen mukaan kuollut n. 1000 niistä n. 18.000 hengestä, jotka vuoden 1942 loppuun mennessä oli siirretty Viroon.

Varsinaista siirtoa valmistelemaan valtioneuvosto asetti joulukuun alussa 1942 väestönsiirtovaltuuskunnan, jonka puheenjohtajaksi tuli tri *Vilho Helanen*. Väestönsiirtovaltuuskunta teki vuoden 1943 alussa tutustumismatkan Viroon ja Inkeriin käyden mm. inkeriläisiä varten perustetulla Kloogan leirillä sekä Inkerin keskuksessa, Hatsinassa ja Pihkovassa. Kun hallitusten välillä oli sovittu siirrosta, muodostettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriöön väestönsiirtoasian keskustoimisto, joka sai tehtäväkseen siirron toteuttamisen ja siirrettyjen sijoittamisen työhön eri puolille Suomea. Väestönsiirron johtajaksi määrättiin professori *Pentti Kaitera*. Tallinnaan muodostettiin yhdyselin johtajanaan tri Helanen, joka hoiti siirrettävien vastaanoton, kutakin siirtoerää koskevat neuvottelut saksalaisten kanssa, sekä lähettämisen Suomeen. Sen lisäksi oli Hatsinassa vastaanottotoimisto ja Kloogassa kokoamisleiri laivauksien odottamista varten.

Toukokuussa 1943 kävi väestönsiirron johtaja Berliinissä neuvottelemassa myös Saksaan vietyjen inkeriläisten siirtämisestä Suomeen, mistä sovittiinkin ulkoministeriöiden kesken saman vuoden heinäkuussa. Tätä n. 2500 hengen siirtoa varten muodostettiin varatuomari *Harry Brotheruksen* johdolla asiamiestoimisto Danzigiin.

Siirron valmisteluiden aikana oli Inkerissä ja Virossa tapahtunut tilanteessa sikäli muutoksia, että Saksan sotavoimat olivat todenneet inkeriläisten merkityksen työvoimana rintaman takana. Tämän vuoksi heidän tahollaan ryhdyttiin asettamaan rajoituksia Suomeen pääsemiselle. Siirto kohdistuikin aluksi vain Kloogan leirillä olleisiin sekä Inkerissä välittömästi rintamalinjan lähistöllä asuviin. Siirrettävät kokoontuivat Inkerissä Hatsinaan, josta saksalaiset kuljettivat heidät junilla Kloogaan, mistä heidät siirrettiin Paldiskin satamaan, josta suomalaiset merivoimat hoitivat kuljetuksen Suomen lahden yli rahtilaivoilla. Vastaanottosatamana oli Hanko. Siirron lopussa jouduttiin käyttämään lisäksi muita satamia, lähinnä Turkua.

Suomessa siirrettävät sijoitettiin ensin karanteenileiriin, mikä oli välttämätöntä ennen muuta sen vuoksi, että Virossa oli esiintynyt pilkkukuumetapauksia. Päämajan hygieenisen toimiston kanssa käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että Virossa oli ensin 10 päivän karanteeni ja sen jälkeen Suomessa kolme viikkoa. Karanteenileirejä sijoitettiin aluksi Lounais-Suomeen, sellaisille paikoille, joista inkeriläiset voitiin jakaa työvoimaksi lähiympäristöön lähinnä maataloustöihin. Aluksi oli karanteenileirejä kahdeksan, nimittäin Lohjalla, joka aloitti toimintansa 31. 3. 1943, Oitissa (9. 4.), Loimaalla (11. 4.), Tampereella (24. 4.), Hyvinkäällä (24. 4.), Paimiossa (2. 5.), Salossa (8. 5.) ja Eurajoella (14. 5.). Näihin mahtui samanaikaisesti yhteensä 6200 henkeä. Karanteenileirien muonituksesta samoinkuin muonituksesta Suomenlahden eteläpuolella vastasivat lotat.

Karanteenileireiltä inkeriläiset sijoitettiin työvoimaviranomaisten välityksellä työpaikkoihin. Työnantajat tekivät työvoimatilauksensa niitä varten painetuille kaavakkeille. Kullakin leirillä oli oma sijoitusalueensa. Periaatteena sijoituksessa pidettiin, että perheet pääsivät kokonaisuudessaan samaan paikkaan tai ainakin samalle paikkakunnalle ja että ammattimiehet pääsivät ammattiaan vastaavaan työhön.

Myös lääkintöhuolto jouduttiin järjestämään. Se alkoi jo Hatsinassa, jossa oli päivittäin lääkärin vastaanotto. Lääkärintarkastus ja rokotus suoritettiin Kloogan leirillä. Suomessa suoritettiin paitsi täisaunoitusta myös vaatteiden ja tavaroiden puhdistus. Lohjan leirin yhteyteen perustettiin ns. keskussairaala, Oitin leirin yhteyteen lasten sairaala ja Paimioon 80-paikkainen tuberkuloosisairaala. Erikoissairaustapauksissa turvauduttiin olemassaoleviin erikoissairaaloihin. Lääkintähuolto sijoituspaikoissa järjestettiin samaan tapaan kuin Karjalan siirtoväellä.

Saksalaisten kanssa sovittiin, että Suomeen siirtyvät inkeriläiset saivat ottaa mukaansa sen irtaimen omaisuuden, jonka he voivat mukanaan kuljettaa. Kiinteän omaisuuden, mm. kotieläimet he olivat oikeutetut myymään. Täten saamansa ja hallus-

saan olleen ulkomaisen rahan he luovuttivat keskustoimiston virkailijoille Suomen rahaksi vaihdettavaksi. Saksalaisten kanssa tehdyn sopimuksen mukaan vaihdettiin rahat Suomen rahaksi clearing-tilin välityksellä. Siirron aikana kerääntyi täten clearing-tilille inkeriläisten luovuttamia rahoja kaikkiaan n. 14 miljoonaa Saksan markkaa. Saksalaiset eivät asettaneet yksityisten inkeriläisten talletuksille mitään ylärajaa, joten moni inkeriläinen saattoi Suomessa päästä taloudellisesti hyvään alkuun.

Inkeriläisten siirto jakaantui kahteen vaiheeseen. Ensimmäinen siirtovaihe alkoi maaliskuussa 1943. Toiminta oli vilkkainta huhti—kesäkuussa 1943 lakatakseen miltei kokonaan heinä—elokuulla ja vilkastuakseen taas syyskuussa, sekä päättyi lokakuun 17 päivänä 1943. Laivauksia, joista ensimmäinen tapahtui 30. 3. 1943, suoritettiin ensimmäisessä vaiheessa kaikkiaan 65 ja Paldiskista Hankoon siirrettyjen luku oli tällöin 20.050.

Samana päivänä, jolloin ensimmäinen vaihe päättyi, alkoi toinen vaihe sen johdosta, että saksalaiset ryhtyivät evakuoimaan siviiliväkeä pois sotatoimialueelta. Marraskuun 4 päivänä 1943 tapahtui Tallinnassa neuvottelu Suomen ja Saksan valtuutettujen kesken inkeriläisten loppusiirrosta, joka perustui Saksan ulkoministeriön verbaalinootilla marraskuun 2. p:ltä 1943 ilmoittamaan suostumukseen n. 40.000 operaatioalueelta evakuoitavan inkeriläisen Suomeen siirtämiseen.

Sotilaallisen tilanteen muututtua Inkerissä kriittiseksi ei inkeriläissiirron toista vaihetta voitu hoitaa samassa järjestyksessä ja hillityssä tahdissa kuin ensimmäinen vaihe oli suoritettu. Neuvotteluissa saksalaisten sotilasviranomaisten kanssa päästiin tosin siihen, että evakuoiduille inkeriläisille saatiin järjestetyksi junakuljetukset Inkeristä. Vain pienempien määrien oli Länsi-Inkeristä tultava Viron puolelle jalan. Evakuoidut eivät saaneet tällöin kotiin jäävää omaisuutta myydyksi ja he voivat ottaa vähemmän tavaraa mukaan kuin ensimmäisessä vaiheessa siirretyt. Siirto tapahtui sellaisella kiireellä, että Kloogan leiri ei riittänyt vastaanottoleiriksi lainkaan. Virolaiset luovuttivat tarkoitusta varten lisäksi suuren leirin Tapalla ja Suomesta lähetettiin tarpeet Paldiskiin pystytettävää telttaleiriä varten. Mutta näistä toimenpiteistä huolimatta joutui inkeriläisiä pahimman ruuhkan aikana joukoittain majailemaan Kloogalla ja Paldiskissa useita vuorokausia ulkosalla myöhäsyksyn kylmillä säillä. Myös muonitus tuotti erittäin suuria vaikeuksia, kun virolaiset viranomaiset olivat laskeneet kuljetuksen tapahtuvan maanteitse ja sitä varten järjestäneet muonituksen Narva—Tallinna—Paldiski-maantien varteen. Suomesta lähetettiin sen vuoksi kenttäkeittiöitä ja keittiöhenkilökuntaa, millä saatiinkin tilanne hoidetuksi. Myös elintarvikkeita lähetettiin Suomesta. Paldiskiin kertyi evakuoitujen tavaroita suuret määrät ja niiden selvittely vei myöhemmin runsaasti aikaa. Ylikuljetuksia varten saatiin useita suomalaisia laivoja käytettäväksi ja Suomessa varustettiin useita uusia karanteenileirejä Oulua ja Iisalmea myöten. Siirron ollessa voimakkaimmillaan tuli Suomeen toista tuhatta henkeä päivässä. Lokakuun 20. ja marraskuun 20. päivän välisenä aikana 1943 nousi siirrettyjen kokonaismäärä 25.500 henkeen, mille määrälle täytyi järjestää karanteenileirit.

Näin saatiin ruuhka vähitellen selvitetyksi ja tilanne kyettiin hallitsemaan ilman, että kulkutauditkaan pääsivät leviämään. Lääkintähuollon tehokkuutta osoittaa se, että vaikka siirron ollessa vaikeimmillaan esiintyi myös pilkkukuumetta mm. Kloogalla useita kymmeniä tapauksia, ei leiriltä lähetettyjen keskuudessa sellaista sattunut kuin muutamia harvoja tapauksia, ja nekin saatiin nopeasti eristetyksi. Tässä toisessa vaiheessa inkeriläiset luovuttivat hallussaan olleen saksalaisen ja venäläisen rahan vasta Suomessa olevilla leireillä, josta se sitten toimitettiin suomalaiselle siirtokomissionille Tallinnaan saksalaisille edelleen vaihdettavaksi. Suunnitelmasta, että Länsi-Inkerin kalastajaväestö olisi siirretty veneineen ja verkkoineen suomalaisten hinaajien avulla Narvajoen suusta Suomen puolelle, oli luovuttava, kun selvisi, että kaikki merikelpoiset veneet oli otettu sotilastarkoituksiin. Rautatiekuljetuksissa esiintyi näihin aikoihin järjestelyvaikeuksia ja sekavuutta. Eräitä junia, jotka kuljettivat inkeriläisiä, pääsi menemään Etelä-Viroon, jopa Latviaankin, ja ne saatiin vain melkoisin vaikeuksin palautetuksi pohjoiseen. Ainakin eräs kulje-

jatkuu s. 8

Kauko Mustonen
Mustos-suvun sukuyhdistys ry:n esimies

Mustosten suku Markkovassa ja koko Inkerinmaalla

Laatokan Karjalasta — Kurkijoen ja Muolaan seuduilta — Pähkinäsaaren rauhan tienoilla ja osin sen jälkeenkin Savoon ja Pohjois-Karjalaan siirtynyt Mustosten suku on jättänyt jälkensä myös Inkerin asutushistoriaan. Tiedossa ei ole, milloin ensimmäinen Mustonen »karkasi» Suomesta silloiseen Käkisalmen lääniin, mutta luotettavien arkistotietojen perusteella on voitu todeta, että heitä siirtyi Inkeriin vielä 1800-luvulla nälkävuosia ja toimeentulon niukkuutta pakoon.

Mustos-suvun sukuyhdistys ry on maamme vanhimpia aatelittomia eli talonpoikaisia sukuseuroja, sillä se on perustettu jo 1930-luvun alussa. Seuran ensimmäinen esimies oli Eino Leinon veli Artturi Lönnbom ja tällä hetkellä toimintaa johtaa allekirjoittanut, Markkovan lukkarin pojanpoika. Jostakin syystä näyttää siltä, että Inkeriin siirtyneet Mustoset valitsivat pääasiassa asuinpaikakseen Markkova—Järvisaaren seudun, joskin heitä on tutkimuksissa tavattu muualtakin Inkeristä. Yhteistä heille kaikille on kuitenkin se, että he ovat alkujaan samaa sukulähtöä, samoja Mustapäitä eli Mustosia Laatokan rantamilta.

Inkerinmaan Mustosten sukujuurien ja asuinpaikkojen selvittely sukuseurassa on vielä alkuvaiheessa. Tutkimusta haittaa suuresti se, että tunnetuista syistä kirkonarkistot eivät enää ole käytettävissä ja muitakin asiakirjoja on vähänlaisesti. Tästä syystä sukuseura kääntyykin Inkeriläisten Viestin lukijoiden puoleen. Varmaankin heidän keskuudessaan on henkilöitä, joilla on perimätietoa Mustosista ja heidän vaiheistaan Inkerissä.

Sukuyhdistys toivoo kirjeitä lukijoilta, jotka voivat antaa lisätietoja sukukirjaa varten niistä Mustosen sukuun liittyvistä henkilöistä, joita on jäljempänä lueteltujen Mustosten sukulaisina. Osoite on: Mustos-suvun sukuyhdistys ry, Seilimäki 25 B 2, 02180 Espoo 18.

Lukkari Matti Juhananpoika Mustonen syntyi 1851 *Markkovan Uudessakylässä* ja kuoli 1934, vaimo Maria Karhu kuoli 1909. Lapset: Eeva 1879, Joosef (Juuso) 1887, Pietari 1890, Anna 1892, Paavali 1895. Juuso M. pakeni Suomeen 1921.

Andreas Juhananpoika Mustonen oli ilmeisesti em. Matin veli. Hän syntyi Uudessakylässä 1866 ja kuoli 1932. Lapset Katrina Simontytär Pynnösen kanssa: Paavali 1899, Juhana 1901, Maria 1904, Elisabet 1906, Pietari 1909.

Andreas Mikkelinpoika M. oli naimisissa Anna Andreantytär Soiton kanssa, synt. 1860 Tillasissa ja kuoli 1934. Kirkonkirjassa mainitaan vain tytär Sofia, synt. 1891.

Eeva Mikkelintytär M. oli ilmeisesti edellisen sisar, syntynyt 1872.

Markkovan Handrovassa syntyi 1848 Andreas Juhananpoika M., vaimo Helena Musakka ja lapset: Pietari 1882, Anna 1897.

Andreas Mikkelinpoika M. syntyi Handrovassa 1856 ja kuoli 1925. Vaimo Katriina Husu ja lapset: Pietari 1879, Helena 1889, Matti 1882.

Eerik Mikkelinpoika M. syntyi 1867 Handrovassa, kuoli 1930. Vaimo Eeva Musakka ja lapset: Anna 1896, Sofia 1899, Maria 1901, Juhana 1907, Joosef 1915.

Matti Andreaanpoika M. syntyi 1882, vaimo Sofia Sarvi ja lapset: Joosef 1911, Maria 1912, Joosef 1914, Maria 1918, Paavali 1928, Hilma 1923, Hilma 1924, Lyydia 1927, Tyyne 1931.

Paavali Andreaanpoika M. syntyi 1891 Handrovassa.

Juhana (edellisen veli) syntyi 1897, vaimo Maria Kuisma.

Aleksander Andreaanpoika M. syntyi 1861, jäi leskeksi 1906, lapset (vaimoa ei mainita): Sofia 1891, Matti 1897, Maria 1900, Helena 1905.

Markkovan Tortolassa syntyi 1861 Alek-

sander Juhananpoika M. joka voi olla lukkari-Matin veli (?). Vaimo Katrina Metso ja lapset: Paavali 1887, Anna 1889, Juhana 1893, Helena 1898, Pietari 1903.

Matti Juhananpoika M. syntyi Tortolassa 1874, vaimo Maria Warvas ja lapset: Helena 1901, Aleksander 1907, Sofia 1910.

Aleksander Matinpoika M. syntyi 1875 Tortolassa, vaimo Anna Eerikintytär Talonpoika, lapset: Juhana 1900, Helena 1903, Pietari 1906, Matti 1908, Sofia 1910, Hilma 1912, Maria 1913.

Matti Eerikinpoika M. syntyi Tortolassa 1838, vaimo Helena Sirkkunen, vain yksi lapsi Aleksander 1866. Hänellä lapsia Katrina Sirkkusen kanssa: Matti 1887, Anna 1889, Helena 1892, Maria 1895, Juhana 1898, Sofia 1905.

Juhana Matinpoika M. syntyi 1887, vaimo Helena Sarvi, lapset: Andreas 1901, Pietari 1908, Maria 1903, Anna 1911, Matti 1912, Wilhelm 1913, Sofia 1915, Juhana 1916, Hilma 1917.

Järvisaaren Staarostinassa syntyi 1886 Elisabet Eliaantytär Mustonen, jolle on merkitty lapsia: Juhana 1907, Viktor 1917, Nikola 1927, Emma 1923 — mutta kuka oli aviomies?

Paavali Eliaanpoika M. synt. 1895 oli edellisen veli.

Juhana Israelinpoika M. syntyi 1901.

Elisabet Israelintytär M. syntyi 1906.

Andreas Simonpoika M. syntyi 1892 Uudessakylässä, mutta merkitty myöhemmin Staarostinaan. Vaimo Anna Pietarintytär Vainonen, lapset Pietari 1920, Tobias 1924, Eino 1926, Hilma 1928.

Juhana Simonpoika M. syntyi 1901, vaimo Helena Sihvonen, lapset: Viktor 1924, Paavali 1930.

Pietari Simonpoika M. syntyi 1904.

Alexander Simonpoika syntyi 1912.

Salomon Paavalinpoika M. syntyi 1856, vaimo Maria Huittari, lapsi Joosef 1876, jolla lapsia Sofia Tanin kanssa: Juhana 1914, Toivo 1926, Toivo 1927, Viktor 1929, Lyydia 1931, Eerikki 1917.

Yrjö Salomoninpoika M. syntyi 1887, vaimo Eeva Huittari, lapset: Leonid 1915, Lempi 1918, Emma 1922, Andreas 1925.

Juhana Paavalinpoika M. syntyi 1862, vaimo Helena Pietarintytär Adel, lapset: Eeva 1899 ja Eerikki 1903, jolla vaimona Katrina Kyrilluksentytär Mustonen.

Eerikki Matinpoika M. syntyi 1861, vaimo Eeva Matintytär Tani, lapset: Matti 1905, Tobias 1907, Anna Rosalia 1909.

Metsäpirtissä syntyi 1861 Andreas Salomoninpoika M. Lapsia on merkitty kirjaan: Juhana 1900 ja Samuli 1907. Juhanan vaimo Valpuri Nuija ja lapset: Helena 1923, Lyydia 1925, Tyyne 1928, Aili 1930, Valtteri 1933. Samulin vaimo on Sofia Lankinen ja lapsi Nikolai 1922.

Matti Andreaanpoika M. syntyi 1854 Staarostinassa, vaimo Metsäpirtissä Katrina Juhanantytär Mustonen s. 1856.

Juhana Matinpoika M. syntyi 1877, vaimo Sofia Vainonen, lapset: Elisabet 1903, Pietari 1911, Juhana 1913, Matti 1915, Helena 1919.

Joosef Matinpoika M. syntyi 1885, vaimo Helena Jaakontytär Tani, lapset: Katrina 1917, Pietari 1919, Paavali 1921, Lyydia 1924, Eeva 1927.

Matti Matinpoika M. syntyi 1896, kuoli 1930.

Jaakko Matinpoika M. syntyi 1891, vaimo Anna Maria Tani, lapset Metsäpirtissä: Lyydia 1920, Rosalia 1922, Elvi 1925, Andreas 1927, Maria 1931.

Juhana Andreaanpoika M. syntyi 1862 ja jäi leskeksi 1922.

Andreas Paavalinpoika M. syntyi 1893, vaimo Helena Matintytär Tani, lapsi: Maria 1920.

Elisabet Paavalintytär M. syntyi 1902, muutti Liissilään 1935.

Pietari Andreaanpoika M. syntyi 1867, ens. vaimo Sofia Särki ja toinen vaimo Elisabet Peuhkuri, lapset Juhana 1902 ja Toivo 1927.

Andreas Juhananpoika M. syntyi 1881, vaimo Maria Peuhkuri, lapset: Elisabet 1909, Anna 1911, Tobias 1914, Helena 1918, Juhana 1926.

Matti Juhananpoika M. syntyi 1886, vaimo Valpuri Vainonen, lapset: Pietari 1911, Juhana 1914, Eeva 1922, Roosa 1923.

Eerikki Eliaanpoika M. syntyi Metsäpirtissä 1873, vaimo Valpuri Peuhkuri, lapset: Juhana 1908, Jaakko 1911, Israel 1913, Elisabet 1915.

Andreas Eliaanpoika M. syntyi 1879, vaimo Maria Vainonen, lapset Metsäpirtissä: Elias 1904, Andreas 1910, Sofia 1913, Eeva 1916, Katrina 1919, Maria 1921, Juhana 1925.

jatkuu s. 9

jatkoa s. 5

tusjuna katosi täten teille tuntemattomille eikä lukuisista yrityksistä onnistuttu sitä selvittämään, minne se Tapan asemalta etelään käännettynä päätyi. Tässäkin yhteydessä *inkeriläisten siirtyminen Suomeen tapahtui täyden vapaaehtoisuuden pohjalta.* Viroon saavuttuaan inkeriläiset saivat valita haluavatko he Suomeen vai jäävätkö Viroon vai jatkavatko matkaa etelään. Valtaosa halusi Suomeen ja allekirjoitti sitä koskevan anomuksen.

Saksalaisilta saatiin suostumus myös siihen, että Viroon vuosina 1941—42 siirretyt inkeriläiset saavat edelleen ilmoittautua osallistumaan uuteen siirtovaiheeseen. Näiden lisäksi saatiin myös eräille muille pienemmille ryhmille oikeus siirtyä Suomeen. Viimeksimainittujen ryhmien siirtyminen tapahtui vähitellen talven 1943—44 kuluessa ja heinäkuun 5 päivänä 1944 allekirjoittivat osastopäällikkö *E. Schott* Saksan ja tri *Vilho Helanen* Suomen valtuutettuna siirron loppuselvityksen. Toisessa vaiheessa siirtyi Paldiskin sataman kautta 39.113 henkeä. Kun lisäksi otetaan huomioon Itä-Saksasta siirtyneet, nousi siirrettyjen kokonaismäärä n. 63.000 henkeen.

Suurin osa inkeriläisistä ei ehtinyt olla Suomessa kuin noin vuoden, sillä sodan päätyttyä ryhtyivät Neuvostoliiton viranomaiset toimenpiteisiin väestön palauttamiseksi Neuvostoliittoon. Rauhansopimuksen mukaan inkeriläisten ei tarvinnut lähteä, jos he eivät halunneet. Kuitenkin n. 55.000 inkeriläistä palasi vuoden 1944 lopussa takaisin Neuvostoliittoon. Niistä n. 8.000:sta inkeriläisestä, jotka jäivät Suomeen, siirtyi seuraavien vuosien aikana likimäärin puolet Ruotsiin.

Niistä henkilöistä, jotka työskentelivät keskeisimmissä tehtävissä siirron aikana mainittakoon ennen muita tri *Vilho Helanen* sekä kapteeni *Juho Tirranen,* joka toimi Kloogan leirin päällikkönä. Hatsinan toimiston päällikkönä oli nimismies *Kaarlo Kaitera.* Luutnantti *Pekka Savolainen* toimi erilaisissa tehtävissä Virossa, varatuomari *Erkki Tuuli* oli Helsingin keskustoimiston toimistopäällikkönä ja agronomi *Eino J. Toivanen* sijoitusosaston päällikkönä. Tohtorit *Pentti Halonen* ja *Esko Näätänen* johtivat lääkintöhuoltoa, Virossa ja Inkerissä siitä vastasivat tohtorit *Saara Nopola-Ranta* ja *Katri Malmivaara.*

Karanteenileiritoiminnassa oli myös mukana Kotijoukkojen Esikunta, jossa asiaa hoiti tri *Erkki Klemola.* Professori *Martti Haavio* sekä maisterit *Eero Hietakari* ja *Sulo Haltsonen* hoitivat valistustoiminnan. Pastorit *Juhani Jääskeläinen, Reino Ylönen* ja *Jussi Tenkku* toimivat siirron aikana hengellisen toiminnan johdossa erityisesti Inkerissä ja Virossa. Muista toimintaan osallistuneista henkilöistä mainittakoon tarkastaja *Antti Hämäläinen,* maisteri *Leo Yllö,* neidit *Sylvia Heino* ja *Elsa Dubbelmann.* Näiden lisäksi lukuisat suomalaiset suorittivat uhrautuvaa työtä erilaisissa tehtävissä suurella antaumuksella niin, että siirron eri vaiheet onnistuivat vaikeista olosuhteista huolimatta suunnitelmien mukaisesti.

Tässä ovat lyhykäisesti inkeriläisten siirron ulkonaiset puitteet silloisen keskustoimiston näkökulmasta mieleen palautuneina. Nyt vuosikymmenien takaa mieliin palautettuina siirtoa voidaan muistella ehkä toisenlaisin ajatuksin kuin välittömästi sen päätyttyä.

Mikä on ollut tämän siirron merkitys? Ehkä tärkeimpänä voidaan pitää sitä, että väestö pelastui sodan jaloista sen uudelleen vyöryessä Inkerin yli. Niille, jotka ovat jääneet Suomeen tai muuttaneet Ruotsiin tämä siirto on merkinnyt monella tavalla kokonaan uuden elämänympäristön muodostumista. Meidän on vaikea nähdä, mikä ihmisten ja ihmisryhmien kohtalon ohjaajalla on ollut tarkoituksena kaikella sillä, mikä tähän siirtoon on liittynyt. Mutta voimme olla vakuutettuja siitä, että silloin kun työ on tapahtunut vilpittömän rakkauden hengessä, se aikanaan on tuottava hedelmää.

Niille suomalaisille, jotka saivat olla mukana tässä inkeriläissiirrossa, on erityisesti jäänyt muistiin kuva inkeriläisten jumalanpelosta. Joutuessaan kosketuksiin täällä tai Ruotsissa olevien inkeriläisten kanssa voi todeta heidän mielissään asustavan paitsi murheen pienen kansansirpaleensa hajoamisesta erityisesti huolen nuorisosta. Viime herättäjäjuhlilla eräs inkeriläinen lausui,

Tervetuloa kesäjuhlille Helsinkiin!

Inkeriläisten Yhdistys r.y:n valtakunnalliset kesäjuhlat pidetään tulevana kesänä jälleen Helsingissä. Niissä juhlitaan 50-vuotista toimintaamme. Juhla-aika on heinäkuun 7.—8. päivinä 1984. Juhlapaikkana, jossa sijaitsevat kanslia-, ruokailu- ja juhlasali- ym. tilat, on Karjalatalo, Käpylänkuja 1. Se on sama talo, jossa on oltu myös viime kerralla. Sinne pääsee Helsingin aseman läheltä mm. sinisillä busseilla 64, 65 ja 65A.

Juhlat alkavat lauantaina 7. 7. Klo 9 avataan juhlakanslia Inkerikodissa. Klo 12.30 lähtien on kahvi- ja ruokatarjoilu Karjalatalon yläsalissa. Tämän »oman ravintolan» tulot käytetään Inkeriläisten yhdistyksen työn hyväksi, joten toivotaan käytettävän tätä tarjoilua. Klo 14.30 lauantaina Inkeriiltapäiväjuhla Karjalatalon suuressa juhlasalissa, jossa sunnuntaina 8. 7. myös klo 14.30 päiväjuhla. Juhlajumalanpalvelus sunnuntaina klo 11.00 pidetään Munkkivuoren kirkossa, jossa oltiin viime kerrallakin.

Juhlien ohjelmasta pyrimme tekemään jälleen mahdollisimman antoisan. Ohjelman suorittajiksi jo tähän mennessä ovat lupautuneet mm. filosofian tohtori Alpo Juntunen Turusta, pastori Jussi Jänis Boråsista, kaupunkineuvos Erkki Tuuli, rovasti Matti Vironmäki, taiteilija Saila Soininen (kanteleensoitto), Helsingin Helka-nuoret, jotka esittävät suomalaista kansanperinnettä opettaja Anja Hinkkasen ohjaamana, Inkerikuoro Kerttu Hiltusen johtamana ym. Mainittakoon, että fil.tri Alpo Juntunen puhuu väitöskirjansa aiheesta, joka koskee »Siperian suomalaisia ja inkeriläisiä» menneinä aikoina — siis erittäin mielenkiintoinen aihe.

Juhlatoimikunta, jonka muodostavat Helsingin paikallisosaston johtokunnan jäsenet täydennettynä yhdistyksen työvaliokunnalla ym. toimennaisilla ja miehillä, toivoo, että heimoveljet ja -sisaret mahdollisimman suurella joukolla saapuvat juhliimme. Ottakaa myös nuoria ja lapsia mukaanne! Luettelo hotelleista ja matkustajakodeista, joista on ajoissa syytä tilata majoitus, oli lehtemme maaliskuun numerossa.

Juhlatoimikunta

Lahjoituksia Inkeriläisten Viestin tukemiseksi

Örebron Inkerin kerho	1 000 kr

Viesti kiittää tuesta.

---

että niinkuin Inkerissä asetettiin kelloon painoja, jotta se kävisi, niin asettaa Jumala nyt painoja pakolaisille, jotta ei unohtuisi se, mikä elämässä on tärkeintä, Jumalan sana. Inkeriläisten tehtävänä Suomessa ja Ruotsissa on muistuttaa näistä asioista. Siirtoon osallistuneiden suomalaisten puolesta tahdon lausua inkeriläisille kiitoksen kaikesta tällaisesta, missä he ovat olleet antavana puolena.

jatkoa s. 7

Elias Andreaanpoika M. s. 1904, vaimo Helena Tujulainen, lapset: Reino 1930, Vihtori 1933.

* * *

Mustos-suvun valtakunnallista kesäjuhlaa sukuyhdistyksen vuosikokouksineen, ohjelmineen ja laivaristeilyineen vietetään kesäkuun 17. päivänä 1984 Tampereella. Juhlimaan, sukulaisia tapaamaan ja tuttavuussiteitä sitomaan ovat tervetulleita kaikki Mustoset ja heidän perheensä. Juhlilla voi myös liittyä sukuseuran jäseneksi.

Ilmoittautumiset tehdään em. osoitteella sukuyhdistykselle, joka lähettää osanottajamerkin ja pankkisiirtolomakkeen. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 30. 5. 1984. Osanottomaksuun 100 mk sisältyy myös herkkulounas Hotelli Tammerissa sekä kesäillan laivaristeily kahvitarjoiluineen. Tervetuloa!

Inkeriläisten Yhdistys r.y:n vuosikokous

Inkeriläisten Yhdistyksen tavanomainen vuosikokous pidettiin jälleen Marianpäivänä 25. maaliskuuta 1984 Inkerikodissa Karjalatalon toisessa kerroksessa. Läsnä tilaisuudessa oli n. 40 yhdistyksen jäsentä.

Yhdistyksen puheenjohtaja Matti Vironmäki avasi kokouksen ja toivotti osanottajat lämpimästi tervetulleiksi, minkä jälkeen laulettiin yhteisesti virsi Herraa hyvää kiittäkää.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Keijo Korkka Turusta ja Anne Tuohimäki Helsingistä.

Pöytäkirjantarkistajiksi valittiin Toivo Kajava ja Aune Liljeblad sekä varalle Yrjö Korkkinen ja Aili Jukarainen, jotka toimivat myös tarvittaessa ääntenlaskijoina.

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi, minkä jälkeen yhdistyksen puheenjohtaja luki vuoden 1983 vuosikertomuksen. Se hyväksyttiin kiitosmaininnalla.

Luettiin vuoden 1983 tilikertomus ja tilintarkastajien lausunto, joiden johdosta tilivelvollisille myönnettiin tili- ja vastuuvapaus.

Hyväksyttiin ehdotus, että johtokunnan jäsenille maksetaan matkarahat vaadittaessa.

Erovuoroisten varsinaisten jäsenten valinta johtokuntaan suoritettiin seuraavasti: Yrjö Korkkinen ja Matti Rännäli valittiin uudelleen; edesmenneen Heikki Myllärin tilalle valittiin entinen varajäsen Keijo Korkka. Varajäsen Anja Luoma valittiin uudelleen. Keijo Korkan tilalle toiseksi varajäseneksi lopuksi toimikaudeksi eli yhdeksi vuodeksi valittiin Paavo Pesonen Turusta.

Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin Seppo Kekki ja Eino Rännäli, varatilintarkastajiksi tulivat Toivo Iho ja Aune Liljeblad.

Jäsenmaksuksi vuodelle 1985 määrättiin 15 mk.

Toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodeksi 1984 luettiin, ja kokous hyväksyi molemmat yksimielisesti.

Vuoden 1985 vuosikokous päätettiin pitää Inkerikodissa kuten ennenkin. Ilmoitus on vanhan tavan mukaan Inkeriläisten Viestissä. Tarkemman ajankohdan määrää johtokunta.

Kun kokouksen sääntömääräiset asiat oli käsitelty, eikä muita asioita ollut, puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15, ja osanottajat siirtyivät kahvipöydän ääreen.

* * *

Maisteri Maria Virolaisen tarjoamien piirakkakahvien jälkeen kokous jatkui Matti Virolaisen muotokuvan paljastustilaisuutena. Tilaisuudesta tarkemmin tässä lehdessä sivulla 11.

INKERILÄISTEN YHDISTYS RY

TULOSLASKELMA 1. 1.—31. 12. 1983

TUOTOT:

Lehden tuotot			
tilaus-maksut	64.918,33		
ilmoitus-tulot	640,—	65.558,33	
Kesäjuhlatulot (Turusta)		6.339,63	
Jäsenmaksut		4.977,50	
Lahjoitukset		6.025,69	
Myyntitulot		1.269,—	
Korkotulot		819,25	84.989,40

KULUT:

Lehden kulut			
painatus ..	52.090,70		
postitus	4.533,55	56.624,25	
Palkat		7.200,—	
Matkakorvaukset		5.167,04	
Sosiaaliturvamaksut		387,—	
Toimistokulut		1.074,50	
Viestin toim.siht. puh. ja toim.kulut		828,96	
Lahja- ja muut kulut		312,50	
Vuokraa Karjalaliitolle		40,—	
Korkokulut		467,—	
Varaston muutos		2.507,—	74.608,25
Tilivuoden ylijäämä			mk 10.381,15

Matti Virolaisen muotokuva paljastettiin Inkerikodissa

Marianpäivänä 25. maaliskuuta pidettyä Inkeriläisten Yhdistyksen vuosikokousta seurasi lämminhenkinen tilaisuus, jossa Inkerikoti sai ottaa vastaan inkeriläisen veteraanin Matti Virolaisen muotokuvan. Matti Virolaisen syntymästä tuli 7. maaliskuuta 1984 kuluneeksi 100 vuotta. Tilaisuuteen oli saapunut myös joukko Matti Virolaisen sukulaisia ja ystäviä.

Muotokuva on taidegraafikko, professori Lauri Santun Matti Virolaisen 90-vuotissyntymäpäivän aikoihin tekemä piirros. Sen luovutti Matti Virolaisen tytär maisteri Maria Virolainen taiteilija Santun kanssa »yhteislahjoituksena». Taiteilija Santtu ei sairauden vuoksi voinut itse saapua tilaisuuteen. Muotokuvan vastaanotti Inkeriläisten Yhdistyksen puheenjohtaja, Inkeriläisten Sivistyssäätiön hallituksen puheenjohtaja Matti Vironmäki. Tilaisuutta selloesityksillään juhlistamaan oli Itä-Helsingin Musiikkiopistosta saapunut unkarilaisten taiteilijoiden Csaba ja Géza Szilvayn oppilaista koottu yhtye. Tytöt esittivät Theodor Hollandin sellokvarteton Cortége.

Luovutuspuheessaan Maria Virolainen kertoi pitkään miettineensä, miten voisi juhlistaa isänsä 100-vuotissyntymäpäivää, johon saakka tämä ei ollut saanut elää, vaikka oli leikillisesti usein sanonut siihen pyrkivänsä. Niinpä tytär katsoi nyt tulleen sopivan hetken isänsä muotokuvan lahjoittamiseksi Inkerikodille. »Ajattelin», sanoi Maria Virolainen, »että lieneehän paikallaan, että seinällä jo olevien Inkerin merkkimiesten kuvien vierelle tulee intomielisen, heimolleen uskollisen, Inkerin asian puolesta läpi elämänsä parhaansa yrittäneen kansanmiehenkin muotokuva.»

Kiitollisuudesta ja kunnoituksesta kertoo seuraava, Lauri Santun muotokuvaan tekstaama inkeriläisen runoilijan Aapo Ihon »Matti-Sedän» 90-vuotispäivän kunniaksi tekemä runo:

HATUNNOSTO

Minä nostan hattua harvoin,
nyt hartahasti sen teen:
Se on kunniantekoni ylväin
Ikä-Matille itselleen!

Vaikka jalkas jo »hellivi hiekkaa»,
on eellehen selvänä pää.
Monet muistot, teoista rikkaat
ne jälkeesi taltehen jää.

Ne kertovat nuoremmille,
mitä tehty on puolesta maan,
mitkä koetut tuskat saavat
sitä syvästi rakastamaan.

Kiitos, Setämme, karskiudestas!
Olet uskossa uupumaton:
päämääristä maailman teillä
vain v a p a u s suurinta on.

Maria Virolainen pitämässä luovutuspuhetta vierellään serkkunsa Aarno Virolainen.

RUOTSIN

INKERILÄISTEN 37.
INGERMANLÄNDARNAS 37:e
Västerås

1984-06-22	Ohjelma	Program	Paikka/Plats
10.00—	Juhlakanslia avataan	Festkansliet öppnas	Kyrkbacksgården
15.00—16.30	ISK:n vuosikokous	Centralförbundets årsmöte	Kyrkbacksgården
17.00—19.00	Avajaistilaisuus	Festligheterna öppnas	Kyrkbacksgården
19.00—19.30	Esitelmä »40 vuotta Ruotsissa», suomeksi	Föredrag »40 år i Sverige» på finska	Kyrkbacksgården
19.30—20.30	Kahvitauko	Kaffepaus	Kyrkbacksgården
20.30—21.00	Tanhu-esittely	Folkdansdemonstration	Blåsbogården
21.00—	Tanhu/tanssitilaisuus	Folklekar och dans	Blåsbogården
1984-06-23			
08.00—09.30	Juhlajumalanpalvelus	Högmässa	Domkyrkan
10.00—11.00	Kirkkokahvit	Kyrkkaffe	Kyrkbacksgården
11.30—13.30	Urheilukilpailut	Idrottstävlingar	Arosvallen
13.30—15.30	Ruokatauko	Matpaus	Scandic Hotel
15.30—17.00	Suomenkielinen hengellinen kokous	Andakt på finska	Kyrkbacksgården, sessionssalen
15.30—17.00	Ruotsinkielinen ohjelma, esitelmä »40 vuotta Ruotsissa» y.m.	Program på svenska, bl.a. föredrag »40 år i Sverige» med mera	Kyrkbacksgården, Rudbeckiussalen
17.00—18.00	Kahvitauko	Kaffepaus	Kyrkbacksgården
18.30—21.00	Inkeri-ilta (osa myös ruotsiksi)	Ingria-afton (delvis på svenska)	Konsertsalen
21.30—	Tanhu/tanssitilaisuus	Folklekar och dans	Blåsbogården
1984-06-24			
08.00—09.30	Jumalanpalvelus ja HPE	Högmässa med HHN	Domkyrkan
10.00—11.00	Kirkkokahvit	Kyrkkaffe	Kyrkbacksgården
11.00—12.00	Lopputilaisuus	Avslutning	Kyrkbacksgården
	Näyttely on avoinna kaikkina juhlapäivinä	Utställningen är öppen alla festdagar	Kyrkbacksgården

PUOLELTA

KESÄJUHLAT RUOTSISSA
SOMMARFEST I SVERIGE
1984-06-22—24

ESIINTYJIÄ/MEDVERKANDE

Juhlassa esiintyjistä mainittakoon/Bland medverkande i festen kan nämnas: Matti Vironmäki, Markku Pyysiäinen, Jussi Jänis, Armas Paakkonen, Aappo Björn, Roland, David, Maria ja/och Stefan Pöntinen, Kerttu Koskela, Arvi Haikonen, Helmi Jönestam, Kristina Suvi, Helsingin Inkeri-kuoro/Helsingfors Inkeri-kör, Gävlen ja Göteborgin inkeriläiset tanhuryhmät/Gävle och Göteborgs ingermanländska folkdanslag y.m./m.fl. Yhdyshenkilöt — katso Viesti no 3/Kontaktpersoner — se Viesti nr 3.

OSOITTEITA Y.M./ADRESSER M.M.

Kyrkbacksgården	Västra Kyrkogatan 12 (Kulmassa/Hörnet Skolgatan — V. Kyrkogatan) Puhelin juhlakansliaan/Telefon till festkansliet: 021-14 47 00
Konsertsalen	Sångargatan 1 (Kulmassa/Hörnet Vasagatan — Sångargatan) (Carlforsska koulu/skolan)
Arosvallen	Vasagatan 58
Blåsbogården	Blåsbogatan 3 (50 m Kyrkbacksgården:ista/från Kyrkbacksgården)
Hotell Wasa	Vasagatan 40, huoneita ja aamiainen/rum och frukost Puh./Tel. 021-12 80 45
Scandic Hotel	Kulmassa/Hörnet Pilgatan — Ängsgärdsgatan (entinen/fd ESSO Motor Hotel), huoneita ja ravintola/rum och restaurang Puh./Tel. 021-18 02 80

Ohjelmavihkosessa on Västeråsin kartta ja ohjeita sopivista teistä, parkkeerauspaikoista ym. Hankkikaa vihkonen etukäteen. Niitä saa paikallisilta kerhoilta tai soittamalla Västeråsiin, puhelin 021-13 54 98.

TERVETULOA!

Tervetuloa kaikki te inkeriläiset ja te heidän omaiset, ystävät ja tuttavat ja te Inkeristä ja inkeriläisistä kiinnostuneet. Tervetuloa yhteiseen juhlaamme virkistymään, tapaamaan ystäviä ja tuttavia ja saamaan uusia.

Västeråsin Inkeri-kerho

I programhäftet finns karta över Västerås och anvisningar om lämpliga vägar, parkeringsplatser m.m. Skaffa häftet i förväg. De kan fås hos lokala föreningar eller genom att ringa till Västerås, tel. 021-13 54 98.

VÄLKOMMEN!

Välkommen alla ni ingermanländare och alla ni deras anhöriga, vänner och bekanta och ni som är intresserade av Ingermanland och ingermanländare. Välkommen till vår gemensamma fest att uppleva gemenskap och träffa gamla och nya vänner och bekanta.

Västerås Ingermanländska förening

Inkeriläiset tytöt eivät häpeile pukeutua kauniisiin kansallispukuihinsa yleisissä juhlissa ruotsalaistenkaan keskuudessa. Kuvassa Adina Näppi Tuutarin puvussaan (kuva lainattu Örebron P lehdestä).

Kansallispuvuista

On ilahduttavaa, vai sanoisinko juhlallista nähdä, että kansallispukujen käyttö on lisääntynyt heimojuhlissamme. Kun ohjelman esittäjä astuu lavalle kansallispuvussa, niin se jo lisää juhlan arvokkuutta.

Onhan tosin Tuutarin kansallispuku (alkuperältään Äyrämöisten) tunnettu kauniista väreistään sekä ikäänkuin näyte näppärien tyttöjen käsityötaidosta.

Nyt haluaisin tietää, miten on ollut Inkerin miesten kansallispukujen laita?... Oliko Inkerin miesten kesken kansallispuku tuntematon?... Jos niin on, niin mistä syystä? Olisin kovin kiitollinen kuulemaan Viestin palstoilla, olisiko joku tutkinut asiaa ja tietäisi enemmän Inkerin miesten kansallispuvuista.

A.H.

ISK:N VUOSIKOKOUS

pidetään Västeråsin kesäjuhlan yhteydessä perjantaina 22. 6. 1984 klo 15.00 Kyrkbacksgården. Kirjallinen kutsu jäsenseuroille. Kaikki inkeriläisestä toiminnasta kiinnostuneet ovat tervetulleita kokoukseen.

Puheenjohtaja

BORÅSISSA TAPAHTUU

Oikaisu Viestin huhtikuun numerossa sivulla 14 olleeseen ilmoitukseen.

Lasten leiri alkaa sunnuntaina 29. 7. 1984 klo 10, eikä lauantaina 8. 4., kuten ilmoituksessa oli mainittu.

Tervehdys valtameren takaa

Vuotteni helminauha

Maria Mehiläisen kirjoittama syntymäpäiväruno
hänen täyttäessään 86 vuotta 1. 2. 1984 New Yorkissa, USA:ssa.

Taas liittynyt uusi helmi
on vuotteni rihmahan,
ja hartain mielin auki
lyön muistojen lippahan.

Niin herkkä on lippahan lukko,
sen usein aukaisen.
Ja helmien hohtavuutta
yhä toisiinsa vertailen.

Mikä helmistä hohtavin, kaunein?
En tiedä mä ensinkään.
Mitä niistä tarkastanenkin,
ihaniksi ne kaikki nään.

Nuo vaalean hohtavat helmet
ne on aikoja lapsuuden,
ja niitä kun katson,
ne saavat yhä uuden kirkkauden.
Vaan entäs helmeni tummat?
Ne on aikoja taistelujen.
Pisaraisia kyynelten vuotten
ja helmiä kärsimysten.

Vaan niitä kun katson niin
yhä kauniimmiksi ne saa.
Koetuksien kirkas kulta
kas helmistä heijastaa.

Ovat kalliita helmeni kaikki,
en ainutta antaisi pois.
Elo tyhjä mulla oisi,
jos helmiä näitä ei ois.

Minä aarteeni armahat kätken
taas muistojen lippaaseen,
ja käteni yhteen liitän,
luon katseeni korkeuteen.

Isä armahin, kiitos sulle
vuosista menneistä.
Ilon päivistä kirkkahista
sekä tuskien hetkistä.

Sinä, tarhuri taitavin, tunnet,
mitä taimesi tarvitsee.
Sinä tiedät, et' tuskien tuulet
vain kasvoja karkaisee.

Maria Mehiläinen

* * *

Inkeriläisten Viesti toivottaa parhainta onnea näin jälkikäteen tämän kauniin ja puhuttelevan runon kirjoittajalle, yhä kotimaataan Inkeriä ja Inkeriläisten Viestiä usein muistavalle Maria Mehiläiselle New Yorkissa.

INKERIN SUOMALAISTEN MATRIKKELI

Tohtori Juhani Jääskeläinen ilmoittaa, että häneltä on vielä saatavana »Inkerin suomalaisten ev. lut. matrikkelia vuosilta 1918—1938». Kirja lähetyskuluineen maksaa vain 70 mk. Tilatkaa! Parhain terveisin:

Juhani Jääskeläinen
Os. Kokkokallionkatu 5 D 67
15170 Lahti

Ajankohtaisia ilmoituksia

SEUKKOSEURA

kokoontuu 1984 kevätkaudella enää 17. 5. torstaina klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Pääsiäisjuhla 23. 4. 1984, Helluntaijuhla 10. 6., Mikkelinpäivä 30. 9., Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Turusta 50-vuotisjuhlille Helsinkiin

Turun inkeriläiset tekevät linja-automatkan Helsingin kesäjuhlille 7.—8. 7. 1984. Silloin tulee kuluneeksi 50 vuotta Inkeriläisten Yhdistyksen perustamisesta. Lähtö linja-autoasemalta Kestilän luota lauantaina 7. 7. klo 10 ja paluu seuraavan päivän ilalla samaan paikkaan. Ilmoittautuminen kesäkuun aikana teknikko Keijo Korkalle, puh. 580 201 tai teknikko Eino Peukurille, puh. 441 868. Ilmoittautumismaksu 20 mk. **Johtokunta**

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

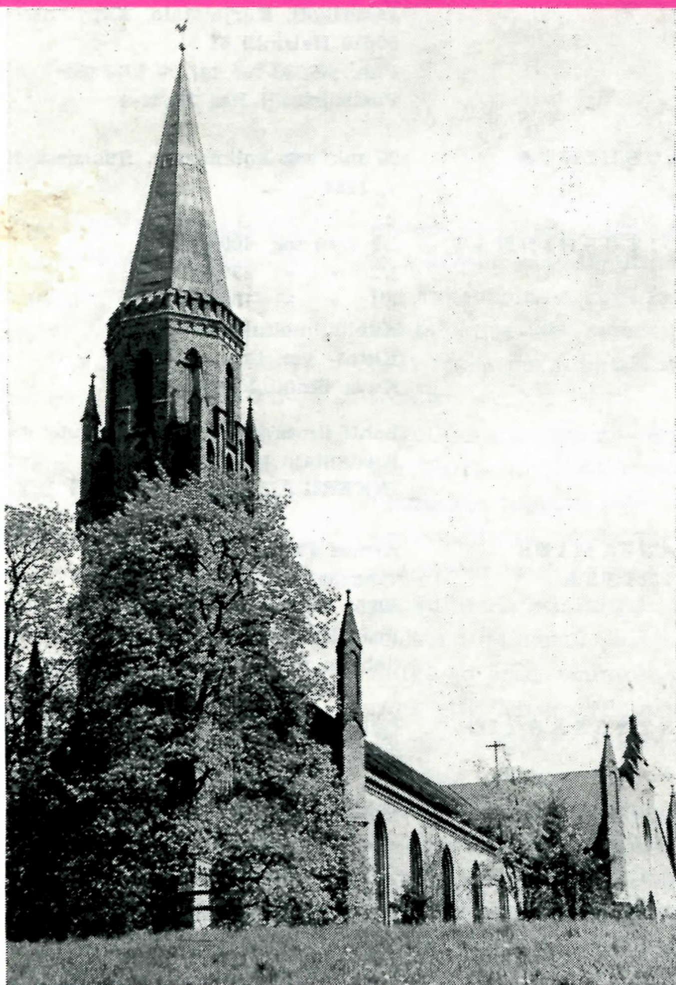
Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 6 kesäkuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iitaisin ja viikonioppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tiiaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjaiataio, Käpyiänkuja I, 00610 Heisinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotiii Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,— 1/2 » » 250,— 1/4 » » 150,— Kuoiiniimoitukset 50,— Kiitos- ym. ilm. 40,— Kuva iimoituksessa 70,— Lehti iimestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja juikaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotiii 626047-5 (iehden ym. tuotteiden tiiaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Haiiituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Heisinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotiii 146660-i

KANSIKUVA KERTOO: Viljantin kirkko Etelä-Eestissä. Sisältä kirkko muistuttaa suuresti Helsingin Johanneksen kirkkoa (ks. pääkirjoitus).

Matti Vironmäki:

Havaintoja opintomatkalla Baltiassa

Toukokuun alussa tämän kirjoittaja sai olla mukana mielenkiintoisella opintomatkalla. Sen oli järjestänyt Helsingin Yliopiston teologinen tiedekunta yhdessä Suomen Kirkon Pappisliiton kanssa. Tarkoituksena oli tutustua kirkolliseen elämään ja historiaan Tallinnassa ja muuallakin Eestissä sekä Riikassa. Paljon uutta sekä näin että kuulin retkellämme, joka kesti viikon.

Tallinnassa tutustuttiin kirkkorakennuksiin ja kaupungin historiallisiin nähtävyyksiin. Yhtenä päivänä vierailimme Eestin evankelisluterilaisen kirkon Konsistoriumissa, joka vastaa meikäläistä Tuomiokapitulia. Arkkipiispa E. Harkin ulkomaanmatkan vuoksi emme tavanneet häntä, mutta tuomiorovasti ja muut konsistoriumin jäsenet esittelivät meille Eestin kirkon historiaa eri aikakausilta. Saimme kuulla esityksiä vuosisatoja sitten eläneiden ja taistelleiden saksalaisten Kalparitarien ajoista nykypäiviin asti. Esityksiä kuunnellessani tuli yhtenään mieleen ajatus, että kovaa ja yhtämittaisten kärsimysten kokemista on ollut Eestin kansankin kohtalo, jos sitä samaa olemme kokeneet myös me suomalaiset ja inkeriläisetkin.

Tallinnasta teimme linja-autolla retket Tarttoon ja Viljantiin. Tartossa istahdimme tuokion mm. vanhan yliopiston uusitussa juhlasalissa kuunnellen suomenkielisen oppaamme selostuksia ja vaihtaen ajatuksia Eestin opetusoloista. Mieleeni palautuivat seikat, mitkä jo aikaisemminkin olivat tiedossani, että Tarton yliopistokin on vuosisatojen aikana kokenut monenlaisia vaikeita vaiheita. Sen oli v. 1632 perustanut uskonpuhdistusajan innoittamana Ruotsi-Suomen hallitsija Kustaa II Adolf, mutta Suuren Pohjansodan aikana 1700-luvun alussa laitos suljettiin. Vasta lähes sadan vuoden kuluttua (1802) alkoi Tarton yliopiston toiminta uudelleen ja elpyi varsin nopeasti. Vii-

me vuosisadan jälkipuoliskolla Tarton yliopisto oli tieteellisenä laitoksena laajalti tunnettu. Siellä työskenteli joukko eri alojen tiedemiehiä, joiden nimet tieteellisessä maailmassa ovat olleet hyvin tunnetut. Yliopiston opetuskielenä oli aikoinaan kauan aikaa saksa, myöhemmin venäjä. Ensimmäisen ja toisen maailmansodan välisenä aikana, jolloin Eesti oli itsenäinen tasavalta, Tarton yliopistossa pidettiin luennoista yli 50 % eestin kielellä.

Erittäin miellyttävän vaikutelman saimme Viljantista, joka sijaitsee Eestin eteläosassa. Kaupunki, jossa on asukkaita n. 22 000, on keskellä Viljantin maakuntaa. Seutu on erittäin kaunista ja näyttää nimensä mukaisesti viljaa antavalta maalta. Viljantin merkillisyytenä katselimme aikoinaan (v. 1224—1703) kukoistaneen Viljantin linnan raunioita, jotka sortuneinakin näyttivät mahtavilta. Toiminnassa olevassa kirkossa käydessämme kuulimme paikallisen luterilaisen papin selostusta Viljantin kirkollisesta elämästä. Saimme tietää, että nykyään seurakuntaan kuuluu noin seitsemänsataa henkeä, jotka vuosittain ilmoittavat haluavansa kannattaa kirkon toimintaa ja suorittavat maksunsa. Näistä ihmisistä n. 10 % on inkeriläisiä. Viimemainitut saavat pitää suomenkielisen jumalanpalveluksen kerran kuukaudessa. Kirkossa on suuret, hyväkuntoiset urut, joilla nuori taiteilija (pastorin tytär) virkisti meidän retkeläisten mieltä soittamalla erään Sibeliuksen sävellyksen.

Pärnun kaupungin ohitimme matkalla Riikaan. Oli äitienpäivän aatto. Mielessä itsekullakin oli koti ja äiti. Erään puiston laidassa näimme muistopatsaan. Sen opas sanoi olevan runoilija Lydia Koidulan muistomerkin. Silloin tulivat mieleen jo lapsena oppimani »Äidin sydän» -laulun sanat ja hiljaa hyräilin: »Muun korvaa aika, minkä vei, sydäntä äidin konsaan ei.» Lydia Koidulasta, joka oli Eestin kansallisen heräämisen ajan huomattavia henkilöitä, voinen myöhemmin kertoa enemmänkin lehtemme palstoilla. Hänen runojaan näet tunnettiin paljon myös Inkerinmaalla.

Riika on Latvian Neuvostotasavallan pääkaupunki. Se on laaja, Väinäjoen molemmin puolin rakennettu kaupunki, jonka asukasmäärä nykyään on noin kaksi kertaa Helsingin väkiluku. Asuimme 26-kerroksisessa hotellissa, jonka ylimmistä kerroksista oli komea näköala yli seudun. Kaupungin vanhassa osassa on säilynyt ja kunnostettu paljon rakennuksia menneiltä ajoilta. Vanha tuomiokirkko toimii nykyisin konserttisalina. Siellä olimme äitienpäivänä klo 16 kirkkokonsertissa, mikä oli varmaan jokaiselle myös unohtumaton elämys. Eräässä toisessa luterilaisessa kirkossa, joka palvelee kirkollisia tarpeita, olimme iltajumalanpalveluksessa ja tapasimme Riikan luterilaisen arkkipiispan, joka kertoili Latvian luterilaisten vaiheista ja elämästä.

Edellä kerrotun lisäksi jäi mieleen paljon muutakin, josta nyt tässä ei ole mahdollista kertoa. Kuitenkin ehkä eräät sanat voinen mainita. Sanojen lausuja oli erään eestiläisen maaseutukirkon esimies. Hänen selostettuaan kirkkonsa ja seurakuntansa elämää hän totesi: »Mitä meillä ei ole sitä emme sure, mutta mitä meillä on, siitä kiitämme Jumalaa.» Tällainen mieli tulisi olla meilläkin työssämme. Me täällä Suomenlahden pohjoispuolella voimme toimia mielestäni monella tavalla suotuisammissa olosuhteissa kuin lähimmäisemme muualla. Meillä jos kenellä on paljon, josta tulisi itsekunkin kiittää Jumalaa.

Eläväst elämäst

Siin ennenvanhases muas, ko vanhat ihmiset vielkii muistaat, maksettii valtiol kaiken muun lisäks lihaverroo. Se olj maksettava eläväs painos. Ei kelvant leikata lehmän kuppeest vuaitun suuruista pallaa ja luovuttaa... Usjast ostiit naupurit yhes ruavaan ja maksoit suoraks. Joskus harvoin kelpais raha tai sit kasvatettii koton lehmä, sika, lipo pässi luovutettavaks.

Kerran sit meil olj musta pässi. Myö lapset ko siint piettii. Syötettii sitä koko kesä ja — härnättii. Syksyl isä piätti, jot siin on sopiva luovutettavaks. Elläimii ei suant kulettaa massinas linnaa. Miten isä lie suant sen pässin kuormas linnaa ast, a loppu matka pitj taluttaa. Siin hyö männiit mein kookas isä ja itsepäinen musta pässi nuoras peräs. Issää hävetti ja huvitti ko joutui viäen huomion kohteeks. Ihmiset oikein seisahtuit ihmettä katsomaa. Olj se kiirastulj... Hotj se oljkii vaikiaa männöö ja perille tulloo, lie isä lähtijäisiks silittänt sitä mustaa pässii ja kiittänt palveluksest. Isä olj elläinrakas.

Kulluit vuuvvet, männiit ajat. Jälkeläiset joutuit kuka mihinkii, kolmee valtakuntaa. Alus olj kaikil vaikijaa, vua vähitellen piästii elämisen alkuu. Ykskii joutui vieraahen muahan ja oppi sen kielen ja piäs suuren talon pehtoriks. Siel kasvatettii härkii teuraaks. Kesäiltoin kutsuessaa härkii iltaruokintaa ja aitauksii hiä istui aijan piäl ja laulaa hörräsi ain sammaa lauluu: »Tuol' kirkkomaalla, pienen kummun alla, mun isäin uinuu...», muistellen menneitä, aikaa, jolloin isä kantoi vastuuta elämästä ja hän itse poikasena... Hämmästyksekseen hän huomasi härkien alkavan tulla kohta laulun kuultuaan viimeistä sorkkaa myöten aitauksiin.

Talon omistaja matkusti ulkomail ko monta kertaa ennenkii ja jätti härät hoitajansa halttuu. Olj syksy ja alkoi metsästysaika. Lähimetsissäkkii ammuttii ja mist lie härät pölästynneet, ko kuatoit aijat ja läksiit pitkin maita ja manterii omil teilleen. Puhelin kuumotti ilmoituksist mist kaikist paikoist olj härkii nähty. Ei auttant muu ko lähtee niitä etsimää ja kokkoomaa... Metsis kävellessää hiä tuasj alkoi laulaa hörrätä sitä ommaa lauluaan, tais nyt hätäpäissää kutsuu issää appuu. Löytyi yks... ja kaks... ja vähitellen olj koko karja koos monen tunnin työn tulokseen. Siirryttii metsäst tiel ja ihmisiin ilmoil. Ja kai ko ennenvanhaa isäl: hävetti ja nauratti vua mikkää ei auttant. Hiä mänj iel hattu syväst silmil ja laulaa hörräsi ja härkälauma lönkötti kuuliaisest peräs. Ihmiset pakenivat koteihinsa ja katselivat ikkunoistaan mokomaa kummaa, ennen näkemätöntä ja kuulematonta.

Kun omistaja tuli kotiin ja kuuli tapahtuneesta, sanoi hän vain: ... olisit antanut niiden ampua härät, olis olt valmista lihhaa...

Helvi Othman

Lastenloruja Laatokan rannoilta

Teki peipponen pesän,
västäräkki muni munan,
tuli hiiri pitkähäntä,
mukkas munat murusiks
ja kuoret pisti kotteroo (kainaloon).

Tämän lorun jälkeen pikkulapsia kutitettiin kainalosta (kotterosta).

Harakka huttuu keittää,
hännällään hämmentää,
nuokallaan maisteloo,
onks suolaa, onks suolaa.

(Kutitettiin kämmenestä)

L.A.

MIST HIÄ TIESJ?

Entisajan kiertäviä ammattimiehiä tinurista valokuvaajaan

Vanhat asjat vua kiertäät piäraiskas. Juhlallisest sanottun jot »galava rabotajet» viel... Ne »vanhat kinot» kummittelloot! Virallisestihan yksityisyritteliäisyys ei enää ollut suosiossa, kylissäkään. Olliit kolhosit ja sovhosit... Mut jotaki jiänteitä viel 30-luvul entisest kummitelj. Yrittämisen halut elliit sitkijäst.

Kesäisin kiertelj kyllii monenlaisii yrittäjii. Hevosel ajelj vua lumppuri (triäppisniekka) ja kokosi kaiken mahdollisen likaisist rötkölöist vanhoi kalosloi ast. Kouluskii joskus keväisin kehoitettii korjaamaa luita mist vua löysj ja luovuttammaa. Kruasselos olj »luufuaprikka». Lumppuri maksoi muutaman kopekan kilolta.

Muistattaks viel ko lutiljsikka huusj kylän kauvvul männessää jot »Luditj, pajatj — tsainikki, bankki, kastrjuli, lahankki...» (Tinataan ja juotetaan kaikenlaista kuparija läkkiastiaa.). Niin suatii lutittuu ja juotettuu ruaennat, kuksinat, kohvniekat ko tsainiekat. Hyväl onnel tulj saman päivään veitsiin terävöittäjäkkii seläs kannettavan tahkons kans. Vua kipunat lensiit ko tyltsät veitset tulliit kuntoo kyläläisil ko linnakkoisilkii. Kova prisenttinen peretniekka iessää kulki stekkoljtsikka levjä kehys selässään. Lassii vois olla monelkii varastos, mut harvoil olj »almaasuu». Mein kyläs olj Ernestal ja hiä lainaiskii sitä.

Suutar (saposniekka) ja riätälj (portnoj)

Kuva on otettu Kavelahdessa v. 1933. Miul ja Sylvil on peretniekat ies.

kävviit kyläs talvella ja hävisiit ammattimiehinä ensimmäisinä. Tarpeellissii miehii olliit viel paimenet. Ennenvanhaa hyö tulliit Suomest. Yhel äitj syötti sievvoin kans keltaputroo, vaik tämä nimenomaan varoitti, että ei sellaista söisi. Oli syönyt ja kiittänyt, kun maistui ihan erilaiselt ko muil ennen. Ja äiti hymyili, vaa ei sanont mittää...

A ko shirmantsikan iän alkoi kuuluu: tii-uli, tii-uli ni jo tulj lapsil kiire juossa kylän kauvvul katsomaa oljk sil popukai vaik marakatti konneens piäl. Jokkaine toivoi jot olis kormannos olt oikee paljon rahhaa ostaa posetiivarilt lottoloi. Tavallisestha ne olliit proskii tai präskii, avot ko ne sai papukaijan nuokast lipo marakatin kiäest onnenlehtinee.

Mie muistan ihan hämäräst vua marosinan myyjät: ne työnsiit sinisii jässikköi... Marosinnaa myötii stantsal Tuutjerkovas. Sitä ostettii kahen vahvelin välis ja ain toivottii jot, jot olis olt erilaisii nimmii. Sit alettii myyvvä massinois ja linnas kauvvuil eskimomarosinnaa... Männää takasin Kaulahtee. Mustikkametsist rikkaat tulliit joskus myömää meilkii marjoi. Hyö kantoit niitä suuris merssilöis olkapiän ylj. Ei ihan usjaa äitj niitä ostant.

Nii varmaa ko olj kesä ja kesälinnut lenteliit, ni tulj vuaeltava valokuuvvajakkii kyllää eläjin aikaan. Vähhii olisiit valokuvat jiäneet jos olis vua käyty kuuvvajal Tuutjerkovas. Yksj sellanen kuva on meilkii säilynt siel otettu, mis isä ja äitj olliit viel nuorii ja me pienii... Ko kuuvvaja öksyi kyllää, olj ain valmis joukku koos: kyläläisii ja linnakkoisii, aikuisii ja lapsii. Kuvaajalla oli suuri musta laatikko kädessään ja »jalat» selässä. Joukon edessä hiä vetj kamerastaa haitarin ulos ja mänj mustan rievun al ja tek jotakii siel käsillää. Sit hiä tulj esil ja pitelj kiäessää konneest tulevaa »snurkkaa» ja käsk kaikkiin olemaa paikallaa ja iha hiljaa. Emmyö tainneet henkitääkää... Kerran sitten otettii kuva Vuoljaisin Tunjan tarhas ja ko ne kuvat tulliit nii voi ihme! Mie en millää ihmeitäin tavant! Miten ihmees kuvaaja tiesj jot Sylvi olj miun sissoin ko hänel olj miun myssyin piäs, vaik mie muistin sen olleen itselläin. Hämmästykseni oli niin suuri, että en maltanut olla sitä ääneen ihmettelemättä. Siitäkös riemua riitti ikuisuuksiin.

Sitä kuvaa meillä ei valitettavasti ole. Tässä kuvassa on paljon rakasta ja läheistä. Mis hyö vua kaik ovat...? — miul ja Sylvil on peretniekat ies...

Helvi Othman

Kirkko lahjana Inkerikotiin

Helsingin paikallisosaston huhtikuun tilaisuudessa 29. 4. 84 Inkerikoti sai arvokkaan lahjoituksen. Aikoinaan näet Nurmijärvellä asunut seppä Juho Virolainen oli näperrellyt syntymäseurakuntansa Miikkulaisten kirkon pienoismallin. Työ on v. 1870—71 rakennetun ja v. 1919 palaneen puisen kirkon tarkka jäljennös, jonka tekeminen kätevältä Juho-sepältä vaati monia työtunteja. Juho Virolaisen perikunnan puolesta opettaja Eino Vironseppä luovutti »kirkon» Inkerikodin kaunistukseksi. Rovasti Matti Vironmäki kiittäessään lahjoituksesta totesi, että Miikkulaisten kirkko Inkerikodissa on erikoinen perinne ja todistuskappale siitä, että inkerinsuomalaiset ovat olleet ja toivottavasti jatkuvasti ovat kirkon työtä kunnioittavia ihmisiä.

M.V.

Inkeriläisten Yhdistyksen valtakunnalliset kesäjuhlat Helsingissä

Inkeriläisten Yhdistys r.y:n valtakunnalliset kesäjuhlat pidetään tänä kesänä Helsingissä, kuten jo huhti- ja toukokuun Viestissä on kerrottu. Niissä juhlitaan 50-vuotista toimintaamme. Juhla-aika on heinäkuun 7.—8. päivinä 1984. Juhlapaikkana on Karjalatalo, os. Käpylänkuja 1. Siellä sijaitsevat kanslia, ruokailu- ja juhlasali ym. tilat. Sinne pääsee Helsingin kaupungin sinisillä busseilla 64, 65 ja 65A Rautatieaseman lähettyviltä ja bussilla 69 Linja-autoasemalta. Juhlajumalanpalvelus pidetään vanhassa tutussa Munkkivuoren kirkossa.

Tervetuloa kaikki inkeriläiset sekä heidän ystävänsä läheltä ja kaukaa.

Kesäjuhlien kyykkäkilpailut

Inkeriläisten kesäjuhlien kyykkäkilpailut suoritetaan Helsingin Seurasaaressa Karjalan Sivistysseuran kyykkäkerhon pelikentällä alkaen lauantaina 7. 7. 84 klo 10.00.

Ohjelma:

Juhlaottelu Karjalaiset—Inkeriläiset
Naisten kyykkä, joukkueet Turku—Helsinki
Miehet, joukkuepelit
Karjalan Sivistysseura I
Karjalan Sivistysseura II
Turun Inkeriläiset
Turun Uusi Karjalaseura
Tikkurilan Karjalaseura
Helsingin Inkeriläiset

— Tervetuloa seuraamaan kilpailuja. Paikalle Seurasaareen voi saapua myöhemminkin keskipäivällä. Kyykän pelirytmi on hidas. Kilpailut, varsinkin joukkuepelit loppuun saakka pelattuna kestävät kauan, pelijärjestelmistä riippuen useita tunteja.

Helsingissä 15. 5. 1984

Juhlatoimikunta/O. Toivokainen

Sanaton suru

On suruja niin monenlaisia,
mut suru suurin niistä sanaton.
Ken kanssa sen on ollut joskus tuttava,
hän tietää: se suruista kaikkein suurin on.

Se suru meidän kaikkien raskainta on
kestää,
vaan kuinka kukaan sen vois estää,
jos kenen osaksi se suotu lie,
ei auta silloin apu maallinen, ei mikään,
vain Herran eteen silloin johtaa tie.

Herralta saa avun parhaan,
sen todeksi ain koemme.
Ei johdata hän meitä harhaan,
kun vain siihen uskomme.

Niin paljon elämässä täällä
saa kaikenlaista kokea,
mitä kertoa ei millään saata,
vaan surut monet täytyy salata.

Se suruistamme suurin on,
minkä tuottaa omainen.
Vaikka ajatella soisi,
ettei loukkausta toisi
koskaan toinen toisilleen.

Siihen, Herra, auta meitä
kaikin voimin pyrkimään
vielä kulkeis elon teitä,
luokses viimein pääsemään.
Sillä: »Kaikki loppuu aikanaan,
armonsa ei milloinkaan.»

Liisa Makara

Laki on niinkuin lujethan, asia niinku ajethan.

Sananparsi, Sodankylä

*

Pohjatuuli ja akkain torat, ne ei merkitse mitään.

Suomalainen sananparsi

*

Tämänpäiväinen muna on parempi kuin huominen kana.

Sananparsi, Turku

Museoviraston kansanperinteen keruukilpailu ratkaistu

Aiheina olivat pääsiäinen, valon juhla, kaakeliuunit, kaivohauki, nauris ja merkkihenkilöiden asuinsijat.

Museovirasto pani toimeen viime syyskuussa 30. kansanperinteen keruukilpailun. Tuloksena kertyi arkistoon muistitietoa kaikkiaan 17 970 liuskaa 926 tiedonantajalta. Kyselyn pääaiheena oli tällä kertaa pääsiäinen, vanhin kirkollisista juhlistamme. Kyselyssä pyrittiin ottamaan huomioon sekä luterilainen että ortodoksinen, vanha ja nykyinen pääsiäisperinne. Tiedonantojen lisäksi museoviraston kokoelmiin lähetettiin runsaasti taidokkaasti tehtyjä virpovitsoja, pääsiäiskoristeita, vanhoja pääsiäiskortteja jne. Enemmistö palkinnoille päässeistä vastauksista tuli kyselyn luonteesta johtuen Itä-Suomesta, jossa vastaajilla on ollut vanhastaan mahdollisuus havainnoida sekä luterilaisen että ortodoksisen pääsiäisen viettoa.

Pienempiä kyselyitä sisältyi kilpailuun useita. Valon juhlan merkeissä tiedusteltiin, kuinka juhlittiin sähkövalon saapumista kylään. Tuoreimmassa muistissa tämä juhlaperinne oli Satakunnan peräkulmilla ja Suur-Saimaan saaristossa. Viimeksi mainittu on paikoin liitetty sähköverkkoon vasta kuluvalla vuosikymmenellä.

Kysely kaakeliuuneista innoitti vastaajat valokuvaamaan sekä omia että naapureitten uuneja. Joukossa oli useitakin »kaunottaria». Kaivohaukia koskenut tiedustelu osoitti, että haukia on siellä täällä pidetty vedenottopaikoissa elättinä ja että kyseessä ei ole siten pelkkä uskomusolento. Kalan arveltiin pitävän kaivon puhtaana muista elävistä; useammin tätä virkaa on kuitenkin hoitanut sammakko. Niin ikään nauriin viljelyä ja ravinnoksi valmistamista muisteltiin innokkaasti. Joillakin oli jopa lähettää tietojen ohessa myös nauriin siemeniä arkistoitavaksi.

Lopuksi pyrittiin kartoittamaan maamme merkkihenkilöiden asuinsijoja ja heidän vaikutustaan kotiseutunsa entiseen elämään. Tuleva tutkimus voi aineiston perusteella hahmotella niitä piirteitä, joiden perusteella henkilö erottautuu yhteisönsä »keskivertoihmisistä» sekä millaisia synnynnäisiä tai hankittuja ominaisuuksia ja toimintaa on arvostettu. Merkkihenkilöinä vastauksissa pidettiin yhtä hyvin paikallisten nurkkatanssien pelimannia kuin pitäjässä varttunutta valtakunnallista poliittista vaikuttajaa.

Palkinnot jakaantuivat seuraavasti (suluissa vastauspitäjä):

Suurkerääjät: I palkinto: Juho Leskinen (Pälkjärvi); II palkinto: Paavo Kytökorpi (Liminka); III palkinto: Seidi Ylimäki (Töysä); IV palkinto: Eeva-Riitta Backman (Mäntyharju); V palkinto: Valto Tuominen (Kiikala); VI palkinto: Antti Rinta-Paavola (Kurikka); VII palkinto: Aino Hanhisalo (Alajärvi).

Yleinen sarja: I palkinto: Martta ja Viljo Yli-Paattikoski (Kankaanpää); II palkinto: Eero Järventausta (Mouhijärvi), Lahja Kananen (Suistamo), Risto Virtanen (Jämsä); III palkinto: Pentti Huurinainen (Tuupovaara), Nelly Kosonen (Parikkala), Liisa Pekonen (Äyräpää); IV palkinto: Niilo Kuikka (Salmi), Kalevi Markkanen (Virtasalmi), Veikko Peippola (Lammi), Eila Vahteristo (Heinola mlk.); V palkinto: Niina Asunmaa (Suistamo), Olga Kivistö (Vihti), Sanni Koponen (Salmi), Helmi Laiho (Kiikala), Maire Nokelainen (Pyhäjärvi Vpl.); VI palkinto: Veijo Immonen (Heinävesi), Antti Nummi (Kiikka), Irma Peltomäki (Äyräpää), Aune Pennanen (Outokumpu), Linda Sevola (Salmi), Saimi Sikiö (Ruokolahti); VII palkinto: Pekka Hämäläinen (Kurkijoki), Aili Lappalainen (Pyhäjärvi Vpl.), Mikko Leinonen (Salmi), Kalle Lindgren (Hiitola), Juho Musikka (Kitee), Senja Puukkoniemi (Virrat), Lyyli Pärssinen (Pyhäjärvi Vpl.).

RUOTSIN PUOLELTA

Ruotsiin tulon muistojuhla Boråsiin

Neljän vuosikymmenen aikana Ruotsissa vietetyissä juhlissamme on moni suomalainen puhuja kehunut inkeriläisiä »laulavaksi, juhlivaksi kansaksi». Puhetta laulavasta ja juhlivasta kansasta ei saa käsittää vain kulloisenkin puhujan innostuksen tuotteeksi tai kuulijoiden mielensuosion tavoitteluksi. Se juontaa juurensa jo Inkerissä aikoinaan vietetyistä monista juhlista ja inkeriläisten monipuolisista kulttuuriharrastuksista.

Tunnettu asia on, että 1800-luvun Inkeri oli monen suomalaisen runonkerääjän ihannemaa, suorastaan muinaisrunojen aarreaitta, ja inkeriläiset — varsinkin naisväki — itkuvirsien ja häälaulujen oivia laulajia. Niinpä tietokirja »Pikku jättiläinen» tietääkin kertoa erään inkeriläisnaisen, Larin Parasken, muistaneen peräti 32 676 runosäettä, siis enemmän kuin koko Kalevala-eepoksen sisällön ulkoa.

Harvat nuoren polven inkeriläiset enää tietänevät, että useilla Inkerin evankelisluterilaisilla seurakunnilla oli oma vuosittainen seurakuntajuhlansa. Esimerkiksi Tuutarissa juhlittiin Kolminaisuudenpäivää, Inkereellä Johannes Kastajan päivää, Venjoella »neljiipyhhii», Helluntaita, Skuoritsassa Katariinan-päivää. Oman antinsa ja värinsä kirkollisten juhlien viettoon Inkerissä toi Suomen Luterilainen Ev.yhdistyskin kumminkin puolin viime vuosisadan vaihdetta.

Sulo Haltsosen kirjasta »Entistä Inkeriä» luemme, että Inkerin ensimmäinen kirkkokuoro syntyi Markkova-Järvisaaren seurakunnassa rovasti A. J. Piispasen toimesta 1865. Pian kuoroharrastus sieltä levisi muihinkin seurakuntiin, ja ennen ensimmäistä maailmansotaa Inkerissä lauloi jo 40 kuoroa. Laulujuhlat saivat osakseen kansan suuren suosion ja niitä alettiin järjestää eri puolilla maata. Inkerinmaan kuudennet laulu-, soitto- ja urheilujuhlat vietettiin Kolppanassa vuonna 1913 ja niissä oli ohjelman suorittajina 23 laulukuoroa, laulajamäärältään 887 laulajaa, kertoo Haltsonen kirjassaan. Niin osattiin laulaa, juhlia Inkerissä.

Inkerinsuomalaisten elämänpolun varsille ei ole usein ruusuja siroteltu, leppoisia majapaikkoja pystytetty. Myrskyä on ollut riittämiin, vastatuulessa on usein kuljettu ilman huoltajan tukea, ystävän seuraa. Laulun ja runon sanoin on sydämen tuskat, huolet toisille kerrottu, juhlissa julki tuotu. Näin varsinkin Inkerissä, mutta myöskin pakolaisvuosien matkan varrella ja — vielä nytkin. Monia erilaisia juhlia olemme Ruotsissa miespolven aikana järjestäneet, yhdessä juhlineet ja muistelleet. Urheilu, laulu, soitto, ystävien virkistävä seura, eikä vähiten Jumalan Sanan kuuleminen, ovat juhlamme kehykset muovailleet, sisällön juhlillemme antaneet. Näin on vieläkin, kun kokoonnumme Västeråsissa 37. juhannusjuhlaamme.

Neljä vuosikymmentä tulee syksyllä kuluneeksi niistä kyynelten päivistä, jolloin jokainen inkeriläinen joutui kysymään itseltään: Jäänkö Suomeen, vai lähdenkö Itään tai Länteen? Kaikilla ei edes ollut valinnan varaa, oli lähdettävä kun vietiin. 40 vuotta on inkeriläisiä asustanut Ruotsin maata rauhassa, oppinut maan tapoja, sulautunut sen kansaan. Tämä antaa aihetta muistelemiseen, muistojuhlan järjestämiseen. Boråsin Inkeri-Kerho tekee tämän meille mahdolliseksi järjestämällä Boråsiin kiitosjuhlan erilaisine muistohetkineen. Ohjelma tulee olemaan monipuolinen ja antoisa. Joten varaa jo ajoissa aikaa mukaanpääsylle!

Inkeri-Kerhon toimeksiannosta

Jussi Jänis

Joukko kupanitsalaisia Seropitsan, Korkan ja Luumitsan kylästä. Valok. Viktor Tilkku Örebron kesäjuhlilla 1983.

KUPANITSALAISET

Kesällä v. 1982, Inkeriläisten kesäjuhlassa Lahdessa, toht. J. Jääskeläinen teki hyvän aloitteen ja järjesti mahdollisuuden seurakunnittain istua samoihin pöytiin kahvitilaisuuden aikana. Sitäkin ennen saivat seurakuntalaiset ryhmittyä ja esittäytyä juhlasalissa.

Meitä Ruotsin inkeriläisiä ihmetytti, kun Suomen puolelta kupanitsalaiset olivat harvenneet melkein sukupuuttoon?... Olihan meitä kolme Ruotsista, ystävämme Katariina ja Petter Vaskinen Västeråsista ja allekirjoittanut Örebrosta. Vaskiset kertoivat lähteneensä Kupanitsasta hääpitojensa jälkeen v. 1943 »häämatkalle» länteen ja viivähtäneet täällä 40 vuotta. Paluumahdollisuudet kotiseudulle olivat vähäiset sodan jälkeen. Siperia ei kiinnostanut!

Löytyihän meitä sentään viimeisissä Örebron kesäjuhlissa jo suurempikin joukko kupanitsoisia.

Toivotaan ensi kesänä tarjoutuvan mahdollisuuden ryhmittyä jälleen seurakunnittain Västeråsissa juhannusjuhlillamme, tehdä uusia tuttavuuksia ja muistella rakkaudella olosuhteiden pakosta kovin muuttunutta kotiseutuamme.

A.H.

40-VUOTISMUISTOJUHLAN ERI TILAISUUDET BORÅSISSA

25. 8. klo 16.00 Muistojuhlan Inkeri-ilta Gustav Adolfin srk-talolla.
26. 8. klo 11.00 Hartaustilaisuus Sigfridin hautausmaan kappelissa.
26. 8. klo 13.30 Juhlajumalanpalvelus HPE:n kanssa Carolin kirkossa.
26. 8. klo 15.30 Juhlakahvit ja pääjuhla Carolin srk-talolla.

Ystävämme aina Suomeen siirron ajoilta, prof. Pentti Kaitera Helsingistä ja teol.tri Gustaf Dahlbäck Göteborgista, ovat lupautuneet tulemaan juhlapuhujiksi. Laulavan, juhlivan heimon tyttäret ja pojat, inkeriläisten ystävät, tervetuloa juhlaan! Huomioikaa eri tilaisuuksien pitopaikat.

Boråsin Inkeri-Kerho

ROLAND PÖNTINEN

Ruotsin päivälehtien kulttuuripalstoilla on Roland Pöntinen jo hyvin tunnettu, 20 vuoden ikäisenä arvostettu suurimmaksi kehittyväksi neroksi pianomusiikin alalla.

Roland on suorittanut nopeasti ja lahjakkaasti musiikkikorkeakoulun diplomilinjan Tukholmassa. Diplomityöhön sisältyneet kaksi konsertti-iltaa keväällä 1983 muodostuivat »alkusoitoksi» monille konserteille. Hän saavutti toisen palkinnon Italiassa pidetyissä kansainvälisissä kilpailuissa. Musiikkiopintojen jatkaminen Yhdysvalloissa ja Kanadassa kuuluvat suunnitelmiin. Rolandille on myönnetty lukuisia stipendejä.

Pöntisten omakotitalo »Täby» Tukholman lähiössä ei ole vain koti, vaan myös musiikkikeskus, jossa kannustetaan lapsia musiikinopiskelussa ja hankitaan erilaisia soittoinstrumentteja tarpeen mukaan.

Perheen isä, Rikhard Pöntinen, on tuonut sukunsa musikaaliset lahjat tullessaan Inkerinmaalta Ruotsiin. Perheen äiti, Gunnel, tekee mahdolliseksi hyvien tuloksien saavuttamisen ja pitää huolta esiintymistilaisuuksien järjestelystä.

Kesäjuhlan yhteydessä Juhannuksena Västeråsissa tarjoutuu juhlakansalle ainutlaatuinen mahdollisuus nähdä ja kuulla Pöntisen perheen musiikkiesityksiä.

Rolandin toinen instrumentti on viulu.

David, 19 vuotias, soittaa selloa.

Stefan, 16 vuotias, soittaa viulua ja pianoa.

Pikkusisko Maria, 10-vuotias, soittaa pianoa ja viulua, sekä laulaa.

H. Toikka

VENJOKI KYRKA

Venjoki (ryska Slavyanka) finska luthersk-evangeliska församling grundades under den svenska tiden år 1641. Församlingen var den folkrikaste i Ingermanland och hade år 1917 12.954 medlemmar. Kyrkan och prästgården låg på en kulle mellan byarna Pääsölä (ryska Pyaselevo) och Pappilanautio, även kallad Kirkon Lopotti (ryska Popovka), strax sydväst om den lilla staden Pavlovsk 3 mil söder om Leningrad. Tidigare fanns på samma plats en kyrka av trä som var byggd år 1803. Den nya kyrkan av tegel byggdes år 1885 och hade 1110 sittplatser, varav en del på två läktare. I anslutning fanns tre kyrkogårdar, en vid kyrkan, en andra på en liten kulle på andra sidan vägen mot byn Pappilanautio och en tredje vid vägen ner mot Pääsölä, i närheten av den gamla prästgården. I församlingen ingick 85 byar som alla var helt finska.

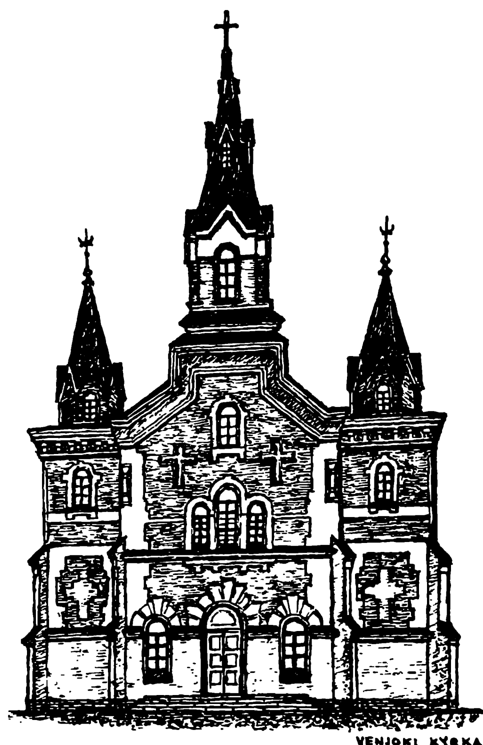
Vid inbördeskrigets strider skadades kyrkan när Västingermanlands styrkor år 1919 ryckte fram mot Petersburg. På grund av hål i taket var det sedan kallt i kyrkan. Senare gjordes reparationer vid flera tillfällen, bland annat år 1925 då nytt glas sattes in i fönstren och det elektriska lyset kompletterades. I början av 1920-talet stals eller förstördes en del av orgelns pipor av tjuvar. Trots skadegörelsen kunde orgeln användas vid gudstjänsterna. Kyrkans svarta antependium, som användes under fastetiden, blev också stulet, liksom nattvardstyget. En senare anskaffad nattvardskalk av glas finns ännu bevarad i Sverige. Prästgården togs ifrån församlingen i början av 1920-talet. Senare anordnades en provisorisk bostad åt prästen invid kyrkan. Kyrkklockorna konfiskerades av staten något år innan kyrkan stängdes. Kyrkan togs ifrån församlingen och stängdes år 1937 eller 1938. Den formella anledningen sades vara att församlingen ej mäktade med att betala de ytterst betungande extra skatter som den ålades av myndigheterna. Kyrkan gjordes sedan om till en kommunistisk klubb och tornets kors byttes ut mot en röd flagga. I klubben anordnades dans och filmvisningar till vilka folk fördes med tvång. Predikstolen och altaret avlägsnades, men bänkarna, läktarna och orgeln lämnades huvudsakligen kvar. Klubben lades snart ner, förmodligen på grund av svårigheter att få dit publik. Senare bodde en rysk skomakare i sakristian och ukrainska sovchosarbetare i kyrkorummet. Under kyrkans golv inrättades sovchosens potatiskällare. Någon gång före krigsutbrottet revs kyrkans torn ner. Gravvårdar avlägsnades och användes som stenläggning sedan inskriptionerna nöjaktigt huggits bort. Sommaren 1941 gjordes kyrkan till bil- och traktorgarage. År 1943 användes kyrkan som tyskt häststall. Under andra världskriget träffades kyrkan av ett par projektiler, men skadorna blev relativt små. Trägolvet revs upp av tyska soldater och användes troligen som bränsle. Efter kriget förföll byggnaden och delar av tegelmurarna revs ner och användes på annat håll. År 1966 var kyrkan ölservering av skylten »pivo» att döma. Numera är ett agronomiskt laboratorium inrymt i kyrkobyggnaden. Huvudingången är omgjord till en vanlig dörr och en del av fönstren igenmurade. Taket är ombyggt och de stympade tornen har snyggats till. Fortfarande finns dock korsen i relief kvar på den västra fasaden som vetter ut mot vägen. Många av de stora lövträden runt kyrkan står också kvar. Den gamla klockarebostaden bredvid kyrkan verkar, trots sitt mycket förfallna tillstånd, att användas som bostäder eftersom det finns flera TV-antenner på taket.

Församlingens siste föreståndare var jordbrukaren och läraren Pietari Aataminpoika Braks. Han hade tidigare tjänstgjort som klockareorganist och efterträdde Selim Jalmar Laurikkala som konsistoriets ledare då denne utvisades till Finland våren 1937. Braks blev utsatt för upprepade husundersökningar, konfiskation av alla sina besparingar och han fängslades fyra gånger. Efter gudstjänsten den 19 september 1937

Autuaita ovat laupiaat,
sillä he saavat laupeuden

Missä ovat tämän päivän laupiaat samarialaiset? Kirkoissa, luostareissa, sairaaloissa vai sosiaalihuollossako? Noissa hyvää tekevissä laitoksissa on sellaisia varmasti, mutta ei liikaa. Pahan tekijöistä ei ole puutetta. Missä viipyvät laupiaat samarialaiset, jotka rientäisivät auttamaan kilpailuyhteiskunnasta syrjään sysättyjä, ulos potkittuja, toivottomuuteen luisuneita työttömiä? Itsepuolustukseksi sanomme: ei meillä ole aikaa, sitäpaitsi on meillä palkkalaiset, jotka huolehtivat huollon alla olevista. Missä viipyvät herättäjämme, jotka alkaisivat kysellä kirkon työntekijöiltä, onko hyvin valmistetuilla puheilla vedetty ihmisiä kirkkoon kantamaan lähimmäisestä vastuuta, vai onko heristetty aktiivi maallikkotyövoima kirkoista ulos?

A.H.

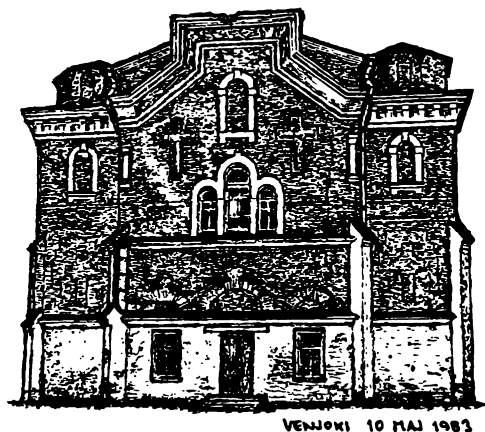

»Auta luojani, poista viinan kirot,
sen himo mun sielustain,
ruumiistain, sydämestäin.
Anna suonissani virrata
puhdas veri, ilman ainaista
halua huumeeseen.
Päästä pois tästä tuskasta, ahdingosta,
kierteestä vuosien monien.
Auta pientä syntistä maailman lasta,
Sinä vain voit minulle tehdä sen.»

Maj-Britt

arresterades Braks i sitt hem, fördes från fängelse till fängelse utan rätt till brevväxling (vilket var liktydigt med dödsstraff) och försvann sedan spårlöst. Även den vid Kolppanas seminarium utbildade kantorn och organisten Aatami Hirvonen fängslades år 1937 och försvann spårlöst.

Viktor Pajunen

Potolan mäki

Riennän rinteille Potolan mäen
sinne kielojen kukkivaan tarhaan.
Mikä näky ja tuoksu
siel' valtasi mun.
Haluan jakaa muistoni
kanssasi sun.
Sadun kaunis se näky
kun auringon säteet,
valaisi valkoisen kukkivan maton.
Se loisto laaja lupasi meille
poimia kimput jokaiselle
kun oli aika palata kotiin.
Siellä puhtaassa tuvassa lauantaina
kukat parhaimman paikan
huoneessa sai.
Tuota kesäistä muistoa
ei pyyhkiä vois
muistojen talteesta aikakaan pois.
Sitten kun kerran oli kesä ohi
lupasi Potolan rinteet vieläkin toki
lapsille ilon ja riemun.
Pähkinät pensaissa houkutti meitä,
poimittiin salkkuihin viehättyneinä.
Sitten kun talvella tuiskutti tuuli,
uunilta pähkinän rapinan kuuli.
Nytkin viel' kuulen rapinan sen —
aistin ihanan tuoksun kielojen.
Muistoissain usein
kun silmäni suljen,
Potolan mäen rinteitä kuljen.

Ruotsissa 15/3 -84

Kanttilan Aino

Valhe on kuin lumipallo: mitä enemmän sitä vyöryttää, sitä suuremmaksi se kasvaa.

Martti Luther

Loruja Laatokan rannoilta

Äänettömyyskoe

Miss voi — kissa söi
miss kissa — aitan all
miss aitta — tulj poltti
miss tulj — ves sammutti
miss ves — härkä joi
miss härkä — pelloll makkaa
miss pelto — kannon piäs
miss kanto — karhu rep
mis karhu — mies tappo
miss mies — mato panj
miss mato — kukko nokkas
miss kukko — kiitämäs lentämäs
yheksän meren ylitse,
kaheksan kaupungin lävitse.
Kuka iellimmäisen sanan sannoo
punaisil puukkoloil, verisil veisten päil
korvat poikki leikataa.

Tämän lorun jälkeen jokainen leikissä mukana ollut koetti olla mahdollisimman kauan hiljaa säilyttääkseen korvansa.

Pekko Pietarin poika

Pekko Pietarin poika
varast valmiita puita
ja lämmitti saksal saunan.
Saksa mänj saunaa,
viskas pöksyt Pekon kaulaa.
Pekko alko nauraa
ja saksa alko laulaa:
Mikko kokko konnan poika
sai kaks kallaa,
nekkii söi sallaa
saunan penkin alla.
Kissal ei antant mittää.
Kissa kapus puuhu
ja sittu (kakki) Mikol suuhu.

L.A.

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Seuraavan kerran tapaamme kesäjuhlilla 7. ja 8. heinäkuuta Karjalatalossa Helsingissä. Syyskuun ensimmäinen tilaisuus vanhaan tapaan Inkerikodissa 23. 9. 1984 klo 14.00.

SEUKKOSEURA

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Mikkelinpäivä 30. 9., Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Turusta 50-vuotisjuhlille Helsinkiin

Turun inkeriläiset tekevät linja-automatkan Helsingin kesäjuhlille 7.—8. 7. 1984. Silloin tulee kuluneeksi 50 vuotta Inkeriläisten Yhdistyksen perustamisesta. Lähtö linja-autoasemalta Kestilän luota lauantaina 7. 7. klo 10 ja paluu seuraavan päivän ilalla samaan paikkaan. Ilmoittautuminen kesäkuun aikana teknikko Keijo Korkalle, puh. 580 201 tai teknikko Eino Peukurille, puh. 441 868. Ilmoittautumismaksu 20 mk. **Johtokunta**

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 7–8 heinä – elokuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,– 1/2 » » 250,– 1/4 » » 150,– Kuolinilmoitukset 50,– Kiitos- ym. ilm. 40,– Kuva ilmoituksessa 70,– Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Kesäkuun numerossa julkaisimme kirjoituksen (s. 12) nuoresta lupaavasta pianotaiteilijasta Roland Pöntisestä ja hänen musiikkia harrastavista ja opiskelevista sisaruksistaan. Västeråsin kesäjuhlille osallistujilla oli suuri ilo saada tutustua koko sisarusparven taitavaan musisointiin. Kuvaan mukaan pyydettiin myös tämän musiikkiperheen äiti, joka kuuleman mukaan toimi lastensa verrattomana »muusana» ja kaikenpuolisena tukena samoin kuin perheen inkeriläissyntyinen isäkin. Kesäjuhlista ja Pöntisen musiikkiperheestä enemmän tämän Västeråsin kesäjuhlille omistetun numeromme sivuilla 6–13. Kuvassa vasemmalta David (sello), Stefan (viulu), äiti, Roland (piano) sekä pikkusisko Maria (viulu). – Kannen valok. Viktor Tilkku.

JUSSI VESA POISSA

Heimotyömme aktiivinen osallistuja, konttoripäällikkö Jussi Vesa on kutsuttu tuonpuoleisiin. Hän kuoli vaikean sairauden murtamana 30. 6. 1984 Helsingissä.

Jussi Vesa oli syntynyt 1. 1. 1903 Pohjois-Inkerissä Vuoleen seurakunnan Katumaan kylässä maanviljelijän poikana. Suku oli asunut Vuoleen Vesanmäellä jo ainakin kaksisataa vuotta.

Alkeisopetuksen Jussi-poika sai kotikylänsä Katumaan kansakoulussa, johon hänet ohjattiin jo kuusivuotiaana. Sieltä hän siirtyi Matoksin ylemmän asteen koulun kautta Pietarin ensimmäiseen Kadettikouluun, jossa ehti käydä neljä luokkaa, ennen kuin koulu lopetettiin. Opintojaan Jussi Vesa jatkoi myöhemmin Suomessa. Kotkan Kauppaopistosta valmistuttuaan hän oli ensin jonkin aikaa mm. ulkomaankirjeenvaihtajana. Hän hallitsi kuutta eri kieltä, joten sellaiselle »kielinerolle» kyllä oli tehtäviä riittämiin.

Varsinaisen elämäntyönsä Jussi Vesa suoritti koneliike Singerin palveluksessa, jossa hän toimi päivälleen 40 vuotta. Aluksi liike oli Sortavalassa, mutta siirrettiin v. 1929 Helsinkiin ja konttoripäällikkö Vesa sen mukana. Helsingissä Vesa toimi Singerin konttoripäällikkönä eläkkeelle siirtymiseensä saakka.

V. 1919 Jussi Vesan piti jättää kotiseutu Inkerissä ja etsiä turvapaikkaa Suomesta. Siitä lähtien hän oli mukana inkeriläisten asioissa ja toiminnoissa. Aikoinaan hän toimi kanslistina Inkerin avustuskomitean palveluksessa. Niiltä ajoilta tämän kirjoittajakin muistaa ystävällisen ja avuliaan Jussi Vesan ja hänen monet palveluksensa heimolaistensa hyväksi. Vesa oli Inkeriläisten yhdistyksen jäsen ja toimi sen johtoelimissä. Tilimiehenä hän oli vuosikausia yhdis-

tyksemme tilintarkastajana. Inkeriläisten Sivistyssäätiön hallituksen jäsenenä Vesan laajaan liike-elämän ja yhdistystoiminnan tuntemukseen perustuvia neuvoja tarvittiin usein. Hän oli vielä sairautensakin aikana valmis antamaan apuaan asioidemme hoidossa. Viimeiseen asti hän ohjaili myös »Inkerin Ukot» -nimistä »aikamiesklubia», jonka on tapana muutaman kerran vuodessa kokoontua Suomalaisella Klubilla keskustelemaan inkeriläisiä koskevista kysymyksistä. Menneitä tapahtumia muistellessaan Jussi Vesa osoitti, että hänellä oli tavattoman hyvä muisti ja suuri tietomäärä heimomme asioista.

Jussi Vesan ruumiinsiunaus tapahtui 9. 7. 1984 Krematorion kappelissa Helsingissä. Siunauspuheessaan allekirjoittanut muisteli Vesan elämäntyötä ja palveluksia, joita inkeriläiset saivat poismenneeltä heimoveljeltä. Lukemattomien yhteisten hetkien ja keskustelujen perusteella saatoin todeta myös, että jo lapsuuskodistaan perinnöksi saamansa vakaan kristillis-isänmaallisen hengen mukaisesti Jussi Vesa luotti siihen johdatukseen, jonka varassa meidän kaikkien elämä aina kulkee. Tämän Suuren Johdattajan ja hyvän taivaallisen Isän armon huomaan meidän on hyvä jättää tämäkin poismennyt ystävämme.

Jussi Vesaa kaivaten ja suuresti kunnioittaen

Matti Vironmäki

Kuinka paljolta harmilta säästyykään se, joka ei tarkkaile, mitä toiset sanovat tai tekevät, vaan pitää huolta vain siitä, että hänen omat tekonsa olisivat oikein ja moitteettomia.

Marcus Aurelius

Ajattelemme harvoin sitä, minkä omistamme, mutta aina sitä, mikä meiltä puuttuu.

A. Schopenhauer

Rauhoitu ensin itse, silloin ehkä kykenet tuomaan toisillekin rauhan.

Tuomas Kempiläinen

Vanha valokuva kertoo

Opettaja Juhana (Juho) Pentikäinen perheineen

Juhana Pentikäinen syntyi Lempaalan Lieskulassa 12. 1. 1872. Vanhemmat olivat Taavetti ja Maria (o.s. Pitkänen) Pentikäinen. Juhana Pentikäinen tuli Kolppanan seminaariin 1888 ja valmistui 1892 saaden uskonnon opettajan- ja kanttorintodistuksen. Kanttorina hän oli Moloskovitsassa v. 1892–1902. Hän solmi Sofia Steiningin kanssa avioliiton, josta syntyi seitsemän lasta. Hän toimi uskonnonopettajana Jastrebinassa 2-luokkaisessa koulussa 1897–98 sekä Moloskovitsassa kirkkokoulussa 1893–96. Uskonnonopettajana Lempaalan seurakunnan maalaishallinnon koulussa hän oli v. 1902–06. Jäätyään leskeksi 1904 hän solmi uuden avioliiton Katri Pellisen kanssa 1906. Hän toimi uskonnonopettajana vuoteen 1917 saakka ja kansakoulun opettajana vuosina 1919–20 Leppäsaaressa. Kanttorina hän toimi Lempaalassa 1921–26. Kuvassa ovat ensimmäinen vaimo Sofia ja Juhana Pentikäinen sekä lapset ensimmäisestä avioliitosta: Hilma-Maria, Elli-Emilia, Olga-Helena, Kaarlo-Juhana sekä nuorimmat Emma ja Emilia (kaksoset), jälkimmäinen äidin sylissä. Kuvan oikeassa alalaidassa nuori neito Emilia (nyk. Emilia Simponen), joka on kuvan lähettänyt.

INKERINSUOMALAISTEN JUHANNUSJUHLAT VÄSTERÅSISSA – mieliinpainuva elämys

Västeråsissa Ruotsissa 22.–24. 6. 1984 vietetty sydänsuven suuri juhla oli mieliinpainuva ja heimon jäseniä yhdistävä tapahtuma. Juhlaohjelman anti oli monipuolista ja taiteellisestikin mielenkiintoista. Esitelmien ja historiallisten katsausten ohella musiikki ja laulu muodostivat suuren osan juhlapäivien ohjelmasta. Perinteinen juhlajumalanpalvelus ehtoollisineen antoi juhlaväelle tunteen korkeumpien voimien läsnäolosta ja siunauksesta näillä juhlilla. Korkeatasoinen musiikkitapahtuma Västeråsin konserttisalissa juhannuspäivän pääjuhlassa, Inkeri-illassa, taidenäyttely, urheilukilpailut ja useat erilaiset tilaisuudet antoivat monipuolisen kuvan inkeriläisten ja heidän jälkeläistensä lahjakkuudesta ja arvokkaan kulttuuriperinnön säilyttümisen halusta. Puheissa tuntui harras toive ja myös kiitollisuus siitä, että Ruotsin inkeriläisten nuorta polvea on saatu yhä enemmän kiinnostumaan esi-isien työstä ja heimon kulttuuriperinteistä. Ruotsissa syntyneen nuoremman juhlaväen ohjelman kuulutus ja monet esitelmät pidettiin myös ruotsin kielellä. Juhlien monissa puheissa todettiin, että inkerinsuomalaiset nyt neljänkymmenen vuoden kuluttua olivat melkoisen hyvin löytäneet paikkansa ruotsalaisessa yhteiskunnassa. Silti ei vanhempien mielestä milloinkaan unohdu Inkerinmaa, sen kauneus ja isien jättümä arvokas kulttuuriperintö, jonka he nyt puolestaan haluavat jättää omille jälkeläisilleen. – Teksti ja valok. A. Luoma.

Juhannusaatto 22. 6. 1984

Inkerinsuomalaisten 37. kesäjuhlat Ruotsissa Västeråsissa alkoivat juhannusaattona perinteiseen tapaan Inkerinsuomalaisten Keskusliiton (ISK) vuosikokouksella Kyrkobacksgårdenin huoneistossa, jossa myös jo aamulla avattu juhlakanslia sijaitsi.

Avajaistilaisuudessa Västeråsin Inkeri-kerhon puheenjohtaja Aappo B j ö r n toivotti juhlavieraat lämpimästi tervetulleiksi tähän sydänsuven suureen tapahtumaan, josta inkerinsuomalaisille Ruotsissa ja Suomessa on jo muodostunut rakas perinne.

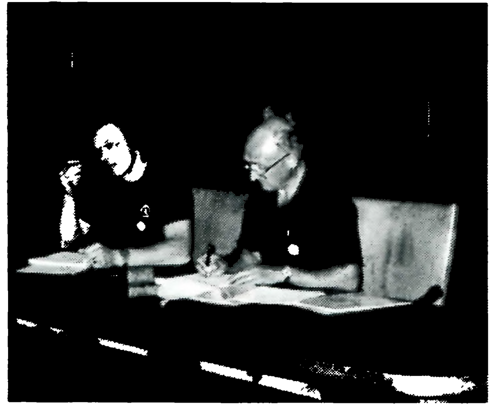
Ensimmäisen puheenvuoron sai Ruotsissa toimiva, Etelä-Karjalasta kotoisin oleva nuori naisteologi Aili S a l a k k a. »Toivon, että näillä juhlilla meitä kaikkia yhdistävänä tekijänä on oleva yhteinen kristillinen uskomme», lausui juhlan kunniaksi kansallispukuun pukeutunut pastori Salakka, joka kertoi myös suomenkielisestä seurakunnallisesta toiminnasta Ruotsissa.

Tervehdyksessään pastori Jussi J ä n i s muisteli ensimmäisiä inkeriläisten kesäjuhlia 37 vuoden takaa. »Ei ihmisillä silloin ollut värikkäitä kansallispukuja. Ei heillä liioin ollut aikaa ajatella kansansa vaiheita; he halusivat vain sopeutua uuteen kotimaahansa ja löytää paikkansa siinä yhteiskunnassa, johon he olosuhteiden pakosta olivat joutuneet.» Näin luonnehti pastori Jänis alkuaikojen elämää Ruotsissa. Hän kertoi tarinan kaimastaan, Inkerinmaalla syntyneestä Jussi-pojasta, joka sodan jaloista oli pelastunut Espanjaan, oppinut maan kielen, mutta tunsi siellä kuitenkin olevansa muukalainen, ja aikuiseksi vartuttuaan rupesi etsimään juuriaan. Hän löysikin ne Inkerinmaalta, löysi myös äitinsä ja oman identiteettinsä. »Kerron tämän tarinan siksi», sanoi Jussi Jänis, »että nuoret täällä Ruotsissa hakeutuisivat oman heimonsa pariin, kuten Jussi-poika Espanjasta.»

Lämpimät suosionosoitukset tässä juhlassa sai Helsingin Inkeri-kuoro, kun se kajautti

aina yhtä rakkaan ja mieliä lämmittävän F. A. Ehrstromin laulun Joutsen. Aappo Björn kertoi liikuttuneena, että he olivat salaa toivoneet Inkeri-kuoron esittävänkin juuri tämän laulun.

Puheenvuorossaan Inkeriläisten Yhdistyksen puheenjohtaja Matti Vironmäki totesi ilahtuneena, että ensimmäistä kertaa oli Inkerin pienoislippu saanut paikan Ruotsin ja Suomen lipun rinnalla puhujankorokkeella. Hän toivoi, että tästä lähtien tulisi aina näin olemaan. Rovasti Vironmäki toi juhlaan Inkeriläisten Sivistyssäätiön, Yhdistyksen sekä sen paikallisosastojen tervehdyksen sekä terveiset Baltian heimokansoilta, joiden keskuuteen hän oli äskettäin tehnyt matkan. Hän kertoi myös matkansa vaikutelmista. Hänen toivomuksestaan laulettiin puheen päätteeksi yhteisesti virsi Maa on niin kaunis sekä suomeksi että ruotsiksi Arvi Haikosen säestäessä uruilla.

ISK:n vuosikokouksen puheenjohtajana toimi opettaja Armas Paakkonen (oik.) ja sihteerinä Viktor Aitman. Alakuvassa kokouksen osanottajia sekä Ruotsista että Suomesta. Kokous oli avoin kaikille kiinnostuneille.

Terveiset Puolasta toi Lempi Kuortti siellä asuvalta heimosisarelta Lempiltä, joka ilokseen on saanut pitää yhteyttä Ruotsissa asuviin heimolaisiinsa ja saanut tietoja inkeriläisten toiminnasta Viestin välityksellä.

Tervehdyksiä esittivät lisäksi Erkki Kuortti, Maahanmuuttaneiden Kulttuurikeskuksen lähettiläänä taiteilija A. Ahola-Valo sekä teol. tri Markku Pyysiäinen Helsingin Munkkivuoren seurakunnasta. Sukujuuriltaan inkerinsuomalainen Markku Pyysiäinen toivotti kaikki juhlavieraat sydämellisesti tervetulleiksi Helsinkiin Inkeriläisten Yhdistyksen 50-vuotisjuhlille sekä jumalanpalvelukseen, joka pidettäisiin hänen omassa kirkossaan.

ISK:n puheenjohtaja, opettaja Armas Paakkonen muisteli Ruotsiin tulonsa aikoja ja syitä. Hän muisti lämpimin sanoin inkeriläisten suurta hyväntekijää, kapteeni Uno Hammarströmiä, jota hän oli haastatellut ennen tämän kuolemaa. »Kun kysyin Unolta, mistä hän sai virikkeen inkeriläisten auttamiseen, tämä vastasi vaatimattomasti: 'Minusta se oli merkki ylhäältä päin'.» Armas Paakkonen puhui tässä juhlassa myös Ruot-

Katariina ja Peter Vaskinen, taidenäyttelyssä töittensä keskellä (vas. ylh.). Taustalla on Peter Vaskisen maalauksia ja akvarelleja, etualalla ikoneja, joihin hän on erikoistunut. Alakuvassa Katariina Vaskinen esittelee taidokkaita käsitöitään, pitsiliinoja ym. Seinällä kauniisti kirjottuja perinteisiä »käspaikkoja».

sin inkeriläisten jälkeläisten nuorten puolesta. »Tämä juhla on omistettu nuorillemme, älkääkä uskoko, etteivät he olisi kiinnostuneita heimomme asioista», vakuutti Armas Paakkonen.

Avajaisjuhlassa kuultiin myös Helmi L e h t o s e n lausumia runoja, joista viimeinen, Lilja Saijan kirjoittama Kotiseutu päätti illan tilaisuuden.

Nuorille ja nuorenmielisille oli aattoillaksi järjestetty tanhuesittely ja tanssitilaisuus Blåsbogårdenissa juhlapaikan lähistöllä.

Juhannuspäivän juhlatilaisuudet

Juhannuspäivän, lauantain, juhlatilaisuudet alkoivat *jumalanpalveluksella* Västeråsin upeassa Tuomiokirkossa. Ennennäkemättömän vaikuttava kokemus suomalaisille vieraille oli alkuseremonia kansallispukuisine kulkueineen ennen jumalanpalveluksen alkua. Juhlien järjestäjistä koostunut kulkueen kärkiosa ja ristinkantajan jäljessä vaeltava kansallispukuinen Inkeri-kuoro muodostivat vaikuttavan näyn astellessaan paikoilleen kirkon sivupenkeille.

jatkuu s. 12

Dansa min flicka, dansa och sjunga... Juhannusaattona ja juhannusiltana pyörähdeltiin tanhujen ja vanhojen tanssien tahdissa Blåsbogårdenissa yleisön seuratessa silmä tarkkana sivusta (kuva alla). Kuvassa yllä oikealla Marjatta Kujanen on temmannut sisarensa Annelin, Inkeriläisten Yhdistyksen rahastonhoitajan, tanssin pyörteisiin.

Kansallispukujen kauneutta. Yllä vasemmalla Ella Björn, Västeråsin kesäjuhlien »sielu ja henki» kauniissa eestiläisessä Hiiumaan puvussaan. Oikeassa yläkuvassa Airi Loukkumäki (vas.) Ruotsissa asuva Karjalan tyttö, jonka puoliso on inkeriläinen. Airin puku on Ruotsin suomalaisten »kansallispuku», joka on vielä »virallista hyväksymistä» vailla. Sen hameen kuviointi kertoo mielenkiintoisia asioita: mitä on ollut ennen, mistä on jouduttu luopumaan ja miten uuteen on sopeuduttu. Sini-vihreä-keltaraitainen puku on hyvin kaunis ja selkeä. Toivottavasti se saa kansallispukuneuvoston (tai jonkin vastaavan ruotsalaisen elimen) siunauksen mahdollisimman pian. Oikealla Kerttu Hiltunen Keski-Suomen puvussaan. Alla vasemmalla: Inkeri-kuorolainen Maria Paasonen tuutarinpuvussa vunukkansa vierellään.

Viehättävä tuokio Ella ja Aappo Björnin kodissa juhannuspäivänä. Kuvassa herttainen ja uupumaton Ella-emäntä viihdyttää keskustellen vieraitaan tarjoamansa lounaan lomassa. Alakuvassa kaksi inkeriläistä veteraania, Aappo Björn (oik.) ja Matti Vironmäki, innokkaasti keskustelemassa, 'poahkuroimassa', inkeriläisten asioista kenties. Björnien kodin taustalla olevasta ikkunasta avautuu suurenmoinen näkymä yli Västeråsin viehättävän vanhankaupungin.

Västeråsin valtavan suuri konserttisali oli lähes täynnä juhlaväkeä juhannuspäivän Inkeri-illan konserttia kuulemassa. Edessä oikealla Inkeri-kuoron jäsenet kuuntelevat hartaan keskittyneesti. Alla vasemmalla: Gävlen lauluryhmä esiintyy Inkeri-illassa.

jatkoa s. 8

Päivän juhlasaarnan piti rovasti Matti Vironmäki. Liturgiassa ja ehtoollisen jaossa avustivat Aili Salakka, Jussi Jänis sekä Markku Pyysiäinen.

Juhlakonsertti oli kesäjuhlien eittämättä mieliinpainuvin tapahtuma. Västeråsin suuressa konserttisalissa vietetyn Inkeri-illan vaikuttavan rungon muodosti kahteen osaan jakautunut konsertti, jossa esiintyjinä olivat jo Ruotsin ulkopuolellakin mainetta saavuttanut nuori konserttipianisti Roland Pöntinen ja hänen sisaruksensa David, Stefan ja Maria. Konsertti alkoi juhlavasti puolalaisen säveltäjän Frederic Chopinin poloneesilla ja huipentui toisen osan lopussa Roland Pöntisen esittämään Finlandiaan. Korkeatasoisesta ohjelmasta voisi erityisesti mainita myös Roland Pöntisen kokoaman potpurin, joka sisälsi inkeriläisiä kansansävelmiä. Pöntisen perhe todella valloitti yleisönsä kokonaan, ja kyynelsilmin kuunneltiin Rolandin upeita pianosooloja, 19-vuotiaan Davidin selloesityksiä sekä Stefanin ja pikkusisko Marian viulunsoittoa. Maria, joka tänään oli »viimeistä päivää kymmenvuotias», kuten perheen inkeriläissyntyinen isä, lastensa korvaamaton tuki myös musiikin harrastuksessa, ohjelmasta kuuluttaessaan kertoi, opiskeli veljiensä tavoin ahkerasti musiikkia. Tämä lahjakas sisarusparvi toi tilaisuuteen todella suurta taiteellisen juhlan tuntua. Antoisassa musiikki-illassa esiintyivät myös laulajatar Kerttu Koskela, Gävlen Lauluryhmä

ISK:n diplomien jako. Diplomin saajat vasemmalta: Adolf Friis, Kerttu Hiltunen, Jussi Jänis ja rva Pönni. Diplomi annetaan vuosittain kesäjuhlilla henkilöille, jotka näkyvällä tavalla ovat toimineet pitkään inkeriläisten hyväksi joko Suomessa tai Ruotsissa. Diplomin luovutti ISK:n entinen puheenjohtaja Alfred Saklantti.

sekä Inkeri-kuoro. Runotervehdyksiä esittivät Helmi L e h t o n e n ja Ella O j a l a (Tampere).

Tilaisuudessa jaettiin ansiomerkit ja diplomit, sekä nimettiin ISK:n kunniajäsenet. Kunniajäseniksi kutsuttiin Oskar H i m i l ä i n e n ja Heikki T o i k k a.

Henkiseltä anniltaan suurenmoinen juhannusjuhla päättyi pitkämatkaisten vieraiden osalta tähän konsertti-iltaan, mutta sen elähdyttävä muisto seurasi mukanaolleita kotimatkalle ja koko vuodeksi eteenpäin antamaan uutta uskoa perinteemme elävyydestä ja voimasta.

Suunnilleen samoista syistä kuin ISK jakaa Inkeriläisten Sivistyssäätiö Suomen puolella ansiomerkit vuosittain kesäjuhlien yhteydessä. Tänä vuonna saivat ansiomerkin Ruotsin kesäjuhlilla Erkki Kuortti (vas.), Toivo Folkesten, Viktor Tilkku sekä kirkkoherra Gustav Dahlbäck, joka ei itse voinut saapua merkkiään noutamaan. Säätiön ansiomerkit luovuttivat Säätiön hallituksen pj. Matti Vironmäki ja hallintoneuvoston jäsen Ida Riipinen.

RUOTSIN PUOLELTA

RESAN TILL TALLINN

Historiskt sett har Sverige och Estland haft mycket gemensamt, bland annat ingick Estland i stormaktstidens Sverige mellan 1561 och 1721. Fortfarande finns många byggnader och minnesmärken kvar från den tiden. Den lutherska kyrkan och bildningsväsendet tillkom enligt svenskt mönster. Universitetet i den sydestniska staden Tartu grundades år 1632 och var då Sveriges andra universitet efter Uppsala.

Under tiden 1918–1940 var Estland en självständig stat, som i många avseenden var ett föregångsland. Den unga republikens jordreform och minoritetslagstiftning var långt före sin tid och tål väl en jämförelse med moderna förhållanden. De svenska, tyska, ryska och judiska minoriteterna behandlades mycket väl. Lettland och Estland hade under mellankrigstiden flest studenter i världen i förhållande till sina invånarantal. Livliga kontakter upprätthölls mellan Estland och Sverige.

I dagens Estland är förhållandena inom många områden sämre än under frihetstiden. Varje tallinbo hade i slutet av självständighetstiden 17,3 kvadratmeter bostadsyta mot 8,3 idag. Antalet sjukhusplatser per capita är betydligt lägre än i det fria Estland. Bristen på konsumtionsvaror är också stor, trots att Estland har högre levnadsstandard än resten av Sovjetunionen.

Ett eget intryck av dagens Estland, vilket är liktydigt med Tallinn eftersom turisten inte får vistas utanför stadsgränsen, fick vi som var med på resan med Råda ingermanländska kör i slutet av maj. Resan gick först till Helsingfors och därifrån med båt till Tallinn. Riktigt spännande kändes det när landkonturen av Estland plötsligt dök upp i dimman. Efter en tvåtimmars ceremoni i tullen med noggrant genomsökande av bagaget kom vi till Hotell Viru med ett utmärkt läge alldeles mitt i staden.

Från hotellet kunde man gå den forna, numera ganska gråa, affärsgatan Viru Tänav mot det medeltida rådhuset och vidare uppför trapporna Luhike Jalg (korta foten) till den övre staden Toompea, där fordom ordensriddarna bodde. Här uppe fanns en labyrint av kullerstensgator mellan fina gamla hus, som tyvärr inte alltid vårdats så väl de senaste decennierna. Plötsligt fann man sig stå ovanför fästningsmurarna med en fantastisk utsikt över Tallinns gamla stad. Innanför en ringmur försedd med en rad av torn syntes taken på de oregelbundet byggda husen, varav många är från hansatiden. Här och var stack ett kyrktorn upp sin spetsiga spira mot skyn högt ovanför de låga husen. I en av kyrkorna, Jaani Kirik, fick vi senare deltaga i en kort gudstjänst då vår kör också framträdde med sin sång. Trots att det gamla Tallinn är ganska litet lyckades man alltid råka på små gränder som man inte tidigare gått. Om man gick vilse, vilket var lätt med hjälp av Intourists »karta» i vilken gator utelämnats med flit, måste hjälp sökas av dem som lärt sig att hitta utan hjälpmedel. Då utspelade sig en av följande två scener: Den tilltalade var ryss och man förstod inte ett skvatt eller också gavs ett utmärkt tillfälle att bättra på sin estniska. Påfallande var trots språkförbistringen den stora viljan att hjälpa till med orienteringen och samtidigt förvissa sig om att den vilsegångne inte missade någon sevärdhet på vägen. Man tillönskades

ESKILSTUNA

Eskilstunan Inkerin Suomalaisten Kerho viettää 25-vuotisjuhlaa sunnuntaina 16. päivänä syyskuuta 1984, alkaen jumalanpalveluksella klo 13.30 Forssan kirkossa, jossa saarnaa pastori Arto Silvola Eskilstunasta. Jumalanpalveluksen jälkeen jatketaan juhlaa Forssan seurakuntakodissa.

Tervetuloa läheltä ja kaukaa.

Johtokunta

LAHJOITUKSIA

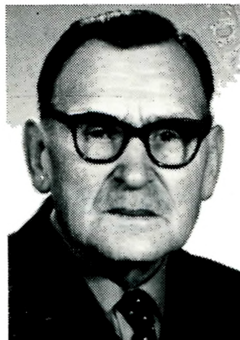
Inkeriläisten Viestin tukemiseksi *Helena Korkkinen, Angered 100 kr.*

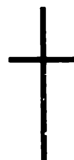
alltid en trevlig vistelse i Tallinn innan vägarna skildes åt.

För utfärder i de 95 procenten av stadens yta som låg utanför ovan nämnda karta, hade vi hjälp av en trevlig guide som visade sig tala en utmärkt svenska. Han visade oss klosterruinen och den olympiska hamnen i Pirita som fått sitt namn efter den heliga Birgitta, sångarfältet där flera hundra tusen ester samlas till de stora sångarfesterna och han visade oss Tallinns Skansen, Rocca al Mare. Den som var flitig kunde dessutom hinna med att botanisera i de mer eller mindre väl fyllda butikerna innan de alltför få dagar som är tillåtna med turistvisum gått till ända.

Så var det åter dags att skärskådas i tullen innan vi släpptes ut ur fållan och kajkade hemåt på Finska vikens vågor. Sakta sågs den vackra silhuetten av Tallinn försvinna vid horisonten.

Viktor Pajunen

Rakkaamme

Aabram PEUSSA

s. 10. 2. 1890 Skuoritsa, Peussalan kylä
k. 12. 6. 1984 Eskilstuna

Päättyi pitkä kaari elon,
väsynyt on saanut levon.
Paljon olet kokenut ja kärsinyt,
loppuneet on vaivat nyt.
Sä opetit meitä sydämestä,
ne muistot on meil aina eläessä.
Taivaan isä otti vastaan
matkamiehen väsyneen.

Joukostamme poistuneita

Lempi Kemppi, synt. 5. 7. 1924, kuoli 31. 3. 1984 Göteborgissa. Emil Kuivanen, synt. 10. 10. 1913, kuoli 3. 6. 1984 Surtessa. Paavo Parri, synt. 24. 11. 1906, kuoli 6. 6. 1984 Mölnlyckessä. Eeva Makara, synt. 27. 8. 1888, kuoli 24. 6. 1984 Gräfsnäsissä. Maria Karvo, synt. 22. 4. 1913, kuoli 6. 7. 1984 Boråsissa. Aabram Peussa, synt. 10. 2. 1890, kuoli 12. 6. 1984 Eskilstunassa.

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Syyskuun kuukausitilaisuus aloittaa taas uuden toimintakauden 23. 9. 1984 klo 14. Seuraavat kuukausitilaisuudet pidetään vanhan tavan mukaan joka kuukauden 4. sunnuntaina, aina samaan aikaan eli klo 14.00. Tervetuloa taas mukaan. Muistellaan menneitä ja suunnitellaan tulevaa.

SEUKKOSEURA

kokoontuu syyskaudella 1984 seuraavasti: 13. 9., 4. 10., 18. 10., 8. 11., 22. 11., aina torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Mikkelinpäivä 30. 9., Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	25 mk (35 kr)
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	18 mk (25 kr)
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	10 mk (15 kr)
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	15 mk (25 kr)
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	15 mk (25 kr)
Gävlen kuoro	30 mk (35 kr)
Inkerin karttoja	40 mk (60 kr)
Inkerin lippuja	15 mk (25 kr)
Inkerin postimerkkejä sarja	50 mk (75 kr)
Adresseja	15 mk (25 kr)
Rintaneula Inkerin vaakuna	10 mk (10 kr)
Tarra Inkerin lippu	5 mk (5 kr)

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	10 kr
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	5 kr
Ristiltä ripille	10 kr
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	25 kr
Eino Hanski	
Heimopataljoona	50 kr
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	60 kr
Postikortti Haaparannan muistolaatta	1 kr
Postikortti Örebron muistokivi	1 kr

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	70 mk

Inkeriläisten Viesti vuodeksi 1984 olisi syytä tilata. Hinta 70 mk (100 kr).

Vammala 1984, Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

numero 9 syyskuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285
	Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,– 1/2 » » 250,– 1/4 » » 150,– Kuolinilmoitukset 50,– Kiitos- ym. ilm. 40,– Kuva ilmoituksessa 70,–
	Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Kunniakäynti Larin Parasken patsaalle on jokavuotiseksi muodostunut perinne. Tavallisesti se tehdään helmikuun 28., Kalevalanpäivänä. Helsingin kesäjuhlien yhteydessä myös aina. Tällä kertaa Paraske joutui harvinaisen siiren huomion kohteeksi, sillä paikalla olivat myös television kameramiehet. Eipä aavistanut Paraske silloin, vielä köyhänä ja sairaana runoista houraillessaan, miten laajalle ja millaisin välinen häntä maailmanmaineeseen kuljetetaan. – Inkerikuoro teki kunniaa suurelle laulajalle esittämällä inkeriläisen säveltäjän Mooses Putron Inkeri-hymnin. Valok. Viktor Tilkku.

INKERILÄISTEN YHDISTYKSEN KESÄPÄIVÄT JA 50-VUOTISJUHLA HELSINGISSÄ

– *arvokas ja uusia näköaloja avaava tilaisuus*

– Inkeriläisten Yhdistyksen perustamisesta on nyt kulunut 50 vuotta. Selaillessani vanhoja julkaisuja olen niistä pannut merkille, miten monet henkilöt, nyt jo rajan taakse siirtyneet, ovat tarmokkaasti olleet mukana järjestötoiminnan alkuunpanijoina ja näin luoneet jälkipolville ne puitteet, joissa meillä on nyt mahdollisuus toimia edelleen. Kiitollisina ajattelemme heidän työtään. He ovat tienneet, että inkeriläisillä on – ja tulee aina olemaan – keskuudessaan voimakas yhteenkuuluvaisuuden tunne sekä halu kokoontua yhteen asuimmepa missä maailman kolkassa tahansa. Perinteen näille juhlille ovat luoneet jo esi-isämme Inkerissä. Vuosina 1870–1920 – sekin aikaväli on 50 vuotta – elettiin Inkerissä suurta kehityksen aikaa ja luotiin pohjaa monille kulttuurin aloilla; perustettiin kouluja, ja erilainen harrastustoiminta virisi. Oli laulukuoroja, orkestereita, näytelmäkerhoja jne. Kesäisin alettiin kokoontua yhteisille laulu- ja soittojuhlille, jotka kestivät useita päiviä ja joihin tultiin pitkienkin matkojen takaa. Tämä perinne on säilynyt sukupolvesta toiseen läpi vuosikymmenten, ja vaikka sodan aika sen välillä katkaisikin, niin on onnellista, että tämä perinne silti on kyetty säilyttämään, että meillä on edelleenkin mahdollisuus kokoontua yhteen.

Näillä sanoilla Helsingin paikallisosaston puheenjohtaja Yrjö Korkkinen toivotti juhlavieraat tervetulleiksi ääriään myöten täyteen Karjalatalon suureen juhlasaliin lauantaina 7. 7. vietettävään Inkeri-iltapäiväjuhlaan.

Lauantai 7. 7., kesäpäivien alkajaiset

Perinteiseen tapaan Inkeriläisten Yhdistyksen kesäpäivät käynnistyivät juhlakanslian avaamisella Inkerikodissa, joka on jo kohta vuosikymmenen ajan saanut toimia inkeriläisten »kotina» Helsingissä. Suuren merkkipäivän juhlien valmisteluissahan oli Karjalatalolla hyöritty jo useita päiviä. Kyykkäurheilijoille tuttu Seurasaaren kenttä oli juhlapäivän aamuna kerännyt joukon innokasta yleisöä seuraamaan perinteistä inkeriläisten ja karjalaisten välistä heimo-ottelua.

Inkeri-iltapäivän Karjalatalon suuressa juhlasalissa aloitti virsi Soi kunniaksi Luojan. Yhdistyksen varapuheenjohtajan Yrjö Korkkisen toivotettua vieraat sydämellisesti tervetulleiksi sai esiintymisvuoron Inkeri-kuoro, joka Helsingin paikallisosaston alaisuudessa edustaa vanhaa inkeriläistä kulttuuriharrastusperinnettä.

Katsauksen yhdistyksen 50-vuotiseen toimintaan esitti sen puheenjohtaja rovasti Matti Vironmäki, joka jo vuosikymmenten ajan on hoidellut yhdistyksen asioita ja kymmenkunta viimeistä vuotta kantanut arvokkaasti »epävirallista» heimopäällikön titteliä. Palaamme hänen esitykseensä syksyn kuluessa lehtemme palstoilla.

Erittäin arvokkaan lahjoituksen Inkeri-arkistolle teki valtiotieteen maisteri Salme Jamalainen luovuttaessaan isänsä, Inkeriläisten Sivistyssäätiön entisen varapuheenjohtajan Eino Jamalaisen jälkeensä jättämät muistiinpanot. Professori Eino Jamalainen, joka tunnettiin maamme rajojen ulkopuolellakin uraa uurtavana kasvipatologina, oli inkeriläisten keskuudessa tunnettu vaikuttavana kulttuuripersoonallisuutena ja loppuun asti aktiivisena osallistujana. Hänen pari vuotta ennen kuolemaansa kokoama Inkeriläisten Viestin erikoisnumero (2/82) »Inkerin kulttuurityön tekijöitä» on arvokas muisto tuleville ja upea kunnianteko menneille sukupolville.

Useat järjestöt ja yksityiset henkilöt muistivat juhlivaa yhdistystä ja esittivät tervehdyk-

Sekä Inkeri-iltapäivä lauantaina että sunnuntain pääjuhla olivat koonneet Karjalatalon suuren juhlasalin ääriään myöten täyteen yleisöä. Yläkuvassa 2. vasemmalta kirjailija Oskar Himiläinen Kumlasta, Ruotsista, kolmas Yrjö Korkkinen ja hänestä seuraavana Salme Jamalainen. Alakuvassa 2. vas. pastori Jussi Jänis, professori Pentti Kaitera puolisoineen ja kaupunkineuvos Erkki Tuuli. Juhlat ovat valokuvanneet Leevi Luoma Vantaalta ja Viktor Tilkku Göteborgista Ruotsista.

Inkeri-kuoro, johtajanaan Terttu Hiltunen (kesk.), esiintyi kaikissa juhlatilaisuuksissa sekä myös jumalanpalveluksessa Munkkivuoren kirkossa sunnuntaiaamuna.

sensä tässä tilaisuudessa. Karjalan Sivistysseuran kunniapuheenjohtaja, kyykkäveteraani Boris Karppela ja seuran rahastonhoitaja Kosti Pamilo lahjottivat Karjalan Sivistysseuran pienoislipun,Inkerinsuomalaisten Keskuliitto Ruotsista lahjoitti kynttilänjalat yhdistykselle ja sen puheenjohtajalle, ortodoksisen kirkon piispa Martin Juhkam lähetti muistoksi kirjansa, ja näin monet muut nimeltä mainitsemattomat osoittivat kunnioitustaan.

Ennen Inkeri-iltapäivän loppua kuultiin myös kyykkäkilpailujen tulokset, joista kerrotaan toisaalla tässä numerossa. Yhteisesti lauletun »Olet maamme armahin Suomenmaa» jälkeen siirryttiin viettämään iltaa »Yläsaliin», jossa oli ollut tarjolla ruokaa ja juomaa aamusta asti. Vapaan seurustelun ja yhteislaulun ohessa kerrottiin kaskuja ja lausuttiin runoja. Ilta oli kotoinen ja viihtyisä.

Sunnuntai 8. 7.

Varsinaisen merkkipäivän juhlallisuudet aloitti kunniakäynti Inkerinmaan suuren tyttären, »Suomen runottaren» Larin Parasken muistomerkillä Hesperian puistossa. Arvok-

Edesmenneen inkeriläisen veteraanin professori Eino Jamalaisen tytär Salme Jamalainen lahjoitti Inkeriläisten Sivistyssäätiölle isänsä kirjallisen jäämistön sekä äitinsä puolisolleen Einolle maalaaman kuvan. Sivun valok. LL.

Lauantain illanvietto sekä lukuisat kahvi- ja ruokailutuokiot juhlien aikana kokosivat ystävät yhteen keskustelemaan, kaskuilemaan ja lausumaan runoja, viettämään viihtyisiä tuokioita.
Yläkuvassa pastori Jussi Jänis Boråsista, Ruotsista, on intoutunut kaskunkerrontaan. Ilmeistä päätellen ei lopputulos ole vielä kuulijoille selvinnyt, mutta lopussa se kyllä kirvoitti iloisen naurunhelinän.
Alakuvassa Liisa Makara lausumassa omaa runoaan kotiseurakunnastaan Lempaalasta. Äärimmäisenä hänen tyttärensä Ella, Viestin uskollinen avustaja, joka myös lausui tilaisuudessa oman runonsa.

kuutta perinteiselle kunniakäynnille lisäsi kansallispukuinen Inkeri-kuoro, joka lauloi Mooses Putron Inkeri-hymnin. Kukkien laskun ja Yrjö Korkkisen lyhyen puheen jälkeen siirryttiin juhlajumalanpalvelukseen Munkkivuoren kirkkoon, joka on useasti ennenkin ollut Helsingin kesäjuhlien pyhättönä.

Jumalanpalveluksen alkajaisiksi esitti seurakunnan tervehdyksen lääninrovasti Eero Saarinen, joka vuosikymmenten ajan on ollut lämmin inkeriläisten ystävä. Päivän saarnan piti Ruotsista saapunut pastori Jussi Jänis ja jumalanpalveluksessa sekä ehtoollisen jaossa avustivat rovasti Vironmäki sekä teol.tri Markku Pyysiäinen.

Päiväjuhla Karjalatalolla aloitettiin Suvi-

Kiintoisa keskustelutuokio juhlien päätöskahveilla. Äär. vassemmalla TV-toimittaja Mari Kiukas, joka kuvausryhmänsä kanssa oli mukana juhlissa koko ajan, perjantain talkookeittiön alkutohinoista sunnuntai-iltaan. Häntä vastapäätä Viestin toimitussihteeri Anja Luoma (vas.), innokas sukututkija Maija-Liisa Pirhonen ja Lilja Stenwall, Turun paikallisosaston sihteeri (takana seisom.).

virrellä, ja Matti Vironmäen lausuttua muistosanat menneille sukupolville airuet lähtivät kukkalaitteineen kohti Hietaniemeä.

Arvokkaan päiväjuhlan anti oli monipuolinen. Sen mielenkiintoisimmaksi osaksi muodostui Turun yliopistoa edustavan fil. tri Alpo Juntusen esitelmä Siperian inkeriläisistä. Se oli uutta tietoa inkeriläisten vaiheista, ja esitelmää kuunneltiin suorastaan henkeä pidättäen. (Esitelmä julkaistaan kokonaisuudessaan lokakuun numerossamme.) Esitystä kuunnellessaan saattoi todeta, että inkeriläisiä todellakin on – pienestä lukumäärästään huolimatta – joutunut maailman joka kolkkaan. Häpeäksi heimolleen he eivät ankeissakaan oloissa ole olleet, vaan Juntusenkin tutkimuksen mukaan he ovat pyrkineet tekemään elämästään parhaan mahdollisen.

Sekä kanteleensoittoa, laulua että kansanperinnettä sisälsi juhlan ohjelma: Suur-Helsingin Helkanuoret esittivät Anja Hinkkasen ohjaamina viehättävästi leikkien vanhaa kansanperinnettä, taiteilija Saila Soinisen kannel helisi herkästi ja laulun siivin riensi Inkeri-kuoro Kerttu Hiltusen johdolla taivaita tavoittamaan.

Juhlien ohjelmaan vanhastaan kuuluvan kunniamerkkien jaon suoritti tällä kertaa Inkeriläisten Sivistyssäätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Erkki Tuuli, joka puheenvuorossaan muisteli inkeriläisten Suomeen siirron raskaita vaiheita. Lausuessaan lämpimät onnittelunsa puolivuosisataista toimintaansa juhlivalle yhdistykselle hän totesi inkeriläisyyden olevan tällä hetkellä jälleen nousussa.

Varsinaisen ohjelman lisäksi käytettiin useita puheenvuoroja ns. vapaan sanan aikana ennen juhlan päättymistä. Arvokas ja samalla lämminhenkinen muistojuhla päätettiin perinteen mukaan yhteisesti seisaaltaan laulettuun Inkeri-hymniin ja Maamme-lauluun.

Inkeriläisten Yhdistyksen 50-vuotisjuhla televisiossa

Inkeriläisten kohtaloa tunnetuksi ulkopuolisillekin teki TV-2:n tuottama ohjelma, joka nähtiin tv-2:n »Ajankohtaista»-lähetyksessä tiistaina 24. 7. 1984 otsikolla »Läksin koista kulkemahan». Ohjelman toimitti Mari Kiukas, joka kuvausryhmineen oli touhunnut Karjalatalolla perjantaista lähtien haastatellen mm. talkookeittiön väkeä sekä Matti Vironmäkeä ja tutustunut ilmapiiriin. Ohjelma oli asiallinen ja mielenkiintoinen, paikoin runollinenkin.

Suvisena sunnuntaiaamuna 8. 7. Munkkivuoren »kirkonmäellä» joukko inkeriläisiä keskustelemassa ennen kirkonmenojen alkua. Kuvassa oik. Helsingin paikallisosaston puheenjohtaja Yrjö Korkkinen, Lahden Seudun Inkerin Kerhon puheenjohtaja, teol. tri Juhani Jääskeläinen, Inkerikuoron johtaja Kerttu Hiltunen ja rouva Jääskeläinen. Valok. L.L.

Ennen kaikkea siitä henki koko sydämellään asiaan paneutuneen toimittajan käsiala. Valinta yli kolmen tunnin »purkituksesta» 40 minuutin ohjelmaan oli varmasti vaikea, mutta Mari Kiukas kuvaajineen teki hyvää työtä. Ohjelma on saanut jälkeenpäin pelkästään myönteistä palautetta ulkopuolisiltakin ja syviä kiitollisuuden ilmauksia inkeriläisiltä, joiden raskaat kohtalon vaiheet esitettiin niin asiallisesti ja lämmintä mielenkiintoa osoittaen.

Tohtori Keijo Kulhan historiallinen katsaus Inkeriläisten vaiheisiin kautta vuosisatojen aina viime vuosikymmenen ratkaiseviin tapahtumiin antoi lisävalaistusta moneen epäselvään asiaan – vaikka kenties saattoi herättää ristiriitaisiakin ajatuksia. Kaiken kaikkiaan – ohjelma oli huolella tehty. Sen katsoisi mielellään uudelleenkin.

Al-ma

TIEDOTUKSIA BORÅSISTA JA GÄVLESTÄ

Boråsin Ukkoseura jatkaa toimintaansa kokoontuen joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina, alkaen lokakuun ensimmäisenä päivänä 1. 10. 1984) Bockasjögatan 9.
Robert Paakkonen
51600 Dalsjöfors

Ilmoitus Gävlestä. Kaikkia Strömsbron leirillä olleita pyydämme ottamaan 40-vuotisjuhlaamme Gävlessä 15. pnä joulukuuta 1984. Ottakaa yhteys puh. 026/116 824, 026/185 608 tai 026/67 373.

INKERILÄISTEN YHDISTYS KIITTÄÄ

kaikkia niitä yhteisöjä ja yksityisiä henkilöitä, jotka ovat olleet juhlistamassa yhdistyksen 50-vuotismerkkitapahtumaa Helsingissä 7.–8. 7. 1984 sekä kaikkia piirissämme työskenteleviä puuhamiehiä ja -naisia, jotka tavalla tai toisella ovat olleet mukana juhliemme järjestelyissä ja vaikuttaneet siihen, että niistä muodostui onnistunut, mieliinpainuva ja arvokas tilaisuus.

Mielenkiintoisen juhlaesitelmän Siperian inkeriläisistä piti fil.tri Alpo Juhtunen Turusta. Valok. L.L.

→

Perinteeseen kuului kunniakäynti Karjalaan jääneiden muistomerkille Hietaniemeen. Airueet Kaija Vironmäki (vas.) ja Aili Jukarainen lähdössä kukkakimppuineen lähettäjinään Heikki Toikka ja Juho Myllärinen (Ruotsi). Valok. V. Tilkku.

Kansanperinnettä esittivät Suur-Helsingin Helkanuoret opettaja Anja Hinkkasen johdolla ja saivat yleisön ihastuneet suosionosoitukset.

Kauniisti helähti kannel taiteilija Saila Soinisen näppäillessä. Valok. L. Luoma.

Inkeriläisten Sivistyssäätiön kunniamerkkien jako. Juhlavuoden kunniaksi jaettiin merkkejä kaikkiaan yhdeksän, joista neljä jo juhannuksena Västeråsissa. Kunniamerkin Helsingin juhlilla saivat (alakuvassa vas.) Heljä Hovi, Aleksanteri Ahonen, Hilkka Kantanen, Maija Vironmäki ja rovasti E. Saarinen (yläkuva), jonka rintaan Jussi Jänis kiinnitti merkin Munkkivuoren kirkossa juhlajumalanpalveluksen jälkeen. Karjalatalolla kunniamerkin jakoivat Sivistyssäätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja Erkki Tuuli ja hallintoneuvoston jäsen Ida Riipinen.

⟶

NÖYRÄ KIITOS

kaikille heimoveljilleni ja -sisarilleni, tutuille ja kasvoista tuntemattomille ystävilleni, jotka ovat 3. 7. 84 olleen merkkipäiväni johdosta muistaneet minua rohkaisevin sanoin, sähkein, lahjoin, puhelinsoitoin, kukin ym. On ollut ilo todeta, että saa tehdä työtä ystävien tukemana. On mahdotonta kaikkia henkilökohtaisesti kiittää, joten saanen lausua kiitokseni vielä näin lehtemme välityksellä. Ylin kiitos ja kunnia olkoon Hänelle, josta jo tuhansia vuosia sitten ihmiset uskoivat: *»Herra on hyvä ja hänen armonsa kestää polvesta polveen.»*

Teidän
Matti Vironmäki

Samoihin aikoihin kuin Inkeriläisten Yhdistyksen 50-vuotisjuhla ajoittui myös inkeriläisten »heimopäällikön» Matti Vironmäen 70-vuotismerkkipäivä. Kun Erkki Tuuli tässä juhlassa »virallisesti» nimitti hänet heimopäälliköksi, tuntui myös sopivalta yhdistää »viralliset» onnittelut tähän samaan tilaisuuteen. Onnitteluvuorossa (alak. oik.) Yrjö Korkkinen, Anja Luoma, Anneli Korkkinen ja Aili Jukarainen. Yläkuvassa Heikki Toikka (vas.) ja Juho Myllärinen Ruotsista tuovat sydämellisen onnentoivotuksensa kaikkien siellä asuvien heimolaisten puolesta.

LAHJOITUKSIA INKERILÄISTEN VIESTIN TUKEMISEKSI

Maria Mehiläinen, New York 20 doll. Tuntematon lahjoittaja 300 mk. Tuntematon lahjoittaja 200 mk. Viesti kiittää tuesta.

Kesäjuhlien kyykkä 7. 7. 84

Kyykkäottelut suoritettiin Helsingin Seurasaaressa, Karjalan Sivistysseuran pelikentällä. Joukkueita oli yhteensä 8, joista kaksi oli naisjoukkueita. Ottelut kestivät yhteensä viisi tuntia. Palkinnot jaettiin yleisen tavan mukaan kentällä välittömästi pelien jälkeen. Kiertopalkintoja on kaksi. Toinen on heimo-otteluun, toinen joukkuepelien voittajille. Viimeksi mainitun on lahjoittanut Yrjö Korkkinen. Tänä vuonna Inkeri-mitalin sai jokainen osanottaja. Inkeriläisen kyykän parhaimmisto loisti poissaolollaan, ties mistä syystä.

Kyykkä tuli inkeriläisten kesäjuhlien ohjelmaan 1960-luvun lopulla Karjalan Sivistysseuran Boris Korppelan aloitteesta ja Väinö Pietari Kekin suurella myötävaikutuksella. Aluksi pelattiin vain heimo-otteluja, mutta myöhemmin kyykkäohjelma on laajentunut. Joukkueiden lukumäärä on vaihdellut 2–7. Heimo-ottelun ympärille ovat Turun ja Helsingin inkeriläisten kyykkäjoukkueet muodostaneet pääpuitteet.

Kyykkäpelit on tarkoituksella joskus viety juhlapaikan pihalle saakka, niin että sitä on juhlayleisökin nähnyt. Vuosien varrella vain harva uusi inkeriläinen pelaaja on tullut mukaan. Inkeriläi-

Hki 7. 7. 84/O. Toivokainen. Inkeriläisten kesäjuhlien kyykkä sai loistavat puitteet. – Viiden tunnin pelien jälkeen pelaajat odottavat palkintojen jakoa. Joukon edessä Yrjö Korkkinen kävelee hakemaan palkintoja. Keskellä kameraan päin sivuttain seisova kookas herra on Kosti Pamilo. Boris Karppela on joukon takana, eikä erotu kuvassa. He molemmat ovat karjalaisen kyykän arvovaltaisimmat henkilöt tällä hetkellä maassamme. Inkeriläisen kyykän parhaimmisto loisti poissaolollaan, ties mistä syystä!
Valok. Hilkka Nikkola

Hki 7. 7. 84/O. Toivokainen. Naisten kyykässä oli kaksi joukkuetta. Vas. Helsingin joukkue: Hilkka Nikkola. Helvi Tikkanen. Ulla Denisov ja Maija Teperi. Sitten Turun joukkue: Laimi Hyytiäinen, Pirkko Jokela, Leena Jousimo ja hänen takanaan Kirsti Pursiainen. Edessä olevalla penkillä ovat inkeriläisen kyykän kiertopalkinnot. Toinen on heimo-otteluun, toinen joukkuepelien voittajille. Penkillä ovat myös jaettavat mitalit, joita oli yhteensä 40 kpl. Tänä vuonna jokainen osanottaja sai Inkeri-mitalin.

nen kyykkä kaipaa lisää harrastajia, ja kyykän inkeriläistä perinnettä on syytä pitää tarpeellisena. Todellisena kansanurheilumuotona siinä on vaalimista, ja jo pelkästään yhteenkuuluvuus harrasteen parissa antaa paljon henkisessäkin mielessä.

Tämän vuotisilla kesäjuhlilla nuorten joukko oli vähäinen. Tämä saattaa olla pelkkä sattuma. Otettakoon jo ensi kesän juhlia ajatellen asia ajoissa esille ja järjestettäköön jotakin nuorempia kiinnostavaa ja mukaansa tempaavaa. Urheilun kautta ovat nuoret ennenkin tulleet lähemmäksi toisiaan. Nuoret kyllä tietävät, että kesäjuhlilla näkee, kuulee ja oppii paljon. He tietävät, että siellä on mahdollisuus esittää omia mielipiteitään iloakin pitäen, solmia tuttavuuksia ja päästä läheiseen kosketukseen siihen, mitä sanotaan inkeriläisyydeksi. Tätä seikkaa on syytä korostaa, ja vaikutteita on annettava. Kun näin tapahtuu jotakin konkreettisessakin mielessä, niin väkisin tulee ymmärrettäväksi käsite *perinne.*

Vanhaa ja perinteiltään rikasta on inkeriläinen kansanurheilu. Vaikka kirjalliset tietolähteet esimerkiksi kyykän harrastuksesta ovat niukkoja, niin tiedetään, että kansanurheilumuotona sillä on ollut Inkerissäkin loistava menneisyys. – Johonkin epämääräiseen, mutta varsin mielenkiintoiseen paikkaan, kenties kyykän alkulähteisiin Inkerissä viittaavat perimätiedon sanat:

Ajankohtaisia ilmoituksia

Lokakuun kuukausitilaisuus 28. 10. 1984 klo 14. Tervetuloa mukaan.

Inkeri-kuoro kokoontuu jälleen harjoituksiin joka viikko tiistaisin klo 17 Inkerikodissa. Entiset ja uudet laulajat, tervetuloa mukaan. – Myös miehet.

SEUKKOSEURA

kokoontuu syyskaudella 1984 seuraavasti: 4. 10., 18. 10., 8. 11., 22. 11., aina torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

»Jo pienillä metsäaukeilla, kylätiellä ja -kujalla lyötiin poppii ja tiukattiin killaa Inkerinmaalla ennen vanhaan . . ., siellä missä lehmiä pidettiin karjassa . . .». – Lievästi nurmettunut kotipiha ja siitä maantielle johtava kärrytie olivat allekirjoittaneen ensimmäiset kyykkäpaikat Inkerin Tuutarissa 1930- ja 40 luvun vaihteessa. Pienet olivat sauvat, pualikat ja popit, pienet ja epäsäännölliset olivat myös piirretyt geometriset kuviot, poppiruudukot. Mutta kun tarkkaan muistelee, kylätieltä usein kuului ihmeellinen kalke ja riemu. Siellä tie pölysi ja kyykät lentelivät ilmassa isompien lyönneistä. Eikä silloin vielä voinut ajatella tai aavistaa, miten syvällisesti ja voimakkaasti se vuosikymmeniä jälkeenpäin saattaa temmata mukaansa.

Kyykkä sopii kaikenikäisille. Siihen innostuu helpolla ja ulkonaolo piristää ja antaa lisää kuntoa. Inkeriläisten kesäjuhlien kyykän merkeissä toivottavasti ensi vuonnakin tavataan, vaikka tänä kesänä sen suhteen jäi jotakin puuttumaan.

Kyykkäterveisin

O. Toivokainen

Kyykkä, tulokset:

Heimo-ottelu:

1. Inkeriläiset
2. Karjalaiset

Joukkuepelit

Naiset

1. Turku
2. Helsinki

Miehet

1. Tikkurilan Karj.seura
2. Karj.siv.seura II
3. Helsingin Inkeriläiset
4. Karj.siv.seura I
5. Turun Uusi Karj.seura II
6. Turun Uusi Karj.seura I

RUOTSIN PUOLELTA

Pyhäinpäiväjuhla 2.–3. 11. 1984 **Örebrossa.** Ohjelmasta tarkemmin lokakuun Viestissä.

Linja-auto Göteborg–Borås–Örebro Pyhäinmiestenpäivän juhlille 3. 11. 84. Paluu samana päivänä. Hinta 50 kr. Lähempiä tietoja: Aarni Kähäri, puh. 031 534438.

Sukututkimusmatka Helsinkiin tehdään Ruotsista 18. 10.–21. 10. 1984. Lisätietoja: Viktor Aitman, Trollbackvägen 7, 43800 Landvetter, puh. 031-710602.

Släktforskningsresa till Helsingfors 18. 10.–21. 10. 1984. Information från Voktor Aitman, Trollbackvägen 7, 43800 Landvetter, tel. 031 710602.

AINUTLAATUINEN UUTUUS NYT VIDEOLLA

Tuottaja
Suomi-Filmi

Muistojen Karjala

Mustavalkoisia dokumenttielokuvia Karjalasta

TERIJOKELAISET KANNAKSELLA 1956

Dokumentissa kuvataan entisten terijokelaisten ensimmäistä matkaa kotiseudulle Terijoelle, Karjalan kannakselle ja Leningradiin sodan jälkeen vuonna 1956.

SORTAVALAN LAULUJUHLAT 1935

Kalevalan 100-vuotisjuhlat pidettiin Sortavalassa 1935. Dokumentissa nähdään ja kuullaan 10.000 laulajan kuoroa ja seurataan muuta juhlaohjelmaa, sekä vieraillaan Sortavalan kaupungissa ja sen ainutlaatuisessa saaristossa.

LUOSTARISAARI LAATOKASSA

Vuonna 1938 tehty dokumentti Laatokan helmestä Valamosta on tunnelmallinen retki tämän iki-ihanan luostarisaaren maisemiin. Dokumentissa kuvataan tämän luostariyhteisön jokapäiväistä elämää.

VANHA VIIPURIMME

Tämä 1939 kuvattu lyhytdokumentti antaa oivallisen kuvan Viipurista ja sen ainutlaatuisesta ilmapiiristä. Vierailemme Viipurin torilla, Monrepon puistossa ja monissa muissa tutuissa paikoissa.

Käytä nyt hyväksesi nopean tilaajan etu!

Normaalihinta 235 mk

VHS- ja Beta-kasetit hintaan NYT 205 mk/kpl

Lisätietoja puh. 90/740022

KARJALAN LIITTO

ENNAKKOTILAUSKUPONKI

AINUTLAATUINEN LAHJAIDEA KAIKILLE KARJALAN YSTÄVILLE!

TILAAN *Muistojen Karjala*

mustavalkoisia dokumenttielokuvia Karjalasta -videokasetteja seuraavasti:

VHS-järjestelmä ____ kpl à 205,-

Beta-järjestelmä ____ kpl à 205,-

U-Matic-järjestelmä ____ kpl à 275,-

Sukunimi ____ Etunimi ____

Ammatti ____ Synt. aika ____

Lähiosoite ____

Postinumero ____ Postitoimipaikka ____

Tarjous voimassa 1984 loppuun.

Suomi Filmi Oy maksaa postimaksun

VASTAUSLÄHETYS
HKI 60/63 LUPA 78

Elokuva-alan asiantuntija
SUOMI-FILMI
Metsäpurontie 16
00003 Helsinki 300

inkeriläisten viesti

numero 10 lokakuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,– 1/2 » » 250,– 1/4 » » 150,– Kuolinilmoitukset 50,– Kiitos- ym. ilm. 40,– Kuva ilmoituksessa 70,– Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO: Kauniin loppukesän sään vallitessa, elokuun 25.–26. päivinä, pidettiin Boråsissa inkeriläisten Ruotsiin tulon 40-vuotismuistojuhla. Juhlaväkeä oli paikalla yli 200 henkeä eri puolilta Ruotsia. Esitelmöitsijänä oli mm. Pentti Kaitera Helsingistä. Juhlakuvassa isännät ja vieraat: vas. pastori Vilho Kurujoki, teol. tri Gustaf Dahlbäck, pastori Jussi Jänis, rouva ja professori Pentti Kaitera sekä opettaja Armas Paakkonen. Juhlista selostus tässä numerossa s. 9.

ALPO JUNTUNEN

SIPERIAN INKERILÄISET

Me suomalaiset koostumme eri heimoista ja meitä on aikojen kuluessa ajautunut eri puolille maailmaa. Kun 20 viimeisen vuoden aikana on edustamassani Turun yliopistossa tutkittu suomalaisten siirtolaisuutta ja muuttoliikkeitä, on havaittu savolaisten ja pohjalaisten olleen hyvin liikkuvaisia. Paikoillaan ovat pysyneet ennen kaikkea varsinaissuomalaiset. Kaikkein laajimmalle alueelle ovat kuitenkin siirtyneet ja siirretty inkeriläiset. Heitä on lännessä ja idässä, Amerikassa, Australiassa, Ruotsissa ja NL:n itäisimmilläkin alueilla. Siperian suomalaisia koskevissa tutkimuksissani olen usein havainnut, että inkeriläiset muodostivat Siperian suomalaisten parhaimmiston.

Uudenkaupungin rauhan jälkeinen suuri muutos

Kuten hyvin muistamme, venäläiset valloittivat Inkerinmaan suuressa Pohjan sodassa 1700-luvun alussa, ja Uudenkaupungin rauhassa v. 1721 alueet liitettiin lopullisesti Venäjän keisarikuntaan. Pietari I rakensi pääkaupunkinsa vanhalle inkeriläiselle maaperälle, ja siksi ote Inkerinmaasta oli lujempi kuin mistään muusta valloitetusta alueesta. Venäjän alaisuuteen joutuminen muutti talonpoikien hallinnollisoikeudellisen aseman. Pitkän ajan kuluessa venäläinen talonpoika oli laajoilla keskeisillä alueilla joutunut maaorjuuteen. Inkerissä maaorjuus toteutui nopeasti heti valloituksen jälkeen. Jo Pietari I alkoi lahjoitella Inkerin maita asukkaineen suosikeilleen. Pääkaupungin läheisyyden tähden ylimykset ja aateliset virkamiehet mielellään rakensivat asuinkartanonsa Inkerinmaalle. Täällä alustalaistalonpoikien asemaa heikensi vielä se, että monet tilanomistajat eivät olleet viljelijöitä, vaan toimivat korkeissa viroissa Pietarissa ja pyrkivät saamaan tiloistaan mahdollisimman suuren taloudellisen hyödyn. Maaorjien elinehdot kiristyivät pitkin 1700-lukua. Inkeriläiset eivät alistuneet vapaaehtoisesti, mutta heidän kapinointinsa kukistettiin julmasti sotaväen avulla.

Länsi-Siperian inkeriläiset

Viime vuosisadan alussa v. 1802–1803 puhkesi vakavia talonpoikaislevottomuuksia Jaamassa, jolta seudulta keisari Paavali oli lahjoittanut 3000 sielun tilan ruhtinas Kurakinille. Kruunun alaisina talonpojat olivat maksaneet veroa neljä ruplaa vuodessa, mutta Kurakin kohotti määrän kaksinkertaiseksi. V. 1802 hän myi tilukset paroni von Ungern-Sternbergille. Tämä korotti talonpoikien veron 30 ruplaan ja lisäsi runsaasti päivätöitä ja muita rasituksia. Rasitusten uuvuttamat alustalaiset nousivat kapinaan. Sotaväki kukisti väennousun ja kapinoitsijoita rangaistiin ankarasti. Tällöin Suur-Arsian kylästä karkotettiin 25 perhettä eli kaikkiaan 150 henkeä siirtolaisiksi Siperiaan. Inkeriläiset saapuivat myöhään syksyllä 1803 Tobolskin kuvernementin Tjukalinskin piirikuntaan. Rasittavan matkan aikana oli 24 henkilöä kuollut, joten perille pääsi vain 126. He perustivat oman Ryžkova-nimisen kylän, josta venäläiset käyttivät nimitystä tšuhonskaja kolonija.

Siperian inkeriläiset joutuivat täysin erilleen omasta kulttuuristaan. Lähin luterilai-

nen pappi oli Jekaterinburgissa Uralilla n. 700 km:n päässä. Vuonna 1816 valtion kustannuksella rakennettiin Ryžkovaan kirkko, ja kolme vuotta myöhemmin Tobolskin luterilaisten papin sijoituspaikaksi määrättiin Ryžkova. Ensimmäinen pappi oli baltiansaksalainen R. J. Walther, jonka puutteena oli suomen kielen taitamattomuus. V. 1840 Ryžkovan papiksi nimitettiin Peter Pundani. Hän oli syntynyt Savonlinnassa v. 1810 ja opiskellut Tarton yliopistossa. Asukkaat ottivat suomea puhuvan Pundanin riemuiten vastaan.

Siirtolan rauhallisen kehityksen keskeytti Venäjän hallituksen v. 1845 tekemä päätös sijoittaa karkotettuja suomalaisia rikollisia Ryžkovaan. Heti kun heitä alkoi saapua siirtolaan, varkaudet, tappelut ja juopottelu tulivat jokapäiväisiksi. Erittäin vahingollinen kylälle oli keväällä 1846 riehunut tulipalo, joka tuhosi suurimman osan kylää.

Tulipalon jälkeen eräät talonsa menettäneet inkeriläiset eivät halunneet enää rakentaa tilojaan rikollisten asuttamaan kylään, vaan muuttivat pois. He perustivat Ryžkovan pohjoispuolelle Bugenen ja Bojarkan siirtolat. Uudet siirtolat olivat metsävyöhykkeellä ja asukkaat eivät ottaneet luokseen karkotettuja eivätkä muitakaan uudisasukkaita, ennen kuin olivat varmistuneet tulokkaan henkilöllisyydestä ja maineesta.

Edelleen pitkin 1800-lukua tilanherrat karkottivat inkeriläisiä alustalaisiaan Siperiaan. Näille perustettiin Venäjän lut. kirkon toimesta lähelle Omskia Narva-niminen siirtola.

Vuosikymmeniä siirtolaiset elivät melko itsenäistä ja eristynyttä elämää. Tilanne v. 1880:

Ryžkovassa	oli	inkeriläisiä	159
Bugenessa	»	»	140
Bojarkassa	»	»	131
Narvassa	»	»	140
Yhteensä	»	»	570

Muutos parempaan siirtoloiden sivistykselIisessä ja kirkollisessa elämässä tapahtui kun suomalaisten karkotettujen papin viranhoito järjestettiin uudelleen. Venäjän luterilaisen kirkon ehdotuksesta tämän toimintapiiriin tulivat myös inkeriläiset siirtolaiset. Viran ensimmäiseksi hoitajaksi tuli v. 1885 suomalainen Johannes Granö. Tutustuttuaan seurakuntaansa Granö havaitsi puhtaasti inkeriläisten Bugenen ja Bojarkan olevan taloudellisesti kehittyneempiä kuin muut lähinnä rikolliskarkotettujen kylät. Monia inkeriläisiä oli valittu paikallisiin hallintoelimiin ja he nauttivat yleistä arvostusta. Venäläiset kutsuivat heitä suuriksi suomalaisiksi (bolšije tšuhnije).

Viimeiset Suomesta karkotetut rikolliset tulivat Siperiaan v. 1888. Suurin osa rikollisista oli poikamiehiä, ja kun he harvoin solmivat avioliiton, hävisivät karkotetut vähitellen sukupuuttoon. Tultaessa 1910-luvulle olivat Länsi-Siperian suomalaiset siirtolat lähinnä inkeriläisperäisen väestön asuttamia.

Jakutian skoptsit

Aivan oman erikoisen ryhmänsä muodostivat Itä-Siperian Jakutiaan karkotetut inkeriläiset skoptsit.

Kun 1600-luvulla Venäjän ortodoksista kirkkoa uudistettiin, jakaantui kirkko uuden opin so. lähinnä uusien muotojen kannattajiin ja vanhasta kiinnipitäjiin. Valtiovalta asettui täysin uudistajien kannalle ja suhtautui kielteisesti vanhauskoisiin eli staroviereihin, joita myös raskolnikeiksi kutsuttiin. Vuosisatojen kuluessa nämä valtion kirkon ulkopuolelle jääneet vanhauskoiset jakaantuivat lukuisiin eri lahkoihin. Pietari Suuren jälkeiset sekavat olot nopeine hallitsijan vaihdoksineen, sotineen ja kapinoineen edistivät lahkolaisuutta. 1700-luvun puolivälissä syntyi ns. hlystien eli bogomilovien lahko. He halusivat vapautua kaikesta maallisesta kiusauksesta ja lihan himosta vapautuakseen he antoivat kuohita itsensä. Tämän opin he perustivat Matteuksen evankeliumin 19 luvun jakeeseen 12 ja Jesajan kirjan 54:teen ja 56:teen lukuun. Heidän oppinsa levisi nopeasti Venäjän keskeisissä kuvernementeissa. Pietarin kuvernementtiin lahko levisi 1700-luvun lopulla, ja 1830-luvulla myös inkeriläisiä liittyi heihin. Inkeriläisskoptsien ensimmäisiä johtajia oli Johan Riikonen Moloskovitsasta.

Skoptsit olivat papittomia ja kirkottomia. Jumalanpalvelukset he järjestivät itse ja kokoontuivat talvisin syrjäisissä pirteissä ja kesäisin metsissä. Viranomaiset suhtautuivat tähän äärimmäisyysliikkeeseen alunalkaen kielteisesti, mutta kun skoptsit julistivat vallasta syöstyt Pietari III:n ja Paavalin profeetoikseen sekä väittivät, ettei Aleksanteri I

kuollut v. 1825 Taganrogissa Krimillä, vaan eli Feodor Kuzmitš nimisenä munkkina Siperiassa, alkoivat viranomaiset vainota skoptseja. Heidän johtomiehiään alettiin karkottaa Siperiaan.

Vuonna 1859 heidän karkotuspaikakseen määrättiin Jakutian oblasti Itä-Siperiassa. Seutu oli ilmastoltaan kylmää, maaperältään karua ja harvaan asuttua. Ensimmäiset inkeriläiset skoptsit tulivat Jakutiaan v. 1861. Vähitellen heidän määränsä nousi satoihin, sillä karkotukset jatkuivat aina vuosisatamme alkuun. Vielä v. 1900 lähetettiin 34 Inkerinmaan suomalaista Jakutiaan. Jakutiassa karkotetut perustivat omia kyliään ja harjoittivat maataloutta. Jakutiassa viime vuosisadalla vierailleiden kertomuksissa skoptsien kyliä pidetään paljon parempina kuin tavallisia venäläis-siperialaisia maalaiskyliä. Skoptsit olivat siistejä, työteliäitä ja raittiita. Kyläraitilla ei näkynyt räyhääviä humalaisia kuten tavallisissa kylissä. Skoptsit olivat raivanneet peltoja, joissa he ahkeruudellaan olivat saaneet kasvamaan kasveja, joiden aiemmin ei oltu uskottu menestyvän Jakutiassa. Skoptsien pelloissa kasvoi mm. vehnää ja arbuuseja. Monet skoptsit olivat käsityöläisiä – kirvesmiehiä, puuseppiä, seppiä jne. Lähellä oblastin pääkaupunkia Jakutskia olevan Marhajoen varrella oli skoptsien suurin asutuskeskus, jossa tämän vuosisadan alussa asui n. 1000 henkeä. Inkeriläisiä heistä oli yli 100. Venäläisiin skoptseihin verrattuna heillä oli yksi huomattava etu. He olivat luku- ja kirjoitustaitoisia. Kiitos Inkerin luterilaisten pappien ja lukkarien, jotka säntillisesti pitivät huolen rippilastensa lukutaidosta.

1880-luvulla Marhan kylässä vieraili Englannin ja Ulkomaan Pibliaseuran lähettiläänä paroni Henrik Wrede, kuuluisan vankienystävän Mathilda Wreden veli. Henrik Wrede antoi skoptseille raamattuja ja muuta uskonnollista kirjallisuutta. Hänen mukaansa sekä suomea että venäjää lukevat inkeriläiset opettivat venäläisiä uskonveljiään lukemaan ja kirjoittamaan.

1910-luvulla Venäjällä alettiin lahkolaisiin suhtautua vapaamielisemmin eikä heitä enää lähetetty Siperiaan. He saivat myös anomuksesta muuttaa takaisin kotiseudulleen, kunhan vain luopuivat uskonsa levittämisestä. Tästä seurasi, että skoptsien määrä alkoi nopeasti vähetä Siperiassa.

Samanaikaisesti alkoi uusi inkeriläisten muutto Siperiaan. 1890-luvulla Venäjän hallitus alkoi harjoittaa voimakasta Siperian asuttamista. Vuosina 1896–1914 Siperiaan siirtyi yli 4 milj. uudisasukasta. Näiden mukana saapui myös inkeriläisiä, ja he asettuivat Bugenen lähistölle. Vuonna 1906 he perustivat n. 10 kilometrin päähän Bugenesta Fetkina-nimisen kylän. Toinen, Pietari-niminen kylä perustettiin lähelle Omskia.

Loppukatsaus

Mielenkiintoa herättävä kysymys on, kuinka Siperian inkeriläisille kävi vallankumouksen tapahduttua ja mitenkä sisällissota vaikutti heidän elämäänsä.

Vallankumous ja sisällissota eivät alkuvaiheessa vaikuttaneet sanottavasti siirtoloiden elämään. Siirtoloiden bolševisointi tuntui lähinnä sivistyselämässä. Tarton rauhansopimuksen jälkeen suomalaiset opettajat ja papit muuttivat pois, ja opetuksesta vastasivat suomalaiset punapakolaiset. Taloudellisiin oloihin ja maanviljelyyn sisällissota vaikutti vähemmän. Sisällissodan jälkeisellä NEP-kaudella siirtolaiset suorastaan vaurastuivat. Muutos vauraiden talonpoikien elämään tuli Moskovasta 1930-luvulla. Sosialistinen NL valjasti kaikki tuotantovoimat uuden yhteiskunnan kehittämiseksi. Tällöin katsottiin välttämättömäksi pienten tuotantoyksiköiden yhdistäminen ja tuotannon tehostaminen rationalisoinnin ja mekanisoinnin avulla. Tämä kollektivisoinniksi kutsuttu uudistus hajotti vanhat kansallisten vähemmistöjen asuttamat kylät, ja asukkaat sijoitettiin monikansallisiin kolhooseihin ja sovhooseihin. Inkeriläinen asutus ei kuitenkaan hävinnyt Länsi-Siperiasta. Omskin seudulla asuu edelleen inkeriläisperäistä väestöä, mutta sen määrästä ei minulla ole tietoa.

Onko sitten Jakutiassa vielä inkeriläisperäistä väestöä? Maailmankuulu pohjoisten alueiden kasvillisuuden tutkija, turkulainen prof. Paavo Kallio vieraili muutama vuosi sitten Jakutskissa, ja hänelle kerrottiin, että läheinen Marhan asutuskeskus on suomalaisten skoptsien perustama. Inkerin ja Siperian historiaa vain osittain tunteva Kallio oli yllättynyt moisesta tiedosta. Suomalaisia ei kylässä enää ollut, mutta voimme todeta inkeriläisten jättäneen pysyvän jäljen myös Jakutiaan.

Massina matkoil, eli ompelukonneen elämä ja seikkailut

Mis tämä massina tulj muailmaa, ei ole tietoo. Se kuului lajinsa aateliin – Singereihin. Ei jiänt sekkää histoorii, kuka sitä uuteen käytti. Varmaa on jot se tikkais Pietaris, nimenommaa siel. Ehkä taitava ompelija valmisti hienoja pukuja ylhäisille palatsien naisille...

Vua muailma muuttui: syttyi sota, tulj vallankumous. Soan peräs tulloot ain nälkä ja kaikenlain kurjuus. Linnan väk joutui ensimmäiseksi kärsimään. Mual löytyi ain jotakii suuhun pantavaa, jos ei muuta ni tarttuloi ja kualii. Ko miehet olliit soas kuka valkosiin kuka punasiin puolel, sattumalt ja periuatteest, viljeltii muatakii vähemmän. Myytäväks liikenj harvoilt. Jossakii vaikeas vaihees ilmatkii heittäytyit kehnoiks: satteisen kesän jälkee tulj viel satteisemp syksy ja tartut kaivettii märäntynnein muast.

Ihmiset vaelsivat suuriin laumoin linnast kyllii etsimää ruokaa. Yhteen päivään tarjosiit linnakkoist isä ja äitj Marialle ompelumassinaa vaihettavaks ruokaa. Maria olj nuor, yritteliäs, opinhaluinen ja massina kiinnosti, vua vaihtaa ei olt mil. Olj märäntynnei tarttuloi elläimil, ei mittää muuta. »Antakaa vaik niitäkii, ko mistää ei sua mittää. Meil on lapsiikii...» rukkoiliit nälkäist massinan omistajat. Vaihtokauppa tehtii. Se olj rehelline molemmin puolin. Maria antoi maitookii kannullisen piälliskaupaks. Silti taisi kauppa jäädä jollain taval painamaa mieltä. Mont kertaa ko puhe luiskaht »siihe aikaa» tulliit sanat: uatelkaa mil hinnal ihmiset luopuit tavarast...

Massina olj hyvä. Tsaarin ajast se muuttis ihan uutee aikaa vallankumouksen tahtii. Eikä se raukka osant iest uavistaa mitä kaikkii tulis viel kestäınää, onneks... Tutustumisen jälkee massinast ja Mariasta tulj hyvät ystävät. Ommeltii paljo vanhast uutta perheen kasvaes. Joskus ommeltii uuvvestkii... Pula opetti tarkaks. Pitj ei vua kahest katsoo ja kerran tehhä, uuvvest tilkust olj ain suatava viimosee rihmaa ast. Jos nuapur tek ainokaisellee kouhtan, nii ompelj Maria yhel monest samasta määrästä leningin. Hiä olj sit siin hiitra! Ei nii pientä tilkkuu oltkaa jot ei siint esliina teht: kormano (tasku) ja nauhat lisättii jostkii ja pittuuveks vanha hyöry... Monen monituist kiitokset sai massina emännältää. Suuren perheen jo nukkues yritti Maria, väsymystä vastaa tapellen, suahha huomiseks tarpeelliset vuatteet valmiiks kons paljton, kons pöksyt. Mont potraa hametta, tarpeellista paitaa ja housuu olis perhe olt ilman, sillä valmista vuatetta ei silloin olt ja jos oljkii nii ei raha tavant. Oma apu olj paras apu.

Kului vuosii toisens jälkee: parempii ja heikompii. Joskus sattui tulemaa sen kaupan ettee mihin just tuotii kangasta ja alettii myyvvä. Valinnan varraa ko ei olt, otettii mitä sai ja nii paljo ko annettii. Sittenpä olj kaikil tyttölöil samanlaiset vuatteet, poijil paijat, isäl aluspaita ja rippeist äitil esliina. Kyl suku näkyi... jos olis näkynt vuatteittakii. Massina tikkais tyytyväisen.

Joskus katkeis neula konneest. Se pitj etsii linnast ast. Ko kaitsijoi ei olt koton yltyi jälkikasvu toisinaa luvattommii leikkilöi. Hurjast massinan polkemisest repähyis hihna. Pienen sankarin seikkailu loppui siihe, vua uuvven hihnan suaminen oljkii er asja. Konneen pöytä nuarmuntui ja lopuks siint lähtj riisteikii. Kans olj lasten leikeissä kaikkii mahdollista taivaan ja muan välis. Massina senkun ompeli. Ompeliijjoi kasvoi vuosiin mittaa lissää. Ommeltii vinksvonksisii saumoi halattii ja suorempii voimisteluhousuihin. Olis jo luullut massinan antaneen kaikkensa pitkään tikatessaan...

Vua ei, ei, ei! Olj eletty vast kaks aikaa. Uutta olj tuasj tulos. Muailma mustenj ja kaik ympäril muuttui. Alkoi toinen maailman sota. Massina siästyi palost tarttukuopas, mihin se lasettii sottaa pakkoo. Muuta ei sit jiäntkää. Saksalaiset tukkeesiit kaik tiet linnaa mis kaupat olliit... Ruokaa ei nyt olt kyliskää. Massina nousj suuree potjsottuu (kunniaa). Posjteljavuatteestkii ommeltii vuatteita.

Alkoi näyttää silt jot kaik elämisen tiet ovat männeet kii. Vua avahuis jällee portti: lähettii uusil asuinsijoil. Keral sai ottaa vua minkä kantaa jaksoi. Kantajat olliit harvenneet: jo-

Muistoja kanttori Juho Pentikäisestä

Kuten tarkkaavainen lukijamme ja kirjoittajamme Aatami Kuortti on havainnut, oli heinä–elokuun numeron tekstiin »Vanha valokuva kertoo» päässyt pujahtamaan painovirhe. Juhana Pentikäinen toimi Lempaalan kanttorina siis vuoteen 1936 eikä 1926 asti. – Tavallaan tästä painovirheestä oli hyötyäkin. Innoittihan se kirjoittajaa lähettämään lisätietoja yhdestä Inkerinmaan kulttuurityöntekijästä, joka Eino Jamalaisen toimittamassa erikoisnumerossa (2/82) oli, monen muun lisäksi, tilanpuutteen takia jäänyt mainitsematta.

Viesti-lehdessä nro 7–8/84 oli kirjoitus »Vanha valokuva kertoo». Se kaipaisi hieman lisäystä ja korjausta. Siinä mainitaan, että Juho Pentikäinen toimi kanttorina Lempaalassa 1921–26. Tässä on valitettavasti painovirhe.

Menin 1927 hoitamaan papillisia tehtäviä Lempaalan seurakuntaan, jossa tutustuin kanttori Pentikäiseen. Sain toimia hänen kanssaan em. seurakunnassa kolme vuotta. Muistelmakirjassani »Kirkossa, keskitysleirissä, korvessa» sivulla 87 on kuva, jossa rippikoululaisten keskellä kanttori Pentikäinen istuu oikealla puolellani. Istumajärjestys oli harkittu. Halusin osoittaa kunnioitusta ansioituneelle seurakunnanpalvelijalle.

Olimme myöhemmin yhdessä syytettyjen penkillä kansanoikeudessa, jossa kumpaistakin syytettiin rippikoulun pitämisestä.

Sain olla mukana kanttori Pentikäisen kanssa toimittamassa Lempaalan seurakunnan kirkonkirjojen uusimisen, jossa touhussa varsinaisen työn suoritti Pentikäinen. Puolestani olin vain hänen tukenaan.

Kolme vuotta jatkui toimintamme kitkattomasti ja veljellisessä sovussa. Juho Pentikäinen oli hiljainen, vaatimaton, tunnollinen ja ahkera seurakunnanpalvelija. Hän jäi jatkamaan työtään Lempaalan kanttorina, kun minut 1930 vangittiin.

Ollessani opintomatkalla Virossa 1934 kohtasin rouva Rose Järveläisen, jonka luona Lempaalassa ollessani olin majaillut. Viron kansalaisena hän oli saanut muuttaa syntymämaahansa 1932. Sain hänen kauttaan viestejä Lempaalasta. Hän mainitsi, että Juho Pentikäinen jatkuvasti hoiti virkaansa Lempaalassa. Kun seurakunnassa ei enää ollut pappia, niin kanttori oli pyhäisin kirkossa ja piti huolta virsien veisuusta.

Juho Pentikäisen toiminta Lempaalan kanttorina ei siis päättynyt 1926.

Siunaavin ajatuksin muistelen kanttori Juho Pentikäistä.

Aatami Kuortti

---

ku makais jo muan tomus ja toiset kuka miskii teil tietymättömil. Massina seurasi uskollisena ystävänä, hankalana kannettavana, jalat ja koneosa erikseen. Laivaan lastattaessa jalat putosiit ruumaa ja rikkohuisit. Kone säilyi kohtalaisest.

Tuskallisen miehityskauden jälkeen, piiritysljinjan tuntumas, diktatuurin varjos, sarasti tasavallan kausi – neljäs ja toivon mukkaa viimeinen. . . Alku uusis olois on ain vaikijaa. Perhe olj hajallaa, massina rikki ja muailma toivottoman levoton. Vähitellen valkenj huomen. Ystävällinen nuapur valoi massinan jalat ehjiks, tek uuvven pöyvän, puhast ja rasvais konneen sisält ja piält – pelkäst kiitoksest! Taitavan ihmisen tais tulla massinaraiskaa siälj. No, massina ei ennää ommelt ohutta kangasta, eikä teht lyhyttä tikkii. Leuvat silt taisiit ajansaatos kulluu. Hametta ja paitaa, hurstii ja nästykkii ommeltii kumminkiin jälleen. Jokkainen vunukka sai viel tilkkuloist muistoks vaipan.

Pitkän päivätyön uskollisesti täytettyään siunattiin Maria kaivattuna matkalle, jolta ei palluuta ole. Autioituneessa mökissä seisoi massina surullisen yksinäisenä. Yksi ja toinen silmäsi kaihoten: ottasin, mut ko on jo uus. . . eikä tilojakaa. . . Saa valmiina ihan mitä vua. . . Mutta – jos se tekee enää pitkää tikkiä ni siithä sais hyvän askartelusahan. Neula vua pois ja sahanterä tilal. . . Tilanne oli pelastettu! Massinavanhus, sahaks muutettuna, palvelee uudessa virassaan ties kuin kauvan viel. Ehkä se massimaisesti muisteloo itseksee menneitä ja ihmettellöö muailman männöö – piäkaupunkis, mitä ei ennää linnaks ossaa sannoo.

Helvi Othman

Postikortti Sinulle

»Meillä oli Portaanpäässä ennen Juhannusta eläkeikäisten kurssi. Sunnuntaiaamuna veimme kukkakimppumme myös inkeriläisten muistomerkille. Siinä nurmikkoa uusittiin talven jääpoltteen jälkeen. Kerro näille ystäville terveisiä, kun tapaat.» – Sanat ovat 26. 6. -84 päivätystä kortista, ja kirjoittajana on Eeva Laakso. Hänethän tunnetaan lähinnä »äitinä», joka rakkaudella hoiteli meitä Lapinlahden retkeläisiä toukokuussa v. 1983. Mitä sanookaan unkarilainen runoilija E. Turmezei tällaisista ystävistä:

»Kuivalle kukalle raikas vesi –
Sisar tai veli, jonka saan sinulta
iloihini ja huoliini, Jumala.
Heistä aavistan hellyytesi.

Sinua kiitän, yksin en jää.
Sisarussydänten ihmeellinen
sateenkaari kimmeltää.

Sitä pitkin kulkee enkeleitä
lohduttaen ja rohkaisten.
Herrani, kiitos kun annat heitä.»

Heljä Huttunen

Jumala ei koskaan sulje ovea aukaisematta toista.

Irlantilainen sananlasku

* *

Jokainen ihminen on pieni maailma.

Ranskalainen sananlasku

* *

Osa yksiil, kesä kaikiil – a Jumala on jokahisel.

Inkeriläinen sananlasku, Tuuteri

VALTAMEREN TAKAA

Runotervehdys New Yorkista

Rukous

Isä taivainen, meidän kaikkien
ole läsnä ja lähellä.
On taakkani kovin vaikea
kärsiä tällä hetkellä.

On tuskani yli pääsemätön,
päivää monta jo kestänyt on.
Se ylläni on näkymätön,
vain Jumalan tiedossa se on.

Valvoin monen monet yöt
kärsien ja itkien.
Katselin mä tähtivyöt
lohdutusta rukoillen.

Kärsimyksistäni en puhua voinut,
ei läheiseni lohdutusta suonut.
Sinä Jumala yksin kuulit
pyynnöt, hiljaa toivotut.

Sinuun, Herra, uskoa tahdon,
Sinun sanasi voimaa antaa.
Sinun armosi loputon,
Sinä yksin voit parantaa.

Koetan ajatella toista,
joka mulle avun tois.
Mutta en mä löydä moista,
joka kivun poistaa vois.

Uskoa kun tahdon näin,
tuskakin jo laimentuu.
Ja kun katson valoon päin,
päivänikin uudistuu.

Ja kun jälleen tuskat saavat,
silloin Jumalan puoleen käännyn.
Rukouksessa pyynnöt toistuvat,
Sinun edessäs, Herra, nöyrryn.

Ja kun hiljaa noutaja kulkee
luoksensa hakemaan,
hän iäksi minut sulkee
taivahan tähtitarhaan.

Siellä tuskista vapaa olla saan,
lepo suloinen odottaa.
Aikakin pysähtyy kokonaan.
Se on ikuinen rauhan maa.

Maria Mehiläinen
New York

RUOTSIN PUOLELTA

MUISTOJEN JUHLA BORÅSISSA 25.–26. 08. 84

Tänä syksynä tulee kuluneeksi 40 vuotta siitä kun Inkerinsuomalaisia alkoi saapua Ruotsiin. Pakolaisina tulimme tänne pyytämään turvapaikkaa. Olimme kerjäläisiä silloin sanan täydessä merkityksessä, kerjäsimme Ruotsin hallitusta ja rukoilimme taivaallista isää, että Ruotsi ottaisi meidät vastaan ja myöntäisi turvapaikkaoikeuden meille täällä vapaassa maassa. Rukouksemme menivät perille. Niinä epävarmoina aikoina meidän eteemme ohjattiin tuntemattomia ruotsalaisia, joista meille tuli ystäviä ja jotka paneutuivat alusta alkaen kaikella tarmolla meidän asiaamme ja tekivät arvaamattoman paljon työtä meidän hyväksemme. He saivat silloisen Ruotsin hallituksen suhtautumaan myönteisesti inkeriläisiin pakolaisiin ja meille myönnettiin turvapaikkaoikeudet. Saimme jäädä maahan, jossa meillä on ollut hyvä olla. Tänä päivänä emme ole enää pakolaisia, vaan veroa maksavia Ruotsin kansalaisia. Menneisyytemme meitä velvoittaa muistelemaan elettyjä vaikeita aikoja, samalla kiitollisuus kehottaa meitä juhlimaan tätä 40 vuoden taivalta.

25. 8. alkoi juhlapaikaksi varatulle Gustav Adolfin seurakuntakodille kokoontua juhlakansaa eri tahoilta Ruotsia. Sana juhlasta oli mennyt perille, ja se ilahdutti juhlien järjestäjiä.

Kello 16 alkoi tilaisuus yhteisesti lauletulla Karjalaisten laululla. Vt. kirkkoherra S. Sundgren toivotti juhlaväen tervetulleeksi past. J. Jäniksen toimiessa tulkkina. Illan asiallisena kuuluttajana toimi Boråsin Inkerinkerhon puheenjohtaja opettaja A. Paakkonen. Rådan suomenkielinen kirkkokuoro Kaisu Leitzingerin johdolla juhlisti lauluillaan tilaisuutta. Professori Pentti Kaitera esitelmöi inkeriläisten siirrosta saksalaisten sotatoimialueelta Inkerinmaalta Suomeen. Hän palautti myös yksityiskohtia mieliimme. Niissä vilahteli sodan kauhuja, nälkää, vilua, tauteja ja kuolemaa sekä vaikeita kuljetuksia. E. Tarkiainen lausui kirjoittamansa runomuotoisen muistelman pakomatkasta yli Suomenlahden ja opettaja A. Paakkonen muisteli aikaa ja tapahtumia 40 vuotta sitten. Yhteisesti laulettiin »Kiitos sulle Jumalani». Tilaisuus päätettiin hymniimme Nouse Inkeri.

Sunnuntaina 26. 8. klo 11 kokoonnuimme hartaustilaisuuteen Sigfridin hautausmaan kappeliin. Täällä mieli helposti herkistyy, sillä onhan tässä kappelissa siunattu ja täältä saateltu haudan lepoon muitten lisäksi myös parisen sataa Boråsissa asunutta inkeriläistä, jotka ovat saaneet rauhaisan leposijan täällä kauniissa kumpuilevassa kalmistossa, jossa odottavat ylösnousemuksen ihanaa hetkeä. Tähän tilaisuuteen toivotti meidät tervetulleeksi past. Jussi Jänis, minkä jälkeen rouvat Meeri Hihnala ja Ida Jänis lauloivat sointuvasti »Sunnuntai» Arvi Haikosen säestyksellä. Pastori Vilho Kurujoki puhui Jumalan sanaa Hebrealaiskirjan 11. luvun 13 säkeen johdatuksella ja yhteisesti veisattiin virsi 129. Pastori J. Jänis ehdotti, että kun meillä on mahdollisuus kokoontua yhteen menneitä muistelemaan ja kiittämään kaikesta, myös poismenneistämme joita on kätketty haudan lepoon eri puolilla maailmaa, toiset tunnetuissa mutta hyvin monet tuntemattomissa kalmistoissa, kunnioittaisimme hiljaisella

hetkellä vainajiemme muistoa. Tämän jälkeen past. Jänis johdatteli loppurukoukseen. Laulettiin yhteisesti virrestä 600 5. värssy, ja lopuksi vielä saimme kuulla Idan ja Meerin laulavan »Ihana on siion virtoinensa». Tilaisuus oli harras ja mieliinpainuva. Monet poikkesivat tilaisuuden jälkeen rakkaittensa haudalle jättäen tuoreen kukkatervehdyksen tai nyppäsivät pois kasvaneen rikkaruohon istutettujen kukkien joukosta ja hiljentyivät vainajan kanssa elettyjä hetkiä muistelemaan.

Kello 13.30 kokoonnuimme juhlajumalanpalvelukseen ja pyhän ehtoollisen viettoon Garolin kirkkoon. Vilho Kurujoki toimitti alttaripalveluksen, rippisanat lausui toht. Gustav Dahlbäck, hyvin läheinen ystävämme jo 40 vuoden takaa. Jussi Jänis saarnasi ja Evankeliumiyhdistyksen kuoro Arvi Haikosen johdolla lauloi. Vahtimestarin laskun mukaan kirkkokansaa oli yli 300 henkeä, joista ehtoollisella kävijöitä oli 250.

Jumalanpalveluksen päätyttyä siirryttiin viereiseen seurakuntataloon, johon oli Inkerinkerhon puolesta katettu runsas kahvipöytä. Kahvi aina piristää, ja puheensorinaa riitti aina siihen asti, kunnes siirryimme päätöstilaisuuteen viereiseen saliin, joka täyttyi viimeistä sijaa myöten. Jussi Jänis otti taas ohjakset käsiinsä tässä juhlan viimeisessä tilaisuudessa. Armas Paakkonen kiinnitti Gustav Dahlbeckin rintaan Inkeriläisten Sivistyssäätiön myöntämän ansiomerkin tunnustuksena Inkerin heimon hyväksi suoritetusta työstä. Juhlayleisö osoitti suosiotaan: jos koska, niin nyt oli tämä merkki kiinnitetty oikean miehen rintaan, niin paljon hän on meidän hyväksi uhrannut aikaa ja voimia. Gustav Dahlbeck kiitti osakseen tulleesta huomionosoituksesta ja mainitsi mm., että on tavallaan yllätys, että siitä on kulunut jo neljäkymmentä vuotta jolloin Ruotsin kirkko sai ottaa vastaan inkeriläiset. »Tulitte pakolaisina ja uskonveljinä ja -sisarina, silloin ette tienneet tulevaisuudesta mitään, mutta nyt voimme yhtyä psalmin kirjoittajan sanoihin: 'Aina tähän asti on Herra auttanut, kiitetty olkoon Hänen nimensä'.» Kuoro Arvi Haikosen johdolla heläytti pari laulua ja professori Pentti Kaitera esitelmöi aiheesta »Missä määrin raamatun ilmoitukset tulevaisuudessa vastaavat nykytieteen mukaista tutkimusta». Lilja Saija luki kaksi kirjoittamaansa runoa ja Vilho Kurujoki puhui

Vanhantestamentin tekstin mukaan: »Kun sinä syöt ja tulet ravituksi niin julista Herraasi, Jumalaasi siitä hyvästä maasta, jonka hän on sinulle antanut». Jussi Jänis puhui menneistä vuosista ja toi kiitokset julki läsnäolijoille, että nämä olivat taaskin näin runsaslukuisina saapuneet juhlille. Samoin hän kiitti juhlapuhujia sekä keittiöväkeä ja johdatteli juhlakansan loppurukoukseen. Veisattiin yhteisesti virsi 408 Herraa hyvää kiittäkää. Juhliessamme emme unhoittaneet lähetystyötä: kannoimme tässä tilaisuudessa kolehdin lähetyksen hyväksi.

T.J.

TIEDUSTELU

Sukulainen N-liitosta tiedustelee Valja Joutsen'ia, joka on noin 59 v. Vastaus puh. 036-160 962 Ruotsissa.

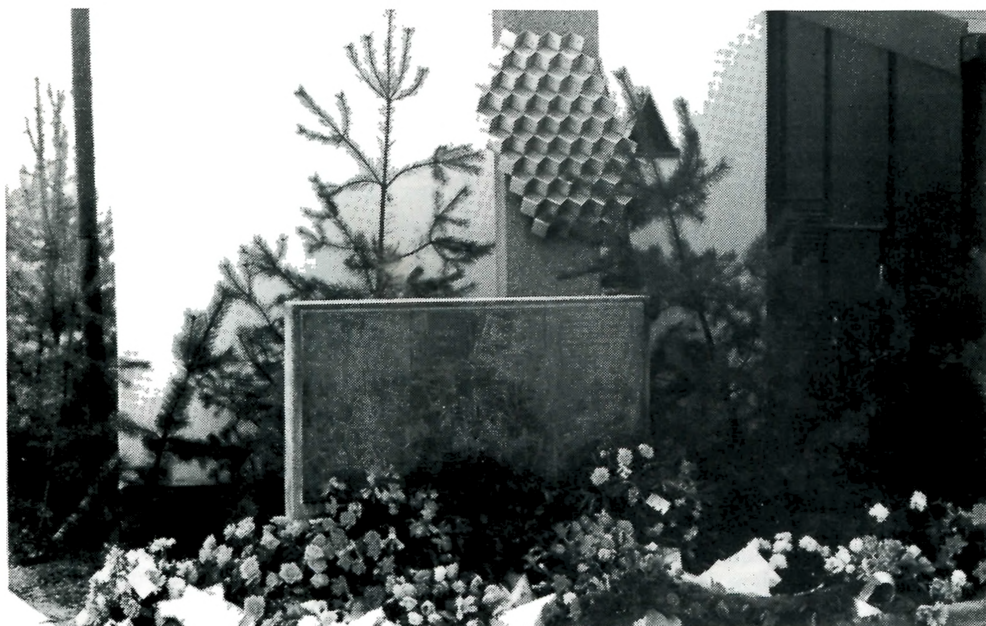
* * *

Ystävämme Leningradista etsii veljeään, joka on Suomessa. Entinen nimi on Simo Pietarin poika Hynnä. Syntynyt 1918 tai 1919. Veli on Jaakko Matin poika Kukkonen. S. 2. 5. 1924, Seuluskoin lääni. Mahd. tiedot: Marja Liisa Salminen, Killivuorenk. 38, 20900 Turku, puh. (921) 581 621.

Opettaja Pekka Kiijärvi 80 vuotta

28. 9. 1984 täytti 80 vuotta opettaja Pekka Kiijärvi Hämeenlinnassa. Hän on syntynyt Vuoleen Reppoissa, Pohjois-Inkerissä 1904. Parhaimmat onnentoivotuksemme näin jälkikäteen.

Muistokiven siirrosta

Kuten Inkeriläisten Viestin palstoilla on jo aikaisemminkin kerrottu, St. Mikaelin vanha pieni kirkko on ollut kodikas ja viihtyisä kokoontumispaikka Örebrossa. Sen rakennusvaiheessa v. 1960 oltiin talkootyössä muitten mukana. Örebron Inkerin suomalaisten kerho lahjoitti ehtoolliskaluston sen käyttöön. Maljan pohjaan kiinnitettiin Ruotsin, Inkerin ja Suomen vaakunat.

Nyt Pyhän Mikaelin seurakunta on saanut uuden upeamman kirkkorakennuksen vanhan kirkon päädyn pohjoispuolelle. Se vihittiin käyttöön 1. adventtina v. 1983. Muistokivi siirrettiin uuden kirkon sisäänkäytävän viereen. Sen muutto näkyvämmälle paikalle on herättänyt laajan mielenkiinnon ruotsalaisissa. Katsellessaan pronssilaattaa, johon on kaiverrettu lähes kaikki Inkerin maan suomalaiset kirkot, moni kyselee, montako näistä kirkoista on käytössä tänä päivänä. – Valitettavasti ei ole muuta vastausta kuin että näistä kirkoista ei yksikään ole toiminnassa.

Tällä kertaa Leningradin alueella on toiminnassa Puškinin entinen Saksalainen luterilainen kirkko. Se kattaakin kaiken suomenkielisen, sekä muiden Leningradin alueella asuvien evankelis-luterilaisen seurakuntapalvelun. Viimeksi mainittu kirkko ei ole pronssilaatassa, se on toiminut vasta jonkun vuoden.

MONET RUOTSALAISET LASKEVAT KUKKANSA POISMENNEITTEN OMAISTENSA MUISTOLLE, MONUMENTTIMME ETEEN. He laskevat tietämättään kauneimmat kukkansa myös niiden lukemattomien muistomerkille, jotka eivät ole saaneet koskaan pientäkään kukkaa kummulleen Taškentin, Kuollan ja Siperian aroilla.

Saman kirkon pastori Bengt Olsson lausui sattuvasti: »Siinä se tulee olemaan, ei vain muistokivenä, vaan myös muistutuksena yhteydestä Kristukseen, jolle inhimillinen voima ei voi asettaa rajaa.»

A. Halttunen
Örebro

Pekka Peuhkuri

Isäni Pekka Peuhkuri kuoli 3. 4. 1984 Turussa 80 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt vuonna 1903 Järvisaaren Metsäpirtin kylässä Inkerinmaalla. Pekka-nimen hänelle antoivat vanhempansa Eeva ja Antero. Hän oli kolmesta sisaruksesta ainoa Suomeen jäänyt. Molemmat sisaret ovat elossa ja asuvat Leningradin lähellä.

Vuonna 1943 Pekka saapui perheineen Viron kautta Suomeen. Hangosta tuli siirto ensimmäiseen sijoituskohtaan Turun saaristossa olevaan Kustavin saareen. Suurehkon maatilan isäntä, jonka torppaan ja töihin vanhempani asettuivat, ilahtui kovasti isäni jo isältään perimän sepän ammatin taitamisesta. Talon koneet ja laitteet olivat monien sotavuosien jälkeen pahasti rempallaan. Kun tilan vanha pajakin saatiin kuntoon, niin talon ja vieläpä naapurienkin koneet kunnostettiin ja silloin vielä lukuisat hevoset kengitettiin. Isäni ei kuitenkaan Kustavissa tuntenut viihtyvänsä, kun sukulaiset ja tuttuja oli useita Turussa, ja niin vuoden kuluttua muutettiin Turkuun. Työpaikka löytyi Värtsilän telakalta, jossa hän sitten työskentelikin eläkeikään asti.

Isäni sydäntä on koko Suomessa olon ajan liikuttanut Inkeri ja inkeriläisyys. Hän oli alusta lähtien mukana Turun Inkeriläisten yhdistyksen toiminnassa. Musiikkimiehenä hän lauloi äitini Marin kanssa yhdistyksen kuorossa ja lukuisat ovat ne kesäjuhlien matkat ja tapahtumat, joihin hän loppuun asti otti osaa.

Hyviä ja rakkaita suhteitaan omaisiin Venäjällä hän ei unohtanut. Lukuisat olivat ne matkat, jotka hän sinne teki ja vastavierailuihin omaisiaan tänne Suomeen kutsutti.

Isäni muisteli useasti omaa kultaista isäänsä, jonka hän oli jo nuorena menettänyt. Hänet oli kulakkina Siperiaan karkoitettu, ja siellä hän eli viimeiset elonpäivänsä.

Minun osalleni oli suotu kokea isäni hyvyys huomattavasti pidempään. Hän on nyt poissa, ja me omaiset muistelemme häntä mielessämme monitaitoisena hyvän tahtoisena huumorimiehenä, rakkaana aviomiehenä ja kultaisena isänä.

Valtteri Peuhkuri

Rakas äitimme

MARIA
TOIVOKAINEN

os. Kemppi

s. 7. 12. 1899 Tuutarissa
k. 12. 7. 1984 Kylmäkoskella

Kaivaten ja ikävöiden:
Hilma ja lapset
Albert perheineen
Vihtori perheineen
Irma
Ym. sukulaiset ja ystävät

Nukkuos rauhassa äitimme kallis.
Toiveesi täyttyi jo, Herra sen salli.

Elisabet Mullo

Jumala on katsonut hyväksi kutsua pois rakkaan puolisoni Elisabetin vain viisi päivää ennen hänen 80-vuotissyntymäpäiväänsä. Jo pitkään hän oli ollut vaikeasti sairaana. Kaatumisesta johtunut vammautuminen, korkea verenpainetauti ja sydänveritulppa runtelivat hänen ruumistaan, kunnes korkea kuume vei hänet sairaalaan viime uudenvuodenpäivänä. Olimme joutuneet Göteborgin matkalla lentämään 15000 metrin korkeudessa, ja siitä asti hän oli ollut huonossa kunnossa. Kahden viikon kuluttua hän kuitenkin pääsi kotiin ja se oli suuri ilon päivä, sillä oli Valentinin päivä ja minun syntymäpäiväni. Hänen kotiin tullessaan oli hibiscus (kiinanruusu), jota olin huolella hoitanut, juuri puhjennut kukkaan. Siinä oli kolme hienoa kukkaa ja iloitsimme niistä kovin molemmat.

Kesäkuussa kaikki taas kääntyi huonompaan suuntaan. Jälleen vaimoni joutui kovissa tuskissa sairaalaan, eikä sieltä enää palannut. Poikamme Erkki oli käynyt häntä juuri katsomassa, mutta lähtenyt sitten kotiin, koska ei voinut katsella äidin tuskia. Koska meillä ei ole puhelinta, sairaanhoitajatar soitti poliisille, joka sitten tuli meille ilmoittamaan, että vaimoni on pois lähdössä. Kun ehdin sairaalaan, tuli poikamme ovella vastaan ja kertoi, että äiti oli päässyt pois tästä kipujen ja tuskien maailmasta vain pari minuuttia aikaisemmin. Hän nukkui pois 8. päivänä heinäkuuta, poikamme syntymäpäivänä. Poikammehan on syntynyt 1944 Suomessa ja kastettu Suomenlinnan kirkossa. Hän oli vain kuuden kuukauden ikäinen, kun lähdimme pakomatkalle, eikä ole sen jälkeen kertaakaan käynyt Suomessa.

Rakkaamme siunattiin 17. 7. 1984 Trollhättanissa Hoppet-kappelissa, jossa mm. Suomi-Seuran edustaja oli läsnä. Musiikkitirehtööri Sven Andersson soitti ensin muunnelman Nybergin suomalaisesta koraalista, minkä jälkeen ruumiinsiunauksen toimitti pastori Lars-Åke Pettersson. Muistotilaisuus vietettiin Felob-Qordenilla. Minä lauloin virren 622, joka mielestäni sopi hänelle: olihan hän ollut halvaantunut ja täysin liikuntakyvytön kesäkuusta lähtien. Kovin hän sai kärsiä sairautensa tähden, ja nyt kiitän Jumalaa, että kutsui hänet pois tästä tuskien maasta ja paransi hänet iankaikkisesta iankaikkiseen.

Niilo Mullo

Joukostamme poistuneita

Alexander Kakko, synt. 12. 11. 1925, kuoli 29. 11. 1983 Mölndalissa.

Antti Radblom, synt. 16. 11. 1906, kuoli 3. 3. 1984 Boråsissa.

Anna Tani, synt. 5. 3. 1896, kuoli 20. 4. 1984 Tampereella.

Nikolai Puronen, synt. 9. 4. 1938, kuoli 27. 5. 1984 Angeredissa.

Helli Joutsi, synt. 13. 4. 1903 Kosemkinassa, kuoli 6. 8. 1984 Jönköpingissä.

Eila Nilsson o.s. Karhu, synt. 4. 6. 1932 Kosemkinassa, kuoli 13. 8. 1984 Ölmstadissa.

Liisa Kempi, synt. 1. 1. 1902, kuoli 12. 8. 1984 Boråsissa.

GÄVLE

Kaikkia Strömsbron leirillä olleita pyydämme ottamaan osaa 40-vuotisjuhlaamme Gävlessä 15. joulukuuta 1984. Ottakaa yhteys puh. (026) 116 824, (026) 185 608 tai (026) 67 373.

* * *

BORÅSIN UKKO-KERHO

jatkaa toimintaansa ja kokoontuu joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina klo 18 viihtyisään keskustelutilaisuuteen, os. Bocksjögatan 9. Lähempiä tietoja: Robert Paakkonen, puh. 70855.

* * *

ÖREBRO

Vuodesta 1966 olemme kokoontuneet St. Mikaelin kirkon suojiin muistojumalanpalvelukseen Pyhäin päivänä. Juhlan yhteydessä on laskettu seppele muistokivelle, juotu kahvit ja pidetty muistoseuroja. Viime vuosina ovat Boråsin ja Mölndalin kirkkokuorot tuoneet arvokasta ohjelmaa näihin tilaisuuksiin.

Näissä merkeissä kokoonnutaan jälleen Pyhäinpäivänä. Tällä kertaa St. Mikaelin uudessa kirkossa muistojumalanpalvelukseen ja sen jälkeen ohjelmalliseen tilaisuuteen.

Juhlien ohjelma:

2. 11. 84 klo 18.30 seurat St Mikaelin uudessa salissa.

3. 11. 84 klo 13.00 muistojumalanpalvelus ja ehtoollinen Mikaelin kirkossa
14.30 seppeleen lasku muistokivelle
14.45 kahvitarjoilua seurak.salissa
16.30–17.30 seurat, joiden ohjelmassa puheita, kuorolaulua ym.

Ohjelmassa mukana past. Vilho Mustonen Turusta, paikalliset työntekijät, B. Olsson, Tapio ja Outi Syrjätie, H. Toikka, Mölndalin kirkkokuoro.

Juhlista vastuussa Örebron Inkerin kerho

Kotiseutu

Kukoistus aurinkoisen kesäaamun
tuo mieleen kauaks jääneen kotiseudun.
Kuinka vihreänä loisti oras viljapellon,
kukki tuomi, soitti kirkon kello.
Penkereellä suvikukkain väriloisto.

Muistoissani säilyy kotipiha kovin kallis,
joka puu ja pensas niin perin kaunis.
Rakas joka polku, jossa lasna astelin,
joka mätäs metsikön oli vihrein, pehmoisin.
Linnun laulu kaikui korvihini suloisin.

Tään kaiken muistona voin perinnöksi antaa
sinulle lapseni, ett sitä muistat, holhoot aina.
Näin äiti mulle kaihomielin haasteli,
jäi kotiseutumme ja synnyinmaamme,
liehuneeko koskaan siellä lippu Inkerin?

Ei loista värit sen: sini, kelta, punainen.
Onko taivas koskaan enää väriesi sininen?
Huojuneeko yhtä keltaisena viljapelto?
Kovin kohdellut on kansaas kohtalo.
Kastehelmet nyt varmaan kyyneltemme laillla
peittää niityt kedot, koska ovat askeltamme vailla.

Siksi juuri säilytän mä sinut sisimmissäin,
kotiseutuni juuret syvällä on sydämmessäin.
Vain muistot ovat taattojemme perinnettä.
Kesätuuli haikeasti huokaa kaivaten,
minne jouduitkaan, Inkerinmaan lapsonen?

Lilja Kouru-Hedbom

EDELLÄ OLEVAN RUNON JOHDOSTA

Västeråsin kesäjuhlaselostuksessa oli toimittajalle sattunut erehdys runon kirjoittajan nimessä. Runoa »Kotiseutu» ei ole kirjoittanut Lilja Saija, joka on usein avustanut Viestiä runoillaan, vaan Lilja Kouru-Hedbom, jonka runon siis Helmi Lehtonen luki Västeråsin kesäjuhlilla.

Ajankohtaisia ilmoituksia

Lokakuun kuukausitilaisuus 28. 10. 1984 klo 14.

Marraskuun tilaisuus joka on **samalla joulujuhla,** pidetään lauantaina (huom. päivä) 24. 11. 1984 Karjalatalon yläsalissa. Se alkaa joulumyyjäisillä klo 12.00. Varsinainen juhla alkaa klo 14.00. Tervetuloa.

Inkeri-kuoro kokoontuu jälleen harjoituksiin joka viikko tiistaisin klo 17 Inkerikodissa. Entiset ja uudet laulajat, tervetuloa mukaan. – Myös miehet.

SEUKKOSEURA

kokoontuu syyskaudella 1984 seuraavasti: 8. 11., 22. 11., aina torstaisin klo 13.00 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Kuluvana vuonna pidetään Karjalaisten talossa Itäpellontie 2 seuraavat tilaisuudet: Pyhäinpäivä 3. 11. klo 13 (Kivellä klo 12), Joulujuhla 26. 12. Kaikki tilaisuudet paitsi Pyhäinpäivän juhla alkavat klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala	
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho	
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen	
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä	
Inkerikuoro	
Nouse Inkeri ym.	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu	
Murrejuttuja	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viestin irtonumeroita.

MUISTOJEN KARJALA – uusi aluevaltaus suomalaisessa videokasettituotannossa

Karjalan Liitto ja Suomi-Filmi Oy ovat yhteistyössä aikaansaaneet uuden aluevaltauksen suomalaisen videokasettituotannon alueella. Ne ovat tuottaneet Suomi-Filmin vanhan arkistomateriaalin pohjalta hyvin mielenkiintoisen videokasetin luovutetusta Karjalasta.

Muistojen Karjala -kasetti on hyvä esimerkki siitä, että kotimaista videokasettitarjontaa voidaan monipuolistaa myös käyttämällä vanhaa dokumenttifilmimateriaalia. Tässä kasetissa on käytetty 1930-luvun materiaalia sellaisenaan, ts. dokumenttipätkät on suoraan siirretty arkistofilmiltä videolle muuttamatta alkuperäistä kuvaa tai ääntä. Suomi-Filmin kuvaajat vievät meidät siihen Karjalaan, joka useimmille nykyajan suomalaisille on tuttu vain puheista ja vanhoista valokuvista. Näin ollen tällä kasetilla on myös kulttuurihistoriallista merkitystä Karjalan historian elävöittäjänä, sekä karjalaisille että Karjalan ystäville tai kelle tahansa suomalaiselle.

Kasetti lähtee liikkeelle entisten terijokelaisten ensimmäisestä vierailusta sodan jälkeen entiselle kotiseudulleen. Tässä dokumentissa kuvataan entisten terijokelaisten haikeita tunnelmia heidän vieraillessaan Kannaksella vuonna 1956.

Toinen filmi kuvaa Sortavalan laulujuhlia vuonna 1935. Tällöin juhlittiin näyttävästi Kalevalan ilmestymisen 100-vuotisjuhlaa. Filmissä nähdään ja kuullaan yli 10 000 laulajan kuoroa ja seurataan muuta arvokasta juhlaohjelmaa, sekä vieraillaan Sortavalan kaupungissa ja sen ainutlaatuisessa saaristossa.

Kolme vuotta myöhemmin tehdyssä dokumentissa kuvataan Valamon luostarisaarta. Tämä Laatokan helmeksi mainittu saari luostareineen näyttäytyy tässä filmissä parhaimmillaan. Paitsi, että seuraamme luostariyhteisön jokapäiväistä elämää pääsemme myös tutustumaan sen iki-ihanaan luontoon ja luostarimiljööseen.

Muistojen Karjala -kasetin päättää vuonna 1939 kuvattu lyhytdokumentti Karjalan pääkaupungista Viipurista. Tämä filmi on koostettu talvisodan jälkeen 1940, ja siitä välittyy silloinen haikea tunnelma jo menetetystä kaupungista. Filmistä saa kuitenkin erinomaisen kuvan Viipurin kaupungin elämästä ja myös sen ainutlaatuisesta kansainvälisestä ilmapiiristä.

Vaikka aikaa kasetissa olevien filmien kuvaamisesta on kulunut jo 50 vuotta, on materiaali hyvätasoista, koska kaseteissa on käytetty arkistofilmiä. Luonnollisesti filmien kuvauksessa ja etenkin selostuksessa näkyy tuon ajan oma tyyli, mutta sehän on pelkästään viehättävää nykyajan ihmisille. Muistojen Karjala -kasettia on tulossa lisääkin, koska materiaalia luovutetusta Karjalasta löytyy vielä runsaasti. Ensimmäistä Muistojen Karjala -kasettia voi varauksetta suositella kaikille karjalaisille ja Karjalan kulttuurin harrastajille. Hintakaan ei ole esteenä, koska tuottaja on tarkoituksella hinnoitellut kasetin siten, että kuka tahansa videoharrastaja sen pystyy hankkimaan.

Vammala 1984 Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

Suviaamun kylmässä lähden.
Tuuli on tuskin siivillään.
Käyn rantaan, puoliksi uneen jään.
Mitään katso en, kaiken nähden.

numero 11 marraskuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,– 1/2 » » 250,– 1/4 » » 150,– Kuolinilmoitukset 50,– Kiitos- ym. ilm. 40,– Kuva ilmoituksessa 70,– Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSI: Anja Samooja, »Jäähyväiset kesälle» kokoelmasta Sydänjuuret

ELLA BJÖRN

Heimotyöhömme aktiivisesti osallistunut, diplomi-insinöörin rouva Ella Björn o.s. Kärbis Västeråsista on kutsuttu tuonpuoleisiin. Hän kuoli lyhyen vaikean sairauden jälkeen 21. 9. 1984 Västeråsissa.

Ella Björn oli syntynyt 17. 1. 1921 eestiläisten vanhempien lapsena Kurlovkan kylässä Järvisaaren seurakunnassa Inkerissä. Hänen isoisänsä ja äidin vanhemmat olivat muuttaneet Inkerinmaalle Järvisaaren seurakuntaan

1800-luvun loppupuoliskolla Narvan alueelta. He olivat maanviljelijöitä. Vuonna 1935 kohtasi heitä, kuten kymmeniä tuhansia muitakin inkerinsuomalaisia ja eestiläisiä, kova kohtalo. Heidän oli jätettävä rakkaaksi käyneet kotikonnut ja siirryttävä muualle asumaan.

Alkeisopetuksen Ella-tyttö sai omalla äidinkielellään eestiläisessä kansakoulussa, jonka jälkeen hän jatkoi opintojaan muualla. Keväällä juuri ennen toisen maailmansodan syttymistä Ella Björn valmistui kansakoulunopettajaksi venäjänkielisestä opettajaseminaarista Hatsinassa. Suomeen Ella Björn siirtyi miehensä, diplomi-insinööri Aappo Björnin ja kahden lapsensa kanssa keväällä 1943. Perhe asettui asumaan Jyväskylään. Sieltä heidän mukanaan kolme lastansa piti olosuhteiden pakosta siirtyä v. 1946 Ruotsiin. V. 1948 perhe muutti Västeråsiin, jossa Ella-rouva sai työpaikan ASEA:n tehtaassa.

Viimeiset kaksitoista vuotta Ella Björn työskenteli ASEA:n tutkimuslaboratoriossa. Hänen kielitaitoaan (suomi, saksa, eesti ja venäjä sekä ruotsi) käyttivät hyväkseen muutkin ASEA:n tutkimuslaboratorio, jossa hän varsinaisesti työskenteli: toimensa ohella Ella Björn sivutöinään osallistui suunnilleen 20-vuoden ajan käännös- ja tulkkitöihin Västeråsin tuomioistuimessa ja poliisilaitoksessa sekä maahanmuuttovirastossa.

Heimotyöhön Ella Björn oli osallistunut jo Jyväskylässä asuessaan. Erittäin suuren panoksen hän ehti antaa inkerinsuomalaisten toiminnalle Västeråsissa ja sen ympäristössä, jossa hän yli kolmenkymmenen vuoden ajalla otti innokkaasti osaa heimoväen rientoihin. Hän oli erityisesti kiinnostunut musiikista ja taiteesta sekä yleensä kulttuurin harrastamisesta. Hänen toimestaan oli syntynyt meille monille tuttu Västeråsin inkerinsuomalaisten laulukuoro, joka kävi laulamassa Helsingissäkin kesäjuhlillamme.

Viime juhannuksena Västeråsin kesäjuhlilla Inkeri-illassa esitetty musiikillisesti rikassisältöinen Roland Pöntisen johtama konsertti oli saanut alkunsa Ella Björnin toimesta. Västeråsin tuomiokirkossa juhannusaamuna vietetty juhlajumalanpalvelus jäi varmasti myös kaikkien osallistujien mieleen unohtumattomana. Jumalanpalveluksen alussa kansallispukuisten kuorolaisten kulkue ja ristiä edessään kantava ryhmä Ella Björnin johtamana halusi osoittaa kaikelle kirkkokansalle, mitä tietä meidän elämässämme on kuljettava. Ella-ystävämme oli mukana aina siellä, missä kysytään uskoa Jumalaan.

Ella Björn varmaan tunsi viime kesänä Västeråsin juhlilla, että hänellä ei ole enää paljon aikaa. Tähän viittasi sekin, että hän pyysi allekirjoittanutta lukemaan esirukousta hänelle juhlien aikana. Hänen aavistelunsa toteutuivatkin varsin pian. Nyt hän, aina auttava, helläsydäminen ja ihmisrakkautta osoittanut ystävämme on poissa. Hän on jättänyt suuren tyhjiön jälkeensä ei ainoastaan omaisten vaan myös kaikkien heimotyötämme rakastavien keskuudessa.

Kunnioittavin jälleennäkemisen mielin

Matti Vironmäki

Paluu menneeseen

Kotiseutua kuvaamassa Inkerinmaalla

Istuin sähköjunassa katsellen uteliaana, silmä tarkkana ulos ikkunasta yrittäen ahmia kaiken näkemäni mieleeni, ettei mitään vain jäisi rekisteröimättä, huomaamatta. Onneksi juna kulki suhteellisen hitaasti, jotta oli aikaa kurkistella molemmille puolille. Päivä oli kaunis, kesäisen helteinen. Puupenkkinen vaunu oli täynnä matkustajia, venäläisiä, jotka loivat uteliaita silmäyksiä länsimaisiin turisteihin. Lisäksi suomenkielinen keskustelumme paljasti auttamattomasti, ettemme olleet paikallisia. Olimme jokin aika sitten nousseet junaan Leningradissa matkan kohteena Puškin ja oma lapsuudenkotini Hyvösi.

Istuin hiljaa penkilläni kamera sylissä laukaisuvalmiina, sillä halusin kuvata kaiken talteen mahdollisimman tarkasti.

Ajatukset lensivät menneisiin vuosikymmeniin. 43 vuotta oli kulunut siitä, kun viimeksi sanoin hyvästit Hyvösin kylälle, Puškinille ja koko Inkerinmaalle. Silloin sodan puhjettua alkoi kaikille inkeriläisille tuttu pakolaistaival. Sen taipaleen yksi lenkki oli osaltani umpeutumassa. Olin palaamassa takaisin katsomaan vielä kerran lapsuudenkotini seutua ja paikkaa.

Olin käynyt Leningradissa jo muutamia kertoja serkkuni Liisan ja hänen lastensa luona. Aikaisemmilla kerroilla emme olleet onnistuneet liittämään Puškinissa käyntiä ohjelmaamme. Nyt se oli edessäni.

Serkkuni, joka oli kulkenut pakolaistien lapsuuskodistamme Viron ja Suomen kautta takaisin Inkerinmaalle, oli minua vanhempi, joten hän muisti vielä hyvin niitä lapsuudenkotini maisemia ja oli hyvä opas minulle, joka olin vasta 5-vuotias sotaa pakoon lähdettäessä v. 1941.

Inkerinmaan maisemat vilahtelivat silmissäni, niinkuin 43 vuotta sitten, jolloin sain äitini kanssa joskus matkustaa junalla Leningradiin. Ennen pääosin kolhoosin peltoa olleet maisemat olivat paikoitellen saaneet kaupunkimaista ilmettä valtavine kerrostalokolosseineen ja autotallimerineen. Kuitenkin olin tuntevinani maisemassa sitä alkuperäistä vanhaa Inkeriä peltoaukioineen ja tasankoineen.

Sähköjuna saapui Detskoe Selon asemalle. Astuimme junasta.

– Tuo osa asemasta on vielä vanhaa ennen sotia ollutta, kertoi serkkuni Liisa.

– Tähän on rakennettu uutta osaa jatkoksi.

Kuvasin ahkerasti.

Asema-aukion kohdalla katselin Puškinin maisemaa.

– Kuvaa nyt tuota katua. Sitä pitkin aina lapsena kuljimme kauppaan ja saunaan. Se on säilynyt ihan alkuperäisen näköisenä.

– Tuosta rautatieylikäytävästä aina kuljimme. Tästä alkaa tie Hyvösiin. Rata on ihan samanlainen kuin silloin ennenkin. Sen voi siitä tuntea.

Jatkoimme jalkaisin kohti Hyvösin kylää, jonne oli n. 1,5 kilometrin matka. Tuntui jotenkin juhlalliselta kävellä tietä, jota lapsena, 43 vuotta sitten oli viimeksi tallustanut. Matka oli silloin tuntunut pitkältä. Nyt aikuisena se oli lyhyt.

Tien varret kasvoivat puuta ja pensasta. Kaikki oli rakennettu sodan jälkeen, sillä sota oli polttanut koko kylän ja pommit olivat rikkoneet jopa tienkin kokonaan. Vasemmalla puolella oli suuri puutarha omenapuineen. Oikealla oli muutama tehdasrakennus. Ennen sotaa tien molemmin puolin oli ollut omakotitaloja ja näkymät tasaista peltoa.

Puut olivat kasvaneet ja luonto muuttanut maisemaa. Mutta tie oli entisessä paikassa ja Hyvösin kylän luona sen loiva kaarre oli tunnistettavissa.

Serkkuni Liisa sanoi, ettei hänkään aivan varmasti osannut paikallistaa oman kotimme sijaintia.

– Jos näemme jonkun vanhan ihmisen, voimme häneltä kysyä. Ehkä hän on asunut

täällä jo ennen sotaa, niin osaa sanoa paremmin, ehkä muistaa.

Yritimme tarkkailla näkisimmekö jonkun. Sodan jälkeen rakennetut talot olivat nekin jo vanhoja ja ajan kuluttamia. Eräällä pihalla käveli vanha mummo.

Liisa meni kysymään.

Yllätys oli melkoinen saadessamme kuulla selvällä suomella. – Enhä mie muuta ymmärräkää kuin suomea. Mut mie en ole alkuperäisiä asukkaita. Tuossa pari taloa tuonnempana asuu naapurimme Juho. Hän on asunut täällä ennen sotaa. Mie tulen näyttämää.

Juho, jonka elämänvaiheet olisivat tarina sinänsä, opasti meitä löytämään entisen kotimme paikan. Valokuvatessamme muistot kiirivät entisaikaan. Muistimme nyt tienmutkan, pienen ylämaan, joka nyt osoittautui varsin loivaksi, tien vieressä olevan pumppukaivon, josta silloin haettiin talousvesi ja jonka luona huuhdottiin pyykit.

Saimme kuulla kylän kohtalon tarinaa. Vain yksi, venäläisten talo, koko kylästä oli jäänyt polttamatta. Kaikki on täysin pommituksessa tuhottu. Maakuopat, jotka aikanaan olivat olleet pelastuksemme pommituksien aikana, olivat nurmettuneet.

Juholta saimme kuulla, että hänen lisäkseen kylässä asui entisistä inkeriläisistä vielä toinenkin henkilö, Einari, joka oli pakomatkansa Viro, Suomi, Neuvostoliitto jälkeen, onnistunut palaamaan alkuperäiselle kotiseudulleen.

Vaatimaton Hyvösin kylä ei elänyt nytkään mitenkään loistonsa kukkuloilla. Sama pienuus ja vaatimattomuus. Olisiko ollut toisin, jos maata olisi saanut asua alkuperäinen inkeriläisväestö, sitä voimme vain arvailla.

Hiljaisella paluumatkalla Puškinin asemalle päätin mielessäni, nyt kun tie tuli tutuksi, palata vielä uudelleen, etsiä esille tuttavani Einari ja ehkä muitakin sen ajan ihmisiä ja viettää vielä aikaa muistojen parissa rakkailla lapsuustantereilla, jotka kaiken kurjuuden ja hävityksen jälkeenkin silti muodostivat yhden rakkaimmista ja muistorikkaimmista vaiheista ihmiselämän kiemuroissa.

Puškinista junaan tuli vielä yksi inkeriläismummo, jonka kanssa saimme selvällä suomella puhella kuulumisia. Hän oli tulossa tavanomaiselta matkaltaan Puškinin suomalaisesta kirkosta, jossa jumalanpalveluksia vietetään lauantaisin ja sunnuntaisin.

Inkerin kansa on kautta aikojen turvannut Isään Jumalaan, joka on auttanut vaikeuksienkin läpi matkatessamme kohti oikeaa Isänmaatamme.

Iltapäivällä kävimme Piskarevskin hautausmaalla isäni haudalla. Liikutuksen kyynelin laskimme kukkamme hautapaadelle.

Se mitä on jälellä, on elämä ja muistot, joita kantaa mukanaan tuleviakin polvia varten.

Reino Läärä

KIRJALLISUUS

Pirttiläisten kirja

Viime vuosina on ilmestynyt monia karjalaisia kotiseutukirjoja. Yksi niistä on *Pirttiläiset.* Sen on toimittanut, kustantanut ja pääosin kirjoittanutkin metsäpirttiläissyntyinen kotiseutu- ja paikallislehtimies, päätoimittaja Eero Kuoppa.

Pirttiläiset-kirja sisältää tarinoita ja kuvauksia Laatokan ja Suvannon maisemassa sijainneesta pienestä Kannaksen rajapitäjästä, tuosta kuulun Taipaleenjoen pitäjästä.

Lyhyet kyläkuvaukset pitäjän kuudesta koulupiiristä, aikalaisten mielikuvat kotiseudustaan, kymmenet ennen julkaisemattomat valokuvat ja Johannes Laurilan laatima kylittäinen asukasluettelo tekevät kirjasta pirttiläisille itselleen läheisen ja mielenkiintoisen muillekin karjalaisille, varsinkin kotiseututyön harrastajille.

Kirjan riipaisevin luku on kuvaus Metsäpirtin polttamisesta talvisodan ensimmäisenä päivänä. Nuoret suojeluskuntapojat joutuivat sytyttämään omatkin kotinsa. Jäljelle jäi vain kirkko, sitä kun ei kukaan halunnut sytyttää. Sotilasjohto totesi myöhemmin, että Taipaleen rintaman kestäminen riippui suuresti siitä, ettei venäläisillä ollut suojaa pakkasessa. Uhraus ei siten ollut turha.

Kirjasta kiinnostuneet voivat tilata sen os. päätoimittaja Eero Kuoppa, Kotokulma, 14200 Turenki. – AH

SYKSYN RIEMULOI

Simo siltoja tekeepi,
Martti maata vahvistaapi,
Antti aisoja panepi,
Nikolaus nivopi kiinni.

Suomalainen sananlasku

Smetkaa (hauskaa) tiä oleminen! Lapseen ei uskontkaa, jot tulloo viel päivä ko suap syyvvä omenii nii paljo ko vaivanen vatsa vettää. Meil päin ei hetelmii erikoisemmin viljelty. Vauhkolan kyläs kasvoi paljon, verrattuna muihin kyllii, sliivilöi (luumu). Mein kyläs olj vua muutama marjatarha, mis kasvoit erilaist siehtarlaist (viinimarja) ja krusovniekat (karviaiset), joukus 1–2 omenapuuta. Suurii omenatarhoi kasvattiit Riitaloist ja Juakkoloist. Pöllöisiin tarha olj kylän kauvvun puolel. Meil olj monta sliivipuuta, ja Sohvi kävelj syksyl ain herkut kormannos. Harvoin hiä tarjois. Viimoset visnjat (kirsikat) muistan sedän tarttumuan vieres palosarraimen takan. Meilkii kasvoi yksj omenapuu tarhas mustiin siehtarpehkoloin välis. Se on siel vielkii, käin katsomas kerran.

Saiha niitä omenii syksyl maistaa. En muista ennää, kel alapiäs olj oikein happamii omenii kasvava puu, ja niitä syötii sellai jot pantii pussii tahikka hattuu ko ain olj keral ja hakattii kaikil voimil tilihvonan patsasta vast (puhelinpylväs). Niist tulj tälläin oikein makkeita, ainakii syötävii. Mont hattuu (ei liäppää, vua myssyy) tulj erlaiseks ja suatii satikuttiikii, mitäs siint... Ripakkoisil rehentelj keskel tarhaa suur tihhee tupakkaomenapuu. Niitä ei syönt mikkää ko olliit karkeita (kitkeriä) ja polttavan makkeita yhtä aikaa. Nii, Ivampaltsal ja Riitalas kasvoi kratekuspuupehkoloi. Pienel Lyytil ne olliit enemmän puun näkösii. Niihen piäsj helpost kampimaa, eivätkä hyö kieltäneet ottamast suurii punasii tahheita (jauhoisia) marjoi, ko omat lapset olliit keral. Kyl niitä ahettiikii vatsoi. Riitaloisiin taikinapuunmarjat olliit keltasii ja oikein makkeita. Kaik tuomenmarjatkii löysiit tiensä penikkoin (lasten) suuhun. Suut tuntuit kauvvan tahmeilt ja tunnottomilt. Nyt vast tiijetää, jot tuomenmarjat ovat myrkyllisii, ne puuduttavat! Ripinat jätettii sentää lintuloil (pihlaja).

Kaik kopekat mitä syksyl sattui suamaa, männiit omeniin ostamissee. Koulun likel olj mont tuatjsuu, mis myötii suoraa tarhast. Žukovalt sai ostaa suurii ja potrii kappaleittain. Yhteen syksyyn omenamerssin piäl korreilj mont päivää oikee suur ja punaposkinen omena. Kuvittelin kielj pitkän, milt se oikein maistuis suus. Toisest paikast annettii ottaa itse puust rahan iest pienii makkeita kiinalaisii omenii. Tavalisest 2–3 kopekan ostajan kans olj mont kärppijää, ja toisel kerral suatiikii... Suurin osa puist palentui Suomen soan pakkastalven.

Ko äitj käsk männä ostamaa omenii piirakkaa vart, olj se juhlaa. Vehnästaikinan vällii pantii paksust omenanpalloi sokurin kans ja sit paistettii suureskiukaas (leivinuuni). Ai-jai... Linnast tullessaa syksyl äitj toi tuomisiks arpussin tahi kruussiloi (päärynä). Jos sattui suamaa oikee huotavii omenii, ni niitäkii.

Nyt myö eletää runsauvvensarven iäres ja nautitaa monellaisest muallisest hyväst. Suan auttaa syksyl prijattjellii ja pitkäaikaista työtoverii omeniin korjaamises hein vanhoist puist. Mie ko olen viel nuor ja notkee kampimaa... Irina olj kyl naurant itsens läsiväks (sairaaksi) omenajässikkää (laatikkoa) avvaillessaa... vai olliit ne kahen mummun korjaamii, toinen puus ja toinen muas... Hi-hiii... Nautin erikoisest sevstaholmiin katsomisest puus. Osajaat ne olla ko aprikkoosit etelämail! Ei ruaskiijais reppii poiskaa. Yksj juur tuon puun oksa taipui vajan katol täyvves lastis. Vähittäin mie olin puust katol ja ko oksa tyhjenj ni se poksaht yllää. Siin sitä oltii! Iltapäivä olj lämmi, au-

rinko paistoi ja linnut sirkuttelliit. Lintuloi siin tarhas onkii paljon, ne tulloot ottamaa piähkinän ihan kiäest. Svuaprasin (lakaisin) katon tyhjäks lehist ja mussoroist. Riäpätes en huomantkaa illan hämärtymistä. Usoin piäseväin katolt pois koivuu kurottamal, mut se oljkii liikaa ettääl. En olt nii utala (rohkea) jot olisin hypänt ja huaplant kii oksast... »Akka on katol ja muailma pimenöö!» kiljais hätteissää prijattjelj minkä jaksoi allaal. Nuapur kuulj huuvvon ja toi pitkät aljuminivoist rappuist, ja mie tulin turvallisest muahan.

A vot ko olis olt räyhäkkää, jos nuapuril ei olis oltkaa appuu tarjol ja olis suant kutsuu pasarniekat auttamaa (palokunta). Hyö olisiit ajaneet pillit soijen punasel mattoral ja ottaneet miun allaa ko koiran ajaman kissan puust. Vua ei...

Syksy on sit hyvvää ja makoista aikaa!

(Ommaa kieltä täs lehes luaties pittää miun muistaa niitä ystävii ko eivät ossaa mein kieltä. Sitävart laitan niitä selittävvii sannoi. Kerran Kaarina kyselj krantassi kiäes ja kirutti suoraa »Viestii», nii jot... Älkää muut pahastukko!)

Helvi Othman

PEILI

nuoruuteni toinen minä
olit sinä – peili
kuvajaistasi kauan katsoin
päivät pitkät ihailin
illat istuin ääressäsi
ikäväni unohdin

vuodet kului, minä uskoin
taikavoima takanasi
minut huomaa
aarteet avaa maan ja taivaan
filmiin tieni tasoittaa
kansat kaikkialla kumartaa

aika riensi, haaveet petti
pinta peilin himmeni
jotain vikaa, varmaan likaa
niin ma luulen
peili nykyinen vain heijastaa

piilon-piika

VUODENAIKOJEN IHANUUS

Voi kun jokainen vuodenaika on mielestäni ihana!
Ruska tuli Turkuunkin, on värikästä pihamaa.
Ei tartte mennä kauas Lappiin
täällä kaiken nähdä saa...

Maalari on käynyt täällä
ja sen näkee pensaan päällä
kun vaan katsoo vaahteraa,
haapaa, taikka pihlajaa.

Ihanaa on joka aika, suuri näkyy luonnon taika
syksylllä se rikkain on, sato oottaa moitteeton.
Siitä joka ukko elää, siksi laulunsakin helää.
Luonnoss aina ihanaa, värikäs on pihamaa...

Einari Savolainen

Kesäteiltä

Ystävän teko

Tämä valokuva vie meidät hetkeksi menneen kesän juhliin. Se on otettu Munkkivuoren kirkon edessä ennen sunnuntaiaamun juhlajumalanpalveluksen alkua. Kuvassa edessä vasemmalla olevan vanhuksen tarina on uusia toiveita herättävä: ystävällisyys ja auttamisenhalu ei ole maailmasta vielä tyystin kadonnut.

Tämä 81-vuotias vanhus oli yksin lähtenyt Lahdesta määränpäänään Helsingin Karjalatalo ja inkerinsuomalaisten kesäjuhlat. Helsingin linja-autoasemalle päästyään hän oli kysellyt tietä sinne eräältä nuorelta naiselta. Tämä oli heti oivaltanut, ettei vanhus vieraspaikkakuntalaisena kenties yksin löytäisi Karjalatalolle ja oli vienyt hänet kädestä pitäen perille asti, ostanut ovella ohjelman ja antanut vielä rahan paluulippua (taksia) varten – ja kadonnut nimeään mainitsematta.

Karjalatalolla vanhus puhutti monia: Hänellä ei ollut tietoa yösijasta, ja hän halusi toki osallistua seuraavan päivän juhlajumalanpalvelukseen sekä juhliin loppuun saakka. Hän lausui vaatimattomana toivomuksenaan, että jos vaikka johonkin Karjalatalon nurkkaan saisi kyyrähtää yöksi lepäämään. Eräs juhlavieras, joka kuuli tämän, vei hänet kotiinsa autollaan, antoi yösijan, ruokki ja hoiti, toi aamuksi kirkkoon ja taas juhliin. Juhlien aikana vanhuksen tarina tuli monelle tutuksi ja liikutuksen kyynel herahti silmäkulmaan.

Lämmin tervehdys ja kiitos Sinulle, tuntematon ystävä, Jumalan työtoveri, missä lienetkin – ja kaikille kaltaisillesi.

– Valokuvan on näpännyt Aili Jukarainen.

IHMISYYDEN EDISTYSTIEDE

Viime kesänä Västeråsin juhlilla saimme tutustua erikoiseen persoonallisuuteen, jonka juuret ovat Inkerinmaalla. Hän on 84-vuotias Aleksanteri Ahola-Valo, opettaja, taiteilija, arkkitehti, keksijä, kasvatusfilosofi ja – rauhan mies. Seuraavassa esityksessä, jonka hän Maahanmuuttaneiden Kulttuurikeskuksen edustajana piti inkerinsuomalaisten kesäjuhlassa, hän valottaa taustaansa ja filosofiaansa.

On ilo ilmoittaa, että Inkerin kansan historiaan on mahtunut ja tulee mahtumaan paljon valoisaa, eikä vain kärsimyksiä. Yksi näistä valoisista tapahtumista on, että Inkerin kehdosta kotoisin on IHMISYYDEN EDISTYSTIEDE AE + EVO + HOMOLOGIA. Tämän tieteen avulla ihmiskunta tulee nopeuttamaan ulospääsynsä tästä yhä turmeltuvasta, väärään kehittyvästä maailmasta.

Ihmiskunnalta on jatkuvasti puuttunut sellaista kasvatustiedettä, joka olisi niin äärimmilleen järkeistetty ja varustettu sellaisella välineistöllä, että sillä voidaan tehokkaasti vaikuttaa vastuullisuuteen kasvattamisessa. Nyt on valmistunut julkaistavaksi uusi kasvatustiede, jonka kehittämiskausi on ollut pitkä. Tarvittiin yli 60 vuotta valmistuskokeiluun, tutkimuksiin ja jatkuvaan parantamistyöhön, kunnes tuli saavutetuksi systematisoitu kasvatustiede.

Kasvatuskysymysten kehittymiskulku on maailmassa ollut hidasta sen vuoksi, että kautta aikojen vuosisadasta toiseen on jatkunut sama käsitys, että turvaudutaan kehotusfilosofiaan: älä tee noin, vaan näin. Ei kenelläkään kuivan materialismin aikakautena ole ollut aikaa antautua perusteelliseen tutkimustyöhön, vaikka ensiarvoisen tärkeää onkin ihmisen itsensä tunteminen, jotta saavuttaisimme todelliset elämänarvot, todellinen hengen ja kehon terveyden, jos poistetaan kaikki tarpeettomuus alkaen torakasta, rikollisista ja edelleen sotiin asti. Kehtaakin maailma pysyä onnettomana. Aito onnellisuus saavutetaan, jos kaikki korvikemaisuus joka alalta häviää ja me ihmiset opimme tuntemaan, uudelleen kasvattamisen kautta, luomisvoimamme sellaisena kuin sen pitäisi olla.

Siellä Koprinan pitäjässä, Etelä-Inkerissä elin lapsuus- ja nuoruusvuoteni 1907–1919. Siellä Inkerin kansan keskuudessa sieluni imi itseensä ne valtavat elämysvaikutteet, jotka saivat hereille kutsumukseni taistella pimeyttä vastaan. Päätin opiskella ja varustautua. Opintojeni ohella tutkittavana oli eri ammattiolot ja yhteiskuntaelämän tunteminen teoriassa ja käytännössä, niin että näistä kaikista koostuisi eheämpi käsitys siitä, mitä puuttuu ihmismaailmalta.

Kun 1920–1923 vuosina jouduin toimimaan ensin kansakoulun ja sitten keskikoulun opettajana, aloin kokeilla karttuneita tietojani. Valmistin silloin työni tehostamiseksi opettajan ja oppilaitten välisten suhteitten ilmentämismenetelmän varustaen sen itse-

MUSEOVIRASTON 31. KANSANPERINTEEN KERUUKILPAILU ALKAA

Maamme museohallinnon viettäessä satavuotisen toimintansa juhlavuotta museovirasto julistaa 31. perinteenkeruukilpailunsa. Aiheet ja kysymykset on julkaistu Museoviraston kyselylehdessä.

Kilpailun pääaiheina ovat tänä vuonna tiet ja palokunnat. Laajan tiekyselyn avulla pyritään saamaan tietoa tielaitoksestamme ennen vuotta 1958, jolloin vuonna 1954 säädetty tielaki tuli voimaan. Kyselyssä tiedustellaan mm. millaisia teitä eri paikkakunnilla oli, keille teiden kunnossapito kuului eri aikoina sekä milloin ja kenen toimesta teitä rakennettiin. Omat kysymysryhmänsä saavat myös polut, talvitiet, sillat ja lossit. Maassamme tunnetaan viisi palokuntatyyppiä: yleinen (lakkautettu 1975), vapaaehtoinen, puolivakinainen, vakinainen ja laitospalokunta. Tämän kyselyn puitteissa yritetään selvittää, millaista palokuntatoimintaa eri paikkakunnilla on ollut tai on edelleen. Vastaajilla on mahdollisuus kertoa sekä palokuntien monipuolisesta työstä että erilaisista vapaa-ajan toiminnoista.

Kilpailun muut aiheet ovat: Kotieläinten kansanomainen parantaminen, ruokatalouteen kuuluvat kaalin käyttö, suolakahvin yleisyys ja paistinpannun käyttööntulo. Edelleen kysytään maassamme entisaikaan vireästi toimineista lukuisista virvoitusjuomatehtaista. Perhejuhliin liittyy kysely vihkiryijystä ja urheiluun tiedustelu mäkihypyistä. Kaikki asiasta kiinnostuneet henkilöt ovat tervetulleita mukaan nyt julistettavaan kilpailuun. Kaikki vastaukset, lyhyetkin, ovat tutkimukselle arvokkaita, vaikka ne koskisivat vain yhtä kysymysryhmää. Kilpailuaika päättyy 31. 12. 1984. Tulokset julkaistaan kevään kuluessa. Parhaille vastaajille jaetaan rahapalkintoja ja kirjoja.

Ilmaisen kyselylehden ja vastauspaperia vapaakuorineen saa museoviraston kansatieteen toimistosta, postiosoite PL 913, 00101 HELSINKI, katuosoite Nervanderinkatu 13, 00100 HELSINKI, puh. 90-40251.

kurille tarvittavilla välineillä. Tulos oli hyvä ja tästä innostukseni yltyi aloitteen edelleen kehittämiseksi, niin että jo 10 vuoden kuluttua havaitsin tehneeni uusiluontoista edistystieteellistä työtä ja aloin saada tunnustusta. Sitten vuonna 1966 osallistuessani kansainväliseen IKOGRADA-kongressiin Jugoslaviassa Bledissä muodonantajain Ruotsin edustajana, työni sai mielenkiintoa ja arvostusta. Esitin silloin edistystieteen havaintomerkkien näyttelyn selostuksin.

Näinä viimeisimpinä vuosina on tehtäväni tärkeyttä Suomessa ja Ruotsissa alettu ymmärtää ja siksi on perustettu elämäntyöni tutkimus- ja suojeluyhdistys ELPO, ja sen osastoja. Asiasta kiinnostuneita kehotan ottamaan yhteyttä osoitteella: Elpon sihteeri Risto Suvanto, Arvi Karistonkatu 3 B 44, Hämeenlinna, puh. 917-24946. Ruotsissa: Tågarp skola, 270 53 Gärsnäs, puh. 0414-20195.

A. Ahola-Valo

SOTKUU TEKEMÄS

Uattelis jot siin vast on hulluloin työtä ja se onkii ihan päinvastoin. Vuatteitten pesemisel tarkoitettii nykyaikasest nyrkkipyykkii, sotkul tarkoitettaa suurempaa pessuu. A mitä vart sotkuu tehtii, eikä sitä pesty??? Suuren perreen kans sotkun teko olj loputont. Siihen ryhtyminen olj vua usjast ko vuoren siirtäminen.

Kesäl kelpais pessä enemmänkii kerrallaa ko sai kuivamaa. Toista se olj talvel kylmää ja märkää aikaa. Vakahaisiin lapsiin kans olj silloin ihan peas. Mein vanhempiin »ennenvanhaa», tämän vuosisadan alussa, kyläs joka talos olj oma sauna mis tehtii mont asjaa pessiimisest sotkun tekkoo ast. Mein »ennenvanhaan» saunoi olj ennää harvas ko puist olj puutetta. Mont saunaa mänj putron keittämissee. Varrii vettä pitj oppii käyttämää akkiloijen. Usjaa ei puita olt ko samavaran varistamissee. Tie siin perreel puhasta!

Linnas käyvves tuotii saippuvaa valmeeks. Sinisenkirjava olj parasta. Ne leikattii suuriks neljäskolkkasiks paloiks ja kiukaan piäl ne kuiviit kovaks. Kovan se kestj hyväst. Sit ei suant ennää muuta ko harmaata ja haiskahtavvaa. Sitäkii kuivatettii, vua huppaa olj käytös. Poroskoist (pulveri) mie en muista ko puhetta niist. Jos satuttii suamaa koivupuita lämmittämissee nii siästettii tuhka tarkkaa lipjäks.

Vesj olj tunnetust muaperäst johtuen kalkkipitoista ja sotkun kannalt kovvaa. Saippuva ei kuohunt, tek vua veen hiutaleiseks. Sitä vart kaik suaeveet korjattii taltee. Sil olj hyvä pessä vuatteita ja hiuksii saunas. Linnan vesj olj suovettä ja ihan erlaista ko mein.

Pesuastioin käytettii lahantkoi (altaat), vanhemmat puust koverrettui, uuvvemmat sinkkisii. Likasemmat kohat vuatteist ruassutettii sotkal (harja). Suurii vuatekappaleita ei talvel pesty. Kevväil, ko luonnos juoksiit voljat (väljät) veet, koottii kaik poppanat ja muut, ja huuheltii syvis ojis ja pruutis (lammikko) mitkä kesäks kuiviit. Kevväil levitettii hankil valkaistummaa tummuneita salfetkoi (pöytäliina) hurstiloi ja mitä kaikkii. Hyviks ne tulliit ihan muutamas vuorokauvves. Talvel pitj kantaa kaik veet sissää ja ulos, mikä tek raskaan työn vielä raskaammaks. Kelpais niijjen kylliin ko olliit vessiin rannal . . .

Mein kaivos vesj pysyi ain kirkkaan, vaik siint jäi keittäis astian pohjal kalkkii. Samavara tukkehuis ennen pitkää kalkist. Tartunkuoret söivät ihmeesti sitä pois kattiloist. – Sota-aikan kerran yksj saksalainen osasto muutti, ja kokki tahtoi kaik asteet puhtaaks. Kenttäkeittiöö ei sit suant millää kalkist vappaaks. Kokki tulj meil katsomaa äitin tsukuniekkaa, eikä siin kalkkii olt. Ko hiä sitä ihmettelj, ni mitä puitj vua sanoaksein vastasin, jot meil keitetää siin tartut kuorineen. Siint paikas hiä ajoi kattilas täytee kuorii ja puhasta tulj! – Kaivost tapais vettä ain ihmisil ja elläimil. (Nyt kaivo seisoo käyttämättömän, vesj on likaista!) Huuhtelun jälkee viimosee vettee lisättii sinnee liuskan sisäl. Vuatteet saivat raikkaan sinertävän vivahteen.

Puhas sotku sit kaulittii tai »istuttii». Ätil olj pienj ja kätevä pulikka ja karttu, mitä mein tyttölöinkii olj helppo käytellä. Istumal silitettii nii, jot vuatteet laitettii stuolil laskostettuin ja istuttii piäl. Mitä komjamp sitä siljämpää! Utjukoitettii vua näkyvät vuatteet ko hammeet ja kouhtat ja vakaisen lapsen rievut. Meil käytettii hiiljutjukkaa (rauta). Ajettii hehkuvii hiilii täytee ja häilytettii sitä vähän aikaa, ja rauta kuumenj. Hyväst hiiljrauta silitti.

Kerran suuret tytöt piättiit lähtee tantsuloi ja alkoit valmistaa vuatteitaan kuntoo. Meil ko ei olt kettää aikuisii koton, ni sitävart hyö kokkoontuisiit meil. Kuka toi mitäkii: Liljkka hiilii, Anna-Maikki silitysalustan. Hyväs sovus ja vessalast (iloisesti) käi tyttölöilt työ. Valmista alkoi olla iltaa vart, ko Ventosen Irja paraht. Hiä raukka ei huomant jot alusvuate olj värjäävää ja ko hiä kastelj vualijaa hamettaan ja painoi rauvval, ni se värjähyis tsernilan väriseks, mitä ei millää sen ajan tiijoil suant pois. Voi sitä itkuu ja hammasten kiristystä! . .

H.O.

VALTAMEREN TAKAA

UUSI KOTIMAANI

Atlantilta Tyyneen Valtamereen
kulkee rajat uuden kotimaani.
Laajat on sen lakeudet,
korkeat sen vuoret.
Mahtavat on metsän puut,
kohisevat kosket.

Tääll on sulautuneet monet kansat yhteen,
vieri vierin kulkee saksa, suomi,
kiinalainen.
Arvoltas kas olet samanlainen.

Ikävöiden omaa synnyinmaata,
kalarantaa sekä kotihakaa
upottanut olen sormet uuden maani
multaan.
Rakastunut olen siihen, enkä kultaan.
Maaemon uumenista kauniit kukat kasvaa,
paikkaa kauniimpaa en löydä maailmasta.

Tääll yhtyneet on itä sekä länsi.
Saat koristella vaikka turbaanein sä pääsi,
vaan sama taatto taivaallinen meitä
vaivoissamme varjelevi.
Kiitoksen hälle veisailemme,
armoansa anelemme
sulle, uusi kotimaani, Kaunis Kanada.

Helmi Kivilahti, Kanada

Itä ei lakkaa tuulemasta,
ennen kuin sataa;
akka ei lakkaa torumasta,
ennen kuin itkee.

Suomalainen sananparsi

KYMMENVUOTIAS KARJALATALO

Torstaina lokakuun ensimmäisenä päivänä täytti Karjalatalo Helsingin Käpylässä kymmenen vuotta. Syntymäpäivän kunniaksi oli järjestetty juhlat, joiden ohjelma pääosin koostui musiikista, kuten »laulun laajan kotimaan» toimintakeskuksen juhlan henkeen erinomaisesti sopikin. Ohjelmassa esiintyivät mm. Viipurin soitannollisen kerhon orkesteri, Viipurin Lauluveikot sekä tietysti kaikkien karjalaisten tuntema »lauluveikko» Auvo Nuotio sekä monia muita tuttuja laulajia. Soitannollisen kerhon orkesteria myös johti tunnettu Karjalan poika Ossi Runne. Tilaisuus päättyi juhlatanssiaisiin. Ohjelma kokonaisuudessaan radioitiin, ja se saatiin kuulla lauantaina, Pyhäinpäivän iltana.

Karjalatalo on meille inkeriläisille rakkaaksi käynyt tärkeä toimintakeskus. Sen suojissahan suurin osa toiminnastamme tapahtuu; siellä vietimme viime kesän Inkeriläisten yhdistyksen 50-vuotisjuhlaakin. Ja ensi tammikuun kuudentenatoista on myös meillä merkkipäivä, sillä tuona päivänä, täsmälleen kymmenen vuotta sitten, vietimme Inkerikodin avajaisia.

Kymmeneen vuoteen on mahtunut kaikenlaista toimintaa, ja yhä se laajenee ja lisääntyy, niin että Karjalatalo tuntuu käyvän auttamattomasti liian ahtaaksi. Inkerikoti on ollut sitä jo kauan. Helsingin paikallisosaston lokakuun kuukausitilaisuus mm. oli koonnut väkeä niin paljon, että Inkeri-kuorolta oli esiintyessä happi loppua. Ehkäpä tuohon tilaisuuteen oli tuonut tavallista enemmän väkeä myös viime kesän juhlista videonauhoitettu televisiofilmi, joka siellä nyt esitettiin uudelleen.

Tämän vuoden Helsingin inkeriläisten paikallisosaston pikkujoulujuhlaa marraskuun lopulla (25. 11., alkaen klo 14) vietetään Karjalatalon yläsalissa, jonka varaus tehtiin jo vuosi sitten. Vain myyjäiset mahtuvat Inkerikotiin, ja ne alkavat klo 12. Kokoonnutaan taas yhteen kymmenvuotisen kotimme suojiin iloitsemaan toistemme näkemisestä ja virittymään vuoden suureen juhlaan jouluun.

ESKILSTUNAN INKERIN KERHO VIETTI 25-VUOTISJUHLAANSA

Forssin kirkkoon kokoontui satakunta juhlavierasta juhlajumalanpalvelukseen. Kirkkoherra Boström piti tervehdyspuheen kirkossa, past. Lehtola tulkitsi sen suomeksi. Boström sanoi puheessaan iloitsevansa Inkerin ja Eestin pakolaisista, koska he voivat kertoa meille ruotsalaisille kokemuksista, jotka meiltä puuttuvat. Hän muisteli piispa S. Danellia, jonka me vanhempi polvi tunnemme hyvin alkuvuosilta hyväntekijänä pakolaisten keskuudessa. Maamme tarvitsee sellaisia ihmisiä, jotka osaavat antaa arvoa vapaudelle ja kiittää siitä Jumalaa. Jos me menetämme uskomme Kristukseen, niin meidän maamme vapaus voi joutua vaaraan.

Eskilstunan Kirkkokuoro Pirjo Silvolan johdolla ilahdutti lauluillaan juhlayleisöä. Past. L. Lehtola saarnasi kirkossa päivän tekstistä lähimmäisen rakkaudesta, muistutti siitä, miten Inkerissä kirkon miehet tekivät palkatonta työtä lähimmäistensä hyväksi. Kirkosta siirryttiin seurakuntasaliin kahville. Kerhon emännät K. Tiittanen, I. Kemppi ja A. Vainikka huolehtivat tarjoilusta. Kahvipöydistä ja ystävällisestä seurustelusta siirryttiin ohjelmatilaisuuteen avarampaan saliin.

Past. L. Lehtola kertoi lyhyessä tervehdyspuheessaan sini-puna-keltaisen Inkerin lipun väreistä. Punainen väri kertoo kärsimyksistä ja marttyyreista. Muisteltiin Inkerin maaorjan poikaa M. Rautasta, Ambomaan apostolia, joka velvoittaa muistamaan lähetystyötä. Kuoro ja yksityiset laulut vuorottelivat tilaisuudessa. Eskilstunan Inkerin kerhon puheenjohtaja Juho Kemppi piti lyhyen esitelmän kerhon synnystä, sen miespolvisesta työstä ja sen vaikeuksista. Yksi vaikeus on meille kaikille tuttu, kuten tässäkin tilaisuudessa: emme ole onnistuneet saamaan nuorta polvea mukaan.

Runon »Vieraalla maalla» esitti Rva Ilmi Kemppi. Khra Boström korosti puheessaan rukouksen tarpeellisuutta, että yhteys säilyisi keskuudessamme, sekä itärajan takana asuviin omaisiimme. Forssin kirkon paimen kehotti käymään kirkoissamme, sillä ovet ovat auki niin suomalaisiin kuin ruotsalaisiin jumalanpalveluksiin. Penkistä nousi kolme varttuneempaa inkeriläistä, vanhin 87 vuotias, ojentaen roponsa kerhon tukemiseksi: »Jatkakaa työtä, älkää unohtako meitä yksinäisiä vanhuksia».

A. Halttunen kiitti juhlan järjestäjiä, ohjelman suorittajia, sukulaisia ja emäntiä vieraanvaraisuudesta, ja kiitollinen juhlayleisö hajaantui koteihinsa kauniin syysilman vallitessa.

A.H.

Boråsin Inkeri-Kerho

järjestää tavanomaisen pikkujoulujuhlan kerhon mökillä lauantaina 1. 12. 1984 klo 16. Jäsenet tervetulleita mukaan.

Boråsin Inkeri-Kerhon

vuosikokous pidetään su 20. 1. 1985 klo 15 Gustaf Adolfin seurakuntatalolla. Tervetuloa mukaan.

LITTERATUR

NY BOK –

PÅ SVENSKA!

Ingermanländarna som flydde till Sverige. En minnesberättelse av Uno Hammarström. Västerås 1984, 30 kr.

Det har förflutit 40 år sedan de första ingermanländarna sökte sig till Sverige. För Sverige var massinvandring en ny företeelse och myndigheterna saknade vana att handlägga flyktingars ärenden. Många flyktingar utvisades från Sverige. Den mest uppmärksammade utvisningen torde vara den s.k. baltutlämningen. Samma öde hotade de första ingermanländarna. Genom högre makters försorg fick ingermanländarna en trofast och förutseende vän i Uno Hammarström. Han lcykades genom energiskt och självuppoffrande arbete undvika en ny utlämningstragedi. Finsk-ingermanländarnas Centralförbund (ISK) har i samråd med Uno Hammarströms familj publicerat dennes egna minnesanteckningar från denna tid. Bokens 69 sidor innehåller mycket som aldrig tidigare publicerats. Den bör finnas hos varje ingermanländsk ättling. Den skildrar den grund på vilken ingermanländarnas vistelse i Sverige vilar. Utan Uno Hammarströms arbete hade många av oss aldrig beretts tillstånd att få stanna i Sverige. ISK:s styrelse har beslutat att tillhandahålla denna skrift till självkostnadspris 30 kr. Köp den – i många exemplar – och dela med dig av den till dina vänner och bekanta.

Armas Paakkonen, ISK:s ordförare

LAHJOITUKSIA INKERILÄISTEN VIESTIN TUKEMISEKSI

Tuntematon inkeriläinen Gävlestä 200 kr
Oskar Himiläinen, Kumla 200 kr

ARVOISAT TILAAJAMME

Suomessa ja Ruotsissa

Tämän numeron välissä on jälleen tilauskortti jolla pyydämme Teitä

uudistamaan ensi vuoden
Viestin tilauksenne

mahdollisimman ajoissa, mieluummin jo tämän vuoden puolella. Tilauskorttia täyttäessänne pyydämme ottamaan huomioon seuraavat asiat:

– merkitkää korttiin ehdottomasti nimenne ja osoitteene

– merkitkää rasti ruutuun entinen tai uusi tilaaja

Nimi ja osoite on tilauskortissa välttämätön ja merkintä entisestä tai uudesta tilaajasta helpottaa huomattavasti tilausten käsittelyä.

Ottakaa kortti heti pois Viestin välistä, näin se ei unohdu sinne tai häviä.

Lehden hinta vuodelle 1985 on entinen, eli 70 mk, Ruotsissa 100 kr.

Mikäli joku Teistä, hyvät tilaajamme, ei jostakin syystä halua uudistaa Inkeriläisten Viestin tilausta vuodelle 1985 tai jonka osoite muuttuu, pyydämme ilmoittamaan siitä välittömästi joko kirjallisesti konttorimme osoitteella tai puh. 90-8732 095, Anneli Korkkinen. Ruotsissa asioita hoitaa Armas Paakkonen, jonka osoitetiedot ovat etukannen sisäsivulla.

Ajankohtaisia ilmoituksia

Marraskuun tilaisuus, joka on **samalla joulujuhla,** pidetään lauantaina (huom. päivä) 24. 11. 1984 Karjalatalon yläsalissa. Se alkaa joulumyyjäisillä klo 12.00. Varsinainen juhla alkaa klo 14.00. Tervetuloa.

Inkeri-kuoro kokoontuu jälleen harjoituksiin joka viikko tiistaisin klo 17 Inkerikodissa. Entiset ja uudet laulajat, tervetuloa mukaan. – Myös miehet.

SEUKKOSEURA

viettää joulujuhlaa torstaina 13. 12. 1984 klo 13 Inkerikodissa. Tervetuloa.

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Karjalaisten talossa Itäpellontie 2: joulujuhla 26. 12. klo 14.00. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala		
Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta	**25 mk**	**(35 kr)**
Aapo Iho		
Hietajyvä, valitut runot	**18 mk**	**(25 kr)**
Hellin Suominen		
Mooses Putron elämäkerta	**10 mk**	**(15 kr)**
Äänilevyjä		
Inkerikuoro		
Nouse Inkeri ym.	**15 mk**	**(25 kr)**
Lauri Santtu		
Murrejuttuja	**15 mk**	**(25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk**	**(35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk**	**(60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk**	**(25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk**	**(75 kr)**
Adresseja	**15 mk**	**(25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk**	**(10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk**	**(5 kr)**

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi	
Fenno-Ingrian lauluja	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti	
Tapahtui Inkerissä	
Inkerin kirkon vaiheita	
Juhana Inkerinsuomalainen	
Aloitettava alusta	
Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski	
Heimopataljoona	**50 kr**
Tapani Sopanen	
Ingermanlanning	**60 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen	
Inkerin kirkon tuho	**70 mk**

Inkeriläisten Viestin irtonumeroita.

Vammala 1984 Vammalan Kirjapaino Oy

inkeriläisten viesti

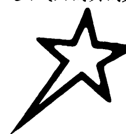
numero 12 joulukuu 1984

inkeriläisten viesti

TOIMITUS	Päätoimittaja: Matti Vironmäki, puh. 90-631 285 Toimitussihteeri: Anja Luoma, puh. 90-892 460 (iltaisin ja viikonloppuisin) Koivikkotie 6, 01620 Vantaa 62 (toimituksen osoite)
KONTTORI	Lehden ym. tuotteiden tilaukset, osoitteet, jäsenmaksut yms. Inkerikoti, Karjalatalo, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki 61 Puh. 90-793 796 tai 90-8732 095 Postisiirtotili Hki 30636-4
TILAUSHINTA	70 mk/vsk kotimaassa, Ruotsissa 100 kr v. 1984
ILMOITUSHINNAT	1/1 sivu mk 400,– 1/2 » » 250,– 1/4 » » 150,– Kuolinilmoitukset 50,– Kiitos- ym. ilm. 40,– Kuva ilmoituksessa 70,– Lehti ilmestyy kerran kuukaudessa Kustantaja ja julkaisija: INKERILÄISTEN YHDISTYS R.Y.
PÄÄASIAMIES RUOTSISSA	Armas Paakkonen Tingsgatan 35 50253 Borås. Puh. 033/101 850 Postisiirtotili 626047-5 (lehden ym. tuotteiden tilaukset)
SIVISTYSSÄÄTIÖ	Hallituksen puheenjohtaja: Matti Vironmäki, Tehtaank. 5 E 43, 00140 Helsinki 14, puh. 90-631 285 Säätiön postisiirtotili 146660-1

KANSIKUVA KERTOO:

Harrasta juhlatunnelmaa – kuin jouluna. Jumalanpalvelus Puškinin kirkossa. Tuon hartauden voi tietää vain se, joka on itse käynyt ja nähnyt siellä asuvien kansalaisten syvän kiitollisuuden siitä, että heillä vihdoin on oma kirkko, jonne pääsee Sanaa kuulemaan. Puškinin kirkkomatkasta kirjoitus s. 8. – Valok. Sirkka Virtaranta.

JOULUN ILOSANOMA

Joulu lähestyy taasen meitä kaikkia. Se kertoo jälleen tutun rauhan ja ilon sanoman Vapahtajasta, joka on syntynyt meitä kaikkia varten. Miten tämän sanoman osannemme ottaa vastaan, se on eri asia.

Varmaan monet meistä vanhemman puolen ihmisistä eivät enää jaksa iloita joulusta lasten tavoin. Me kyllä käsitämme, että olisi hyvä pysyä nuorekkaana, jopa lapsenmielisenä ainakin jouluna, mutta minkäpä sille voimme, että emme ole enää lapsia ja joulukertomuksiinkin suhtaudumme toisin kuin lapsuudessamme. Silloin tuskin ollenkaan epäilimme, kun kotona ja kirkossa kuulimme iloisen uutisen, että meille on syntynyt Vapahtaja. Ilomielin silloin laulullamme kehottelimme muitakin: *»Riemuitse mieli, kiittäös kieli, joulu jo tullut on! Kynttilät loistaa maan asunnoista, luonamme Jeesus on.»*

Mutta myöhemmin elämän kiireen ja touhun keskellä, jolloin olemme luottaneet omiin voimiimme ja luulleet jotakin olevamme, kenties usein on noussut mieleen ajatus: »Onko joulun sanoma todella totta? Vai onko vain mytologiaa, mitä jouluna Beetlehemin tapahtumista, enkelien laulusta ja maailman Vapahtajasta kerrotaan? Näin ajatellessamme olemme ehkä saaneet monilta ympärillämme olevilta epäuskon ihmisiltä vahvistusta ja päätelmänä on ollut, että evankeliumien joulusanoma saa kuulua kauniina taruna vain lastenkamareihin.

Mutta sittenkään joulun ihmeelliset tapahtumat eivät toki ole tarua. Jeesuksen Kristuksen historiallisuutta ei voi rehellinen tutkija kieltää niinkuin ei voida kieltää ja pitää satuna keisari Augustuksenkaan elämää. Muuten juuri nimet Augustus ja Herodes sekä muutkin joulukertomuksissa esiintyvät historiallisten henkilöiden ja paikkojen nimet onkin mainittu siksi, ettemme erehtyisi pitämään Vapahtajaamme taruolentona, vaan voisimme hänen maailmaantulonsa sekä ajoittaa että paikallistaa. Uskokaamme toki tämä tosiasia! Pyrkikäämme uskon mielin itsekukin kuuntelemaan jälleen joulun sanomaa Vapahtajasta, joka syntyi maailmaan keisari Augustuksen aikana ja ristiinnaulittiin Pontius Pilatuksen päivinä sekä ylösnousi ja elävänä Herrana hallitsee sanojensa mukaisesti: *»Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä»* (Matt. 28: 18).

JOULUN TÄHTI

Taaskin taivahalle syttyä suo
joulun tähti meille,
rakkaitamme muistellessa uskoin. toivoin.
että tähti kirkkahammin
siellä loistaa heille.

Niin moni rakkaistani saa jo viettää iki-
joulua siellä
missä ei maailman tuskaa enää
ja he veisaa ilomiellä.

Joulutähden meille niinkuin heille anna
loistaa,
huolet poistaa, valaisten kirkkahammin.
Karitsalle kiitos kaikaa
siellä voimakkaammin.

Täällä usein joulun tähti meille haalistuu.
Uskoin, toivoin meillekin se joskus kir-
kastuu.

Anna joulun tähden meille tänä joulunakin
taas loistaa kirkkahasti.
Ettei sammu toivon kirkas tähti meiltä
Ikijouluun asti.

LIISA MAKARA

Mistä tällaisen uskon mielen saisimme? Vastauksen antaa meille Pyhä Kirja. Siellä todetaan, kuten varmaan muistamme, että »usko tulee kuulosta.» Siellä missä hiljennytään Herran sanaa kuuntelemaan on mahdollista syntyä ja varttua uskonelämään. Älkäämme senvuoksi antako lähestyvien joulunpyhienkään mennä ohitsemme, ettemmekö tahtoisi hiljentyä sanan äärelle. Siihen meillä kaikilla on paljon tilaisuuksia. Mehän olemme esim. joulukirkkoon pääsemisen puolesta paljon onnellisemmassa asemassa kuin isämme ja äitimme aikoinaan olivat. Silloin ennen Inkerinmaalla ei varmaan osattu nähdä untakaan siitä, että joulukirkko voisi tulla seinän rakosten kautta omaan tupaamme. Mutta meidän ei tarvitse muuta kuin kääntää nappulaa niin sekä kuulemme että näemme kirkonmenot ja niiden kautta iloisen sanoman: *»Älkää peljätkö, teille on syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra»* (Luuk. 2: 11).

Samalla kun näin rohkaisen itseäni ja muita uskomaan iloiseen joulunsanomaan pyydän saada toivottaa hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta kaikille lukijoilleni ja Inkeriläisten yhdistyksen jäsenille ja ystäville lähellä ja kaukana. Toivon, että jaksamme olla aktiivisia toimissamme jatkuvasti. Kulunut juhlavuotemme on mielestäni kaikin puolin ollut menestyksellinen toiminnan vuosi. Kiitos jokaiselle työpanoksestaan!

Teidän

Matti Vironmäki

Kaksi tuntematonta sotilasta

Oli marraskuun loppu 1944, mustat pilvet juoksivat alhaalla ja heittivät lunta peittääkseen Suomen niemen valkoisella vaipalla. Luonto näytti synkältä ja uhkaavalta. Rajun tuulen mukana irtosivat viimeisetkin keltaiset lehdet puista. Suursota oli hiljattain päättynyt Suomen kohdalta. Joka puolella maata, silmäänpistävimmin asutuskeskuksissa, kuljeskeli armeijasta vapautettuja sotilaita, juoksuhaudoissa kulunut M-leimalla varustettu sotilasvaatetus yllään. Kotiuttamiskeskuksissa jonottivat yhä tuhannet ja tuhannet nuoret miehet saadakseen M-leiman takkiinsa ja housuihinsa. He olivat säilyneet ehjin nahoin kauheassa sodassa. Luonnon mustat pilvet eivät häirinneet sitä riemun tunnetta, mikä vallitsi näiden miesten rinnoissa. He kiirehtivät koteihinsa, he kiirehtivät rauhaan, he kiirehtivät rakentamaan valoisampaa tulevaisuutta itselleen ja jälkipolville. He olivat väsyneet sotaan, he olivat väsyneet kantamaan sitä vastuuta, minkä isänmaa oli heidän kohtalokseen antanut. Aatoksissaan he muistelivat niitä veljiä, joitten henki oli luovutettu uhrialttarille jotta jälkipolvet saisivat elää vapaudessa. Rauhan työssä he eivät milloinkaan väsyisi.

Harmaatakkisten joukossa kuljeskeli samanikäisiä miehiä, saman tehtävänsä suorittaneita, saman uhrinsa antaneita, – uuden isänmaan puolesta, mutta vailla minkäänlaista tulevaisuutta. Heille rauha toi tullessaan pitkän kärsimyksen tien. Heidät vietiin uudelleen uhrialttarille jotta luvattu isänmaa saisi pitää vapautensa ja rakentaa sitä rauhaan ja hyvinvointiin. Raahen asemalla he luovuttivat aseensa ja samalla riistettiin heiltä myös ihmisarvo. Kaiken toivonsa menettäneinä he olivat nyt karkulaisina ja hajallaan kuin lammaslauma petojen joukossa. He olivat nyt luvattua metsästyssaalista poliisille ja sotilasviranomaisille. Jokaisesta päänahasta maksettiin rahapalkkio kiinnisaajalle. Mutta Suomen kansan keskuudessa oli heillä myös ystäviä, jotka auttoivat pakenemaan tai piilottelivat entisiä maan puolustajia, jopa oman kunniansa menettämisen uhalla. Näitten ystävien joukosta haluan erikoisesti muistaa Eeroa, Reinoa, ja Hurmea, jotka olisivat panneet vaikka henkensä alttiiksi; he tekivät kaikkensa pelastaakseen hajalleen joutuneet pakolaiset. Tämä kolmikko

keräsi heidät yhteen, niin monta kuin suinkin oli mahdollista ja kuljetti heidät turvaan Ruotsin puolelle.

Marraskuun 25. päivänä 1944 oli Vuojoen kansakoululle kerääntynyt 138 hengen joukko: miehiä, naisia ja lapsia. Miehet olivat enemmän tai vähemmän sotilaita muistuttavia nuoria miehiä vaimoineen ja lapsineen. Joukossa oli myös yksinäisiä poikamiehiä. Aamusarastuksessa naiset ja lapset nousivat kuorma-auton lavalle, miehet saivat kävellä laivarantaan. Noin sadan metrin päässä Eurajoen rannasta seisoi ankkuroituna pieni rahtilaiva. Venelaiturilta matkustajat kuljetettiin laivaan soutuveneellä ja laivan oli määrä lähteä Ruotsiin niin pian kuin kaikki matkustajat olivat laivassa. Reino istui yksin opettajien huoneessa kun puhelin soi. »Terve mieheen. Täällä Eero, mitä kuuluu? Voivatkos kaikki perheesi jäsenet hyvin? Kiitos, hyvin voivat, mutta näin puheena ollen ostaisin sinulta perunoita jos sinulla niitä olisi». Ei nyt kovin suurta määrää ole, mutta voinhan lähettää niitä vaikka kaksi pussillista ja saat ne vielä tänä iltana. Tulevaisuudessa saan ehkä niitä lisää, niin lähetän teille. »Kiitos jo etukäteen». Keskustelu päättyi ja Reino nousi pyörälle ja tuli rantaan ennenkuin laiva oli ehtinyt nostaa ankkurinsa. On odotettava, vielä on tulossa kaksi matkustajaa. Jännitys kasvoi laivassa, miksi lähtö viipyi oliko jotain vinossa? Mies, jota sanottiin kapteeniksi, yritti rauhoittaa ja selitti matkustajille, että ei ole saatu tarpeeksi polttoainetta moottorille.

Päivä vaihtui jo illaksi. Tuuli hajoitti mustat pilvet. Kuun valossa nähtiin soutuveneen lähestyvän laivaa. Soutajan lisäksi oli veneessä kolme miestä. Kaksi heistä nousi laivan kannelle, he olivat sotilaspuvuissa, ilman manttelia. Veneestä Reino ojensi kätensä kapteenille. »Kiitos Kalle kun odotit, hyvää matkaa» ja soutuvene palasi rantaan. Samalla alkoi kuulua diiselimoottorin yksitoikkoinen jyskytys ja ankkuriketjujen kolinaa laivan keulasta.

Kuun valaisemaan peilintasaiseen ulappaan alkoi muodostua pieniä maininkeja ja hitaasti laiva liikkui länttä kohti. Kannelle nousseet miehet katselivat hetken ympärilleen, ikäänkuin hakivat joitakin tuttuja ja sitten vetäytyivät moottoriruumaan etsimään lämpöä ja kuivattelemaan märkiä vaatteitaan. Kaikki näytti olevan suunnitelman mukaisessa kunnossa, ja vähän myöhästynyt matka hyvässä alussa. Taivas oli tähtinen ja pieni pakkanen nipisteli kannelle jääneitten poskipäitä. Joku hyräili tavararuumassa: »Tähtinen taivas ja kuutamoyö tien viittana kulkurin on».

Niin jäi Suomen ranta valkoisena viivana kuun valossa pakolaisten laivan taakse. Aamun sarastaessa oli laiva ehtinyt pitkälle avomerelle. Länsituuli vähitellen voimistui ja kehittyi myrskyksi. Tavararuumasta alkoi kuulua vaikituksia ja hälyttäviä ääniä. Merisairaus alkoi vaivata ensin lapsia ja vanhuksia sitten naisia ja myöskin miehiä. Laivan kapteeni vain vakuutteli, ettei kukaan ole vielä meritautiin kuollut, vaikka jokainen sairastuu. Eikä tälläkään kertaa kukaan kuollut tilapäiseen sairauteen. Kannella seisoi muutamia sotilaspukuisia nuorukaisia ja he tähystelivät kuohuvaa merta. Joku heistä huomasi aallokossa ajelehtivan pallomaisen esineen, joka lähestyi ristiaallokossa laivaa. Hetken kuluttua voitiin arvioida sen suuruus ja montako sarvea oli vedenpinnan yläpuolella. Siis ajomiina. Miesten kesken tehtiin äkillinen päätös, että ei ilmoiteta havainnosta, jotta ei syntyisi paniikkia. Kapteeni huomasi poikien tähystelyn aaltoihin ja kysyi mitä he siellä näkevät. »Tule itse katsomaan.» Kun kapteenille osoitettiin sormella mikä oli tulossa, hän ei sanonut sanaakaan, vaan kalpeni, ja nojaten laivan mastoon, hiljalleen vaipui tajuttomana kannelle. Pojat seurasivat katseillaan aallokossa ajelehtivaa ajomiinaa, joka lähestyi laivan kylkeä hetki hetkeltä. Hiljaisina he liikkuivat kantta pitkin, kylmä hiki otsallaan samaan suuntaan kuin miina. Diiselimoottori jyskytti samassa tahdissa, potkuri työnsi eteenpäin ruostunutta vanhaa rahtialusta. Aallokossa pyörivä miina ohitti laivan perän noin puolen metrin etäisyydellä. Monta silmäparia saatteli ohitettua miinaa, aivan kuin kenraali paraatissa saattaa joukkojansa taisteluun. Nyt poikaparvi huomasi hikoilevansa, kädellään he kuivasivat otsansa ja nopein askelin tulivat kapteenia herättelemään. Kapteeni aukaisi silmänsä, kuin raskaasta unesta, tajuamatta mitä oli hänen ympärillään tapahtunut. Moottori vain jyskytti entistä tahtiaan ja laiva keinui aaltojen pieksämänä pyrkien länttä kohti. »Kuinka se kävi». Tule katsomaan niin ehdit vielä sille huiskuttaa vaikka nenäliinallasi, jos on sinulla puhdas sellainen. Kaptee-

ni seurasi poikia laivan perään, ja noin 30–50 metrin päässä aallokossa keinui tummanpunainen rautamöhkäle. Nyt kapteeni veti taskustaan taskukellonsa ja sanoi heikolla äänellä, että kello on jo yli seitsemän ja väri hänen kasvoillaan alkoi palata entiselleen.

Merenpinta alkoi jälleen rauhoittua, tavararuumasta nyt nousi kannelle naisia ja lapsia. He kaikki näyttivät heikkovointisilta merisairauden jälkeen. Raitis ilma virkisti heitä nopeasti. Keskipäivän maissa tuli näkyviin Ruotsin ranta, puolentoista vuorokauden jälkeen myrskyn ajelemana Pohjanlahdella. Ensin tuli näkyviin Strömsbrukin paperitehtaan savupiippu sitten tumman vihreät mäntyjen latvat ja kohta myös rantakalliot. Mieliala kohosi korkealle: pian ollaan perillä.

Kaikki kauniit toiveet eivät aina toteudu kädenkäänteessä, niistä on joskus maksettava kovin kallis hinta. Yhtäkkiä diiselimoottorin jyskytys kävi katkonaiseksi ja kohta kokonaan pysähtyi. Laivalla kapteenin lisäksi oli neljä merimiestä. Yksi heistä laskeutui moottoriruumaan tarkastamaan pysähtymisen syytä. Samalla kuului kova avunhuuto ruumasta ja hän pyysi kahden miehen apua. Vilho ja Aatu laskeutuivat alas. Kohta he nostivat kannelle tajuttomana olevan miehen ja sitten toisen. Yksi heistä teki jo lähtöä ikuisuuteen ja toisen sydän löi harvakseen jonkun kerran ja sitten pysähtyi. Voitiin vain todeta, että vero oli maksettu parhaasta päästä. Heidän ikänsä ei ollut 28:aa vuotta korkeampi. Heidät nostettiin vierekkäin kannelle asetakkien peittämänä. Nyt todettiin että he olivat ne viimeksi laivalle saapuneet. »Kuka tuntee heidät»? Joku sanoi tuntevansa molemmat, että he ovat H.p.-3:esta. Kukaan ei tarkastanut heidän taskujaan, ei myöskään katsonut oliko heillä vielä tuntolevy kaulassa.

Laivalla syntyi hiljaisuus; ei jyskyttänyt moottori, ihmiset kuiskailivat toisilleen, tuntui kammottavalta, että olisimme hyljätyt oman onnemme varaan. Merimiehet totesivat palööljyn loppumisen moottorin pysähtymisen syyksi. Länsituuli yltyi navakaksi ja laiva rupesi ajelehtimaan sen mukana ohjauskyvyttömänä kovassa aallokossa takaisin Pohjanlahdelle. Ruotsin ranta katosi jälleen näkyvistä. Karille ajautuminen olisi merkinnyt lopullista tuhoa kaikille. Kapteeni käski merimiehiä tyhjentämään rasvausöljyn moottorista ja tuomaan sen kannelle. Sitten hän upotti vanhat housunsa öljyyn, kääri ne nyttyrään, sitoi rautalangalla seipään päähän ja sytytti ne tuleen ja nosti tulen mahdollisimman korkealle.

Tällä tavoin Ruotsin rannikkovartijat huomasivat laivamme olevan merihädässä. Hieman yli tunnin kuluttua laivaa lähestyi ruotsalainen tullihinaaja. Hinaajalta heitettiin köysi, ja heittäjä pyysi sitomaan sen keulassa olevaan pollariin. Merimiehet suorittivat taitavina tehtävänsä nopeasti; köysi kiristyi ja laiva kääntyi oikeaan suuntaan seuraten hinaajaa Stockan satamaan. Näin selviytyi laivamme aallokosta ja matkustajat tunsivat olonsa turvalliseksi nähtyään Ruotsin rannan uudelleen.

Parin tunnin kuluttua sidottiin ruostunut rahtilaiva Stockan kalastajakylän laituriin. Laivan kannelle nousi tukeva poliisi ystävällinen hymy kasvoillaan ja sanoi jotain. Kai taisi kysyä oliko kuka ruotsinkielen taitoinen. Jussi Säkki tuli poliisin luo ja tervehti häntä ruotsiksi. Poliisi ojensi Jussille kätensä ja pyysi toivottamaan matkustajat tervetulleiksi Ruotsiin ja hymyili kaikille, jatkaen vielä: »Jättäkää kaikki matkatavaranne laivaan ja astukaa maihin, siellä ruoka jäähtyy. Olemme odottaneet teitä jo monta tuntia, olkaa hyvät ja käykää maihin ja seuratkaa minua ruokapaikalle.» Niin pian kuin ensimmäiset pakolaiset astuivat maihin alkoi kuulua murteellisella suomen kielellä laulu »Jumala ompi linnamme». Siihen yhtyi satapäinen ihmisjoukko. Tultuamme kaikki maihin huomasimme yllätykseksemme rannalla seisovan papin suomalainen virsikirja kädessään. Keräännyimme papin ympärille ja veisun päätyttyä hän luki myös rukouksen kirjasta. Sitten hän esitteli itsensä täkäläisen seurakunnan apulaispapiksi eli kommininsteriksi, sanoi olevansa umpi ruotsalainen, osasi vain kirjasta lukea suomeksi. Ja sitten seurasimme kaikki poliisia kuin ankanpoikaset emoaan seurataloon, joka sijaitsi aivan sataman tuntumassa.

Kävimme sisälle, iloksemme näimme katetut pitkät pöydät, maitokannut keskellä pöytää, höyryävät perunavadit ja isot läskimakkarat jokaisen kohdalla ja kaikkea muuta. Nälkäinen joukko kumminkin hillitsi itsensä ja hiljalleen jokainen otti paikkansa. Ei kestänyt kauan, kun isäntäväki huomasi, että pöydästä puuttuu kaksi henkilöä. Poliisi vähän säikähti ja luuli, että joku oli jo karannut,

jatkuu s. 10

Kuulumisia Leningradin luterilaisesta kirkosta

Kirkkokahvilla Puškinin kirkon tiloissa jumalanpalveluksen jälkeen. Pöydän päässä kirkkoherra Tiit Salumäe, hänen oikealla puolellaan tuomiorovasti Olavi Laitinen, vasemmalla ruustinna Laitinen.

Ryhmä Helsingin seudun inkeriläisiä ja karjalaisia teki neljän vuorokauden turistimatkan Leningradiin lokakuun jälkipuolella. Samalla matkalla oli tarkoitus käydä Puškinin kaupungissa, jossa Leningradin luterilainen kirkko sijaitsee. Moni ihmettelee miksi tämä kirkko sijaitsee Puškinissa, vaikka sen nimi on Leningradin luterilainen kirkko. Asia on niin että Puškinin kaupunki, 25 kilometriä Leningradista, on liitetty Leningradin piiriin sen vuoksi, että suomalaiset turistit voivat käydä siellä kirkossa ilman erikoislupaa. Kirkosta on tullutkin suomalaisten turistien suosittu käyntikohde.

Tälläkin kerralla siellä oli kaksi täyttä linja-autollista Suomesta, yli 70 henkilöä. Yksi auto oli Helsingistä ja toinen Kouvolasta. Kouvolalaiset olivat tulleet sinne kirkkoherransa johdolla. Meillä oli mukana eläkkeellä oleva entinen Lapuan tuomiorovasti Olavi Laitinen vaimonsa kanssa. Minulle tämä oli jo seitsemäs matka tähän kirkkoon. Samalla kirkkomatkalla käyn tietysti aina syntymäseudullani Keltossa. Sinne olen aina tervetullut sukulaisten ja ystävien luo. Vaikka olen ollut sieltä poissa jo viisikymmentä vuotta, niin veri vetää aina syntymäseudulle. Pari päivää siellä menee kuin siivillä. Moni vanha ystävä on pahoillaan kun en ehdi jokaisen luona käydä.

Meidät oli majoitettu hotelli Pulkovaan, joka on suomalaisten rakentama hyvä hotelli ja josta on lyhin matka Puškinin kirkkoon.

Jumalanpalvelus alkoi kello 11 sikäläistä aikaa. Leningradin aika on tunnin edellä Suomen ajasta. Kirkko oli jo aivan täynnä, kun menimme sinne 15 min. vaille yksitoista. Mutta suomalaisille vieraille oli jätetty etupenkki tyhjäksi; tilaa järjestyi. Kouvolalaisten linja-auto tuli meidän jälkeemme, mutta heillekin järjestyi tilaa.

Alttaripalveluksen toimitti nuori pastori

Kirkkokahvien laittopuuhissa ahkerat emännät.

Arvo Survo. Hän on Inkerinmaan oma poika, opiskellut papiksi Tallinnassa. Eestin arkkipiispa Edgar Hark antoi hänelle luvan toimia Puškinin kirkon apulaispappina eli suomeksi sanottuna kappalaisena. Kirkkoherrana on edelleen eestiläinen pappi Tiit Salumäe. Puškinin kirkko kuuluu Eestin arkkipiispan hoitoalueeseen.

Päivän varsinaisen saarnan piti kirkkoherra Tiit Salumäe. Ehtoollista olivat jakamassa Tiit Salumäe ja lääninrovasti Olavi Laitinen Suomesta. Monet suomalaiset vieraat kävivät myöskin nauttimassa Herran ehtoollista. Jumalanpalveluksen lopulla tuli tuomiorovasti Olavi Laitisen vuoro puhua Inkerin kirkkokansalle. Kansa oli sitä jo odottanut. Hän puhui puhdasta Jumalan sanaa, kuinka Jeesus Kristus rakastaa tätä syntistä ihmiskuntaa. Ainoastaan Jumalan armo ja Jeesuksen rakkaus voi pelastaa ihmiskunnan nykyisestä vaarallisesta kaaostilasta.

Jumalanpalveluksen loputtua tarjottiin suomalaisille vieraille kirkkokahvit alakerrassa. Meillä oli mukana useita paketteja kahvia ja Ida Riipinen oli ottanut mukaan myös kahvikermaa. Pöytä oli katettu komeasti: oli piirakkaa ja makkaravoileipiä ynnä kaikkea muuta hyvää. Nyt oli hyvää aikaa haastatella kirkon johtoporrasta eli niinkuin ennen Inkerissä sanottiin, kirkonmiehiä. Kirkon esimies on edelleen Ilmari Kinnari, jämerän tuntuinen nuorehko mies, kotoisin Pohjois-Inkeristä. Kysyin eräältä vanhemmalta kirkonmieheltä, Matti Lankiselta, millainen oli kirkon taloudellinen tilanne tällä kertaa. Hän vastasi, että se on hyvä. Velkaa ei ole, ja kaikki suuret kirkon korjaukset on tehty. Pastori Arvo Survolle on saatu vakituinen asunto. Inkerin kansan käsi on ollut karttuisa. Kiitos ahkeralle ja hartaalle kirkkokansalle. Nyt on uutta se, että kerran kuukaudessa ruvetaan pitämään kirkossa saksankielinen jumalanpalvelus. Sen tulee toimittamaan Narvan seurakunnan kirkkoherra, joka on saksankielen taitoinen.

Maanantaiaamuna hyvän aamupalan jälkeen alkoikin sitten kotimatka. Viipurissa kävimme tullessa Berjoskamyymälässä ostoksilla: tuomisia kotiin. Viipurissa ei ole paljon katsomista, eikä siellä ole montakaan suomalaista. Katujen nimet on muutettu; esim. Karjalankatu on nyt, Leningradinkatu ja Torkkelinkatu on Leninin prospekti. (Prospekti on suomeksi *valtakatu*.) Rajalla selvittiin melko nopeasti. Venäläinen tulli ei paljon ketään hätyytellyt.

Rattoisasti meni tämäkin matka, toivottavasti ensi vuonna lähdemme uudelleen – ja jos Jumala suo.

Toivo Kajava

jatkoa s. 7

kutsui Jussin luokseen ja kysyi: »Teitä piti olla 140 ihmistä, ja nyt kaksi puuttuu, missä he ovat, vai viipyvätkö he laivalla?» Jussin pää painui alas ja hän vastasi hiljaisella äänellä, että he jäivät laivan kannelle, eivätkä he enää tarvitse ruokaa. Poliisi käveli rauhallisesti ulos. Huoneessa syntyi jälleen haarukoiden ja veitsien kilinää. Sanattomina kaikki jatkoivat syömistään.

Syötyämme ja juotuamme kiitimme ruoasta ja palasimme laivalle hakemaan mitä oli hakemista. Kannelta oli jo viety pois kuolleet pojat. Seurasimme jälleen poliisia majoituspaikalle. Siellä odotti meitä siskonpeti 138 hengelle.

Vielä samana iltana tuli poliisi kaksi herrasmiestä mukanaan majoitushuoneeseen. He olivat vakavan näköisiä. Vanhempi heistä osoittautui myöhemmin leirinpäälliköksi ja nuorempi lääkäriksi. Pian tuli paikalle Jussi ja kysyi, oliko heillä jotain tärkeää sanottavaa. »Kyllä on, löytyisikö joukostanne pari naista jotka olisivat halukkaita pesemään maanmiehiänne.» Paikalle riensi heti kaksi keski-ikäistä naista, jotka olivat valmiina seuraamaan kolmikkoa.

Merimatkasta väsyneinä suurin osa oli jo vaipunut syvään uneen, kun naiset palasivat. Anna Finne istui olkipahnoilla ja nyyhkytti hiljaa nenäliinaansa sanoen kyyneleitten välistä: »Äiti Inkeri puki poikansa valkoisiin vaatteihin, kun He lähtevät viimeiselle matkalle.» Rouva Matikainen kuivasi myöskin silmiään katsellessaan nukkuvia lapsiaan. Näin päättyi 29. päivä marraskuuta 1944.

Seuraavana päivänä leirinpäällikkö ilmoitti, että pojat haudataan iltapäivällä. Mutta leiriltä ei päästetä ketään hautajaisiin, sillä kaikkien pakolaisten pitää olla kaksi viikkoa karanteenissa, ennen kuin saavat luvan liikkua leirin ulkopuolella.

*

Päätin kesäloman aikana käväistä tervehtimässä Stockan kyläläisiä. Olihan jo vierähtänyt 25 vuotta siitä dramaattisesta matkasta. Niin monta kertaa olen elänyt uudelleen ja yhä uudelleen sen matkan, mikä varmasti säilyy jokaisen mukana olleen elinaikaisena muistona.

Heinäkuun ilta-aurinko heijastui Stockan lahdella. Pysäytin auton saman rakennuksen eteen, jossa pakolaisena majailin kolmatta kuukautta. Talo oli aivan samanlainen, oli vain uudelleen maalattu. Valkoiset ikkunoitten ja ovien kehykset häikäisivät silmiäni, seisoin kauan aikaa yksinäisyydessä talon edessä ja ajattelin mitä kaikkea nämä seinät voisivat kertoa. Sitten kuulin naapuritalon pihalta keskustelua ja lasten naurua. Päätin mennä tervehtimään, ehkä olisivat tuttuja tai muistaisivat vanhoja tapahtumia. Kävelin veräjästä pihalle, näin puitten varjossa pöydän, jonka ympärillä istui vanhempi ja nuorempi pariskunta ja lapsia leikki nurmikolla. Tervehdin ja pyysin anteeksi, jos häiritsin heidän iltarauhaansa. Sanoin ettei minulla ole tärkeämpää asiaa, tulin vain tervehtimään paikallisia asukkaita, sillä olen elellyt aivan tässä naapurissa 25 vuotta sitten. Vanhempi mies nousi seisomaan ja ojensi kätensä sanoen: »Tervetuloa, taidat olla yksi niistä pakolaisista, mutta en muista nimeäsi.» Sanoin nimeni. »Jaha, Matti, nyt alan muistaa, käy kahville ja kerro mitä kaikkea sinulle kuuluu, kuinka olet pärjännyt tässä maassa?»

Kerroin kuulumisia ja kerroin sen, mitä tiesin toisistakin heille tutuiksi tulleista siltä ajalta. He tulivat kovin iloisiksi kuultuaan, että kaikki voivat hyvin. Sitten tuli minun vuoroni kysellä heiltä. Tärkein oli kysyttävä ensin; se minkä takia tein 500 km:n matkan.

»Muistatteko niitä kahta poikaa, jotka olivat tulleet Ruotsiin kuolleina?» »Kyllä. Sodanaikana olin vapaaehtoisena kotisuojelujoukoissa ja olin aina valmis lähtemään sinne missä apua tarvittiin. Niin silläkin kertaa sain hälytyksen poliisilta. Keräännyimme laiturille, missä laivanne oli. Haimme sen kannelta ne kaksi kuollutta poikaa vietäväksi kotisuojelukunnan sairastupaan, johon tuli lääkäri Berglund ja hän teki ruumiintarkastuksen kummallekin, otti tarpeelliset kokeet ja vei ne mukanaan Hudiksvalliin. Vielä samana iltana tuli kuolemansyyn lausunto. Pesun jälkeen pojat puettiin ja pantiin arkkuihin, Harmångerin kirkkoon vietäväksi. Seuraavana päivänä, päivällisen jälkeen keräännyimme kirkolle, meitä tuli kaksitoista miestä. Olimme kaikki pukeutuneet sotilasvaatteisiin. Kirkon rappusilla meitä odotti kirkkoherra. Seurasimme häntä kirkkoon, mikä oli tyhjä, vain kaksi samanlaista ruumisarkkua alttarilla. Istuuduimme ensimmäiseen penkkiin kuusi kummallekin puolen käytävää. Ei ollut seppeleitä, ei kukkia. Kirkkoon ilmestyi vanhempi suomalainen

nainen ja hänellä oli kädessä matkan varrelta katkaistuja kuusen oksia. Kirkkoherra piti tavanmukaisen ruumiinsiunauksen, ja urkuri soitti ja lauloi yksin lehteriltä. Nousimme ja tulimme arkuille, teimme sotilaallisesti kunniaa, nostimme arkut olkapäille ja hitain askelin seurasimme kirkkoherraa hautausmaalle. Meidän perässämme kulki yksinäinen nainen havunoksat kädessään ja saattoi poikia viimeiseen lepoon. Arkut päästimme vuorotellen haudan pohjalle. Kirkkoherra luki rukouksen ja loppusiunauksen, vanha nainen asteli haudan laidalle, hiljalleen laski havunoksat arkuille lausuen: »Vain tällä tavalla voi isänmaa teitä kiittää. Hänen poskilleen vierivät kyyneleet, aivan kuin olisi saattanut omat poikansa. Seisoimme vielä hetken haudalla, panimme lakit päähämme, teimme kunniaa ja kävelimme kirkkoherran seurassa sanattomina kirkolle. Vanha nainen viipyi vielä hetken haudalla ja raskain askelin palasi kirkonkylässä olevaan suomalaisten lastenkotiin. Joku viikko myöhemmin tuotiin samaan hautaan suomalaisia lapsia, jotka olivat kuolleet kurkkumätään mainitussa lastenkodissa.»

Seuraavana aamuna tulin kirkon pappilaan, jossa tapasin harmaapäisen kirkkoherran. Esittelin, kuka olen ja mitä asiaa oli hänelle. Kirkkoherra oli sama pappi, joka otti meidät laivalaiturilla veisuineen vastaan 25 vuotta sitten. Suomea hän ei nytkään osannut enempää kuin silloin, mutta toisiamme nyt ymmärsimme paremmin. Jälleennäkemisen ilo valtasi meidät molemmat. Paikalle tuli myös hänen rouvansa. Kävelimme parvekkeelle, ei kestänyt kauan kuin kahvikupit kilisivät, ja keskustelusta ei tahtonut tulla loppua. Kysymyksiä tuli puolin ja toisin, niin että ei ehtinyt kaikkiin vastaamaan. Tein vielä yhden kysymyksen kirkkoherralle: »Onko joku käynyt tiedustelemassa niitten kahden pojan hautaa?» Tuli hiljaisuus, herra ja rouva vakavina katsoivat toisiinsa ja sitten minuun, ikään kuin tekemällä minulle saman kysymyksen. »Valitettavasti, ei kukaan», sain viimein vastauksen. »Olet ensimmäinen, ei ketään ole käynyt 25 vuoden aikana heitä kysymässä.»

Kävelimme yhdessä haudalle. »Heidän nimensä on seurakuntamme kirkon kirjoissa. Mutta ei ole ollenkaan varmaa, ovatko nimet oikeat. Pitäisihän heillä olla äiti ja isä, ehkä muitakin omaisia, missä he mahtavat olla? Ehkä äiti vieläkin odottaa viestiä pojaltaan. Me nimitämme heidän hautojaan Tuntemattoman sotilaan haudaksi. Niin, pienet lapsetkin olivat kauhean sodan uhreja. Etsiessään turvaa vieraalla maalla he löysivät viimeisen leposijansa täällä Harmångerin kirkkomaalla. Heidän hautakumpunsa on meille pyhä paikka; seurakunnan puolesta sytytämme kynttilän heidän haudalleen Pyhäinmiesten päivänä ja jouluaattona.»

Tulimme kolmestaan haudalle, näin kauniin hautakiven, jonka seurakuntalaiset olivat pystyttäneet, ja siihen oli heidän nimensä hakattu. Sanoin seuralaisilleni, että heiltä luvattu maa jäi näkemättä. »Niin jäi» sanoi kirkkoherra ja jatkoi: »Eivät kaikki Israelin lapset tulleet perille, monet heistä nääntyivät matkallaan Siinain erämaassa. Israelin kansa siunaa heidän leposijansa, niin tehkää tekin.» – Olin laivassa mukana.

Matti Randefelt

Kailin kehtolaulu

Nuku pieni Kaili-poika
tuutilullaa-aa.
Nuku pieni kiharatukka
mummos tuudittaa.

Kasvat, tulet suureks mieheks'
se on laki elämän
ja jos kiviä kertyy tielles,
haluan ne poimia.

Vaan jos niihin kompastunet,
nouse, nouse pian pois.
Kestä, taivu, älä vaivu
ota oppi virheistäs.

Murehtimaan ei oo aikaa,
eikä valituksiin myös,
vastukset sä kaikki voitat
etsien lohdutusta työs'.

Kestä elon taistelussa
onnellinen ole mies.
Rukoillen ain jatka matkaa
kyllä Herra johtaa ties.

Nuku pieni Kaili-poika,
tuutilullaa-aa.
Nuku pieni kiharatukka
mummos tuudittaa.

Vunukalleni Kailille
mummosi HELMI KIVILAHTI

KAIKENLAISTA KULKUNEUVOO – KONTKAST AST

Äitj luatj meil usjaa miten hyö elliit ennenvanhaa. Hänel olj monenlaisii muistoloi mieles. Ämmäjään ja äijäjään hiä ei elläissää näht ja kirkonkirjoikaa ei sielt puolt ole säilynt. Jotenka sen puolen sukulaisuuvvet ovat vua muistoloin varas. Tavallisest äitj innostui kuaskuumaa ruokapöyvväs istuttaes tai iltasil hämäris, ko ei viel ruatsittu sytyttää karassilamppuu palamaa.

Äitj muistelj miten hiä pienen tyttön käi linnas ätins kans maitoloi myömääs. Se saattoi olla siinä v. 1906–07. Hyö ajjoit kontkal Pietarin kauvvuloi pitkin. Se olj tranvain (raitiovaunu) alkumuoto. Reltsilöi (kiskoja) pitkin vettiit lomavoi hevoset kakskerroksista »karettaa» (vaunut). Kulkuneuvo ei olt hienostoo vart ajateltu ko siin saivat matkustaa maitoämmätkii . . . Linnan katuloihin olj sit upotettu metsää! Monet kauvvut olliit puupiällisteisii. Sinne upois Tuutarin metsiikii. Siint se rakennusaine otettii mist likempää suatii. Inkerin suuremmat puut olj tsaari kaik leimauttant ja niitä sai kuataa vain erikoisel tsaarin luval laivoi rakennettaes. – Miekii kävelin kerran linnas äitin peräst yhen torin ylitse. Jäin ihmettelemää kummallista iäntä: ihan ko hevonen olis juost tyhjän potskan (tynnyrin) piäl. Äitj sanoi jot kauvvu on piällystetty puul.

Jo 1600-luvul olj Inkeris postitie Laatokalt Narvaa. Massinatiet ja suurtiet suuree valtakuntaa alettii rakentaa Inkerist, uuvven piäkaupungin ympäril. Erikoisest suurteil kulk piäasjas armeija ja valtakunnan kuriirit. Laulettiiha sotamiehist: »Sotamies kulkija, maantien sulkija, vettä leipää syöp ja p-sepotkaa lyöp.» Äijänmiäen ympäril seisoit kasakat vuosii ko eivät mahtuneet Kruasselon luakarloi. Kaulahen kylän alatiekii sai varmast alkuns siint ko kasakat ajjoit harjoituksist tullessaa Vauhkolaa ja Pikkolaa oikotietä. Mein kylän kohal olj juottopaikka artesilaist kaivot, mitkä myö lapseen kivitimmä rikki ja täytimmä kivil. Saksalaist sotamiehet avasiit ne vetäessää vesijohtoloi sairaalaa (mein kouluu). Johtoloi kaivettaes myö mont kertaa jäimmä muanvieremän al, vua ain onnistuttii kaivamaa toisemme pois. Katakkamäki on oikee hiekkaista.

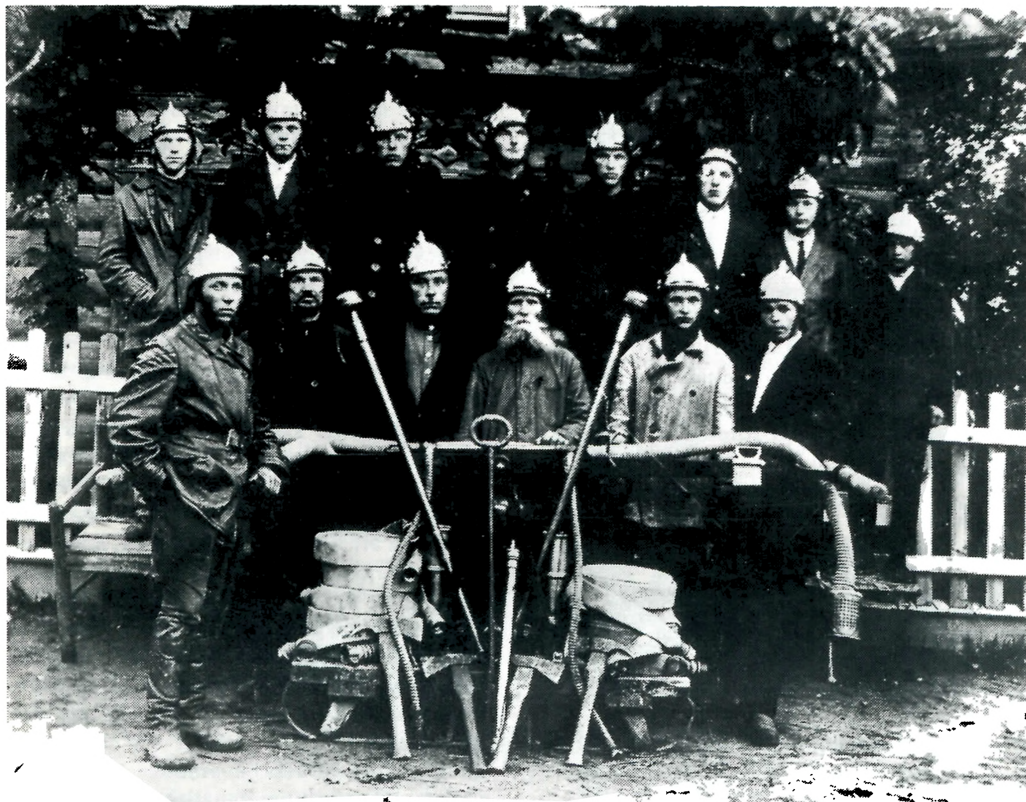
Ko äitj lapseen katsoit suureltiel ja näkkiit siel mattoran (auto) mänevän, nii hyö huusiit: »Piru männöö, piru männöö!» Sit hyö luatiit viel turtuttajist tai tuksuttajist. Joiskii niist olj »tossu» vieres. (moottoripyörä sivuvaunuineen) . . . Eläjät tulliit kesäl kyllää koulujen loputtua. Varakkaammat ajjoit tavarans mattoral. Myö kylän lapset ain kavatimma jot olisimma piässeet vähän matkaa liukumaa. Riitalan eläjät antoit tavalisest mein piässä kyytii. Miekii olin ensimäisen kerran matkas. Istuin pohjal ja pitelin kovast reunoist kii ko hirvitti kovast. En kerint matkan varrel mittää ympärilkää katsoo . . .

Kylätiet olliit yleensä heikos kunnos. Niil ei mattoroil olt asjaa satteisee aikaa. Mont kertaa ne juuttuit syväl kii ja kylän miehiin pitj männä auttamaa. Kerrankii hyö rähkiit koko päivän yhen kuorma-auton kans. Kyl sen kuljettaja kirois. Lie ottant opikseen. Suuriin sotaharjoituksiin aikoin männiit kylän kattuu tankitkii. Niitä olj suurii ja pienii. Pojat niist ain luatiit muka ko asjantuntijoin.

Ventseen Irjal ja Väinöl, Pöllään Aatol ja Tuavetin Albertil olliit kyläs polkopyörät. Myöhemmin olj nuapurin Roopertil ja. Pyörää ei silloin käytetty samal taval matkan tekkoo ko nykyää. Sitä piettiin huvitteluvälineen. Ajeltii kylän kavvuu yllää ja allaa, liuvutettii hyyvvää prijattjelliikii. Eläjin lapsil olj potkulautoi. Sekö minnuu olis kiinnostant. Olisin ajelt sil loputtommii polkuloi pitkin peltoloin välis . . .

Helvi Othman

Vanha valokuva kertoo

Tuutarin seurakunnan Varikselan kylän vapaaehtoinen palokunta. Henkilöt alarivissä vasemmalta katsoen: Heikki Närjänen, Anttilan Ivan Pavlovitz (Papunen), Mikko Närjänen, Mooses Kaipiainen, Mikko Papunen, Viktor Närjänen. Ylärivissä vasemmalta: Juho Kaipiainen, Juho Kaipiainen, Juho Kaipiainen, Antti Kaipiainen, Antti Kaipiainen, Paavo Närjänen, Pekka Kaipiainen, Jooseppi Papunen. Kuvan on lähettänyt Irja Bäcker (Kaipiainen) (Ruotsi), jonka sukulaisia (isä, isoisä, setä, eno ja pikkuserkku) on kuvassa mukana.

INKERILÄISTEN YHDISTYS
INKERILÄISTEN SIVISTYSSÄÄTIÖ
JA
INKERILÄISTEN VIESTI
TOIVOTTAVAT KAIKILLE JÄSENILLEEN
JA LUKIJOILLEEN
RAUHALLISTA JOULUA
JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

ISK:n joulutervehdys

Ruotsalaisessa iskelmässä laulettiin muutama vuosi sitten, että »jokunen tuolla ylhäällä taitaa pitää minusta», koska kaikki jokapäiväiset asiat järjestyvät niin mukavasti. Tuon Korkeimman rakkaus taitaa kohdistua erityisesti meihin inkeriläisiin. Miten muuten voimme selittää kaiken sen hyvän, minkä olemme saaneet osaksemme näiden 40 vuoden aikana täällä Ruotsissa? Eikö se ole Korkeimman johtoa, että saimme 40 vuotta sitten avuksemme Uno Hammarstömin, joka osasi puhua puolestamme niin hyvin Ruotsin hallitukselle, että saimme asettua tähän maahan? Olemme saaneet nauttia 40 rauhan vuotta. Toivomme että heimolaisemme ympäri maailmaa tuntevat joulurauhaa sydämissään ja voivat toiveikkain mielin aloittaa uuden vuoden 1985.

Inkerin Suomalaisten Keskusliitto
Armas Paakkonen, puheenjohtaja

Joukostamme poistuneita

Aatami Kemppi, synt. 13. 9. 1914, kuoli 24. 10. 1984 Jönköpingissä.

Boråsin Inkeri-Kerhon

vuosikokous pidetään su 20. 1. 1985 klo 15 Gustaf Adolfin seurakuntatalolla. Tervetuloa mukaan.

Läsning för vinterkvällar

Uno Hammarström: Ingermanländarna som flydde till Sverige. 30 kr.

Viktor Pajunen: Ingermanland – en kort historik. 5 kr.

Tapani Sopanen: Ingermanlänning. 60 kr.

Enligt Finsk-ingermanländarnas Centralförbunds (ISK) stadgar är förbundets målsättning bl.a. att »verka för att bevara den egna folkliga kulturen». Det är inte så lätt för en svenskspråkig ättling till ingermanländarna att bevara folklig kultur, som man p.g.av språksvårigheter med finska inte är delaktig i. Vid förbundets senaste årsmöte 1984-06-22 i Västerås fastslogs i verksamhetsplanen följande: »Centralförbundets viktigaste uppgift i framtiden är att få yngre ingermanländare, som är på väg att försvenskas, att aktivt arbeta för ingermanländska kulturarvets bevarande». Som ett led i detta arbete tillhandahåller förbundet litteratur på både svenska och finska som belyser ingermanländarnas liv och historia. Bland de senaste tillskotten på svenska finns ovan nämnda böckerna, som kan köpas via undertecknad. Jag har köpt upp de sista exemplaren av Sopanens bok från förlaget! Hammarströms bok har bekostats av Centralförbundet och finns inte att köpa hos bokhandlarna. Detsamma gäller Pajunens lilla utmärkta skrift. Skaffa dig dem! Intressant läsning utlovas!

Armas Paakkonen
tel. 033-101850

Kiitos kymmenestä vuodesta

Tulevan vuoden tammikuussa tulee kuluneeksi kymmenen vuotta siitä, kun lähes vahingossa jouduin joukkoonne ja sain tuttavaksenne toimittamaan tätä Viestiämme. Silloin olin todella ymmälläni ja avuton. Kohtalontienne oli minulle melkein tuntematon. Näin vuoden lopussa ja joulun alla mennyttä vuotta ja vuosikymmentä mielessäni kerratessani totean taas kerran, miten paljon toiminta Teidän parissanne, rakkaat lukijani ja Inkeriläisten Viestin avustajat, on merkinnyt. Kun joskus on tuntunut, etteivät aika ja voimat tahdo millään riittää, silloin on saapunut rohkaiseva kirjeenne ja virittänyt uusiin ponnistuksiin.

Pari kuukautta sitten sain iäkkäältä ystävältäni Marialta New Yorkista kirjekuoressa joulukaktuksen oksan hoito-ohjeineen. Liikuttuneena sen istutin, ja yhtä liikuttuneen innokkaana odotan sen kasvamista ja kukkaan puhkeamista. Kukkasen oksasta ei vanhan uskomuksen mukaan saisi kiittää, mutta kiitän kuitenkin. Niin harvoin on mahdollisuus jokaista minua muistanutta ja työssäni rohkaissutta henkilökohtaisesti kiittää. Sinua, ystäväni Lempi, Liisa, Lilja, Teitä Ellat, Ailit, Annelit, Annakaisat, Hilkat, Kertut, Helmit, Helvit sekä Sirkat, Viktorit ja Oskarit, Armaat, Aleksanterit ja muut nimeltä mainitsemattomat, jotka kirjoituksin, kuvin ja kasetein olette Viestiämme muistaneet – ja minua itseäni rohkaisevin sanoin. Usein tunnen itse saaneeni enemmän kuin olen kyennyt antamaan.

Kiitos Teille kaikille hyvästä yhteishengestä, jota joukossanne olen oppinut arvostamaan. Niin usein kateus ja toisen ihmisen työn arvostuksen puute rikkoo läheisimmänkin ihmissuhteen. Kiitos, että pidätte yllä uskoani, ettei ihmisten välinen lämpö ja yhteishengen voima tästä tylystä ja kovasta maailmasta – useimmitenhan me ihmiset itse maailman sellaiseksi teemme – ole tyystin kadonnut.

Toivotan Teille lämmintä joulukynttilöiden hehkua, rauhaisaa valon juhlaa ja onnellista uutta vuotta. Teidän kanssanne on hyvä alkaa uusi vuosikymmen. *Toimitussihteeri*

JOULUKERTOMUS

Otimme Joulua vastaan siihen kuuluvine nykyaikaisine menoineen. Syötiin, juotiin, mässättiin. Sitten joulupukki toi säkillisen lapsillemme lahjoja, joista he tietysti äärettömästi iloitsivat. He eivät kärsineet siitä, että heille oli puhuttu niin paljon valhetta joulupukista. Toivoin myös itse Joulun Herran tulevan kotiini, mutta Hän ei tullut. Todennäköisesti joulupukki ja Kristus, jonka syntymäpäiväjuhlaa vietettiin, eivät sovi samasta ovesta, samaan kotiin – yhtäaikaa.

Kun joulun vastaanotto oli ohi, ja lapsemme nukkuivat onnellisesti uudet leikkikalut vieressään, minä pukeuduin ja läksin noin klo 22:n tienoissa ulos kävelylle kaupungin pääkadulle, jossa taannoin oli ollut käynnissä hälyiset joulumarkkinat koristuksineen, joulukuuset sähkökynttilöineen, veitikkamaiset joulutontut ja joulupukit säkkeineen. Piti ihan ihmetellä, kun tämä aina niin vilkasliikenteinen katu oli nyt muuttunut kuoleman hiljaiseksi. Ei yhtäkään ihmistä ollut liikkeellä. Joulutontutkin näyteikkunoissa olivat muuttaneet veitikkamaisen ilmeensä pirullisen ivalliseksi, aivan kuin ne olisivat iloinneet siitä, että hyvin on onnistuttu valamaan valhetta ja pettämään ihmisiä.

Tämän aavemaisen hiljaisuuden keskellä tuli vastaani kadulla ainoa kulkija – kerjäläinen. Säikähdin enkä tahtonut uskoa silmiäni. Aivan oikea kerjäläisen hahmo ryysyissään, kori käsivarrella. Tuijotin häntä, mutta hän ei minun katseestani välittänyt. Ajatukseni pyörivät kerjäläisessä, kun en koskaan ennen ollut sellaista – niin epätavallista ihmistä Ruotsissa – nähnyt. Mahtoiko se sittenkään olla oikea kerjäläinen? – Vapautuakseni epäilyksestä käännyin tuota pikaa ympäri ja läksin tavoittamaan tuota kerjäläistä. En tavannut enää outoa hahmoa. Silloin jouduin entistä enemmän epäilykseen: jospa se ei ollutkaan kerjäläinen, vaan itse Joulun Herra palelemassa kaupungin kadulla... Saattoivathan naapurinikin olla yhtä pakanallisia kuin me joulujuhlaa viettäessään, eivätkä päästäneet joulun Herraa sisälle, vaikka Hän kuinka olisi kolkuttanut ja pyrkinyt.

No, ehkä nyt sentään kerjäläiselle ovi avattaisiin jouluna ja annettaisiin piirakkapala, ellei sitten katsottaisi viisaammaksi neuvoa häntä sosiaalihuoltoon...

A.H.

Ajankohtaisia ilmoituksia

HELSINGIN PAIKALLISOSASTO

Tammikuun kuukausitilaisuutta vietetään Inkerikodin 10-vuotisjuhlatilaisuutena, joka alkaa klo 14 **lauantaina** 26. 1. 1984 (huom. päivä). Tervetuloa muistelemaan Inkerikodin toiminnan kymmentä vuotta ja viettämään viihtyisä viikonloppuhetki kanssamme.

Inkeri-kuoro kokoontuu jälleen harjoituksiin joka viikko tiistaisin klo 17 Inkerikodissa myös vuonna 1985. Entiset ja uudet laulajat, tervetuloa mukaan. – Myös miehet.

SEUKKOSEURA

Susanna Kössi, puh. 335 058, vastaa kaikkiin Seukkoseuran toimintaa koskeviin tiedusteluihin.

TURUN PAIKALLISOSASTO

Karjalaisten talossa Itäpellontie 2: joulujuhla 26. 12. klo 14. Tervetuloa!

Johtokunta

Levitä Inkeri-tietoutta, tilaa asiamiehiltämme Inkeri-aiheista kirjallisuutta

Saatavana Suomesta sekä Ruotsista

Saini Laurikkala **Rovasti S. J. Laurikkalan elämäkerta**	**25 mk (35 kr)**
Aapo Iho **Hietajyvä, valitut runot**	**18 mk (25 kr)**
Hellin Suominen **Mooses Putron elämäkerta**	**10 mk (15 kr)**
Äänilevyjä: Inkerikuoro **Nouse Inkeri ym.**	**15 mk (25 kr)**
Lauri Santtu **Murrejuttuja**	**15 mk (25 kr)**
Gävlen kuoro	**30 mk (35 kr)**
Inkerin karttoja	**40 mk (60 kr)**
Inkerin lippuja	**15 mk (25 kr)**
Inkerin postimerkkejä sarja	**50 mk (75 kr)**
Adresseja	**15 mk (25 kr)**
Rintaneula Inkerin vaakuna	**10 mk (10 kr)**
Tarra Inkerin lippu	**5 mk (5 kr)**

Saatavana Suomesta

Juhani Jääskeläinen **Inkerin kirkon tuho**	**70 mk**

Inkeriläisten Viestin irtonumeroita.

Saatavana Ruotsista

Isien Usko muistojulkaisu	**10 kr**
Kemppi **Fenno-Ingria lauluja**	**5 kr**
Ristiltä ripille	**10 kr**
Aatami Kuortti **Tapahtui Inkerissä**, **Inkerin kirkon vaiheita**, **Juhana Inkerinsuomalainen**, **Aloitettava alusta** — Kaikkien hinta Ruotsissa	**25 kr**
Eino Hanski **Heimopataljoona**	**50 kr**
Tapani Sopanen **Ingermanlanning**	**60 kr**
Uno Hammarström **Ingermanländarna som flydde till Sverige**	**30 kr**
Viktor Pajunen **Ingermanland – en kort historik**	**5 kr**
Postikortti Haaparannan muistolaatta	**1 kr**
Postikortti Örebron muistokivi	**1 kr**

Vammala 1984 Vammalan Kirjapaino Oy